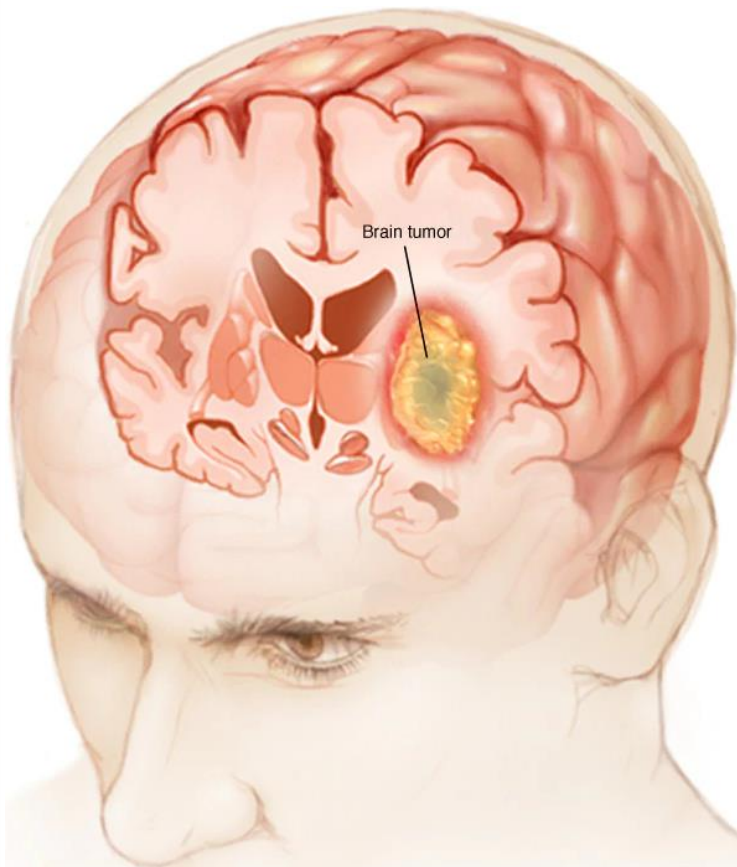

SEMINARI: TUMORS CEREBRALS

34484 Patologia del sistema nerviós
Neurocirurgia

Prof. Vicente Vanaclocha
Prof. Pedro Roldan
Prof. Guillermo García-March
Prof. José María Gallego
Prof. Ricardo Prat
Prof. Francisco Verdú
vivava@uv.es
pedro.rolدان@uv.es

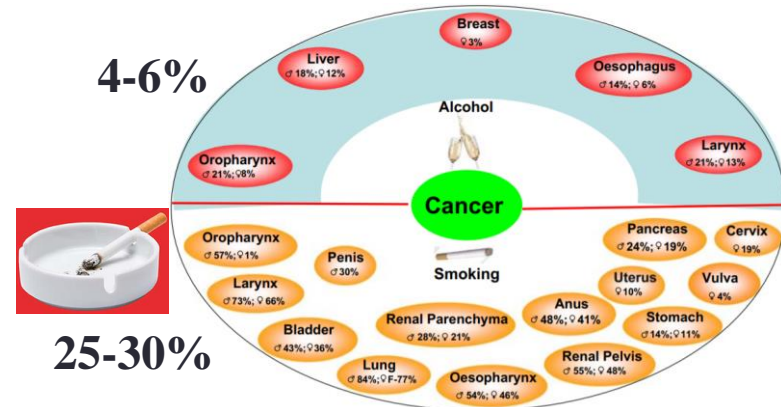
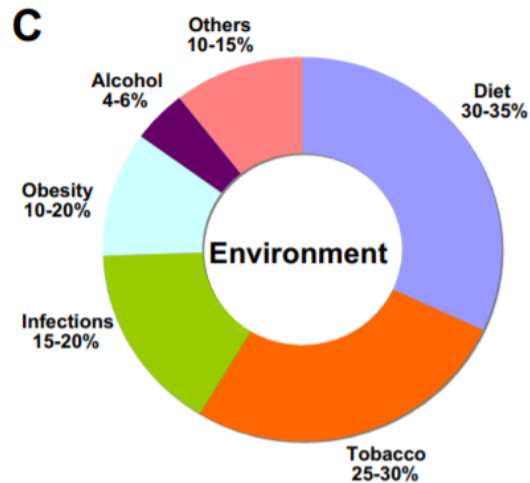
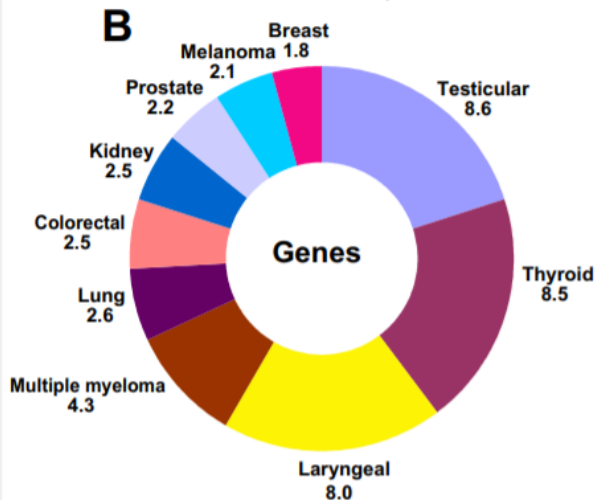
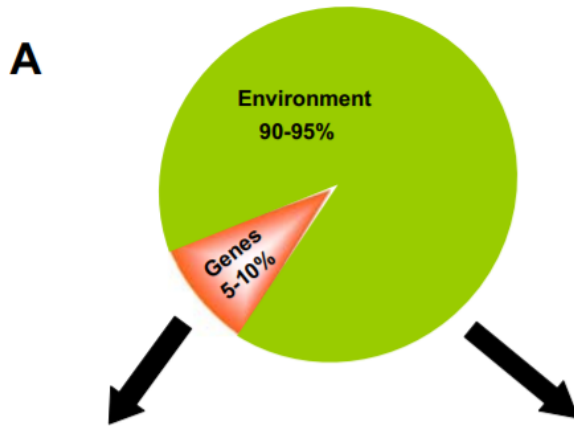
Conceptes clau

- Càncer
- Tumors cerebrals
- Metàstasi cerebral
- Gliomes
- Meningiomes
- Schwannomes
- Tumors d'hipòfisi
- Craniofaringioma
- Limfoma cerebral primari
- Carcinomatosi meníngia

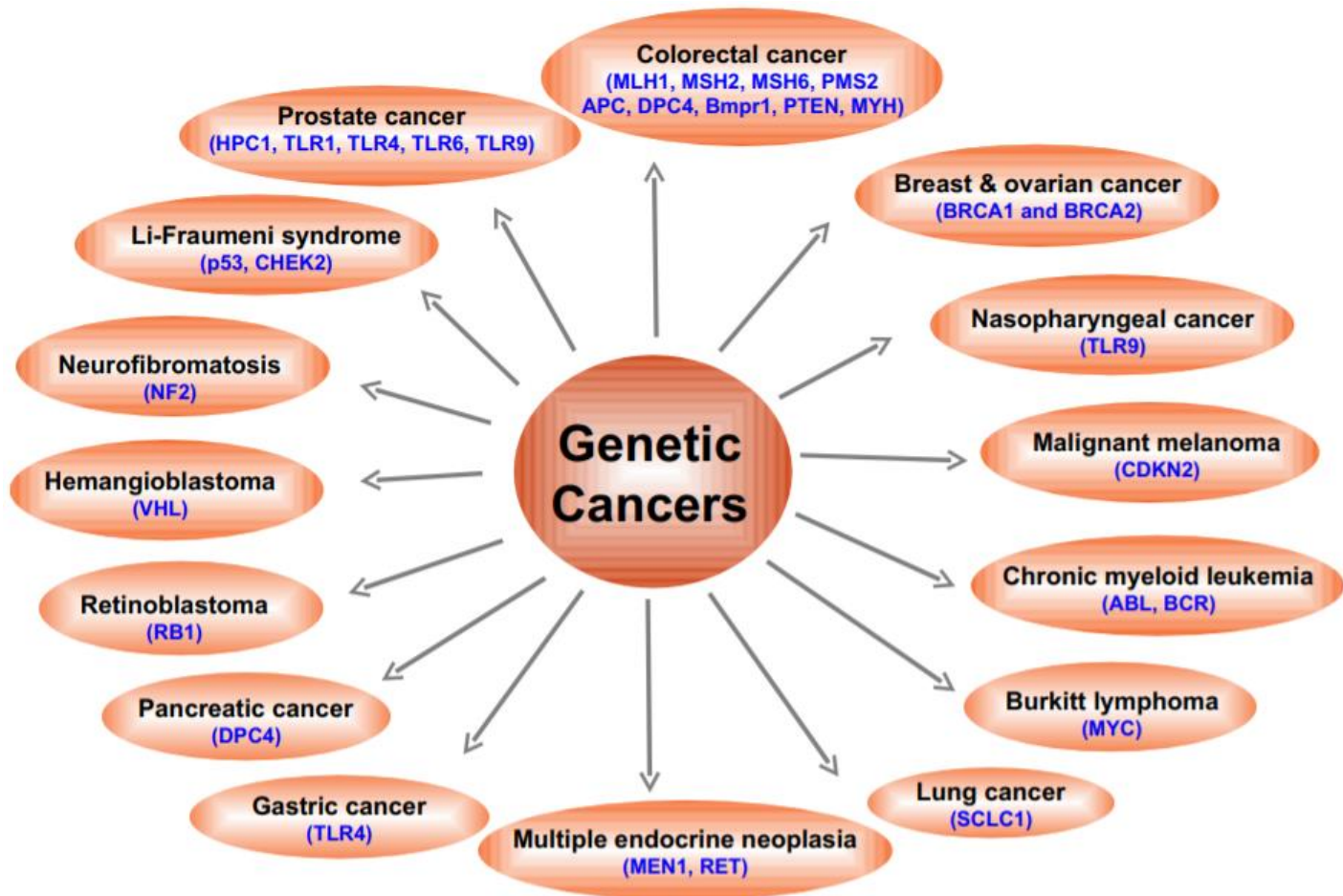
Causes del càncer

- Genètica <10%
- Medi ambient >90% = prevenible

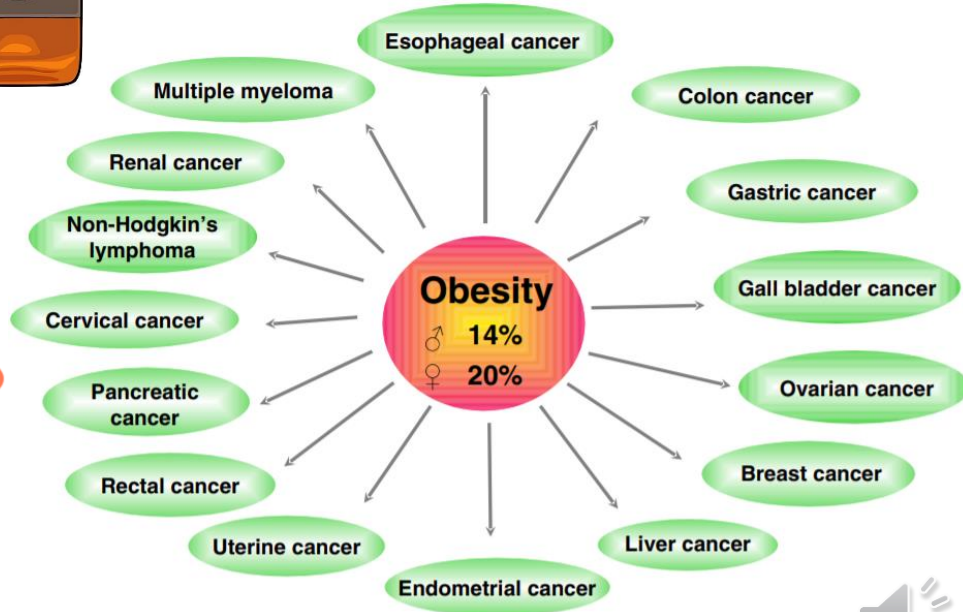
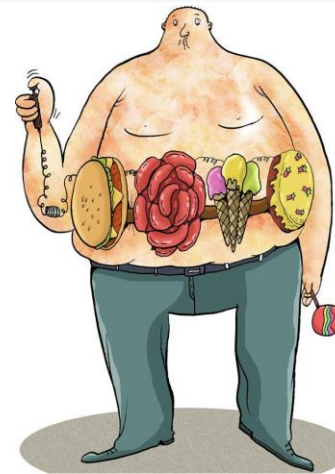
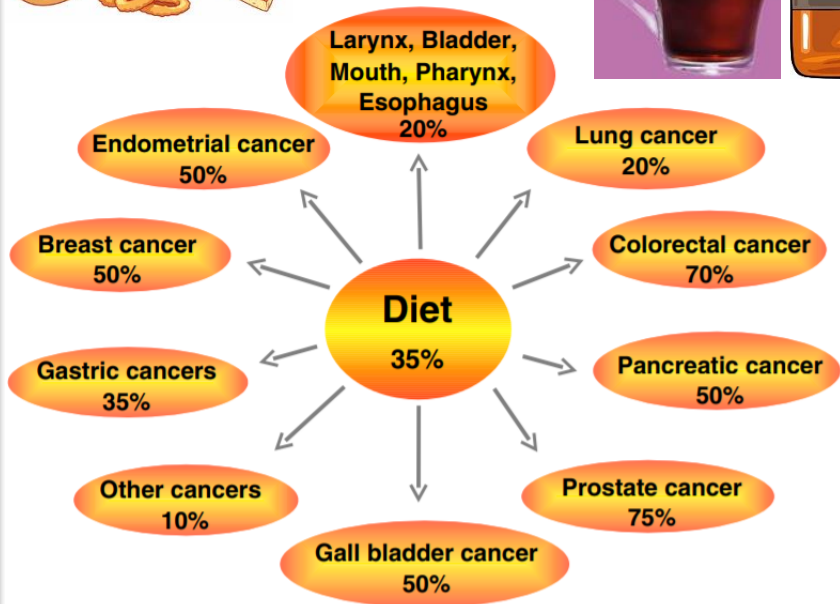
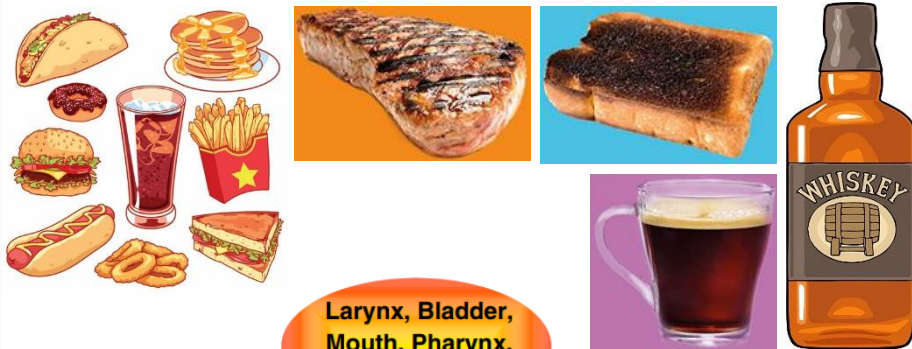
Anomalies genètiques del càncer

- Potenciat per compostos químics ambientals

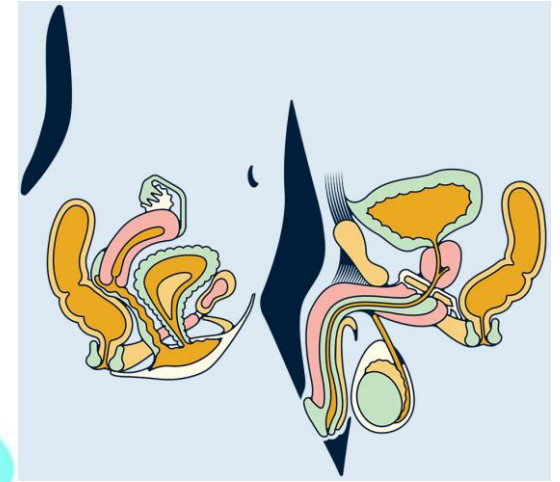
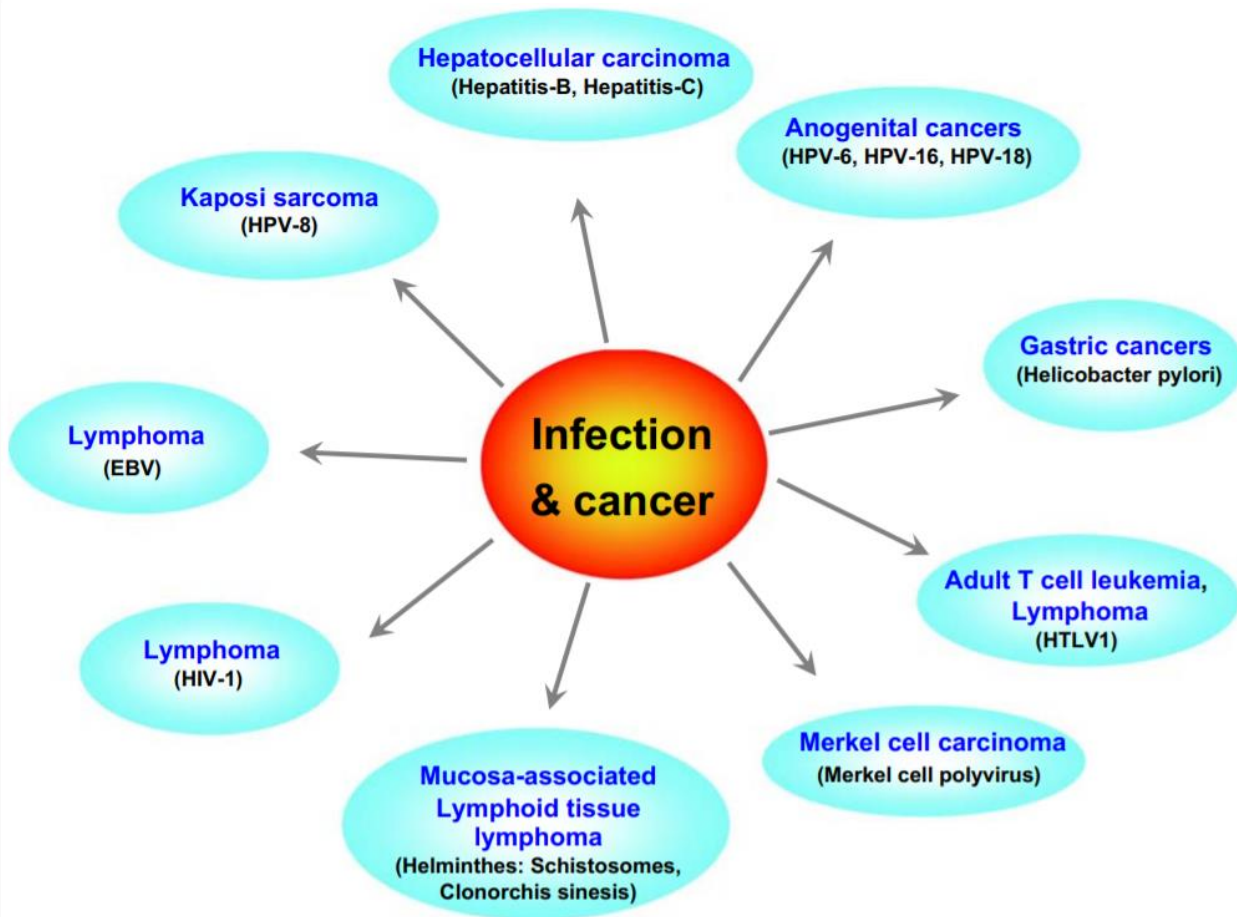
Causes de càncer prevenibles

- Dieta 35%
- Obesitat 14% ♂, 20% ♀

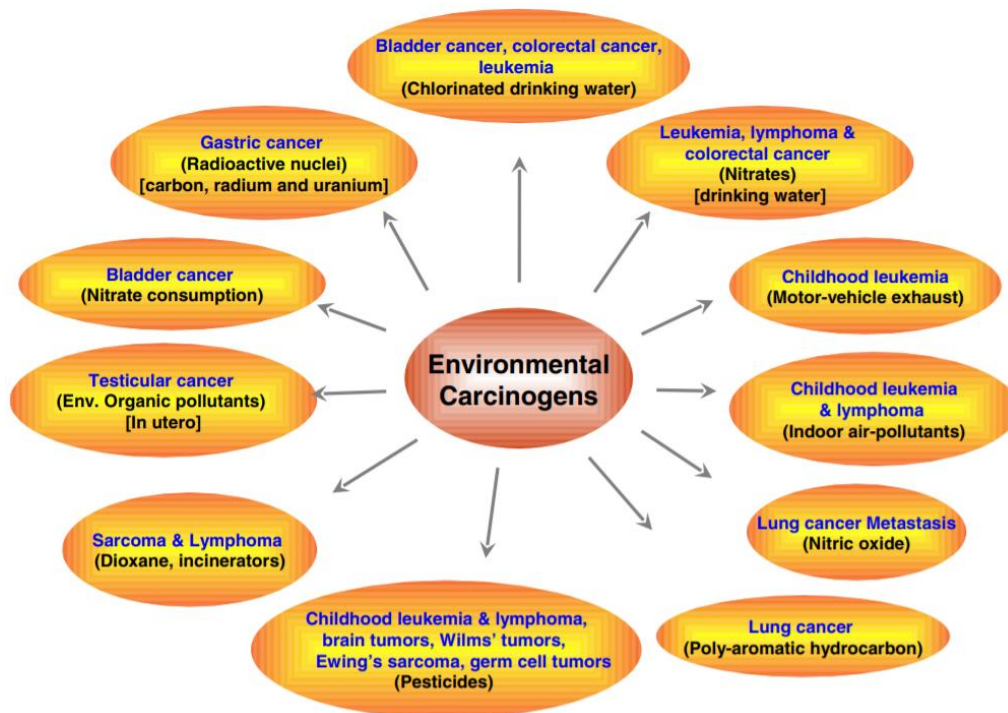
Infecció per càncer 17,8%

- Moltes d'aquestes infeccions es transmeten a través d'activitats relacionades amb el sexe o les drogues

Medi ambient (95%)

- Molts relacionats amb l'exposició professional
  - Sovint mesures de prevenció relaxades (exposició a pesticides i herbicides, serradures, treballadors de la construcció...)
- Legislació intenta controlar-ho introduint mesures de prevenció

Les ones electromagnètiques causen càncer?

- Telèfons mòbils = no hi ha relació provada
- Centrals elèctriques i línies elèctriques d'alta tensió: possible relació amb leucèmia i tumors pineals

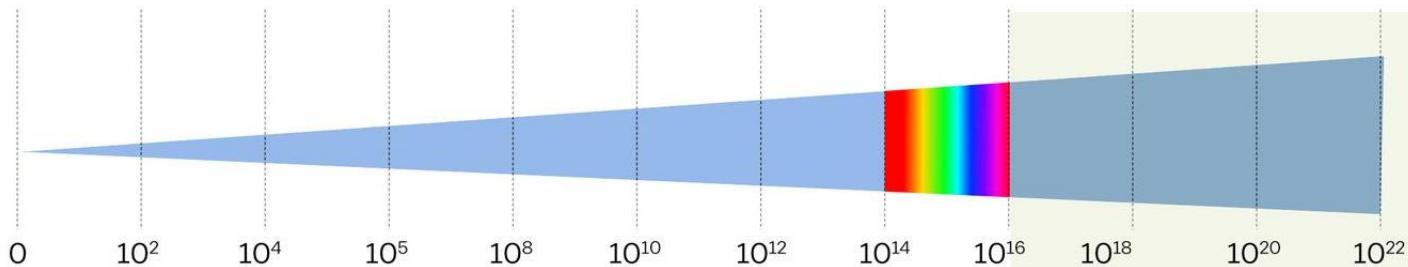
NON-IONIZING RADIATION

Traditionally perceived as harmless due to its lack of potency

IONIZING RADIATION

Can cause cellular and/or DNA damage with prolonged exposure

Frequency (Hz)

Computer
60-100 Hz

Radio
520 KHz-108 MHz

Cellphone
1.9 GHz-2.2 GHz

Microwave
3 GHz-30GHz

Remote control
5.8 GHz

Visible light

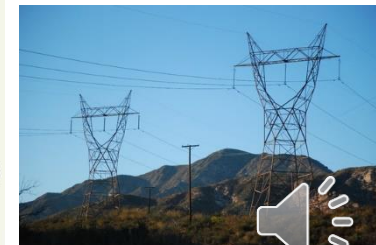
Ultraviolet
UVA and UVB

X-rays

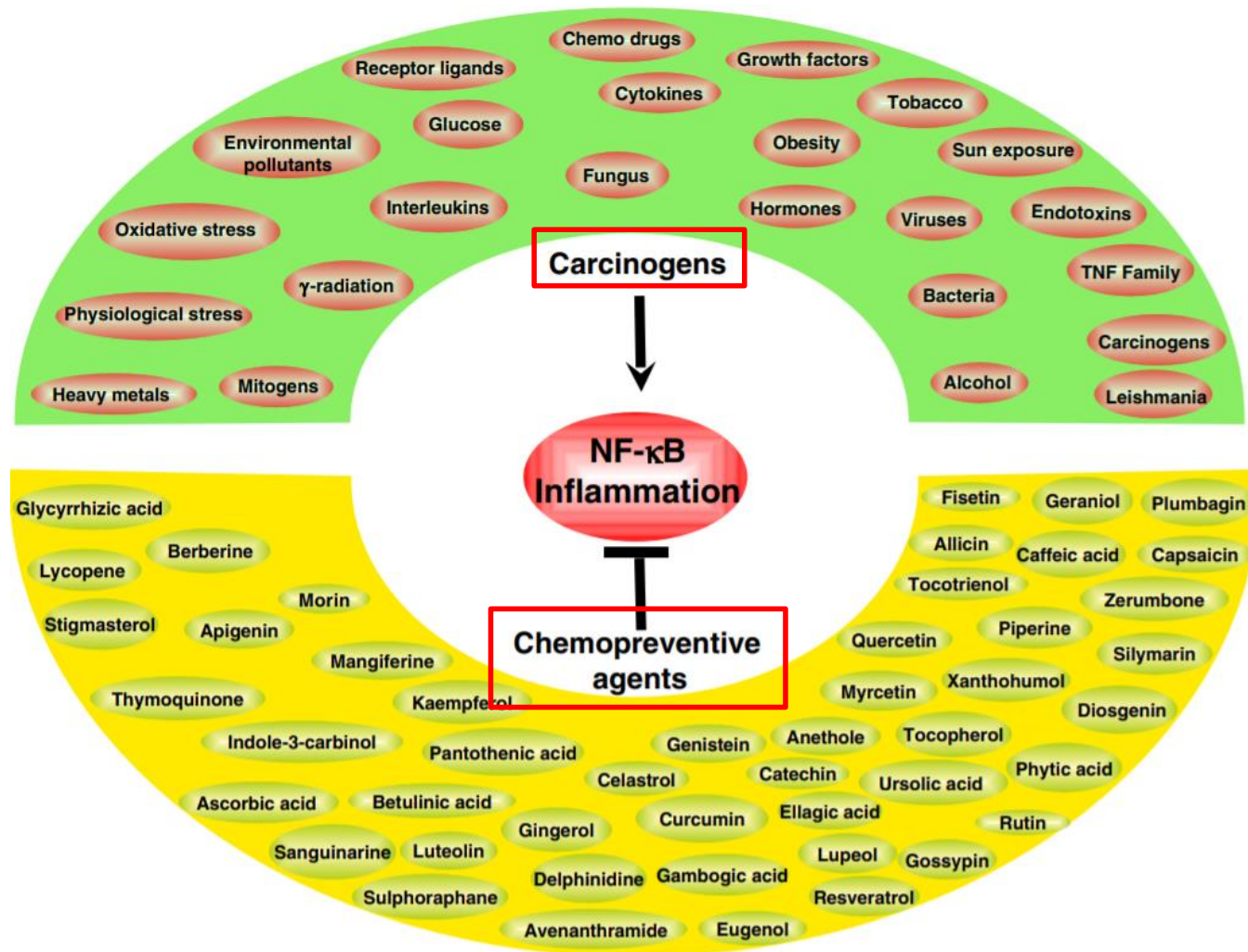
Gamma rays

Podem prevenir el càncer?

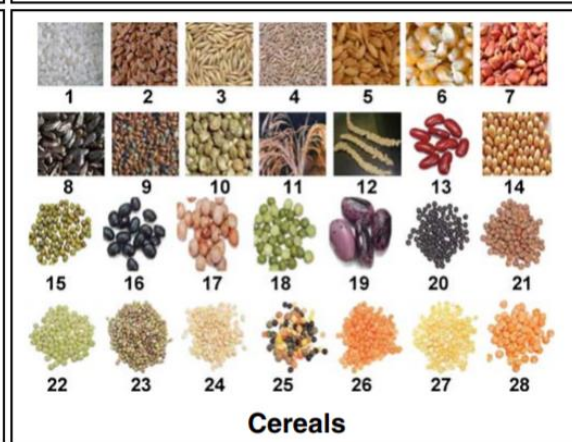
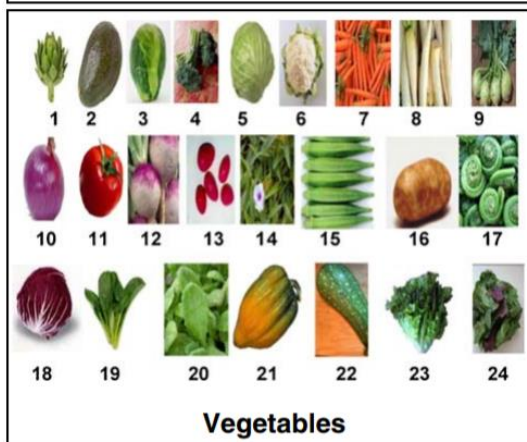
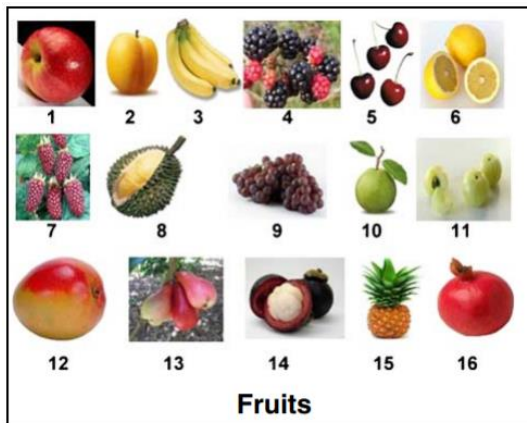
- Els nostres hàbits canvien l'equilibri per a bé o per a mal

Com prevenir el càncer?

- La majoria de fruites, espècies, verdures i cereals prevenen el càncer = dieta adequada!

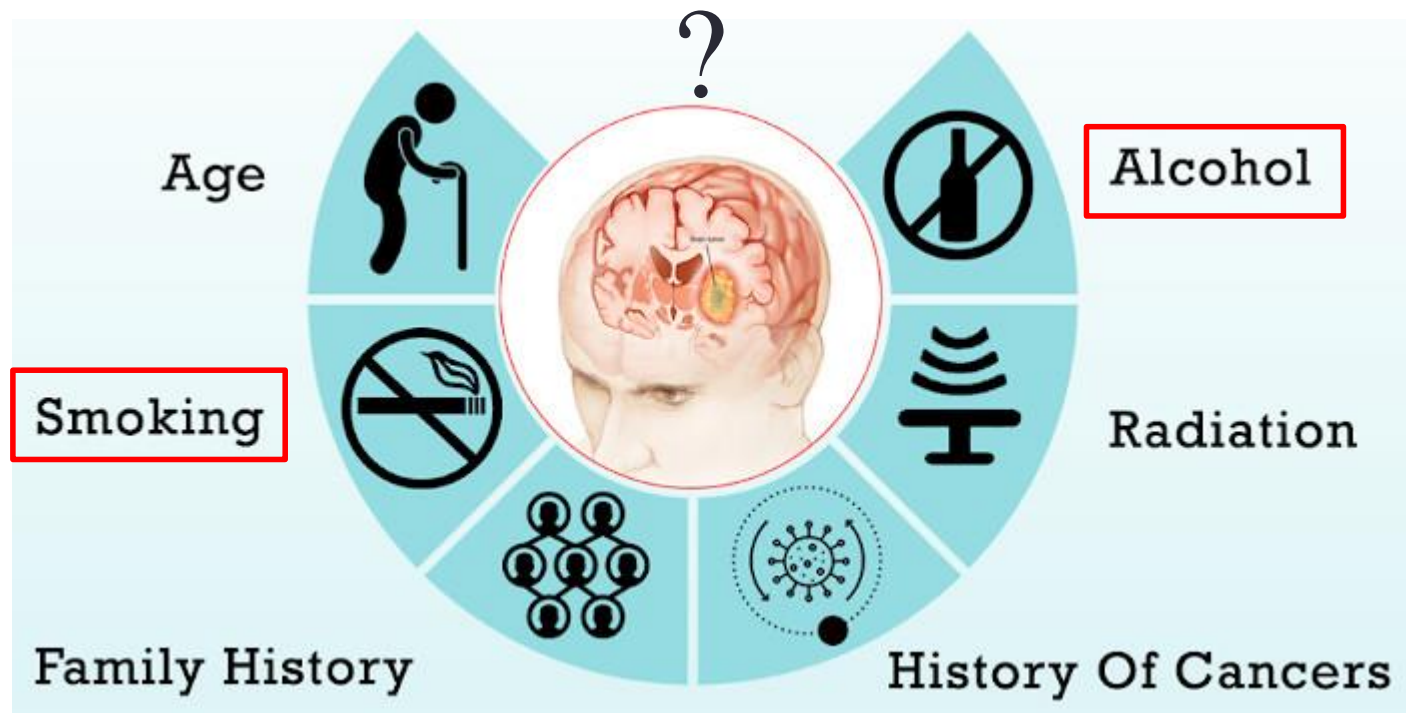
- ↓carn rostida
- ↓creïlles fregides
- Cuinar bullint més saludable que rostir, fregir o microones

Fruites, verdures, espècies, condiments i cereals amb potencial per prevenir el càncer. Les fruites inclouen 1 poma, 2 albercocs, 3 plàtans, 4 mora, 5 cirera, 6 cítrics, 7 dàtils, 8 durián, 9 raïm, 10 guava, 11 amla, 12 mango, 13 poma malaia, 14 mangostà, 15 pinyes, 16 magranes. Les verdures inclouen 1 carxofa, 2 alvocats, 3 cols de Brussel·les, 4 bròquil, 5 cols, 6 coliflors, 7 pastanaga, 8 daikon, 9 colrave, 10 ceba, 11 tomàquet, 12 naps, 13 ulluco, 14 créixens, 15 okra, 16 patata, 17 brots de falguera, 18 radicchio, 19 komatsuna, 20 blets, 21 carabassa, 22 carabasseta, 23 enciams, 24 espinacs. Les espècies i condiments inclouen 1 cúrcuma, 2 cardamom, 3 coriandre, 4 pebre negre, 5 clau, 6 fenoll, 7 romaní, 8 llavors de sèsam, 9 mostassa, 10 regalèssia, 11 alls, 12 gingebre, 13 julivert, 14 canyella, 15 fulles de curri, 16 kalonji, 17 fenigrec, 18 càmfora, 19 pecan, 20 anís estrellat, 21 llavors de lli, 22 mostassa negra, 23 pistatxo, 24 nous, 25 cacauets, 26 nou d'anacard. Els cereals inclouen 1 arròs, 2 blat, 3 civada, 4 sègol, 5 ordi, 6 dacsa, 7 jowar, 8 mill perlat, 9 mill proso, 10 mill de cua de guineu, 11 mill petit, 12 mill de corral, 13 mongetes de ronyó, 14 soja, 15 fesols mung, 16 mongetes negres, 17 pèsols d'Angola, 18 pèsols verds, 19 mongetes escarlata, 20 llentilles belugues negres, 21 lentilla parçana espanyola marró, 22 ll. verda, 23 ll. verda d'eston, 24 ll. blanca d'ivori, 25 barreja multicolor, 26 ll. petita carmesí, 27 ll. petita daurada, 28 ll. roja.

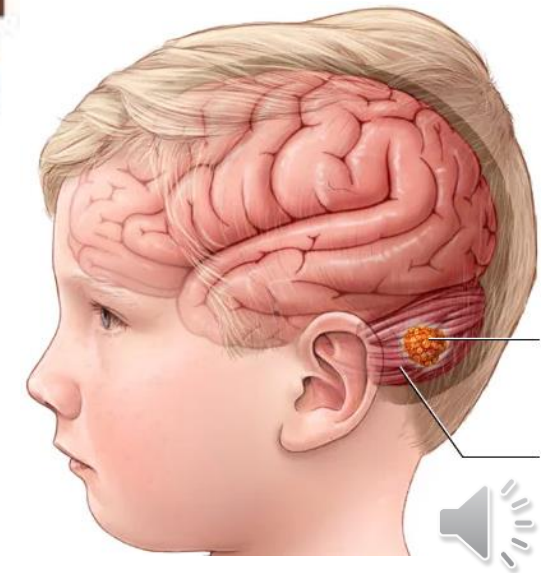
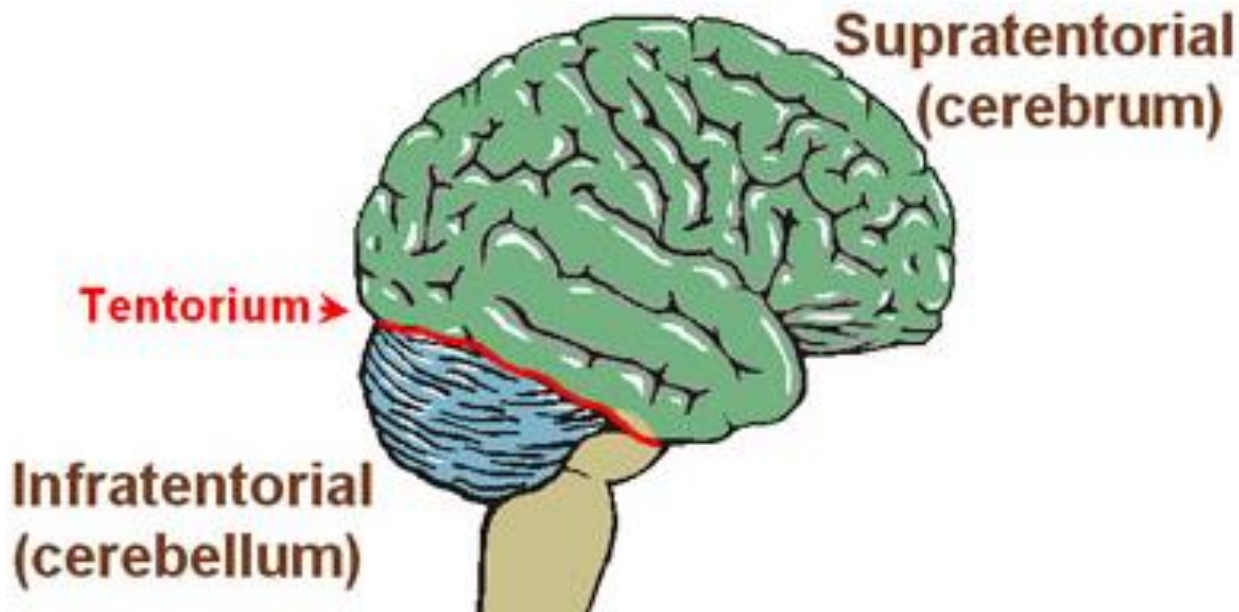
Causa dels tumors cerebrals

- Metàstasi = prevenció del tumor primari
- Tumors cerebrals primaris = algunes causes conegudes
  - La majoria dels agents cancerígens també actuen al cervell
    - Quins són aturats per la barrera hematoencefàlica?

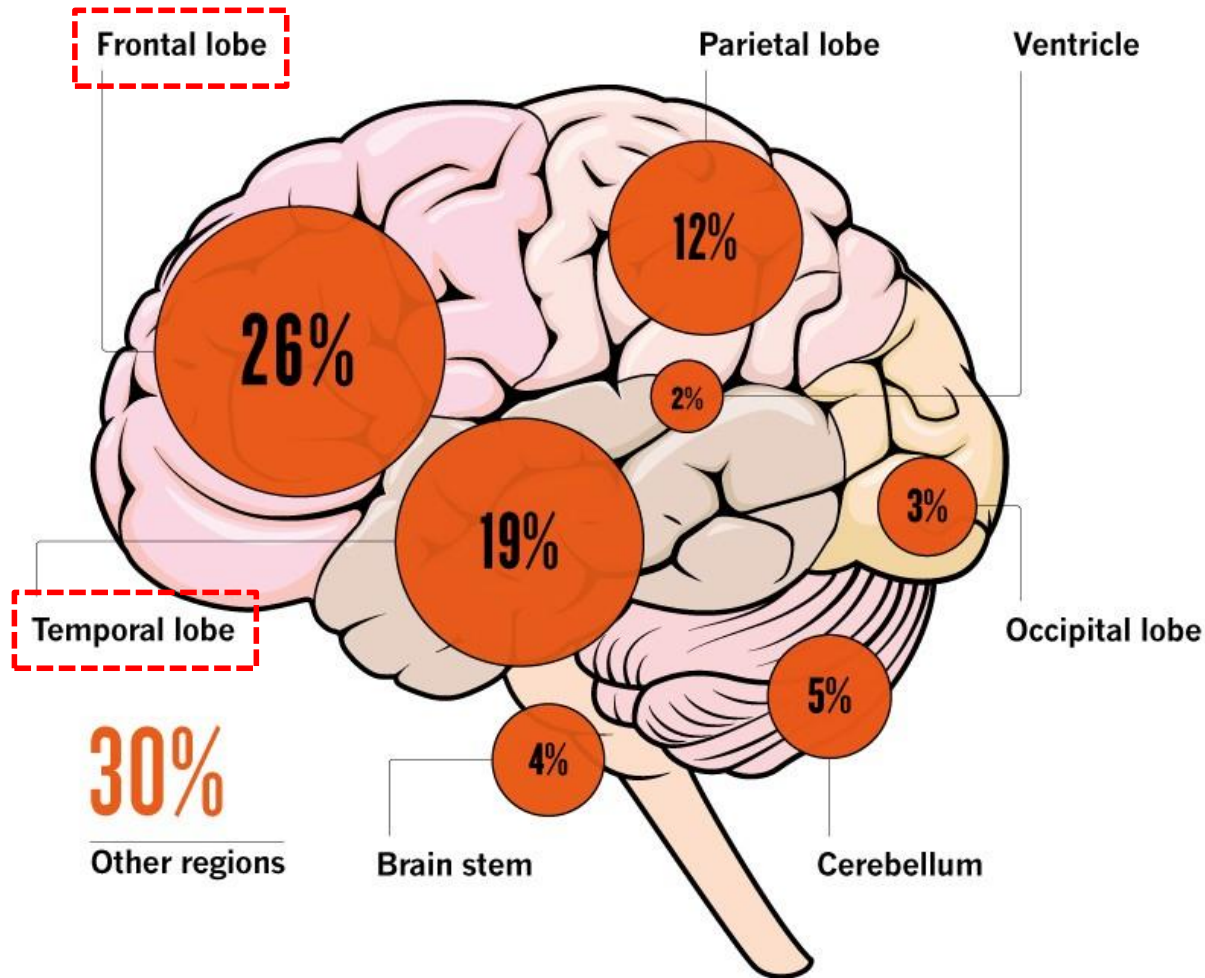
TUMORS CEREBRALS: incidència i localització

- Incidència: 10-17 / 100.000 habitants
- Ubicació
  - Infants: fossa posterior
    - 20% de tumors malignes infantils
  - Adults: hemisferis cerebrals 80%

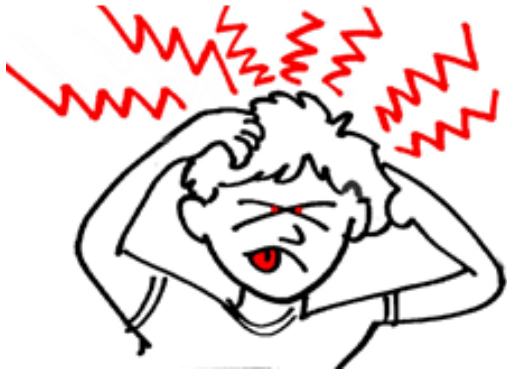
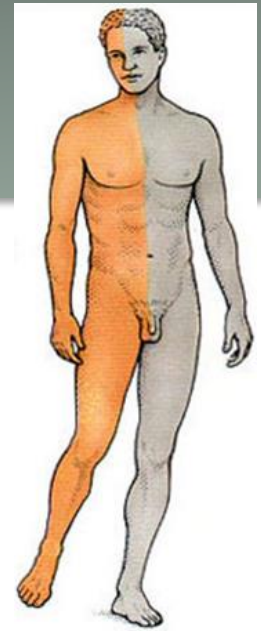

TUMOR CEREBRAL: distribució

- Lòbuls frontals i temporals, majoritàriament afectats

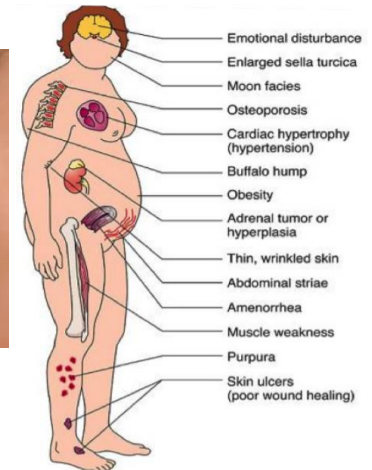
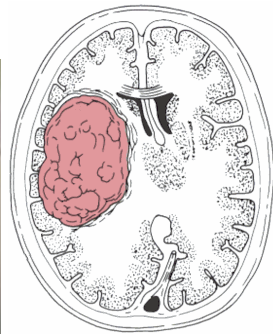

PRESENTACIÓ CLÍNICA

Dèficit neurològic (65%)

Mal de cap (50%)   Nàusees / vòmits (24%)   Crisis epilèptiques (15%)

Depressió, canvis de personalitat... (25%)

Hemorràgia cerebral intratumoral (1%)

Pèrdua de visió (9%)

Pèrdua auditiva (2%)

Trastorns hormonals (8%)

TUMORS CEREBRALS: tipus

• **Gliomes:**

- Astrocitoma
- Oligodendroglioma
- Ependimoma

• **Tumors neuronals**

• **Tumors poc diferenciats:**

- Medul·loblastoma

• **Altres tumors parenquimàtics**

- Limfoma cerebral primari
- Tumor de cèl·lules germinals
- Tumors de la glàndula pineal

• **Meningioma**

- Hemangioblastoma
- Tumors hipofisaris
- Tumors de la beina nerviosa del sistema nerviós perifèric:
  - Schwannoma
  - Neurofibroma

• **Tumors metastàtics**

RECORDES?

TUMORS CEREBRALS: diagnòstic

- **Clínica**

- **Examen físic**

- Exploració neurològica
- Pèrdua de pes
- Lesions cutànies

- **Proves de neuroimatge**

- TC
  - Cerebral
  - Tòrax-abdomen-pelvis
- RM cerebral
  - Espectroscòpia

- **PET**

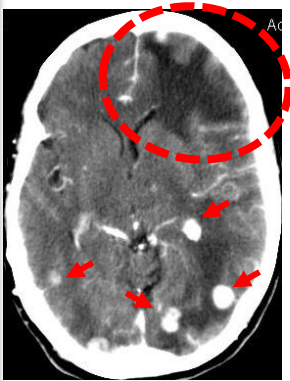
- Cerebral
- Corporal total

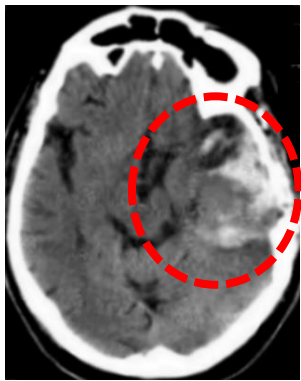

Neuroimatge: TC

- Diagnostica el tumor, no la seua naturalesa
  - Possible confusió amb lesions benignes

Metàstasi

Glioblastoma

Craniofaringioma

Oligodendroglioma

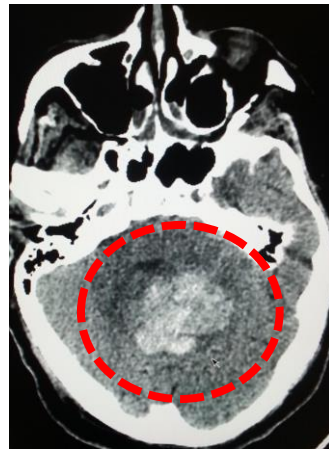
Calcificació

Meningioma

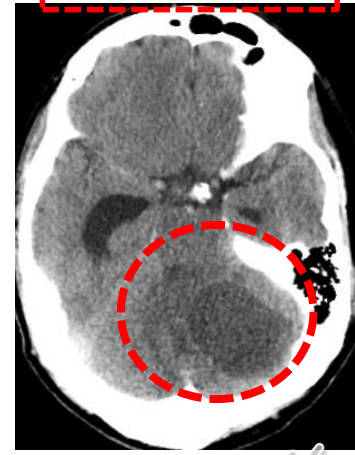
Astrocitoma
quístic

Medul·loblastoma

Astrocitoma

Metàstasi
fossa posterior

A la recerca del tumor primari

- La radiografia simple de tòrax no és gaire útil
- La TC tòrax-abdomen-pelvis troba la majoria de tumors primaris
  - També ajuda a descartar altres metàstasis
  - Els melanomes demanen una inspecció clínica de TOTA la superfície corporal

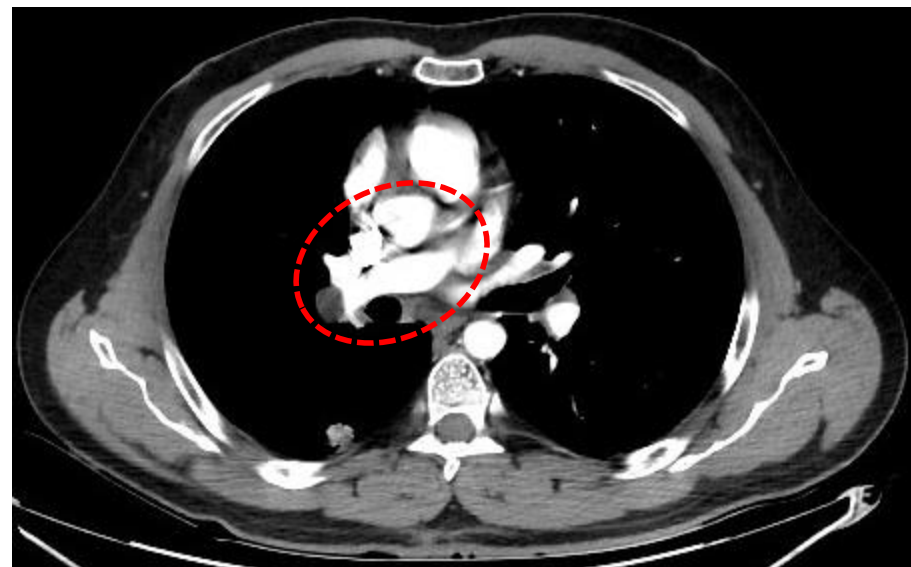
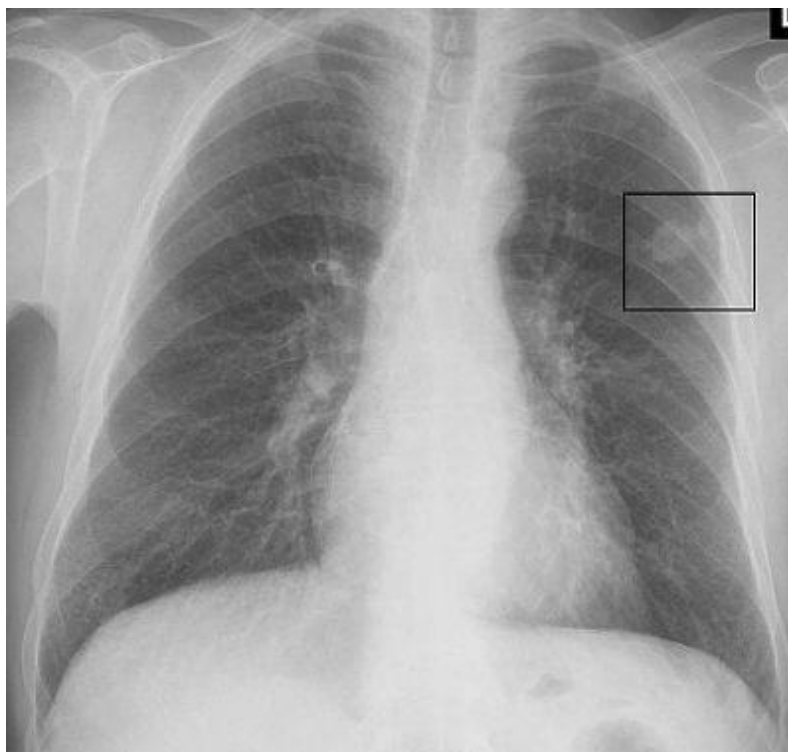

Melanomes

Radiografia de tòrax

- Sol·licitat rutinàriament en les proves preoperatòries
- Baix rendiment diagnòstic
  - Les troballes S'HAN de confirmar amb una TC

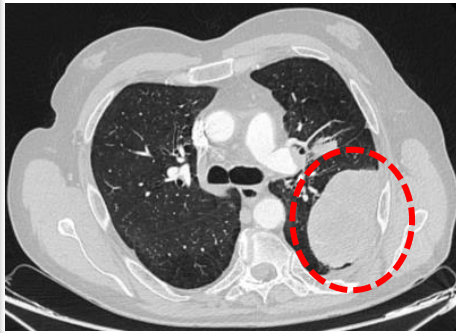

Càncer de lleu

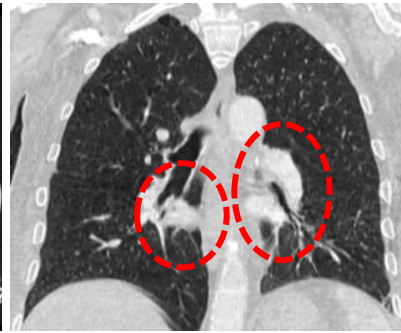

TC tòrax-abdomen-pelvis

- Detecta la majoria dels tumors primaris i les seues metàstasis
- En 15% el primari no es troba = PET scan necessari

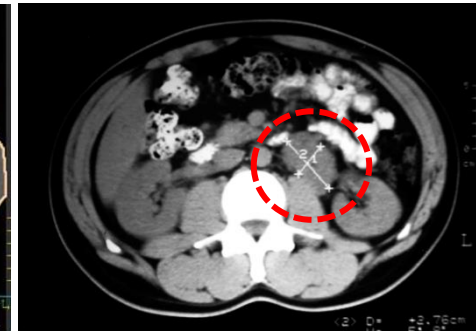
Mesotelioma

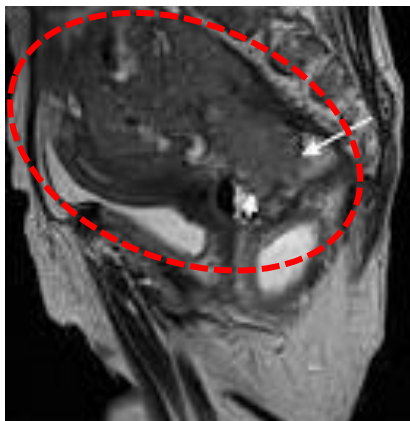
Càncer de lleu

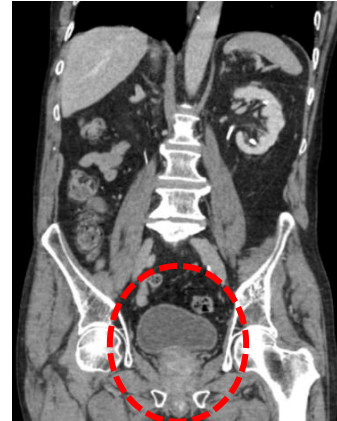
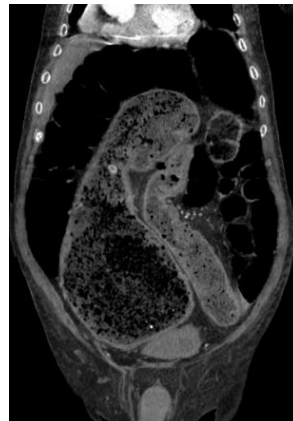
Càncer de mama

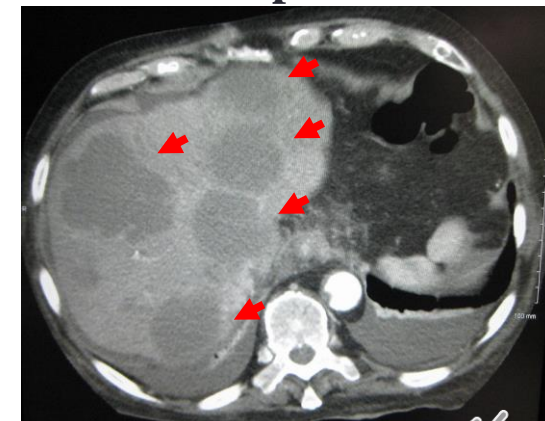
**Tumor
retroperitoneal**

**Neoplàsia del recte + obstrucció
intestinal**

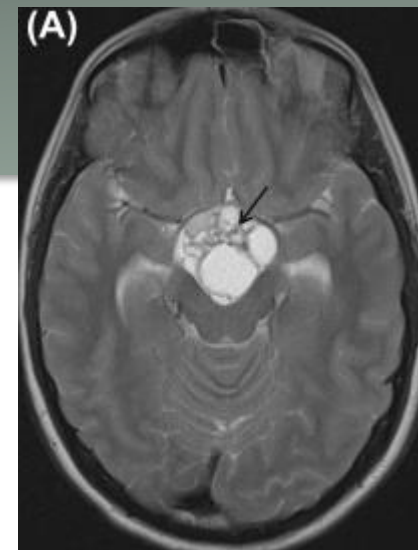
Neoplàsia de pròstata

**Metàstasis hepàtiques de
neoplàsia de còlon**

Neuroimatge: RM

- Millor detall anatòmic que TC
- Diverses sèries diferents, cadascuna mostra diferents característiques del tumor
- Mostra lesió tumoral + edema + infiltració
- Calcificacions es veuen millor en TC
- Espectroscòpia = marcadors bioquímics
- Tractografia
  - Mostra si el tumor desplaça o destrueix les vies nervioses
  - Ajuda a decidir si l'extirpació és possible i l'abordament quirúrgic a seguir
- Localització de les àrees cerebrals eloqüents
  - Imprescindible per a la planificació quirúrgica

RM

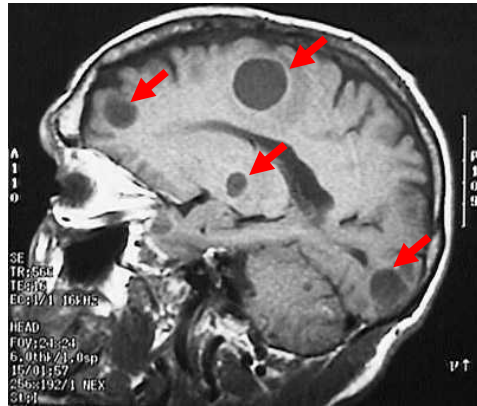
TC

RM: més detall anatòmic

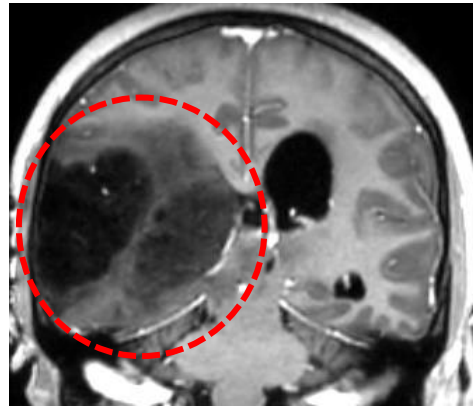
- Ajuda a identificar el tipus de tumor

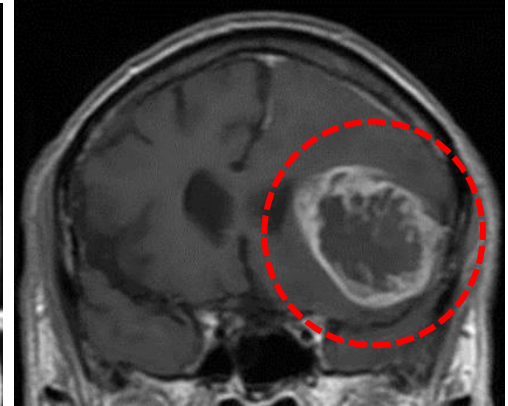
Metàstasi única

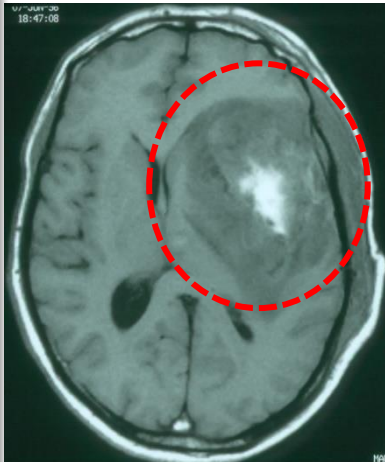
Metàstasis múltiples

Glioma de baix grau

Glioblastoma

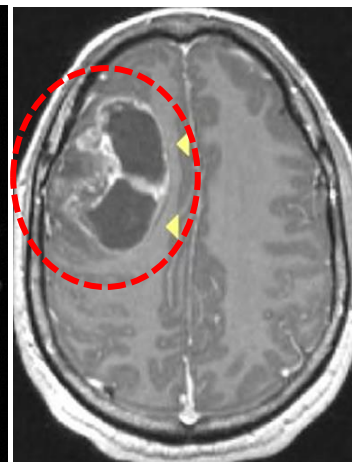
**Glioma de baix grau
i evolució maligna**

Meningioma

**Schwannoma
vestibular**

**Oligodendro-
glioma**

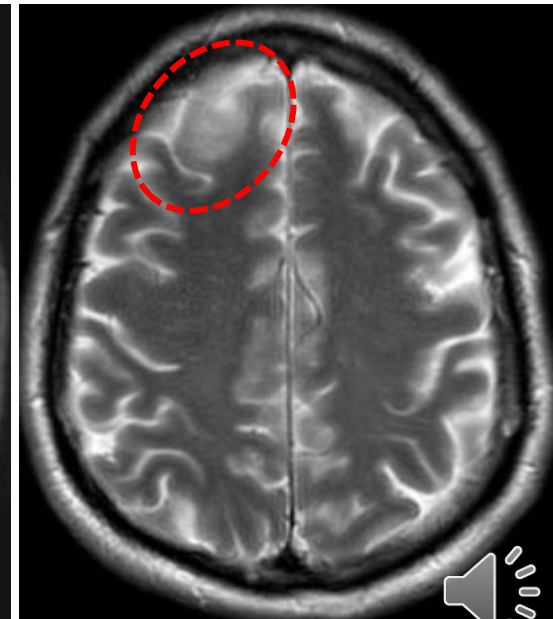
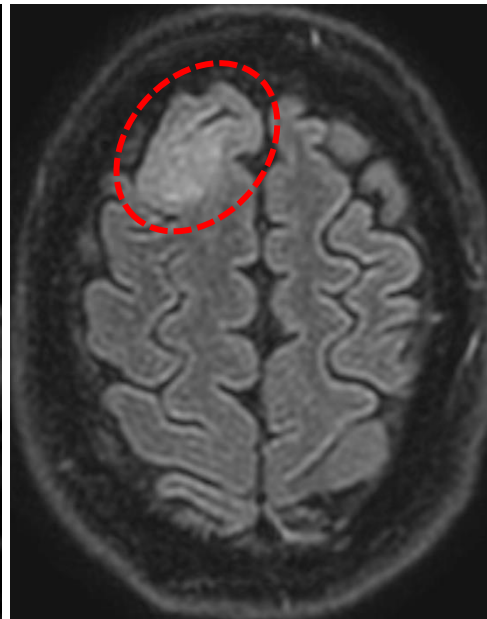
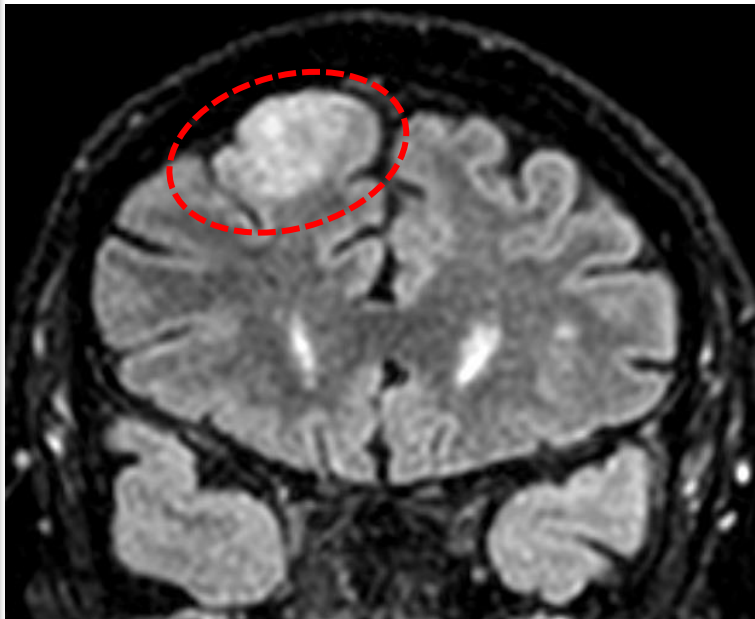
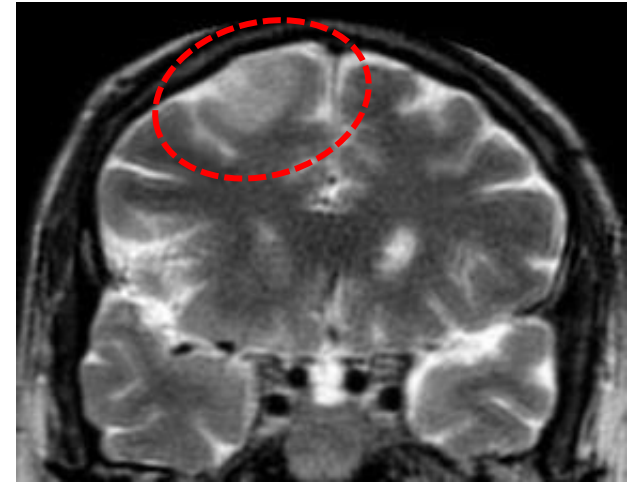

Abscés cerebral

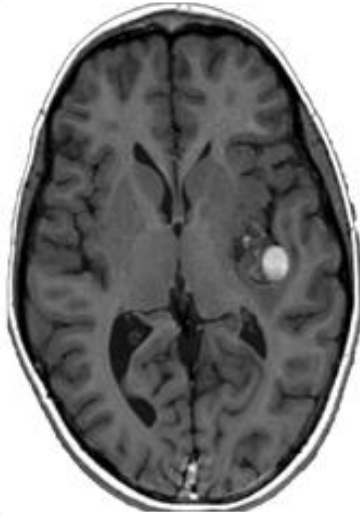

RM: diferents sèries = diferents característiques tumorals

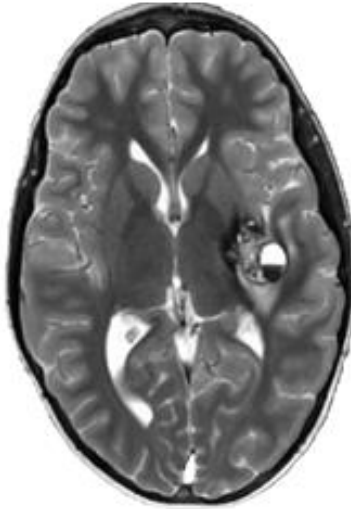
- Ajuda a diferenciar entre els diferents tipus de tumors
- Mostra patrons d'infiltració
- Permet planificar la cirurgia

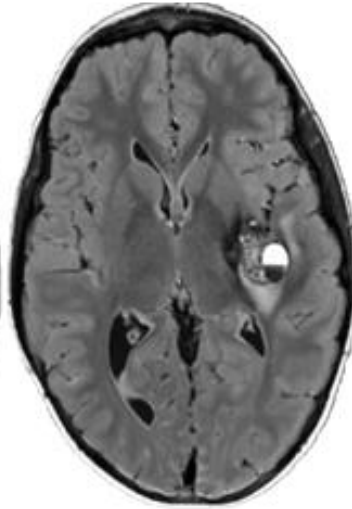
RM: diferents sèries mostren diferents característiques tumorals

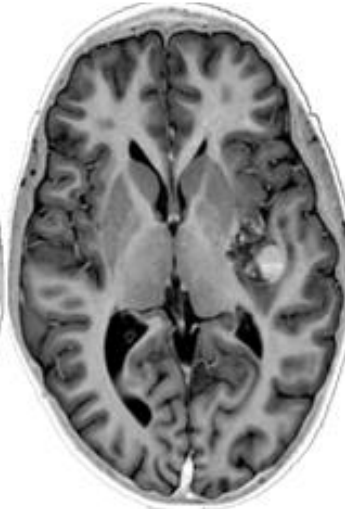
T1w

T2w

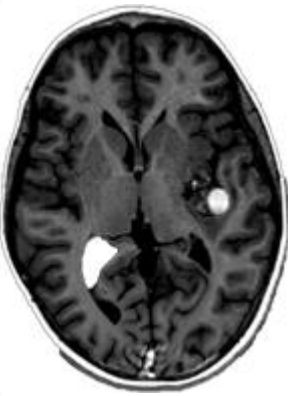
T2 FLAIR*

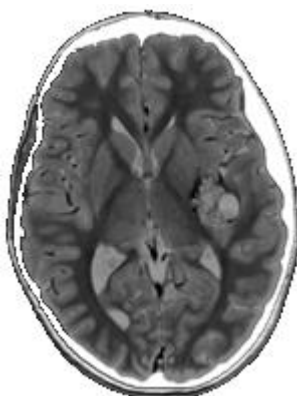
PSIR

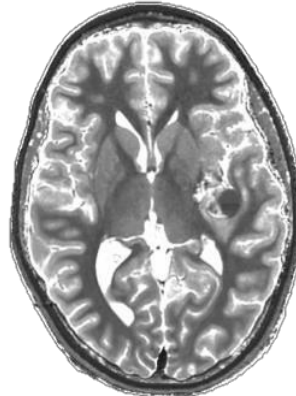
STIR

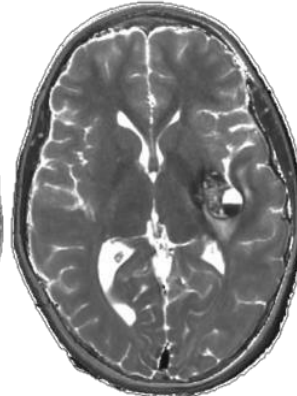
T1 FLAIR

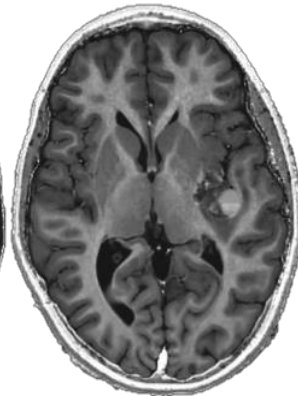
PD

T1

T2

R1=1/T1

R2=1/T2

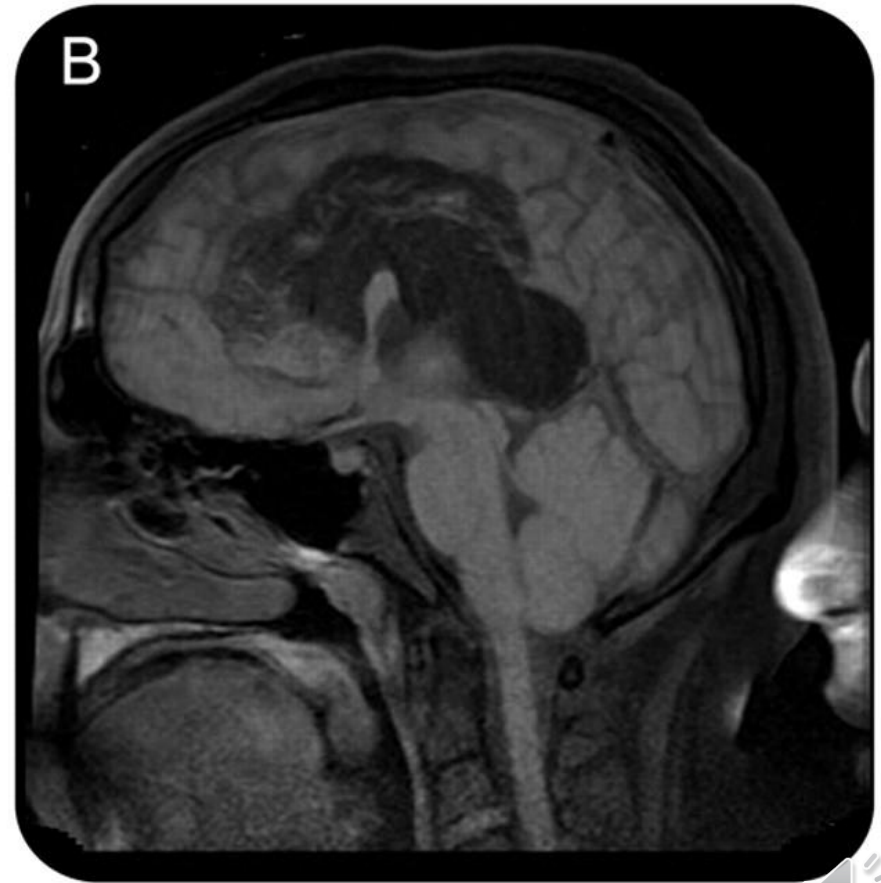

Lipoma cerebral

- Característiques típiques de la RM

Sagittal T1 brain MRI

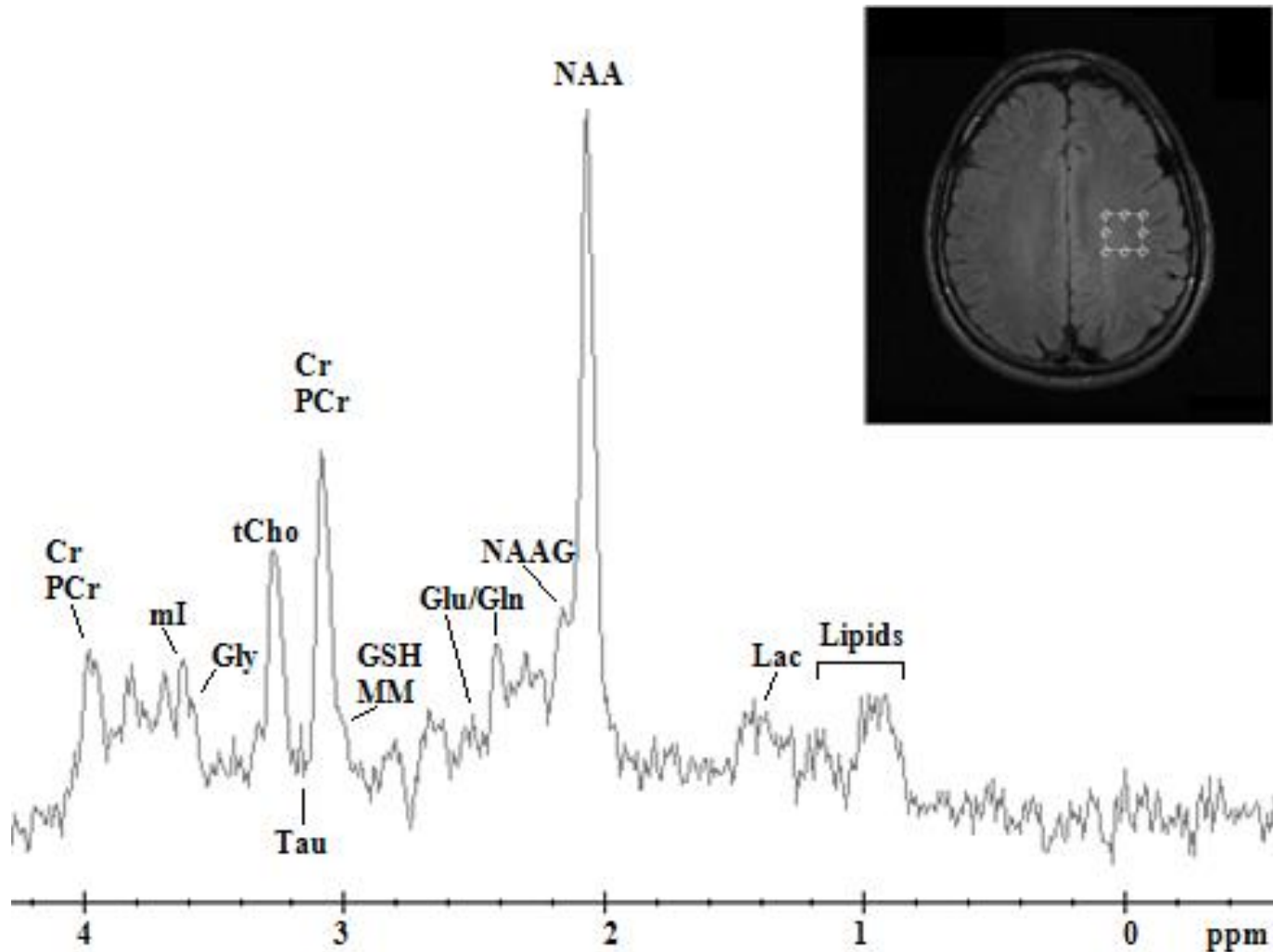

Sagittal fat saturation brain MRI

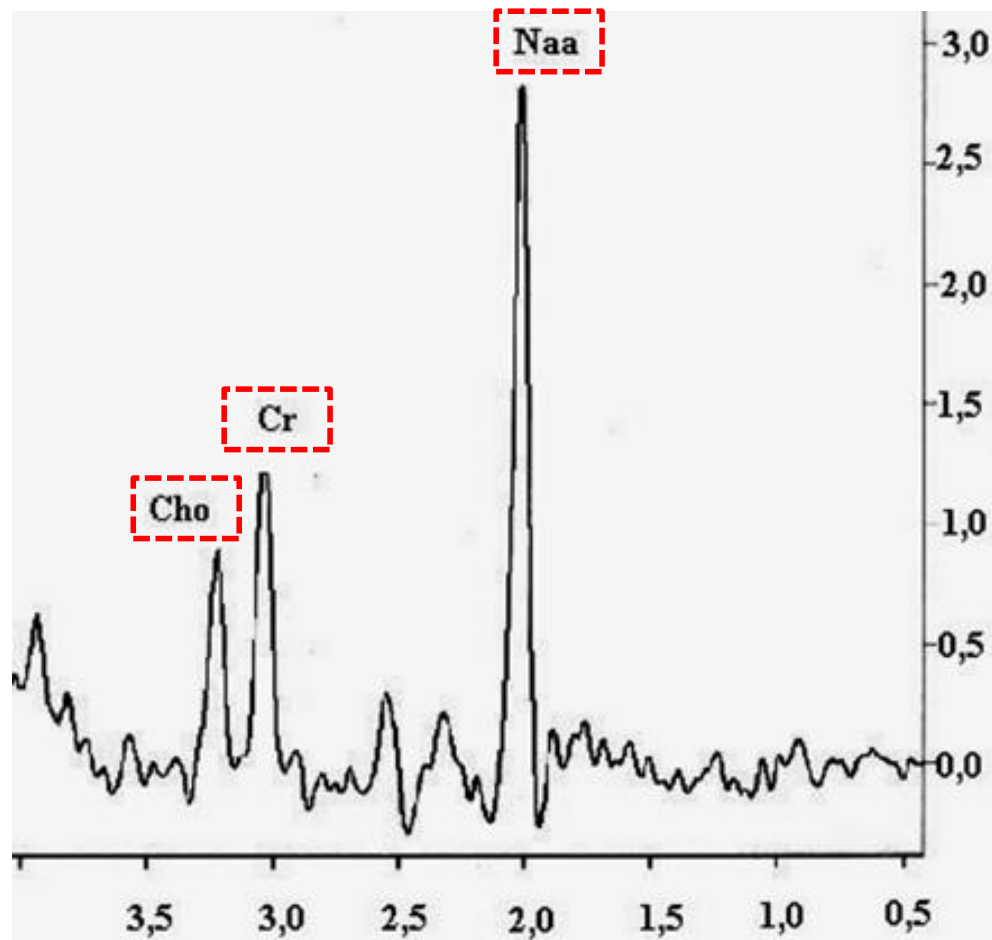
Espectroscòpia de RM: cervell normal

- Analitza els compostos bioquímics tissulars

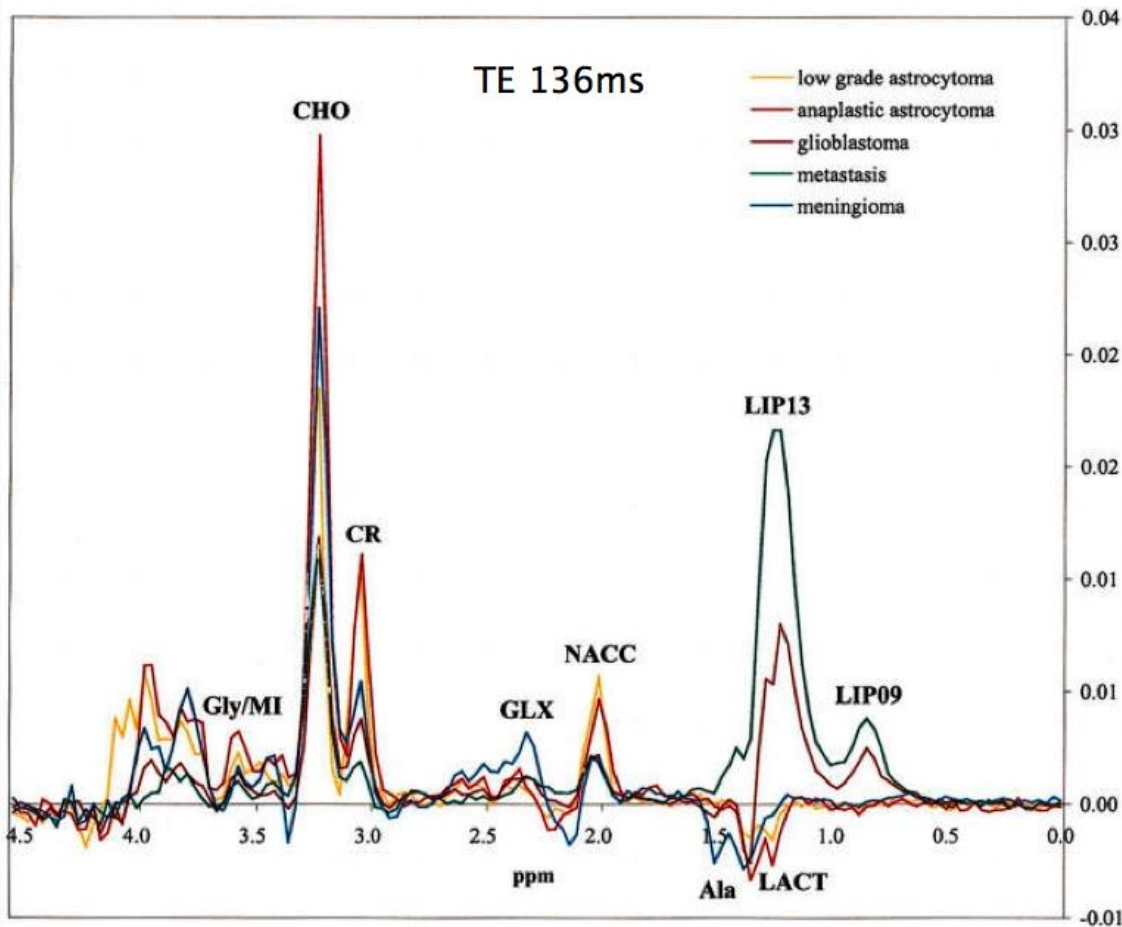
Espectroscòpia de RM: cervell normal

- Els més importants a recordar
  - NAA (N-acetil-aspartat)
  - Cr (Creatinina)
  - Cho (Colina)

Espectroscòpia de RM: tumors cerebrals

- Diferents patrons entre diferents tumors = diagnòstic no invasiu

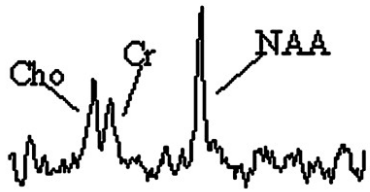

RECORDES?

Espectroscòpia de RM: tumors cerebrals

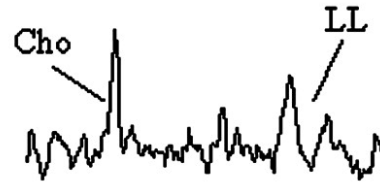
- No obstant això, una biòpsia cerebral pot ser necessària.

normal brain

melanoma metastasis

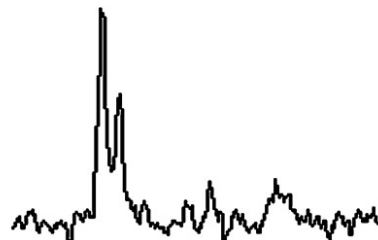
lung metastasis

lung metastasis

grade 2 glioma

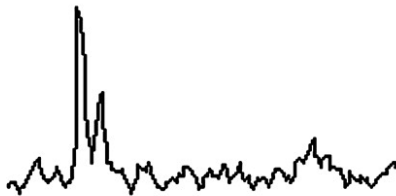
grade 2 glioma

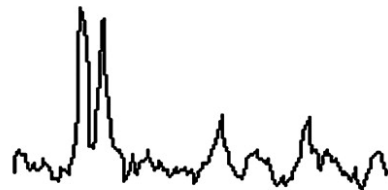
grade 3 glioma

grade 3 glioma

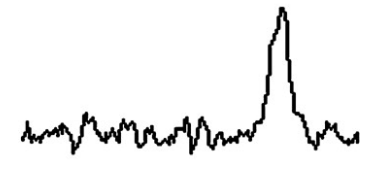
grade 4 glioma

grade 4 glioma

grade 4 glioma

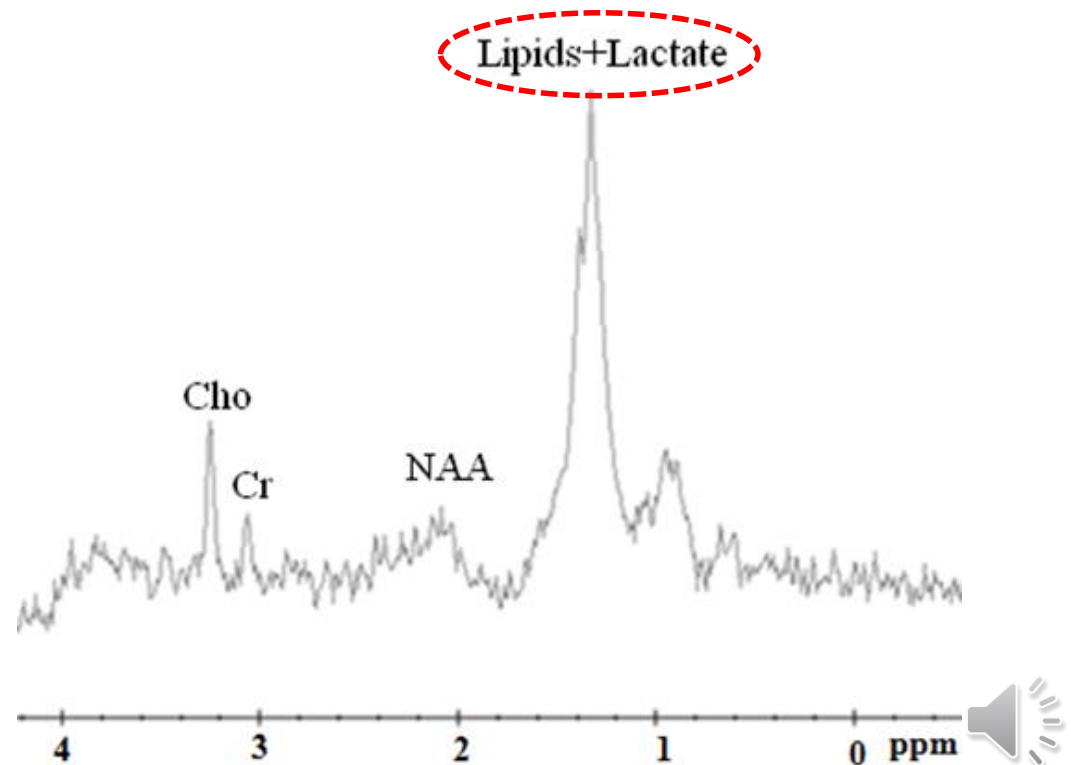

center of grade 4 glioma

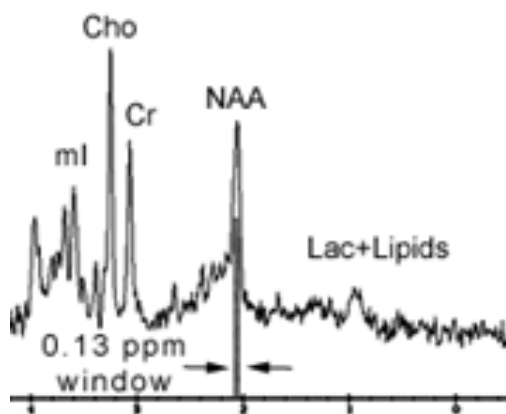
Espectroscòpia de RM: metàstasi cerebral

- Pic de lípids + lactat
- Diferent entre diferents metàstasis
  - No n'hi ha prou per a desxifrar el tumor primari
  - Si no es troba el primari a la TC tòrax-abdomen-pelvis → biòpsia cerebral

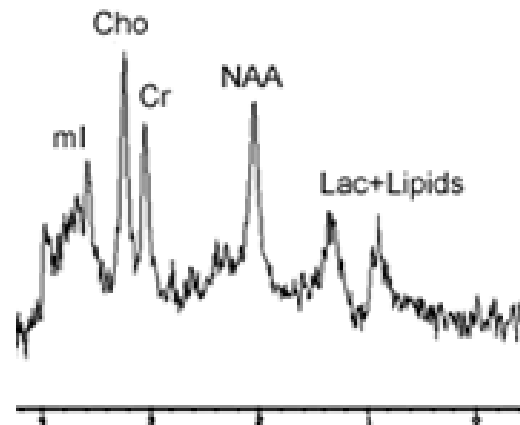

Espectroscòpia de RM: gliomes

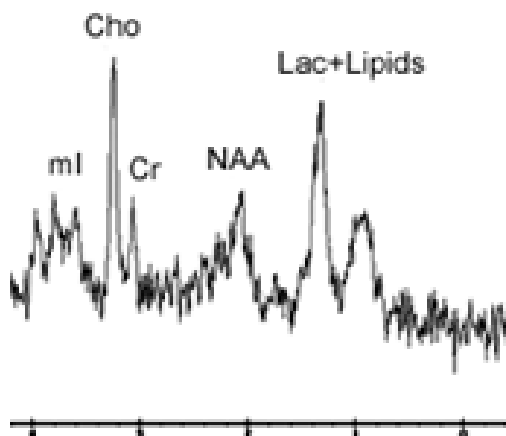
- NAA = proliferació cel·lular
- Lactat + lípids = metabolisme anaeròbic = malignitat

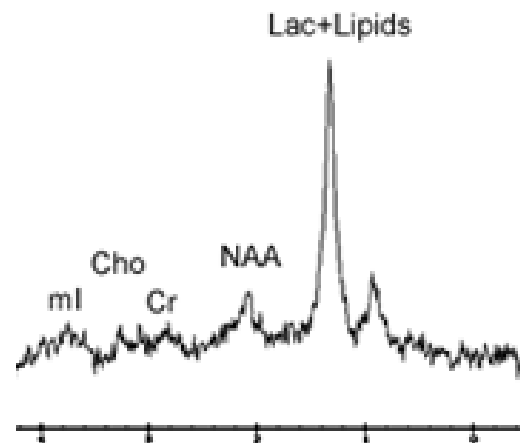
Astrocytoma grau I

Astrocytoma grau II

Astrocytoma grau III

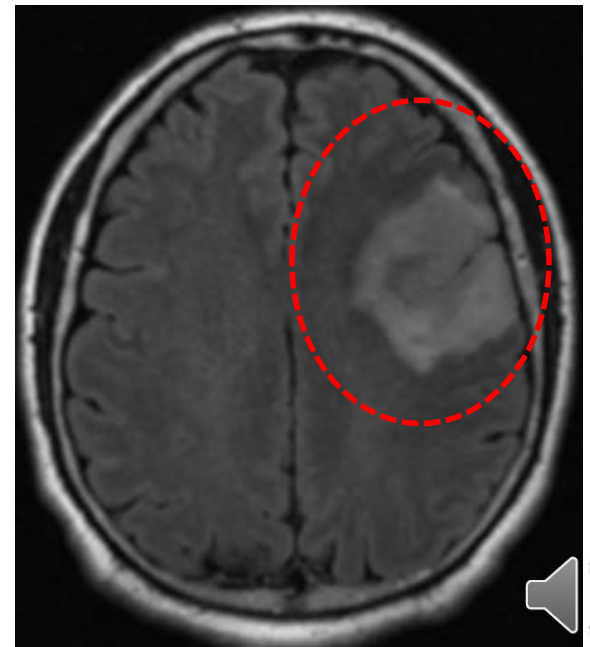
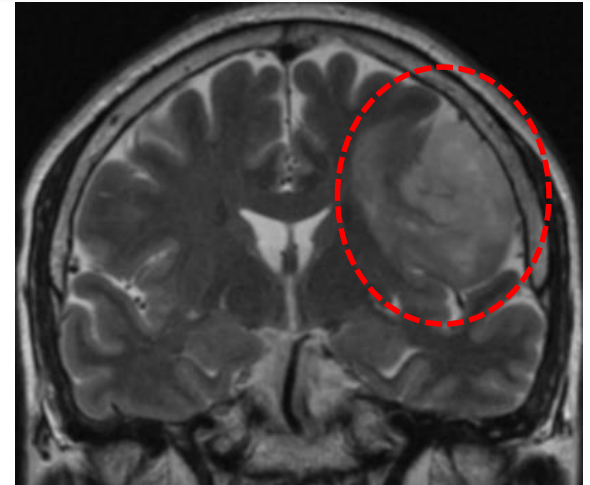
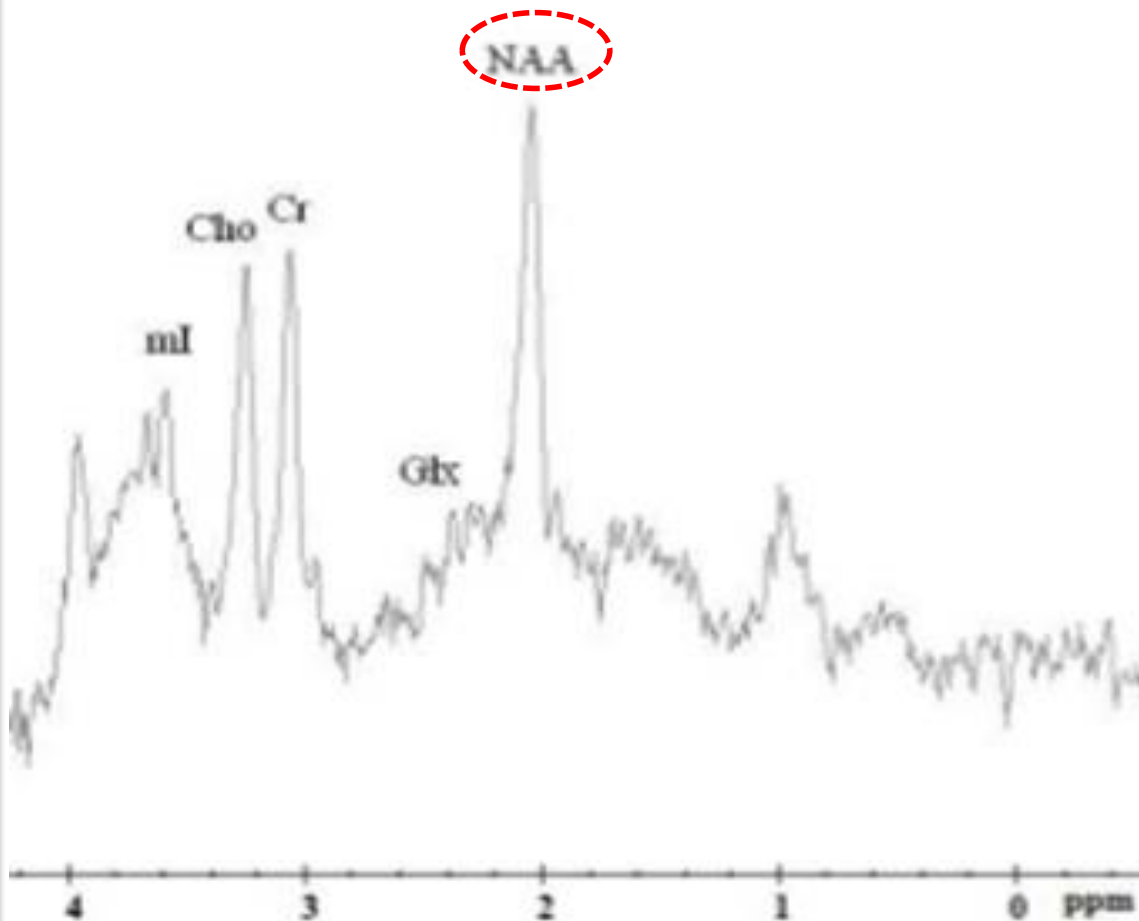

Glioblastoma multiforme

Glioma grau II: pic N-acetil-aspartat

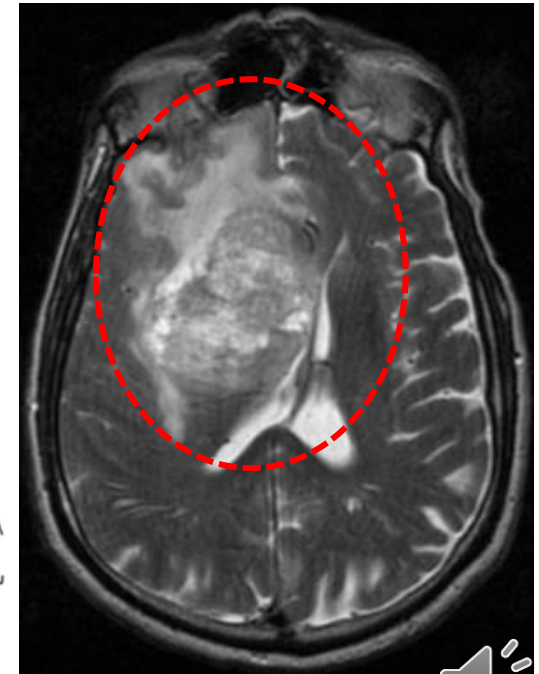
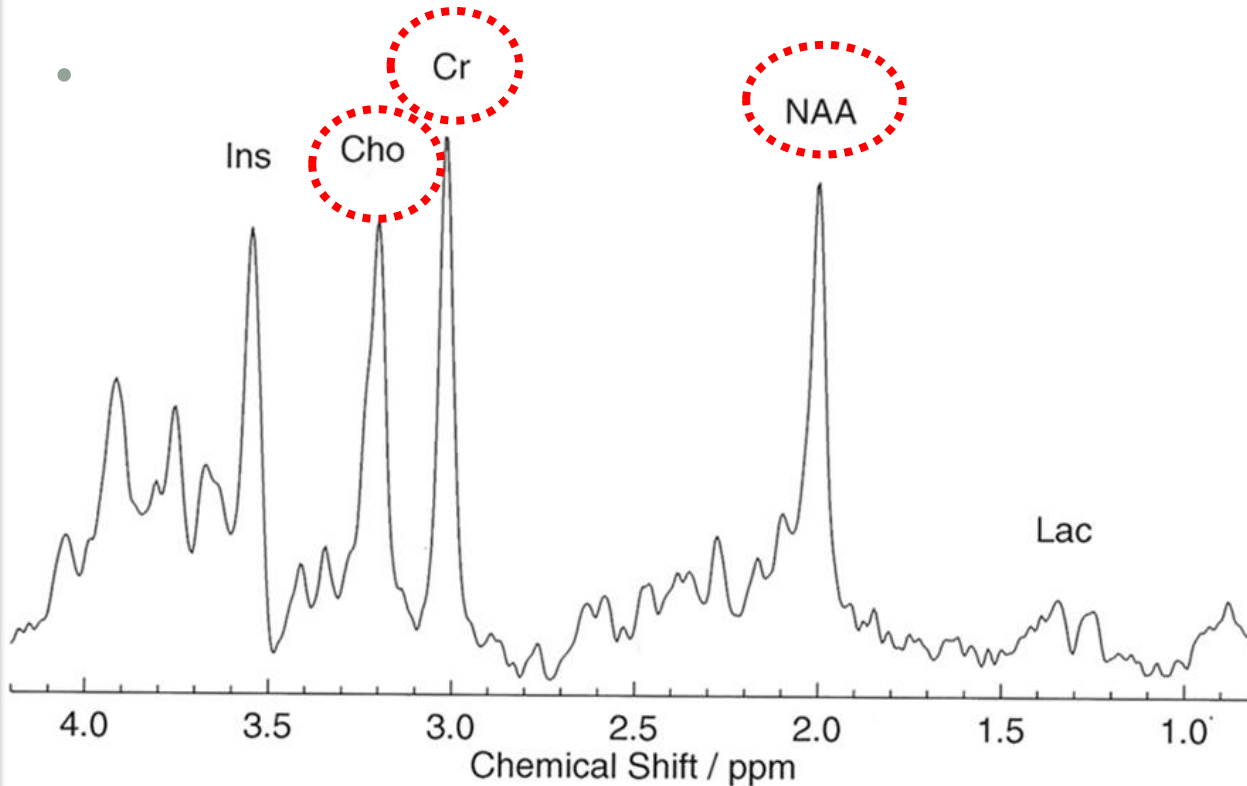
- Augment de la NAA = proliferació cel·lular

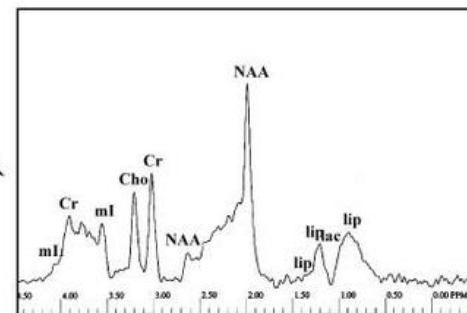
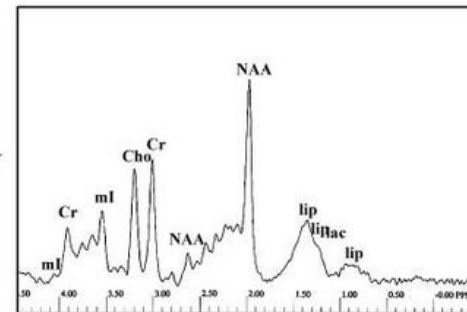
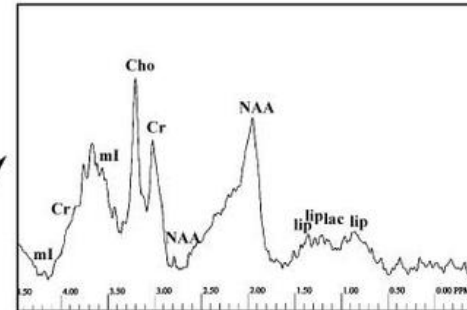
Glioblastoma: pic Colina + Creatinina + N-acetil-aspartat

- Cr = índex de producció d'energia mitocondrial = malignitat
- Cho = Implicat en vies de síntesi i degradació dels fosfolípids = membrana cel·lular = a més ↑ més malignitat

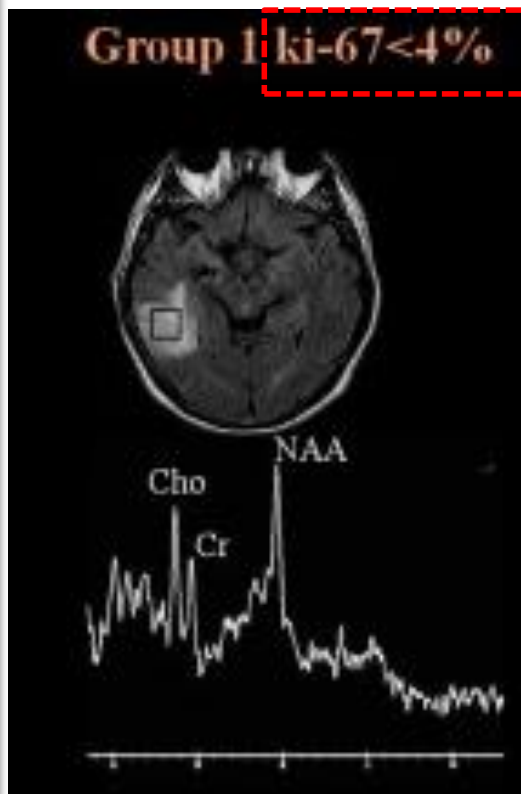
Espectroscòpia RM: glioma de baix grau

- Ajuda a identificar el patró d'infiltració tumoral

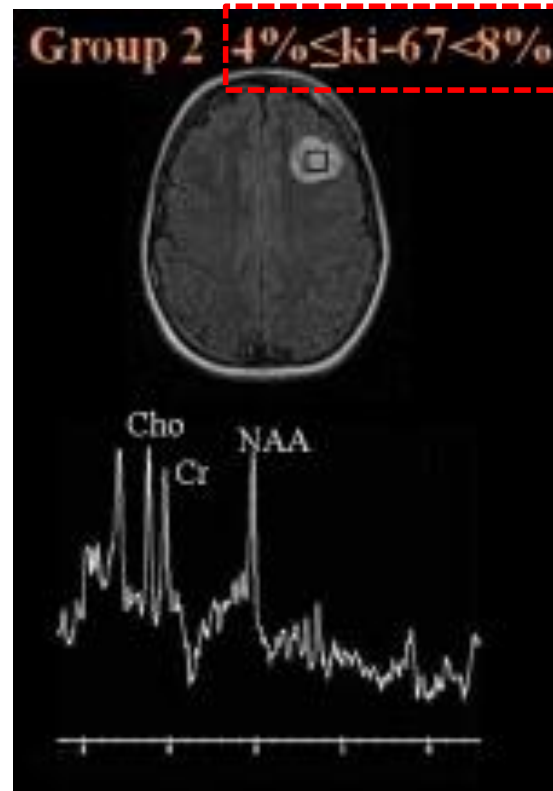

Espectroscòpia RM de gliomes: grau de malignitat

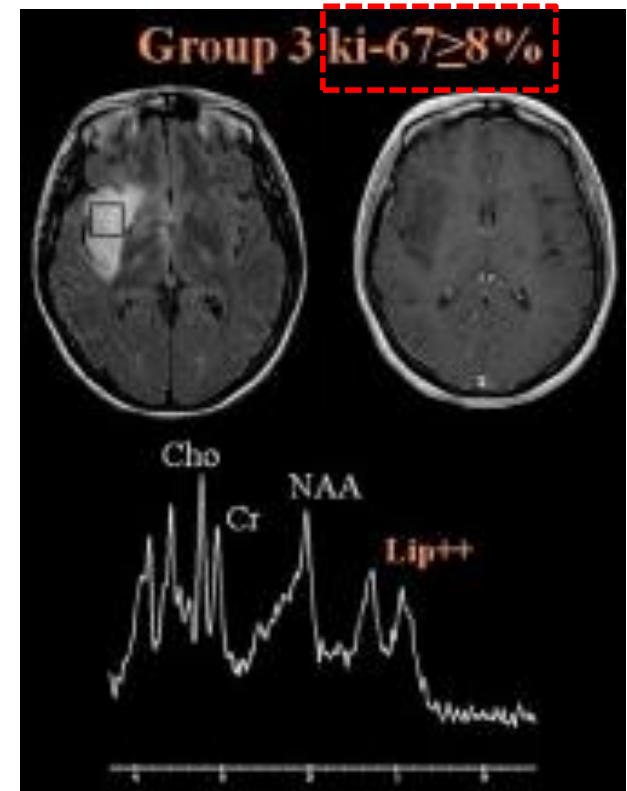
- No substitueix l'examen histològic!
- La proteïna Ki-67 de les cèl·lules $\uparrow$ augmenta a mesura que es divideixen
  - $\uparrow\uparrow$ cèl·lules amb Ki-67 = divisió ràpida = malignitat

Absència de lípids
+ lactat

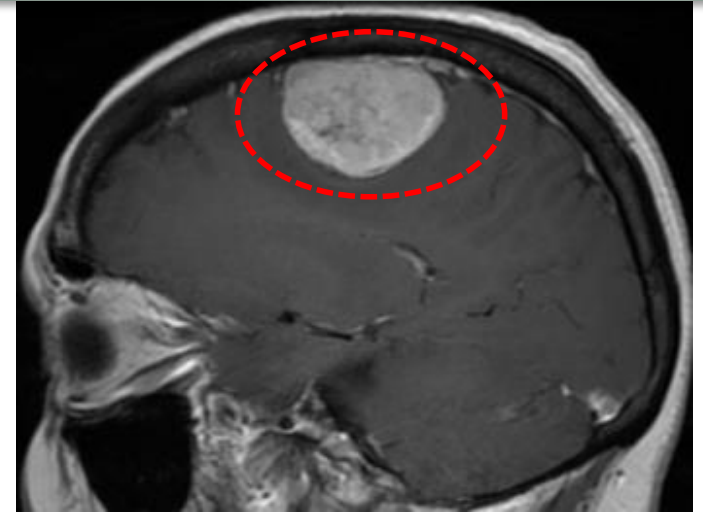
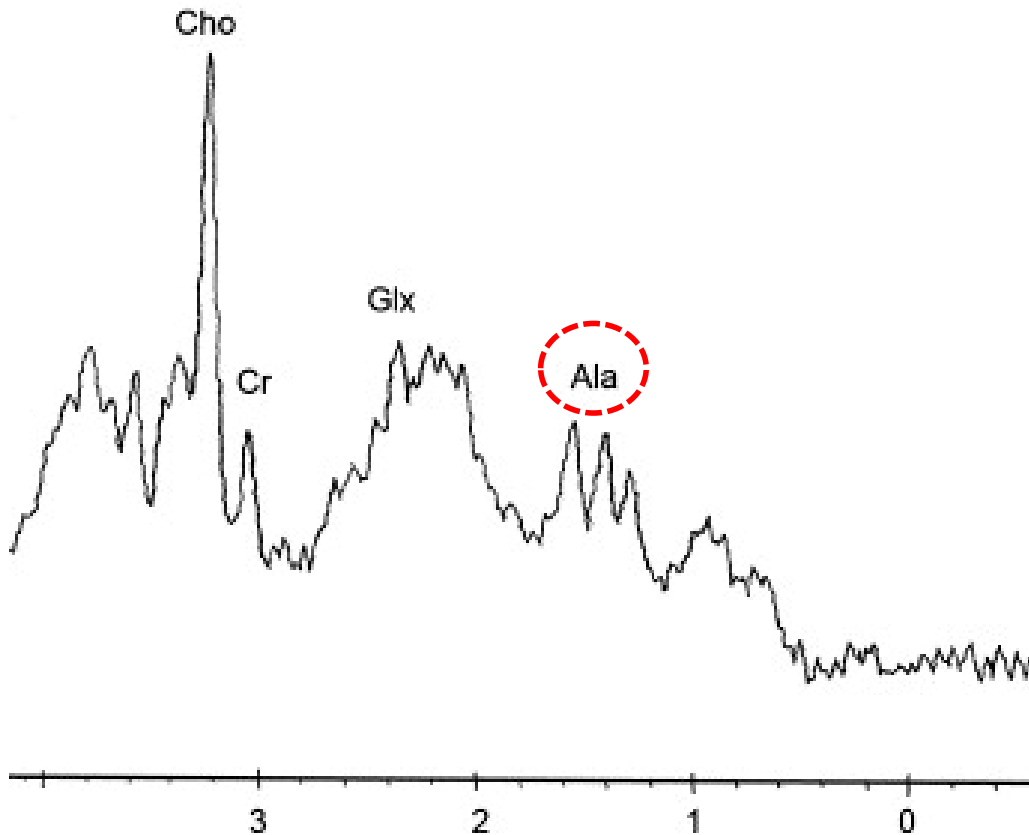
Presència de lípids
+ absència lactat

Presència de lípids
lactat

Espectroscòpia del meningioma: pic d'alanina

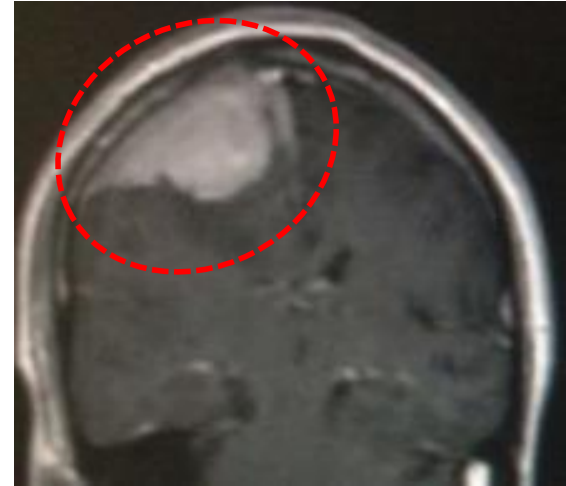
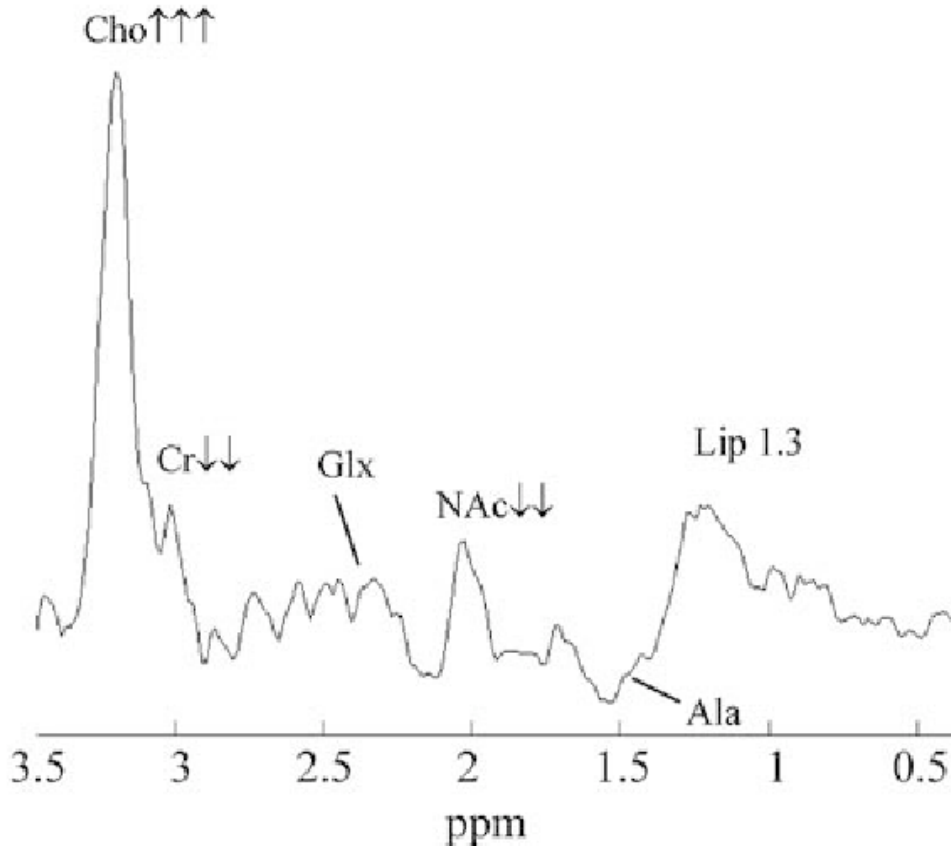
- És un aminoàcid

Espectroscòpia del meningioma atípic

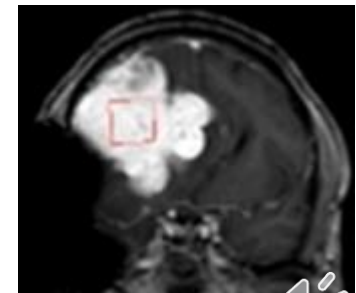
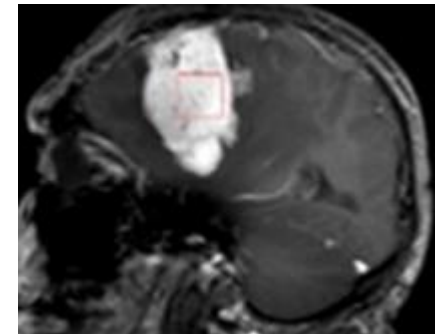
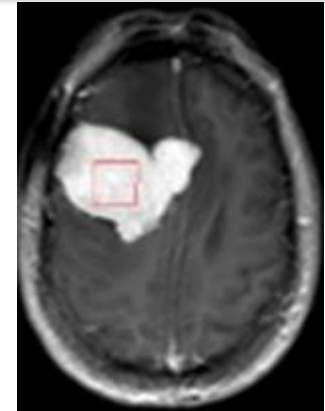
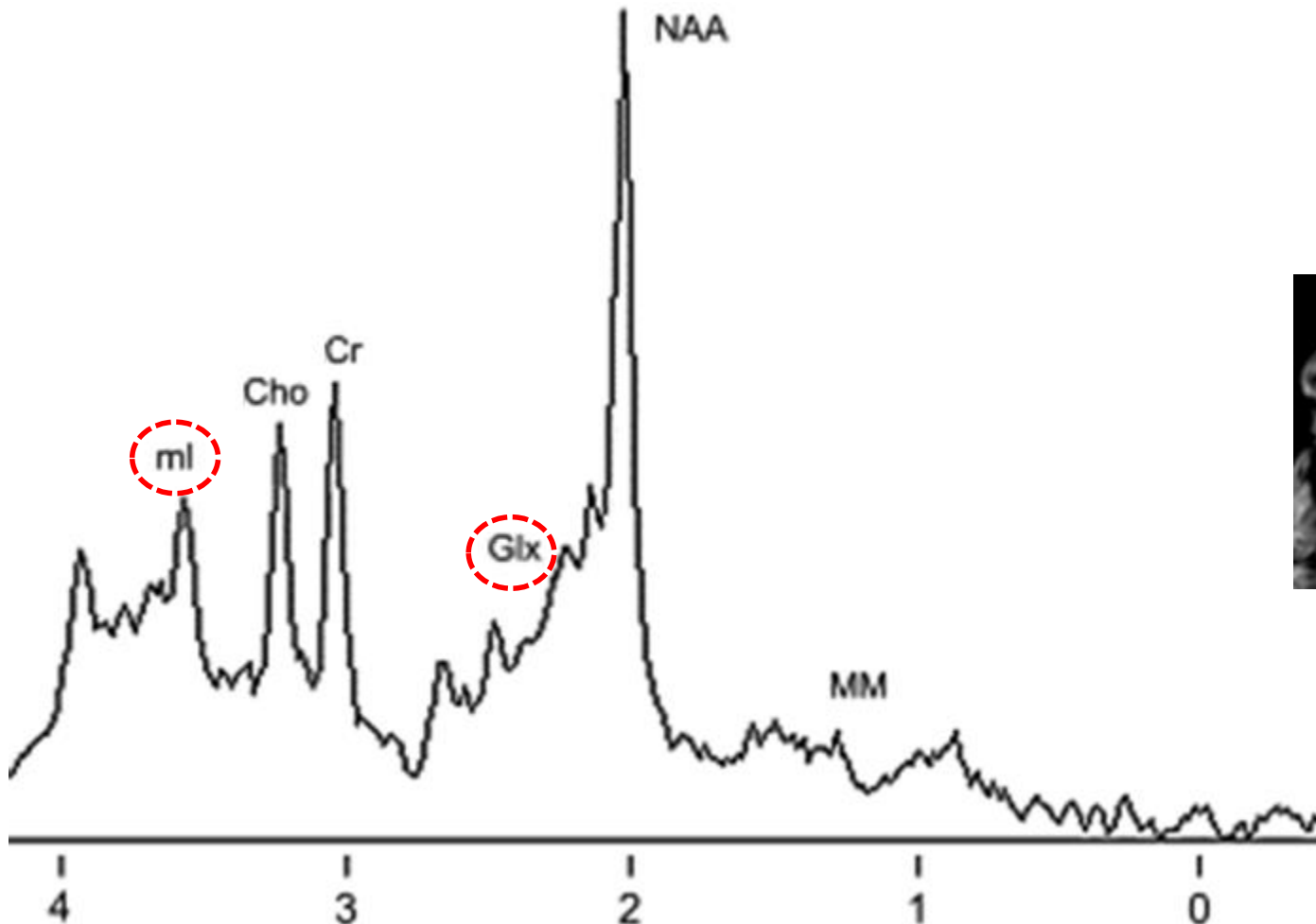
- Altres signes de malignitat

- ↑↑↑ Colina

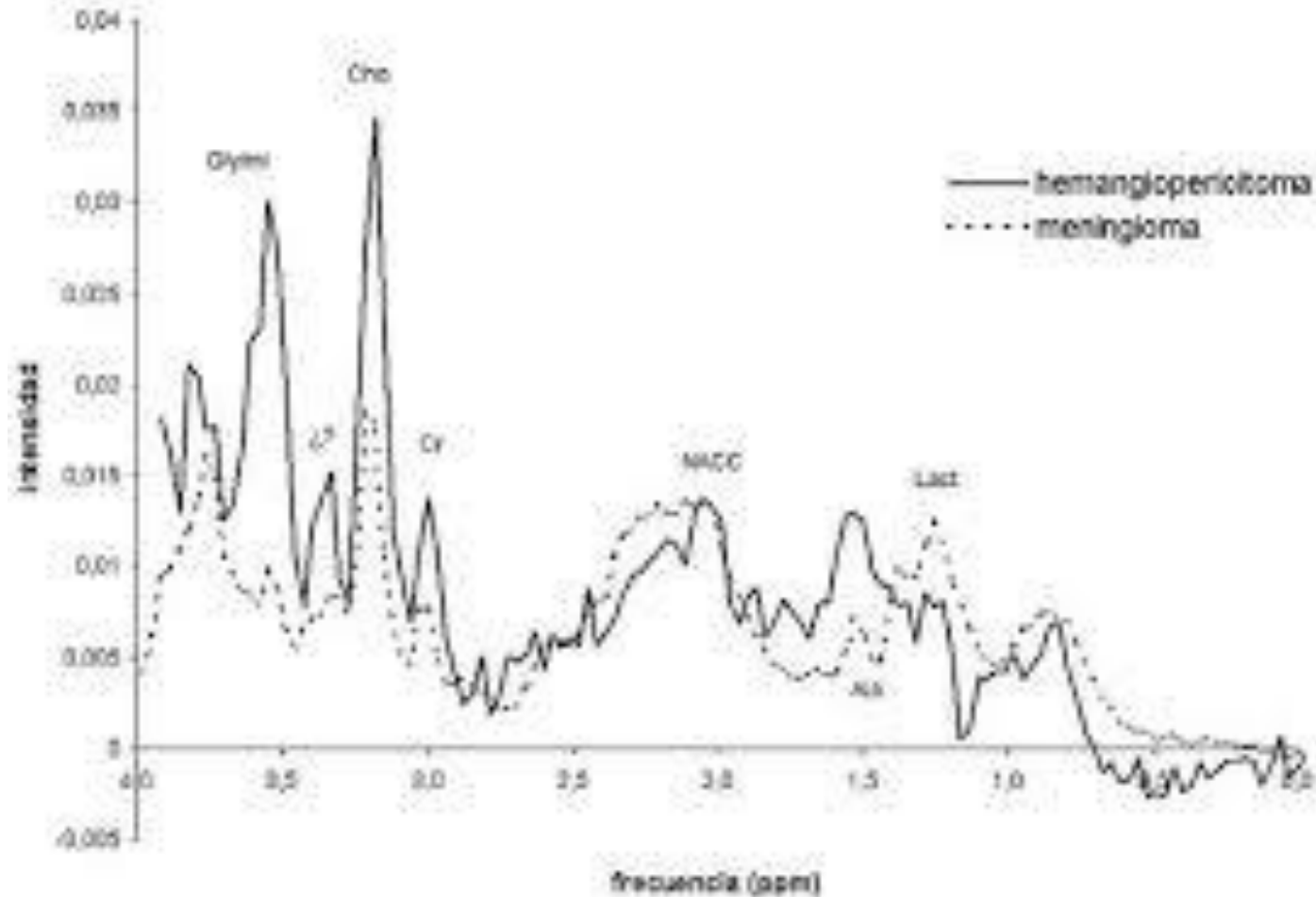
Espectroscòpia del tumor fibrós solitari: pic de mioinositol (ml) i glicina (Glx)

- Conegut abans com hemangiopericitoma

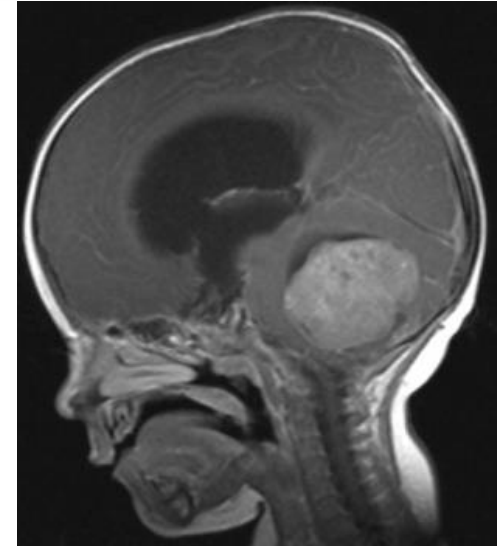
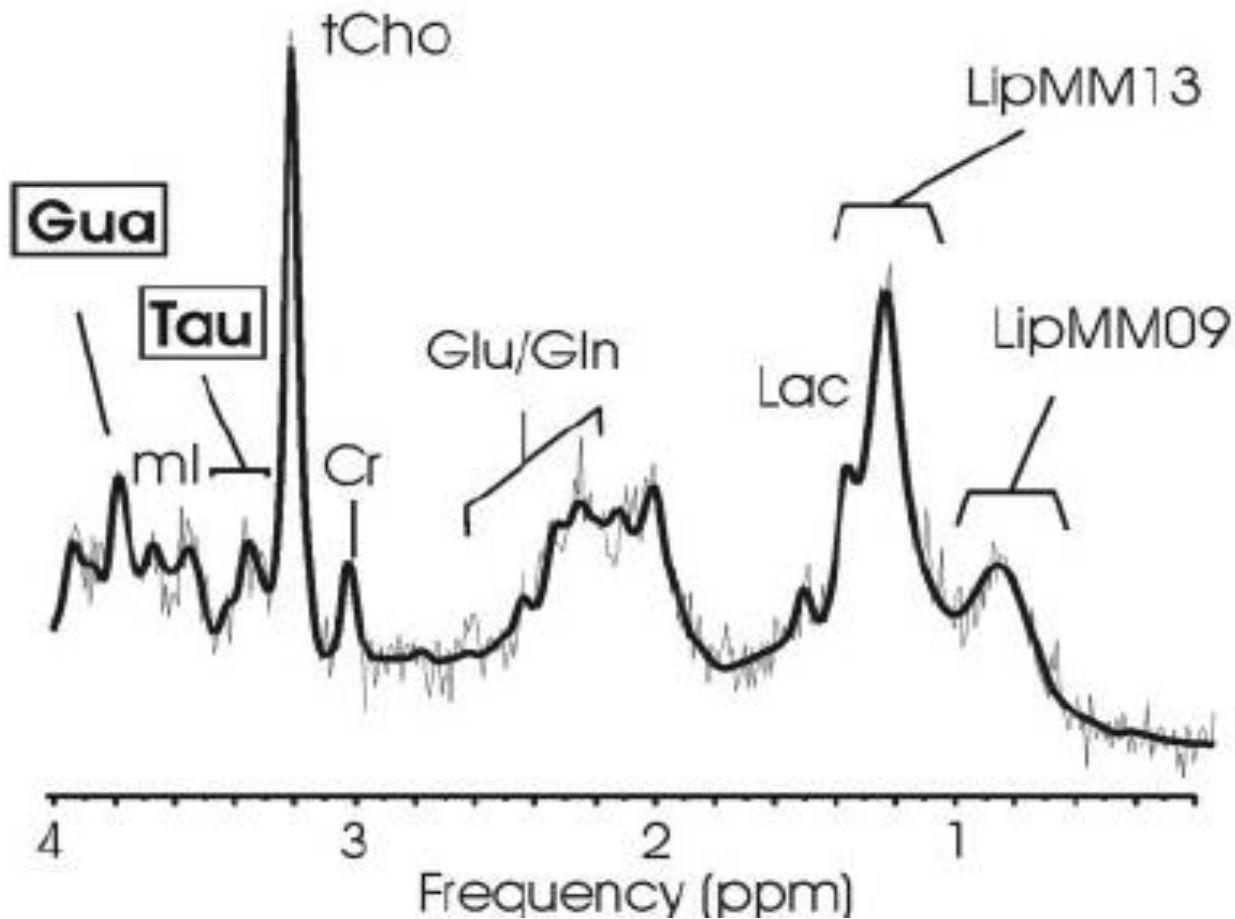
Espectroscòpia: diagnòstic diferencial meningioma vs tumor fibrós solitari

- No 100% exacte, però útil

Espectroscòpia medul·loblastoma

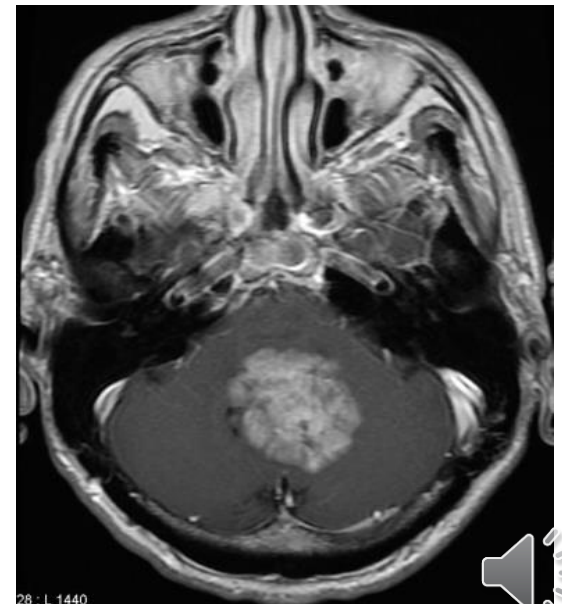
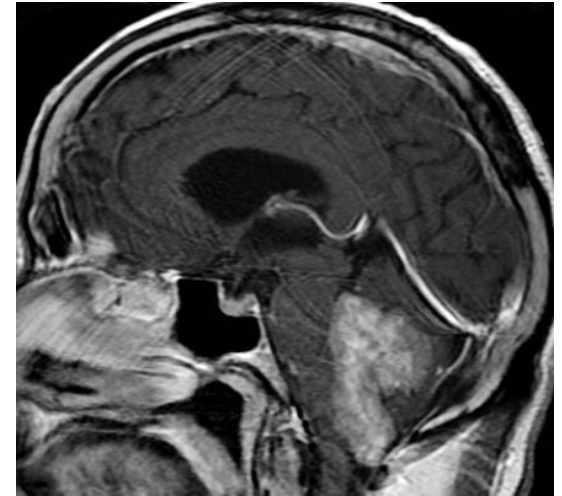
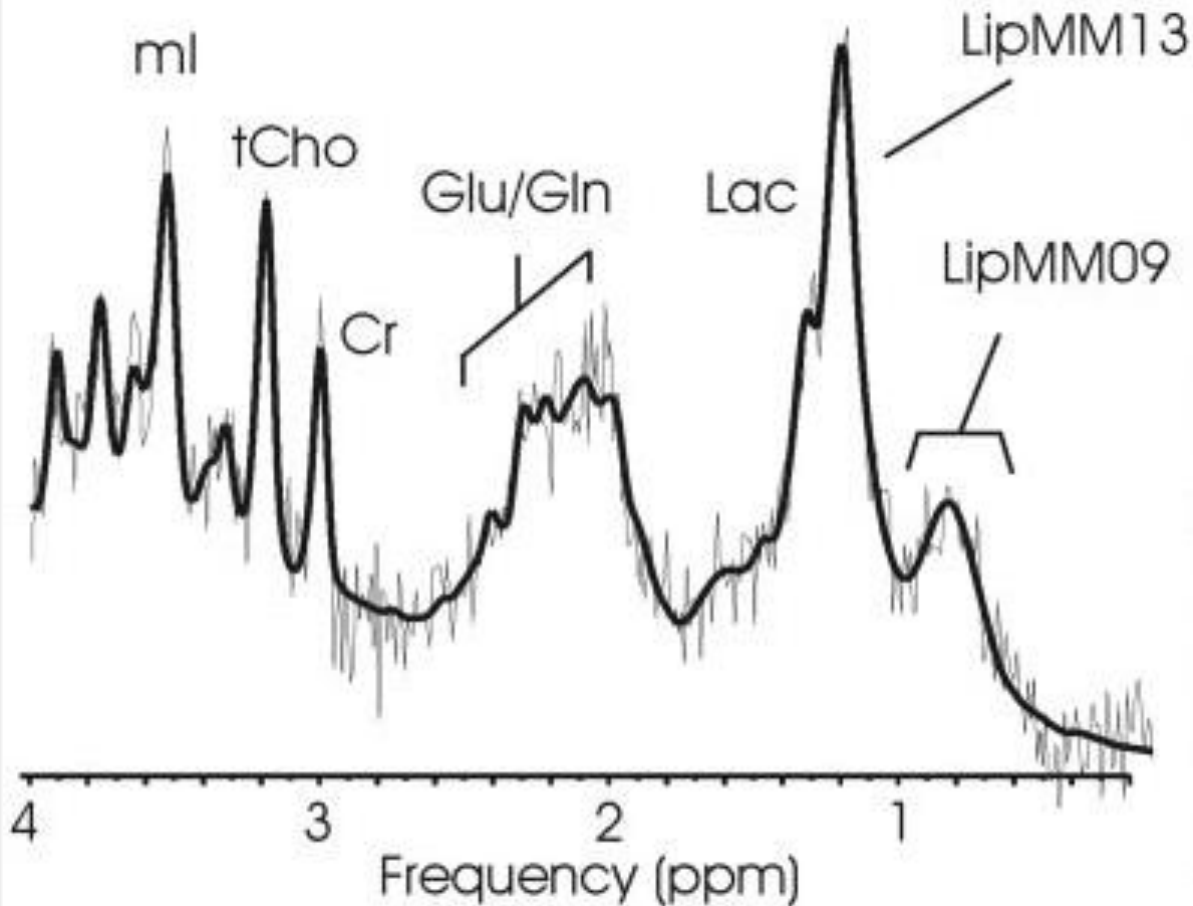
- ↑↑Taurina i Guanina

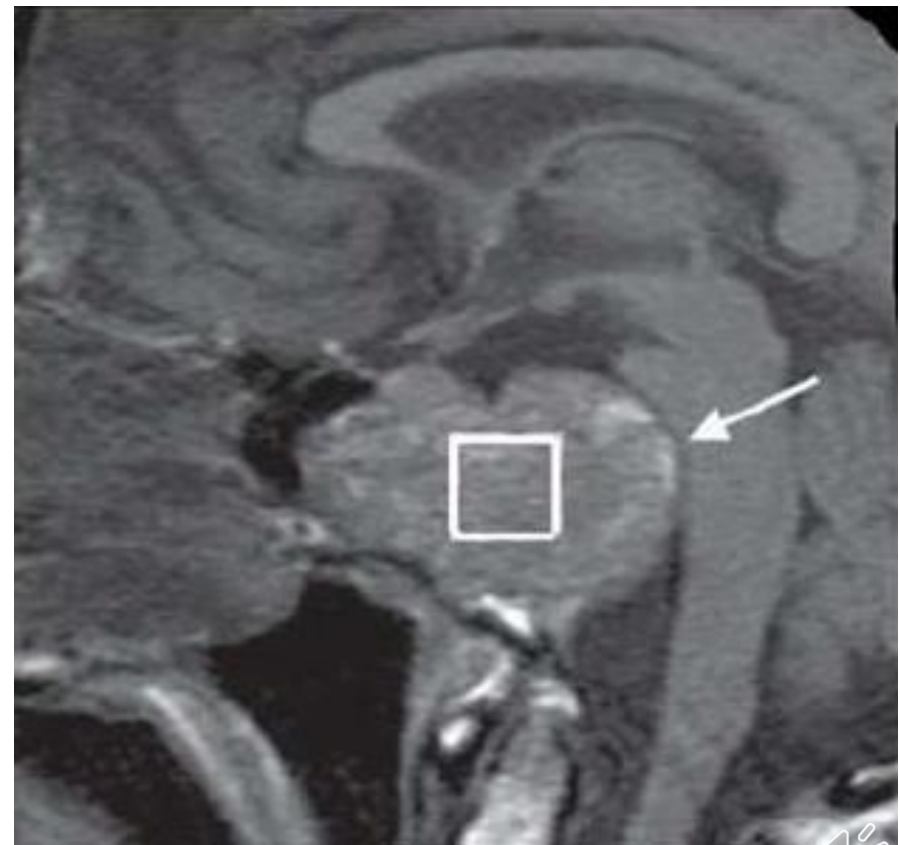
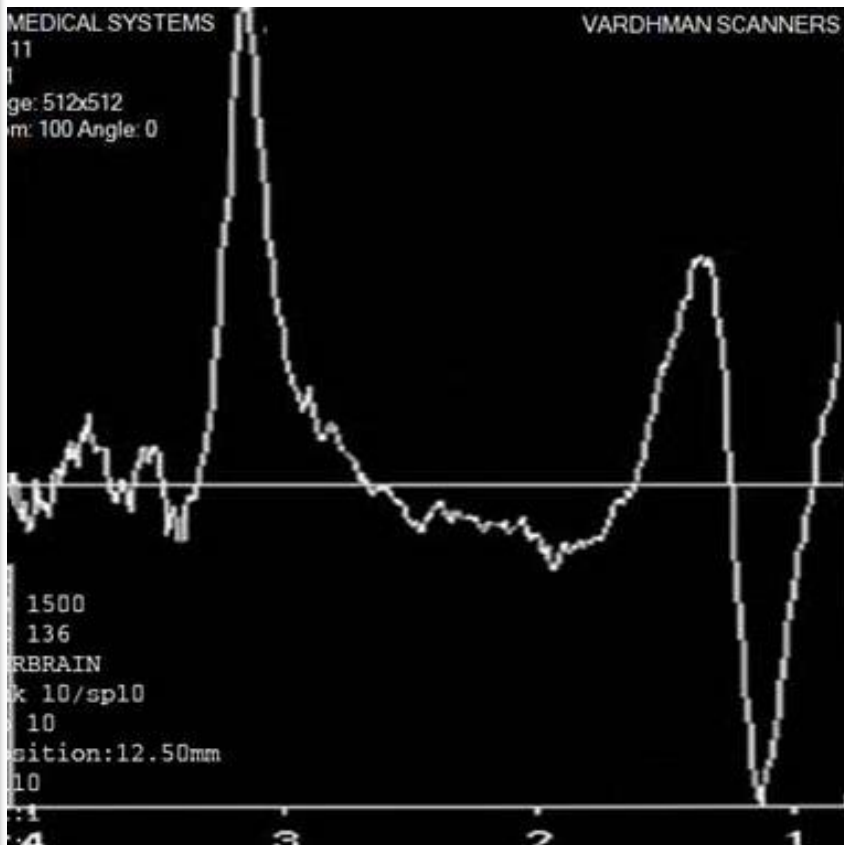
Espectroscòpia ependimoma: pic lipídic

- ↑ contingut lipídic (LipMM13 & 09)

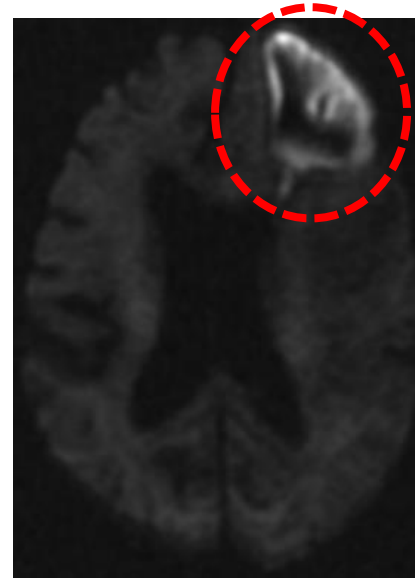
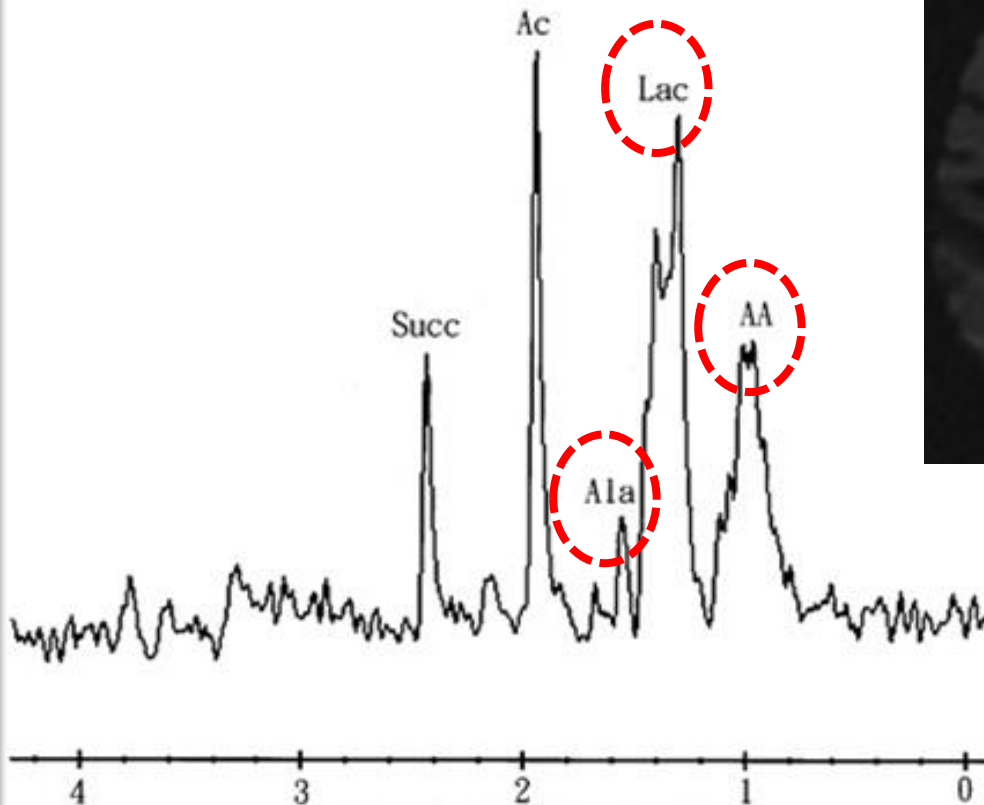
Espectroscòpia cordoma

- Significatiu ↓pic NAA i creatinina i ↑↑↑ pics de colina i lípids +
↑ moderat pic de lactat

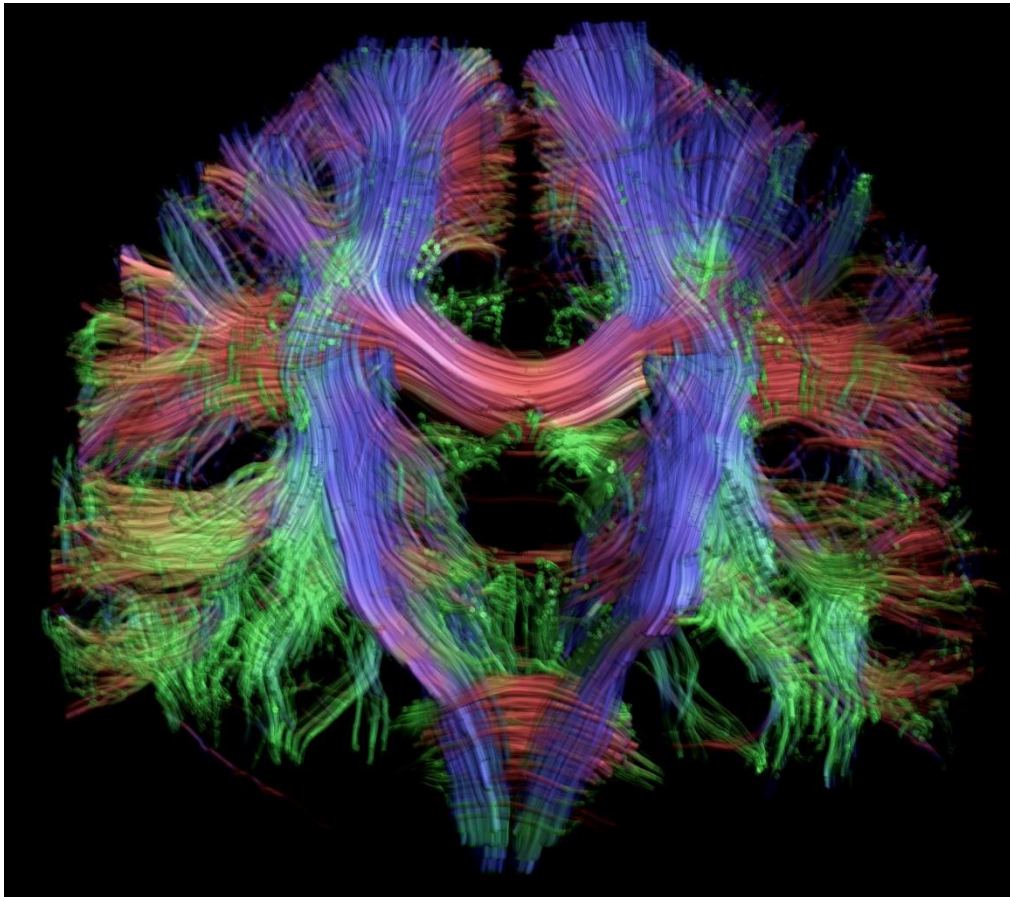
Espectroscòpia abscess cerebral: pic del lactat i dels aminoàcids

- Reflecteix la glucòlisi anaeròbica + metabòlits inusuals

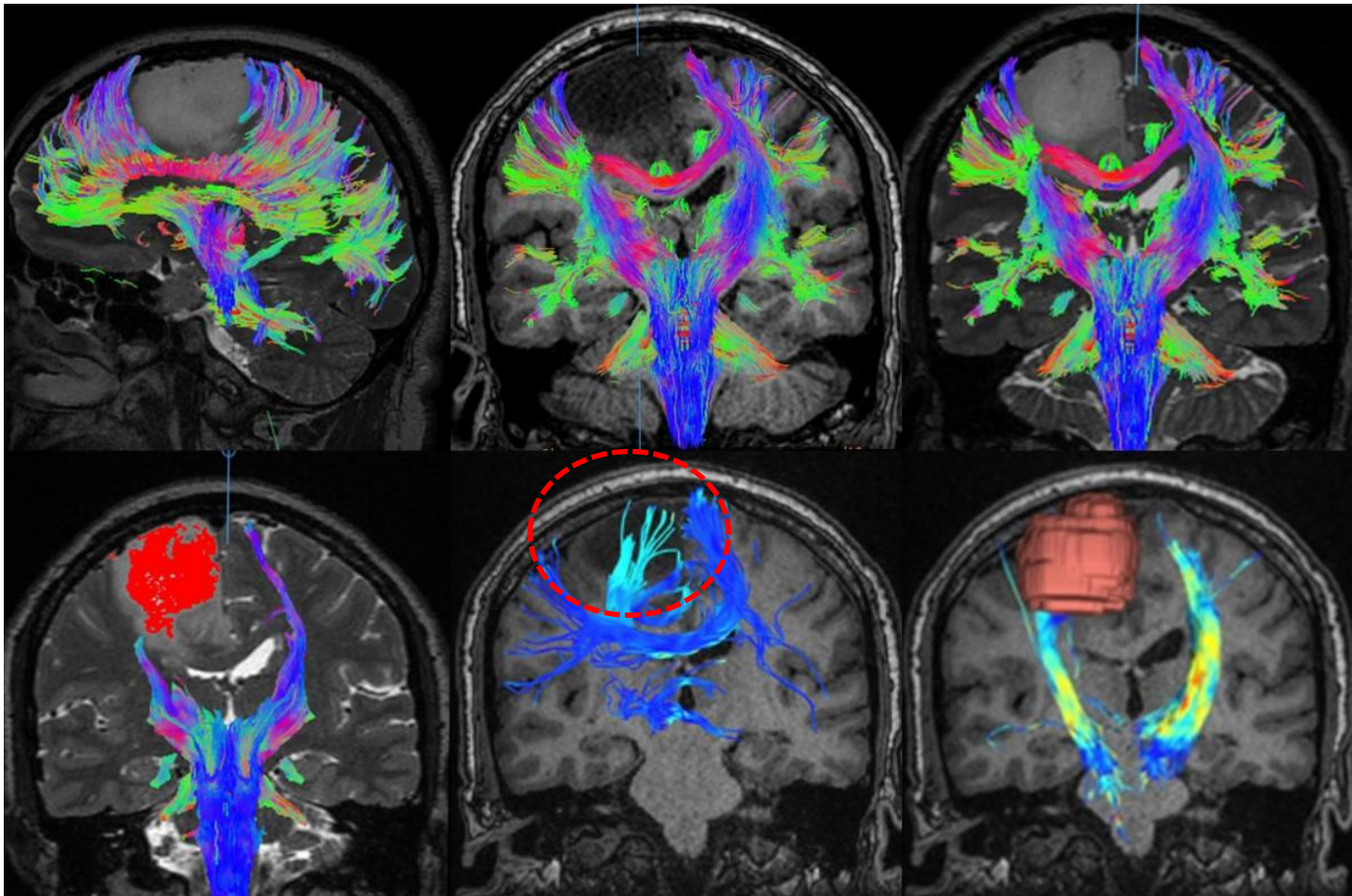
Tractografia de RM (1)

- Permet la identificació de les vies

Tractografia de RM (2)

- Permet identificar vies nervioses i la seua relació amb el tumor

RM funcional: àrees cerebrals eloqüents

- No hi ha àrees cerebrals silencioses, hi ha àrees per a les quals encara som sords!

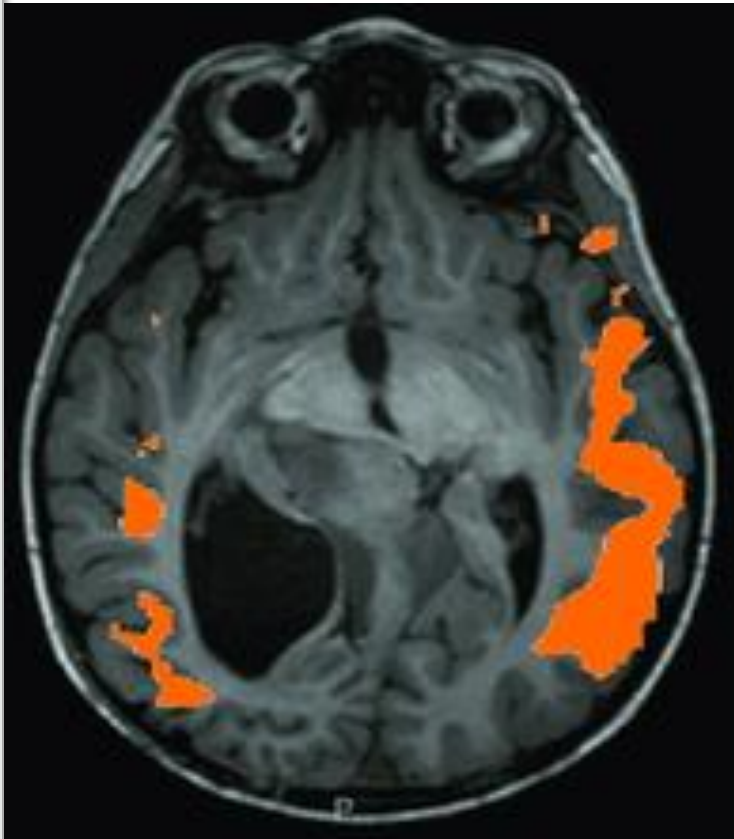

Àrees cerebrals
eloqüents

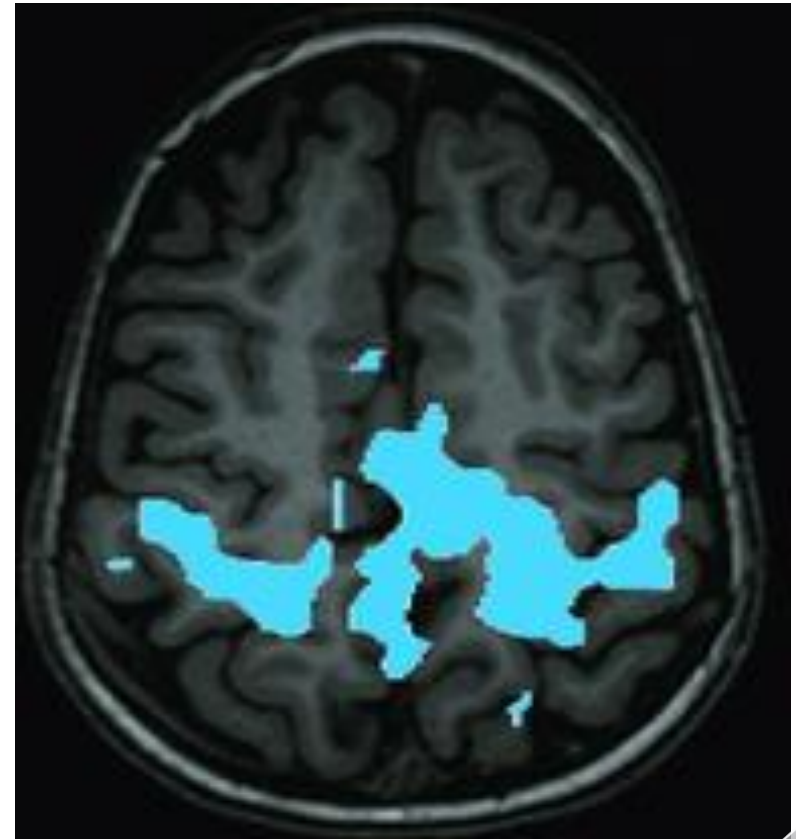

RM funcional: identificació d'àrees cerebrals eloqüents

- Sense detall anatòmic precís = neuroestimulació intraoperatòria essencial

Llenguatge

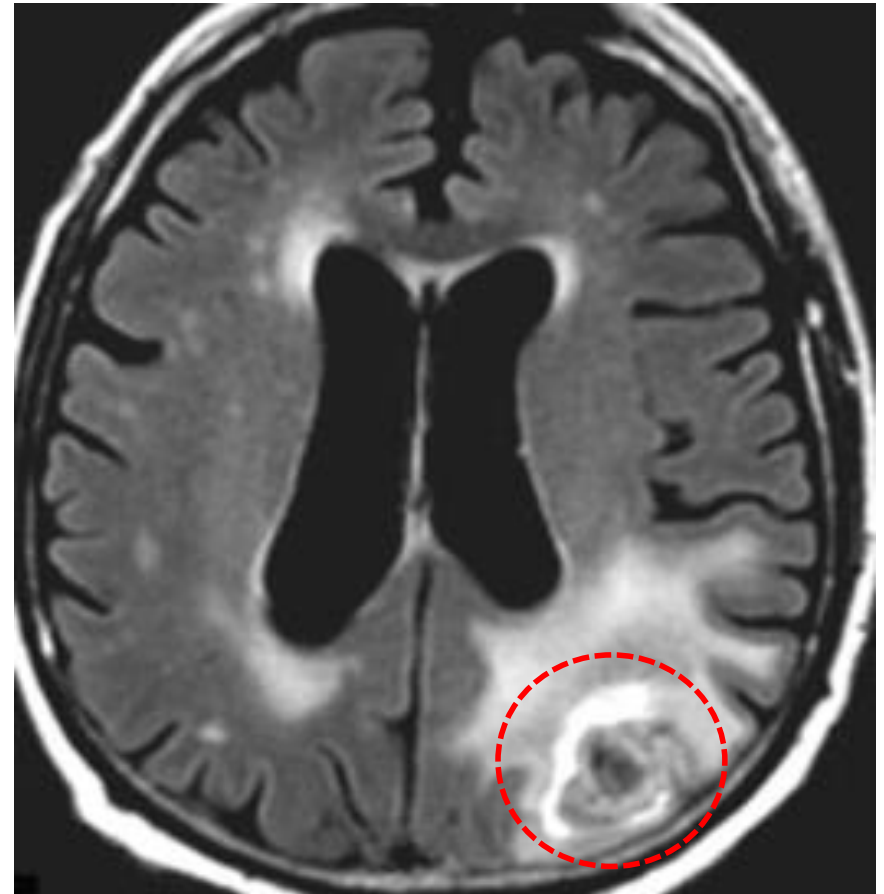
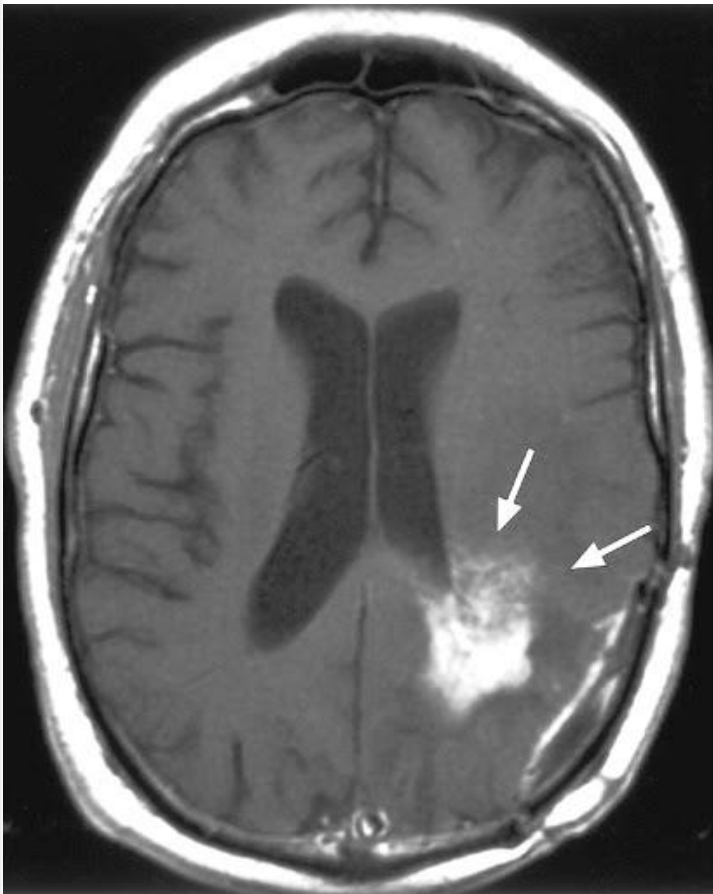

Motor

Positron Emission Tomography (PET) (1)

- Distingeix la progressió tumoral versus la radionecrosi

Imatges de ressonància magnètica de tumor cerebral / radionecrosi

PET cerebral (2)

• Marcadors

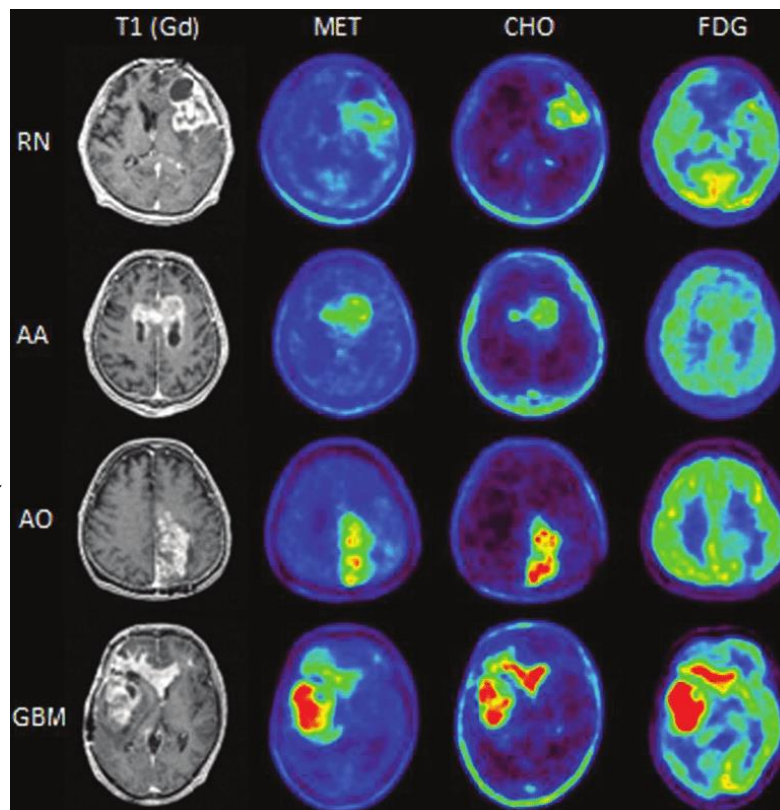
- Metionina (MET) = síntesi de proteïnes
- Colina (Cho) = síntesi de membrana cel·lular
- Fluorodesoxiglucosa (FDG) = consum de glucosa

Radionecrosi

Astrocitoma

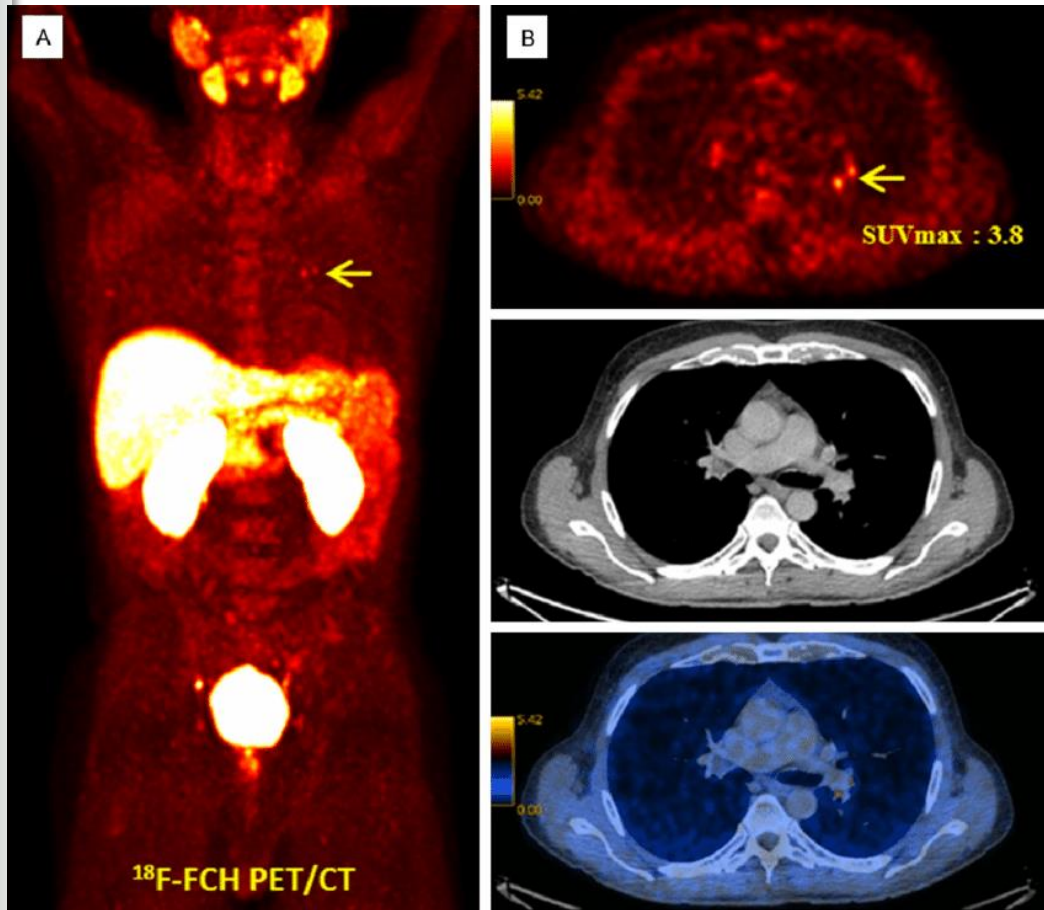
Oligodendroglioma
anaplàsic

Glioblastoma

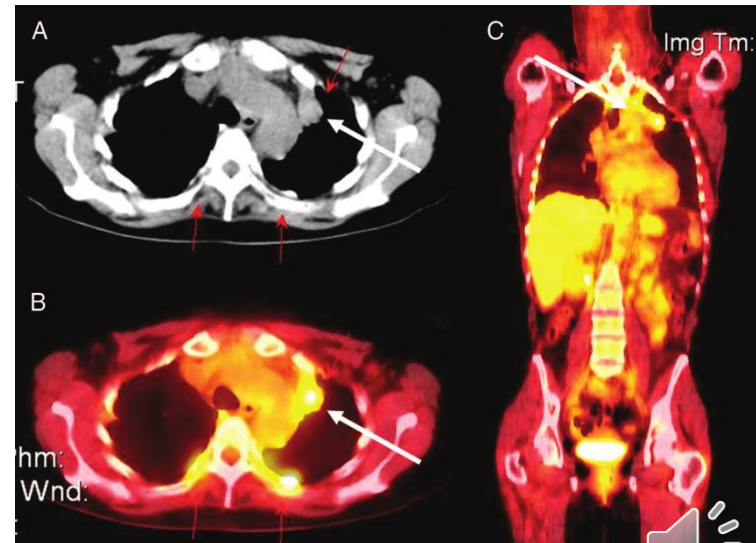
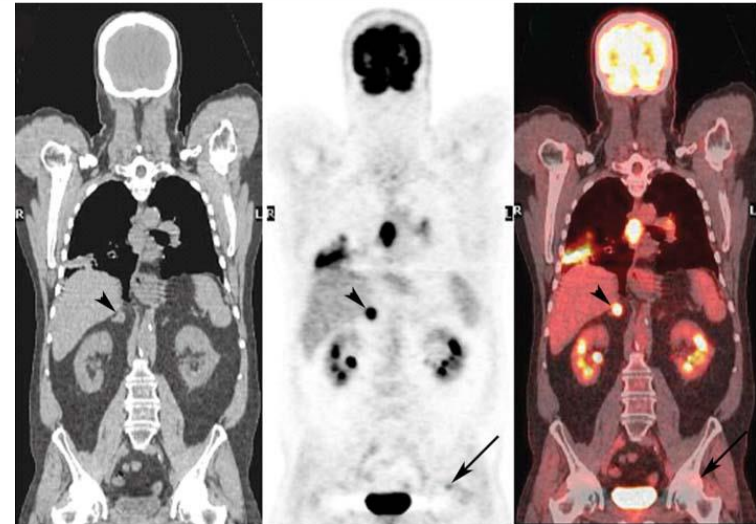

PET corporal: tumors primaris i altres metàstasis

- Poca definició anatòmica

Tumor primari

Metàstasis

Escala Karnofsky i supervivència mitjana

%	Ambulation	Activity Level Evidence of Disease	Self-Care	Intake	Level of Consciousness	Estimated Median Survival In Days		
						(a)	(b)	(c)
100	Full	Normal <i>No Disease</i>	Full	Normal	Full	N/A	N/A	108
90	Full	Normal <i>Some Disease</i>	Full	Normal	Full			
80	Full	Normal with Effort <i>Some Disease</i>	Full	Normal or Reduced	Full			
70	Reduced	Can't do normal job or work <i>Some Disease</i>	Full	As above	Full	145		
60	Reduced	Can't do hobbies or housework <i>Significant Disease</i>	Occasional Assistance Needed	As above	Full or Confusion	29	4	
50	Mainly sit/lie	Can't do any work <i>Extensive Disease</i>	Considerable Assistance Needed	As above	Full or Confusion	30	11	41
40	Mainly in Bed	As above	Mainly Assistance	As above	Full or Drowsy or Confusion	18	8	
30	Bed Bound	As above	Total Care	Reduced	As above	8	5	
20	Bed Bound	As above	As above	Minimal	As above	4	2	6
10	Bed Bound	As above	As above	Mouth Care Only	Drowsy or Coma	1	1	
0	Death	-	-	-	--			

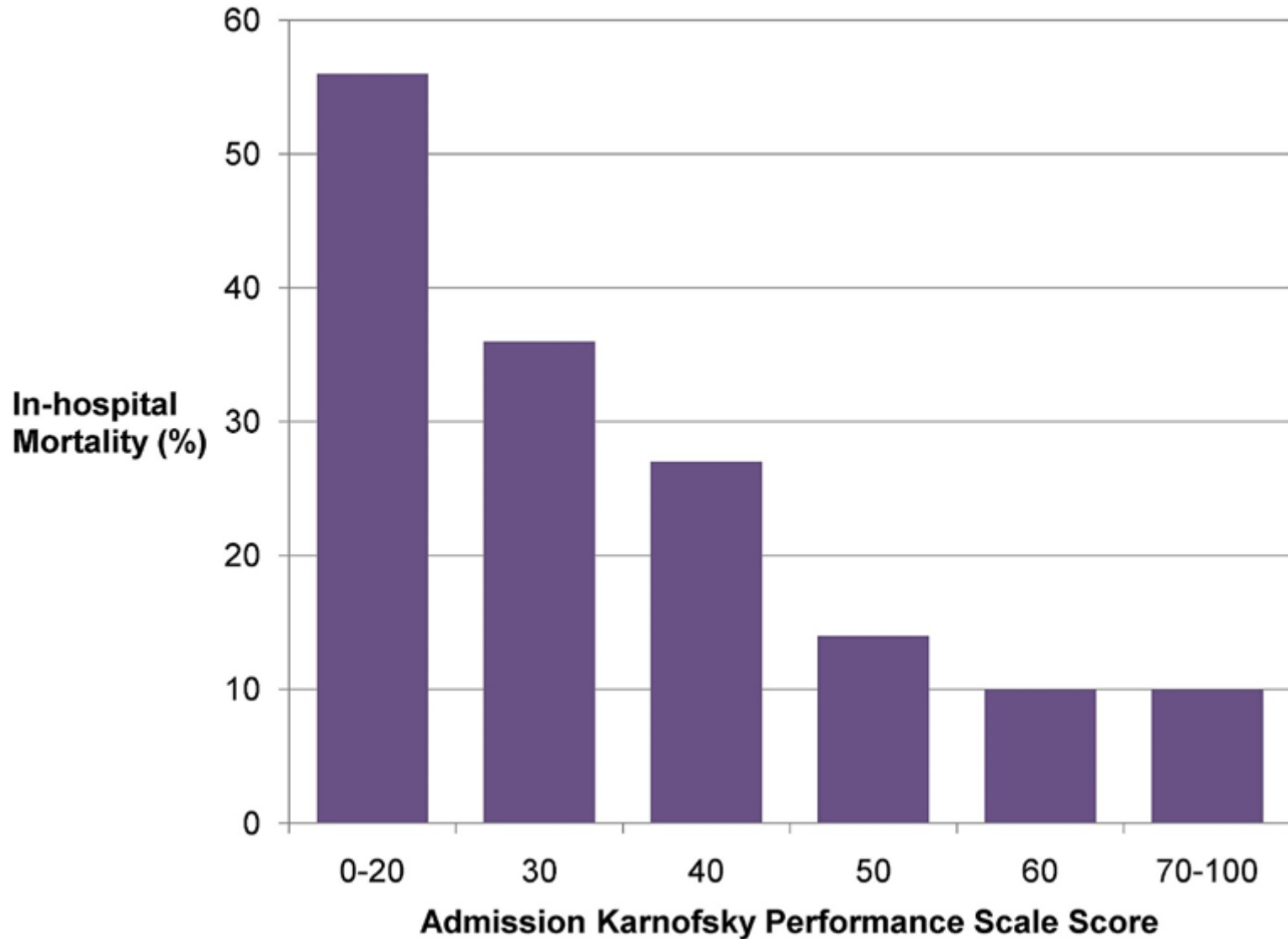
(a) Supervivència després de l'ingrés en una unitat pal·liativa hospitalària, tots els diagnòstics (Virik 2002).

(b) Dies fins a la mort hospitalària després de l'ingrés en una unitat d'hospici agut, diagnòstics no especificats (Anderson 1996).

(c) Supervivència després de l'ingrés en una unitat pal·liativa hospitalària, només pacients amb càncer (Morita 1999).

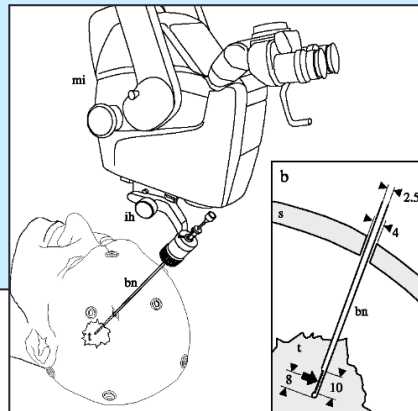
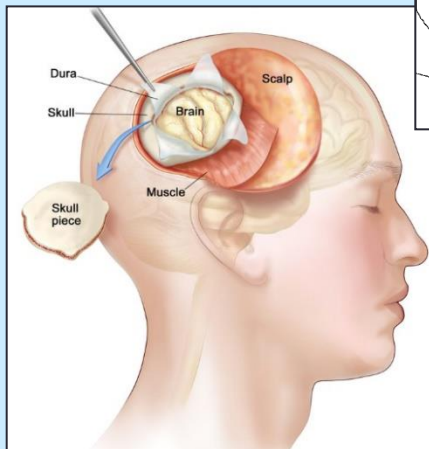

Escala Karnofsky i mortalitat hospitalària

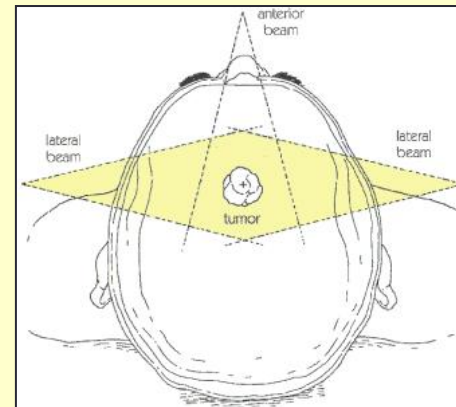
• Quirúrgic

- Biòpsia cerebral estereotàctica
- Resecció quirúrgica

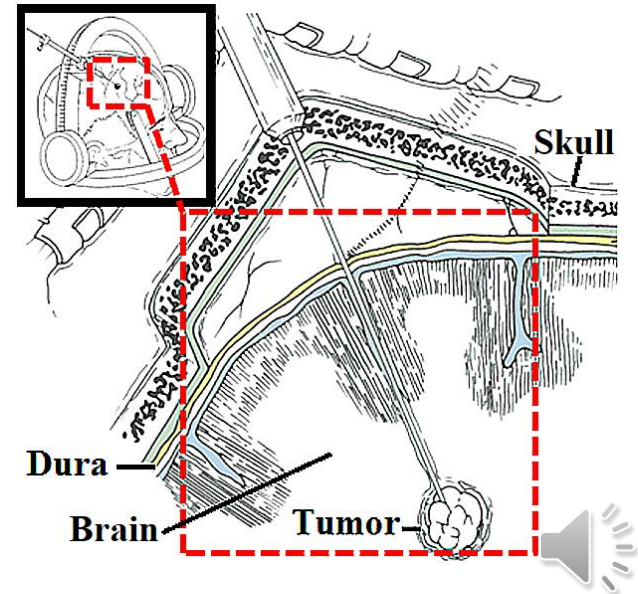
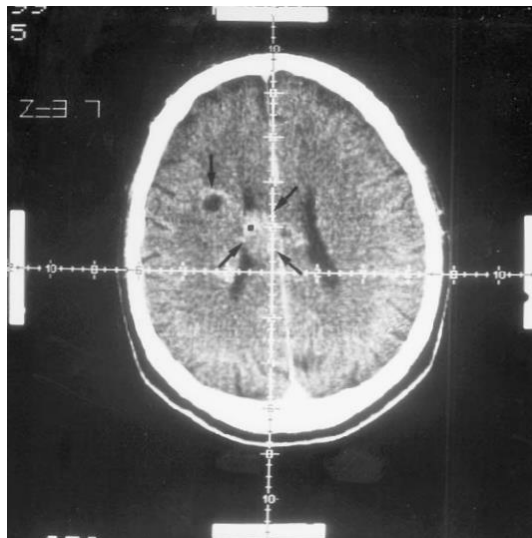
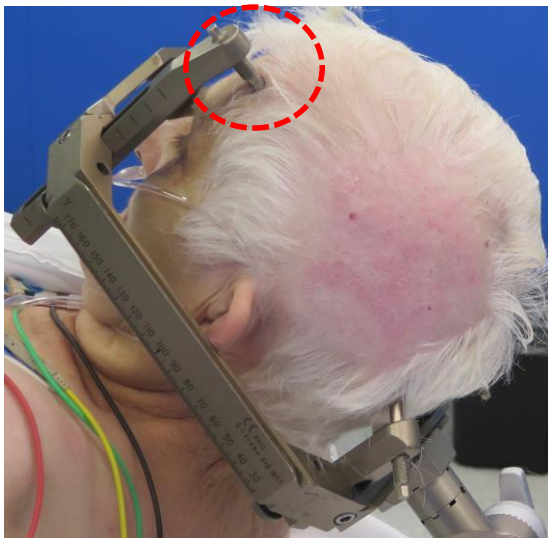
• Adjuvant

- Radioteràpia
- Quimioteràpia

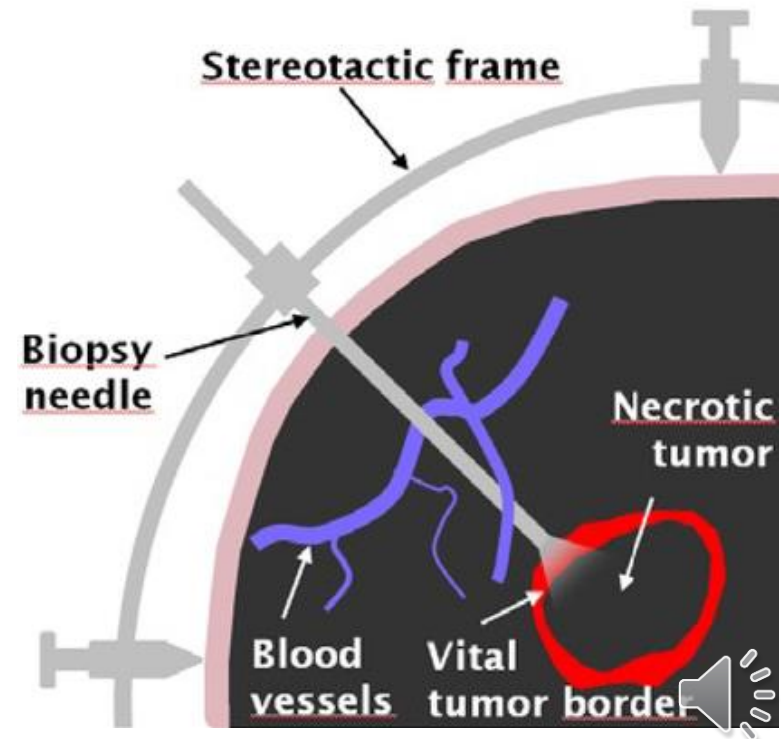
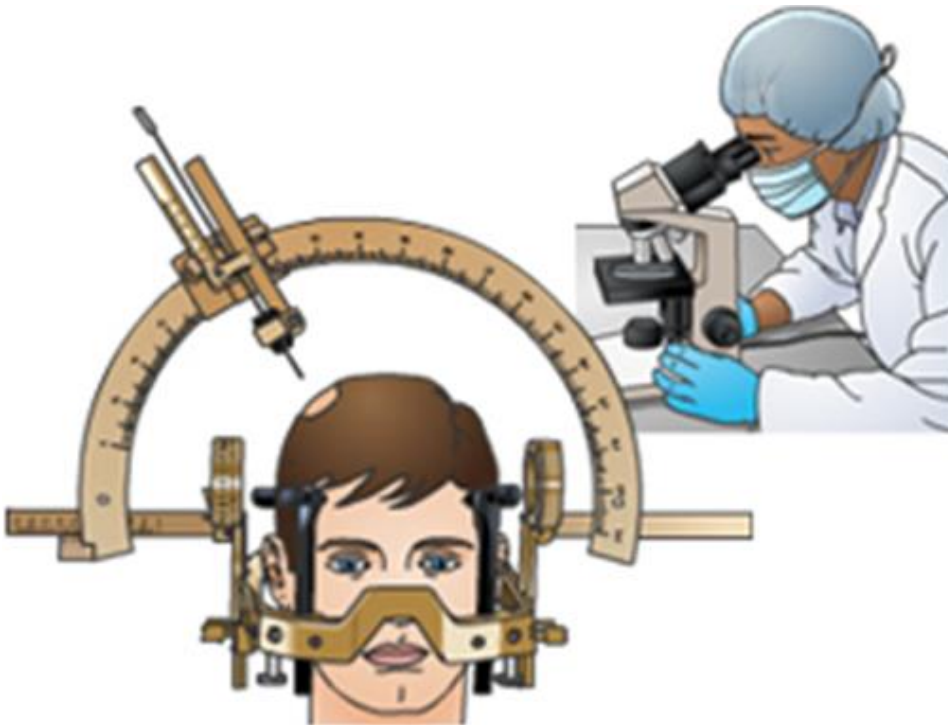
Si extirpació de tumors no aconsellable = biòpsia cerebral estereotàctica per a la confirmació histològica

- Marc estereotàctic
  - S'ha de fixar al crani amb cargols = dolorós
  - Sistemes sense marc disponibles però MENYS precisos
- Es necessiten TC i ressonància magnètica preoperatòria per al càlcul de coordenades
- Es recomana un neuropatòleg especialitzat

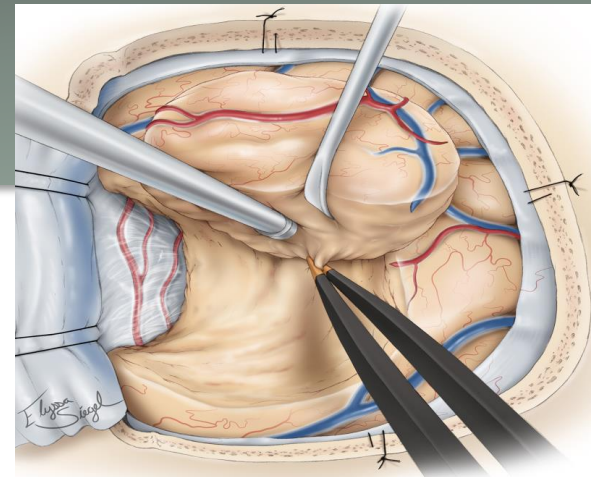
Biòpsia estereotàctica

- Petites mostres
  - Inhomogeneïtat en la distribució de cèl·lules tumorals ⇨ possibilitat d'error
    - Especialment en gliomes
  - NO estudis moleculars ni genètics
- Resultats DEPÈN D'ON ES PRENGA LA BIÒPSIA

Tractament quirúrgic

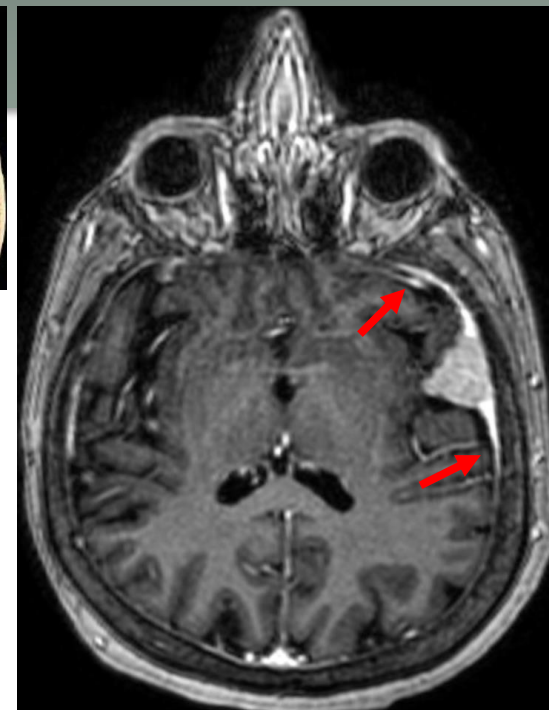
- Relació directa entre l'extensió de la resecció del tumor i la supervivència
  - Fins i tot en gliomes malignes
  - **LIMITACIÓ:** evitar induir nous dèficits neurològics
- Es requereix equipament complex i car
  - Preparació preoperatòria exhaustiva amb tractografia i ressonància magnètica funcional
  - Administració de fàrmacs per a millorar la visualització intraoperatòria del tumor residual
  - Neuronavegació
  - Seguiment neurofisiològic
  - Ressonància magnètica intraoperatòria

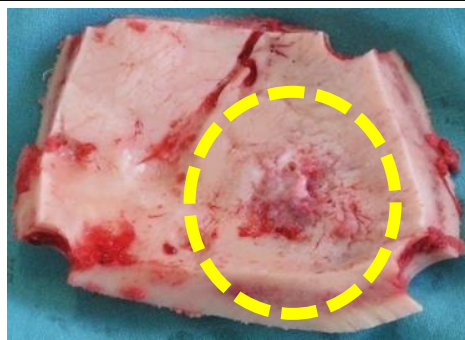
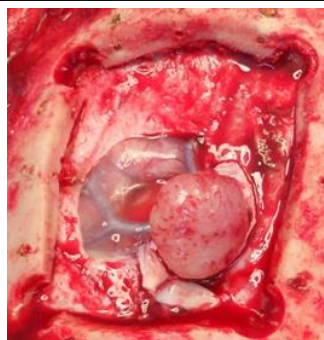
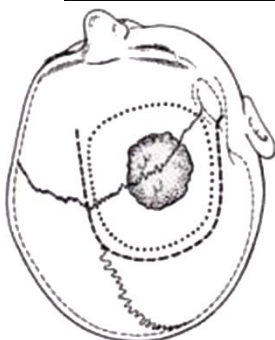

Meningiomes: grau de Simpson = taxa de recurrència

- La cua dural i l'os infiltrat també són tumor

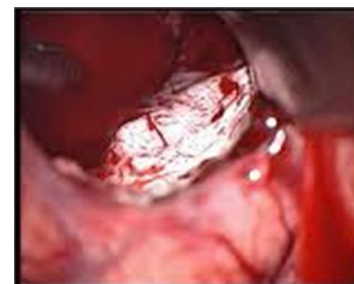
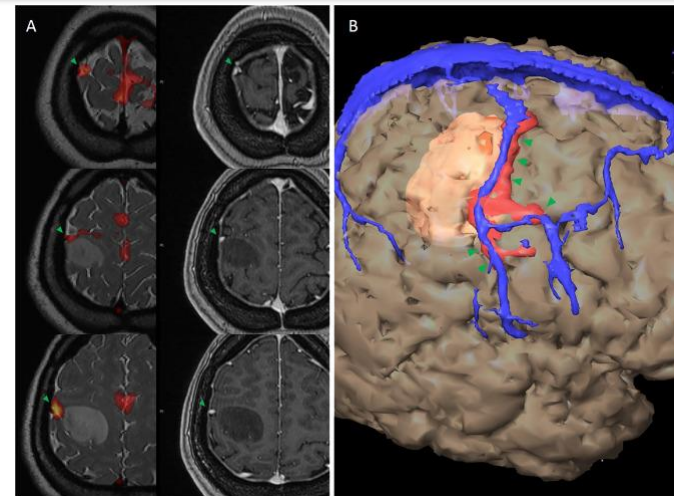

Simpson grade	Definition	10-Year recurrence rate
1	Macroscopic gross-total resection with excision of dura, sinus, and bone.	9%
2	Macroscopic gross-total resection with coagulation of dural attachment.	19%
3	Macroscopic resection without resection or coagulation of dural attachment.	29%
4	Subtotal resection.	40%
5	Biopsy.	Not available

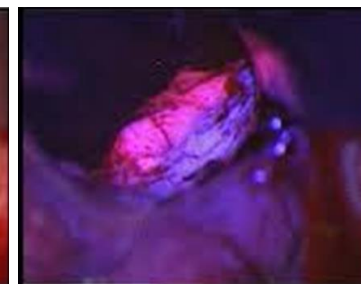

Com millorar l'extirpació tumoral de manera segura?

- Preparació preoperatoria exhaustiva
- Administració preoperatoria d'àcid δ - aminolevulínic
- Seguiment neurofisiològic intraoperatori
- Neuronavegació
- Identificació tumoral intraoperatoria
- Resonància magnètica intraoperatoria

Normal light

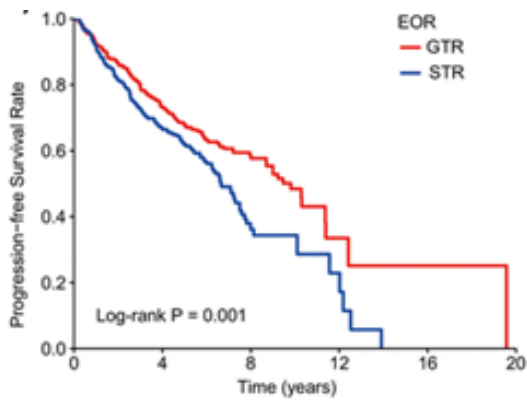

BLUE-400

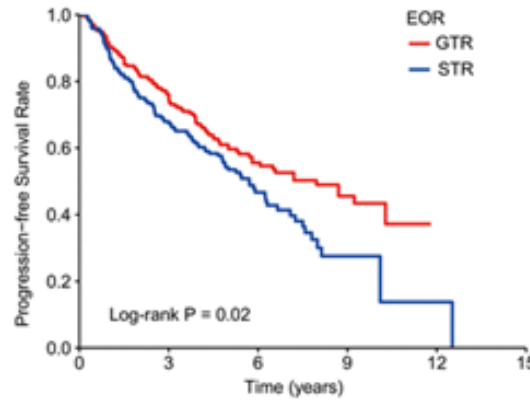

Gliomes: extensió de resecció i supervivència

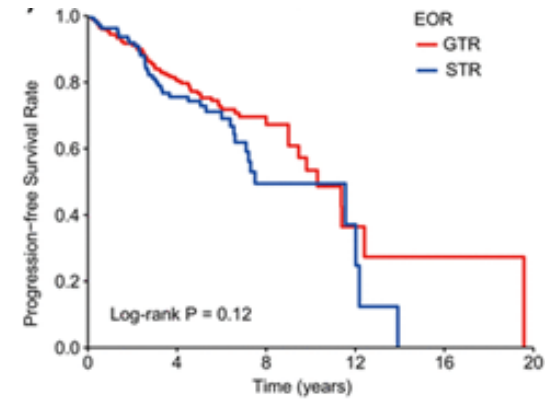
- Extirpació més radical = supervivència més llarga

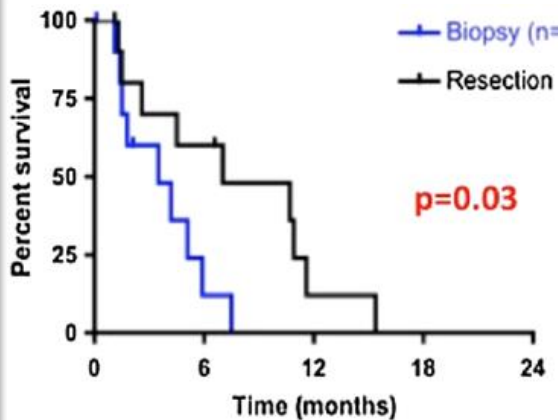
Glioma de baix grau

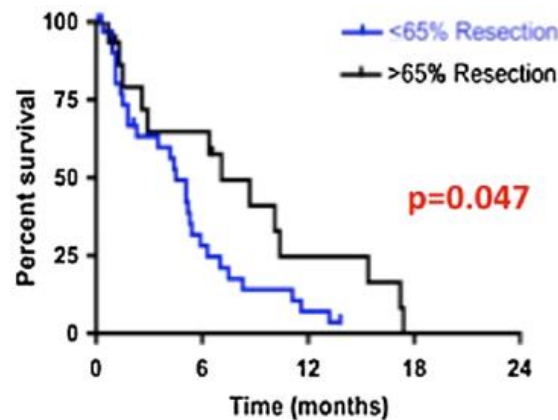
Astrocitoma

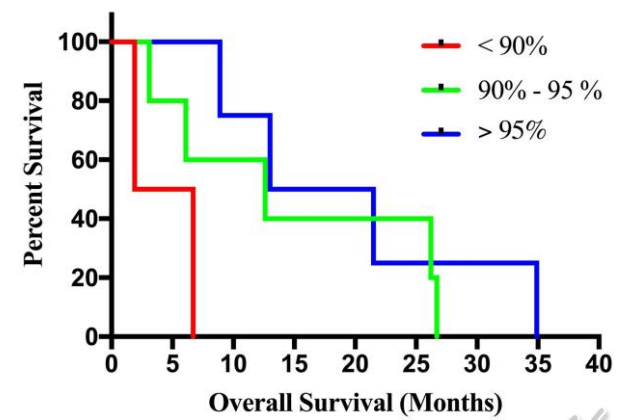
Oligodendroglioma

Glioblastoma

Glioblastoma

Gliosarcoma

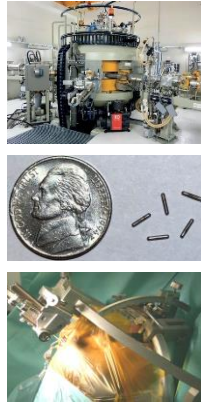

Tractament de radiació ionitzant: tipus

- Cadascuna té els seus avantatges i inconvenients i costos

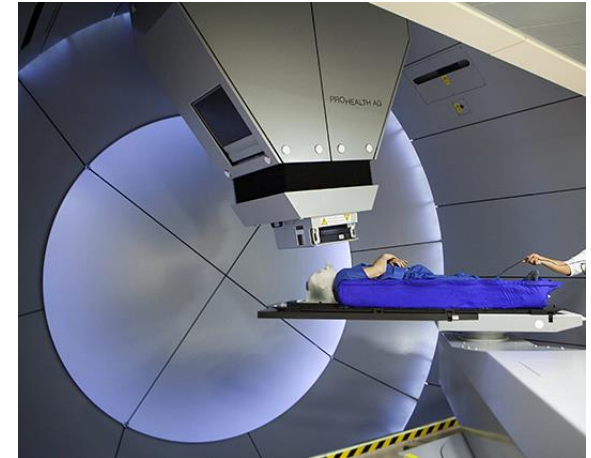
External Beam

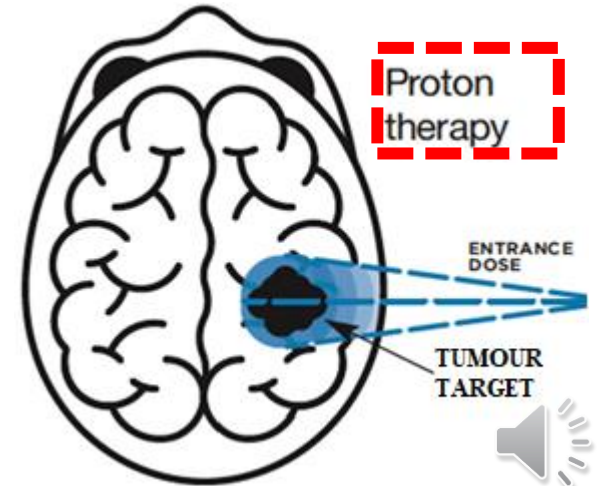
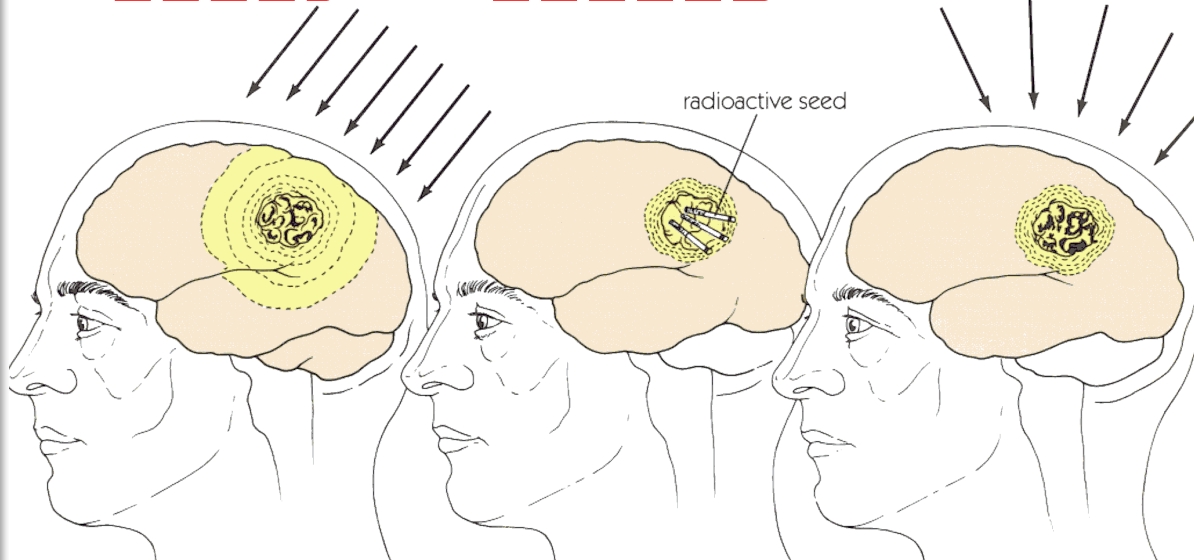
Interstitial Brachytherapy

Radiosurgery

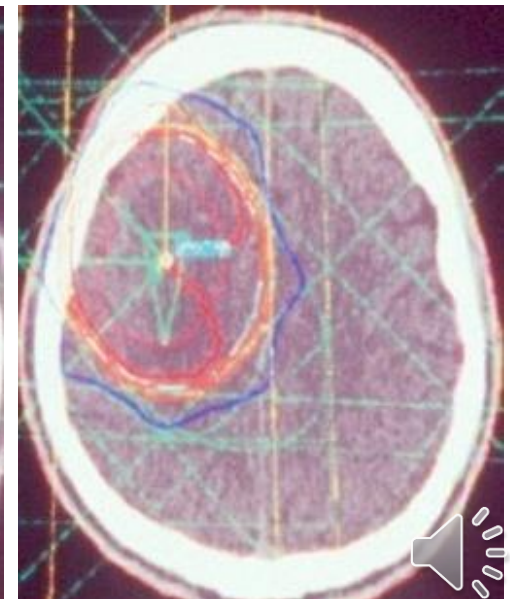
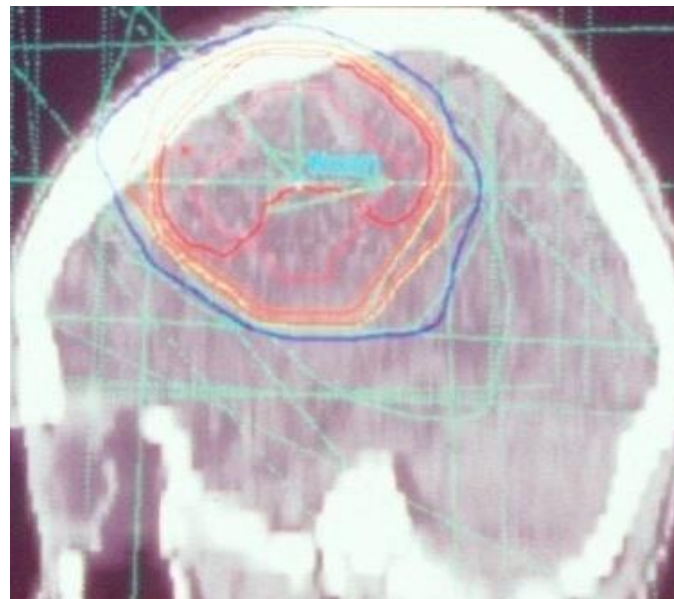
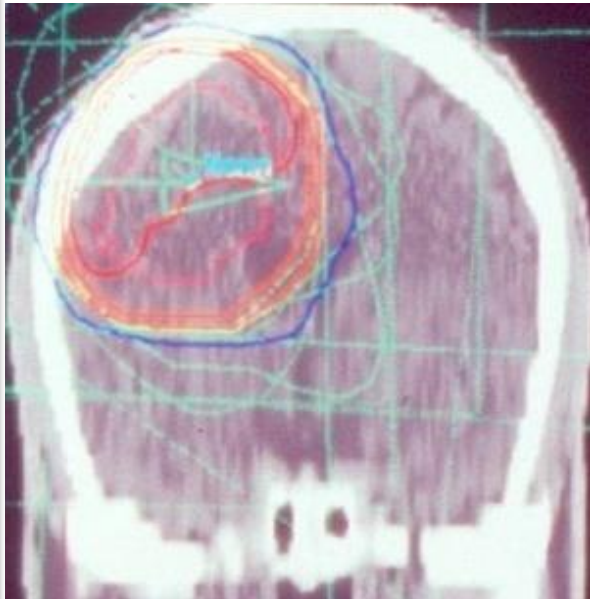
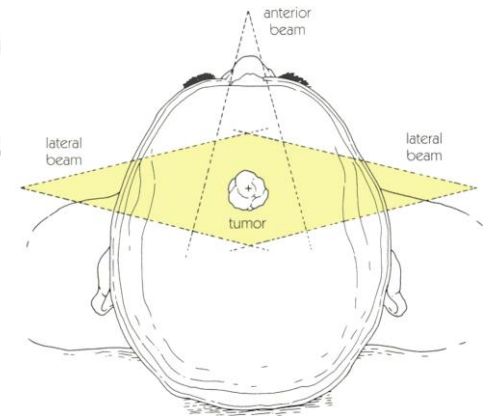
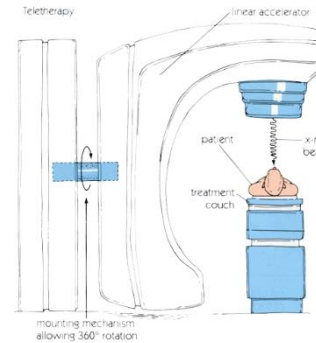

Proton therapy

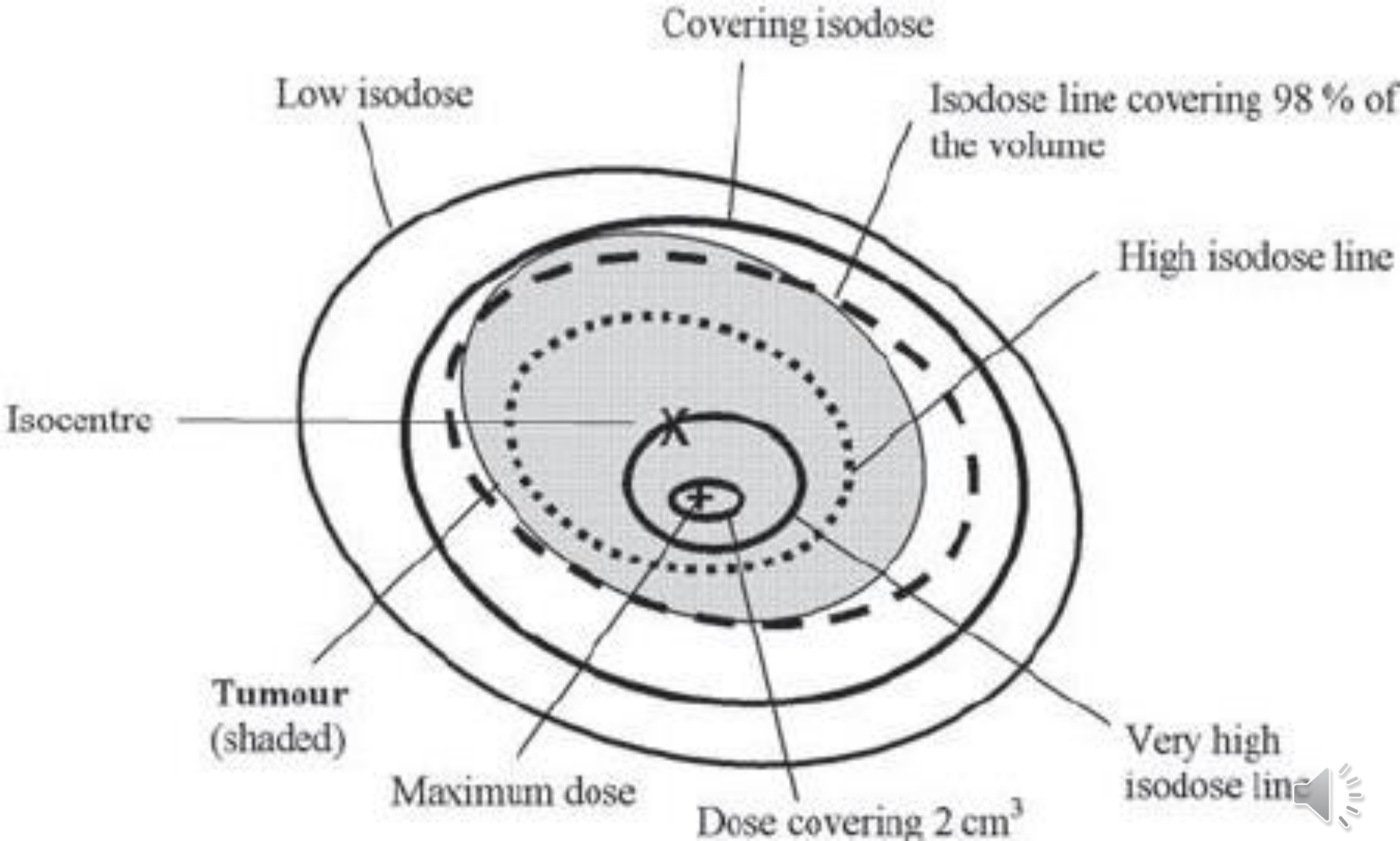

Radioteràpia convencional

- Extenses àrees del cervell no tumoral radiades
- Danys glials i vasculars = dèficit neurològic / cognitiu progressiu en supervivents
- Només es pot administrar una vegada

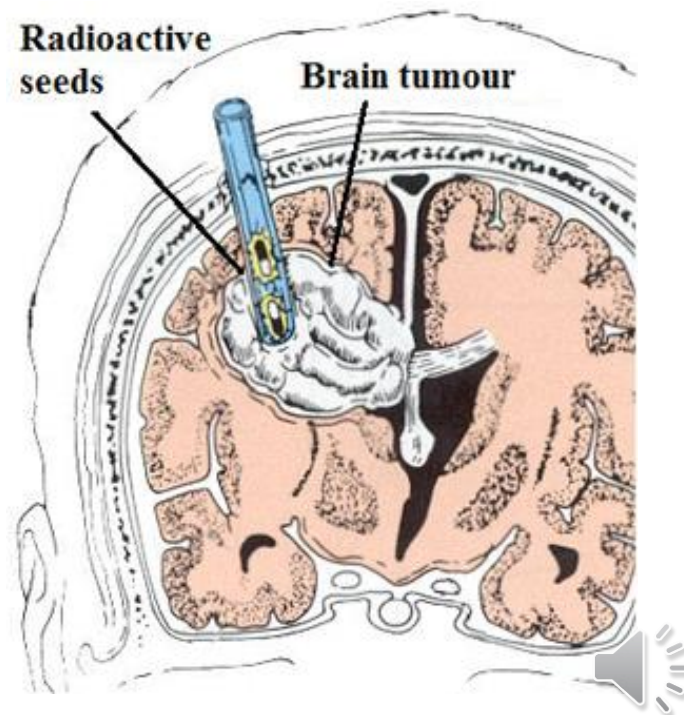
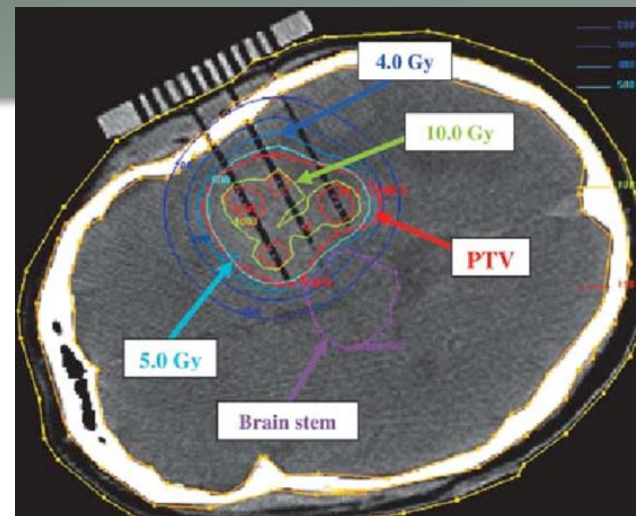

Forma tumoral irregular = algunes àrees poden estar cobertes de manera subòptima

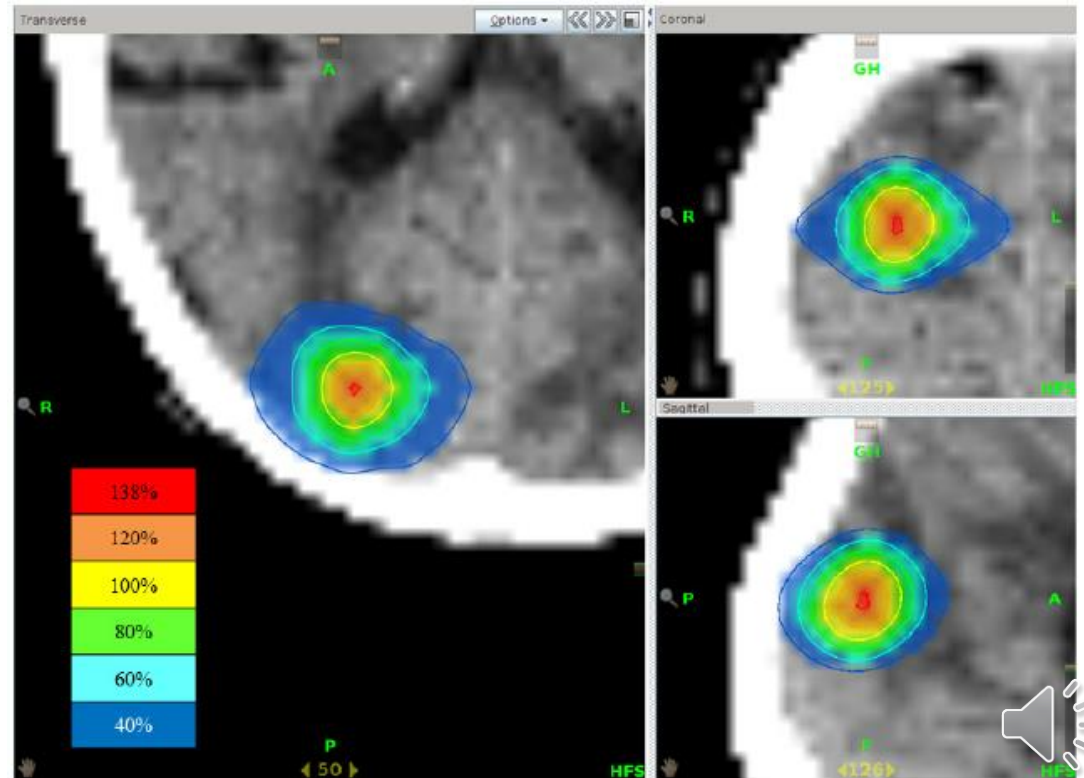
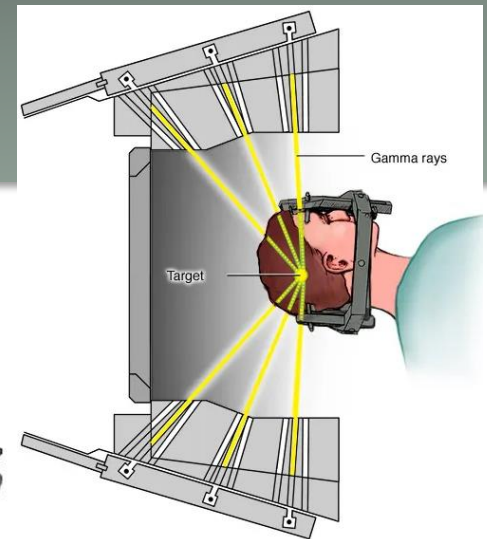
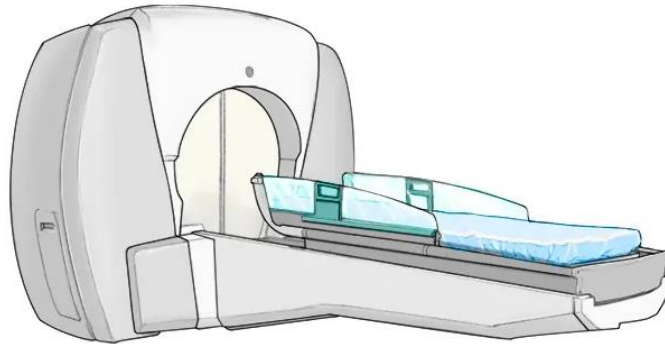
Braquiteràpia

- Llavors radioactives inserides quirúrgicament dins del tumor
  - Han de ser transportades des del Canadà
- Cal un marc estereotàctic
- S'HAN d'eliminar les llavors quan s'administra la dosi de radiació
- Dosis més altes possibles ja que el cervell proper no es radia
- Difícil cobrir tumors de forma irregular
- Es pot utilitzar després de la radioteràpia convencional

Radiocirurgia

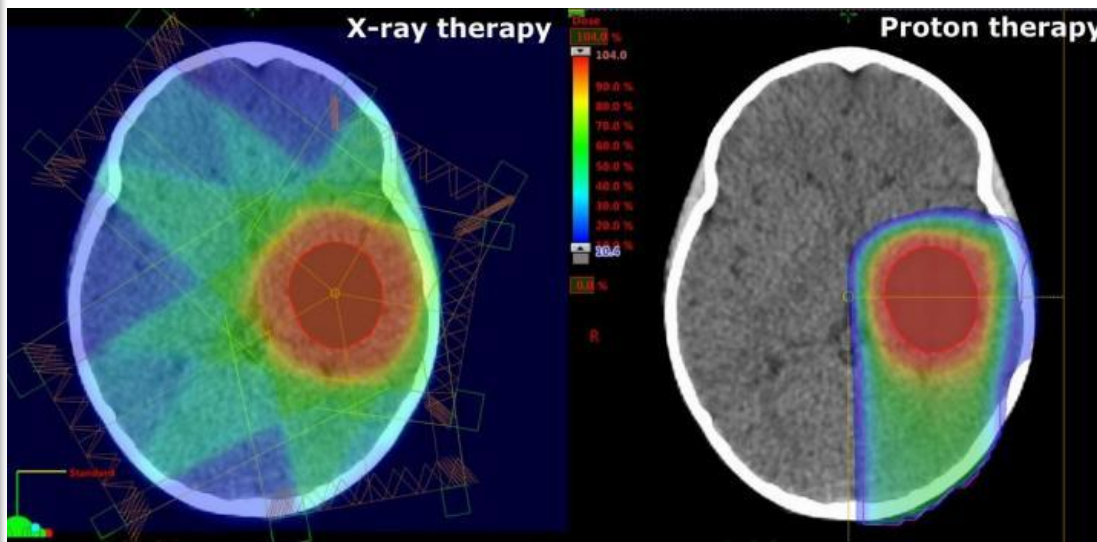
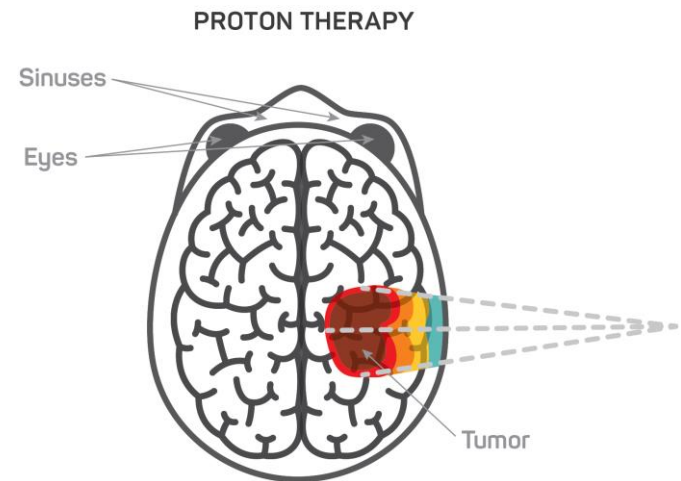
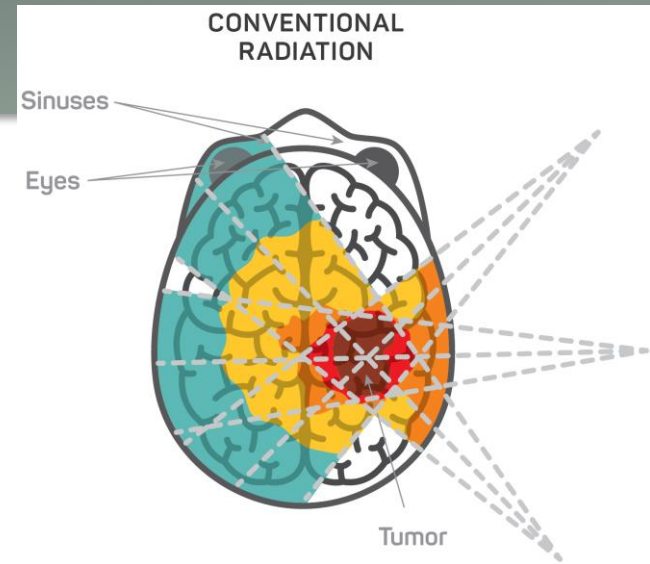
- Múltiples feixos de radiació prims que convergeixen a l'objectiu
- Dosi màxima al tumor i mínima al cervell
- Possible tractar múltiples lesions
- Mida de la lesió de <3cm de Ø
- Especialment útil en metàstasis

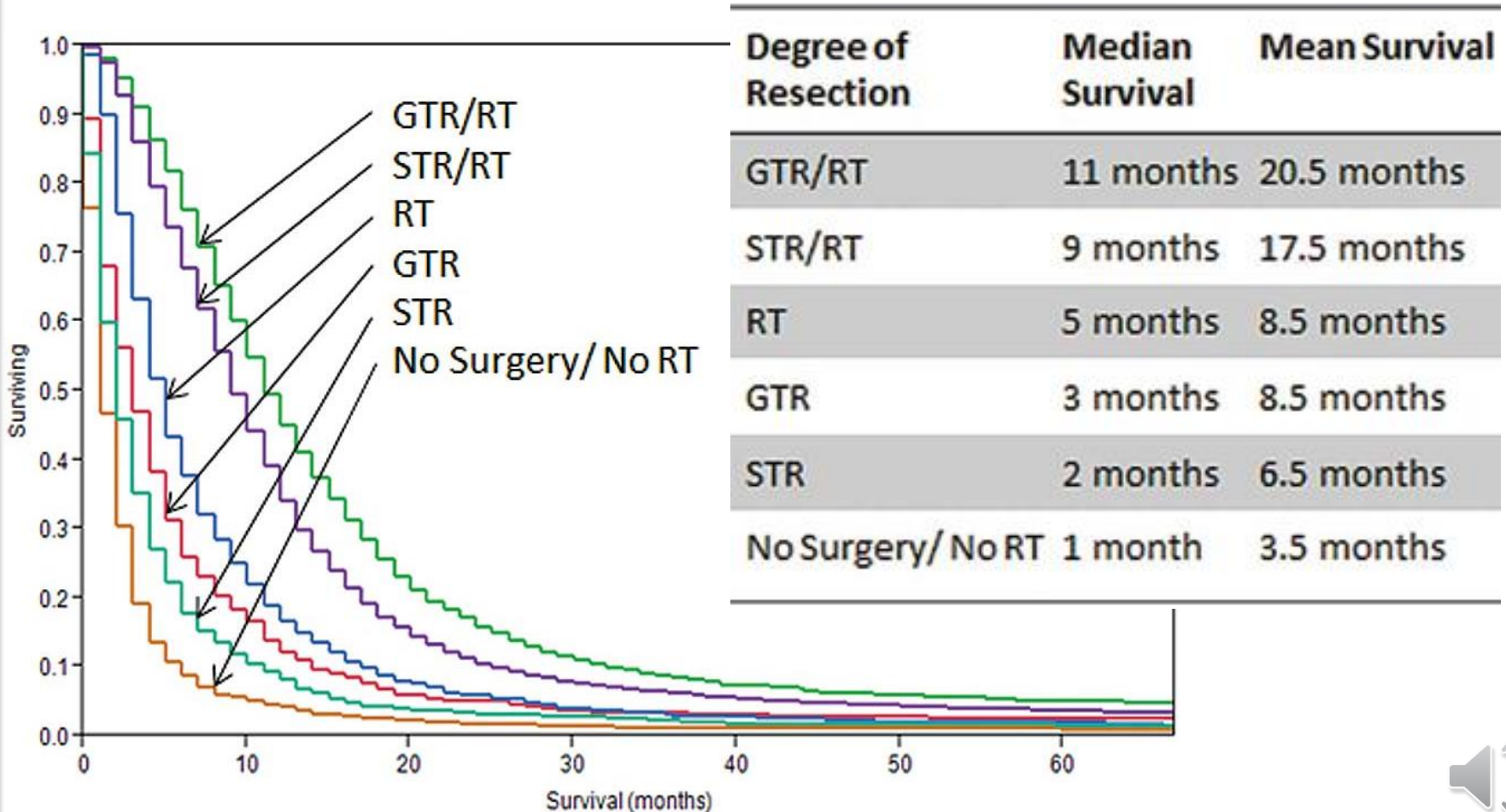
Proton beam

- Administració de dosis més precisa
  - Més efectivitat
  - Menys danys cerebrals circumdants
- Equipament molt car

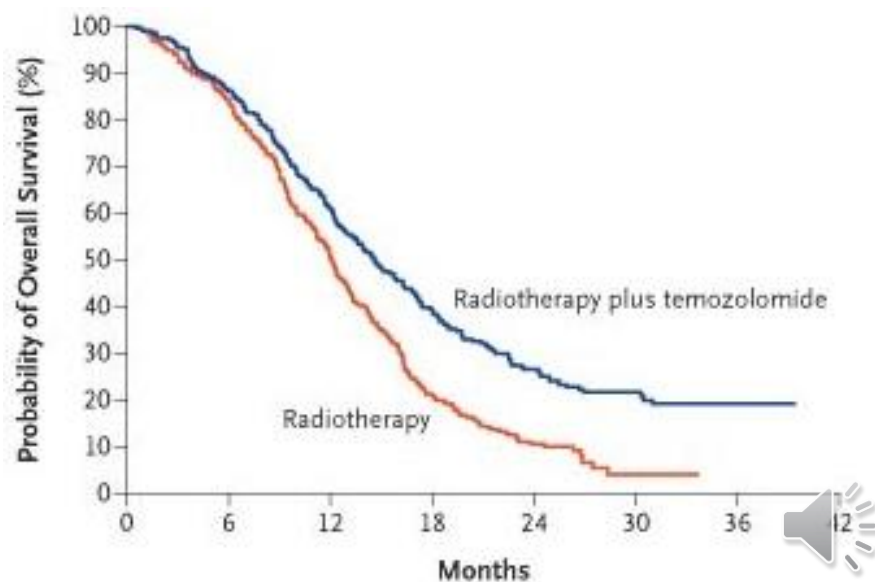
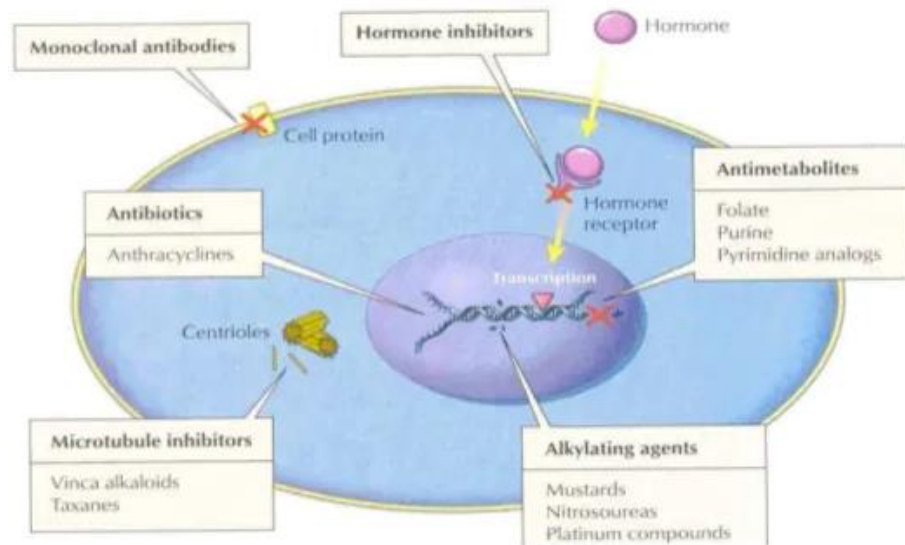
Supervivència del glioblastoma amb extirpació quirúrgica + radioteràpia

- Combinacions terapèutiques = supervivències més llargues en tumors cerebrals malignes

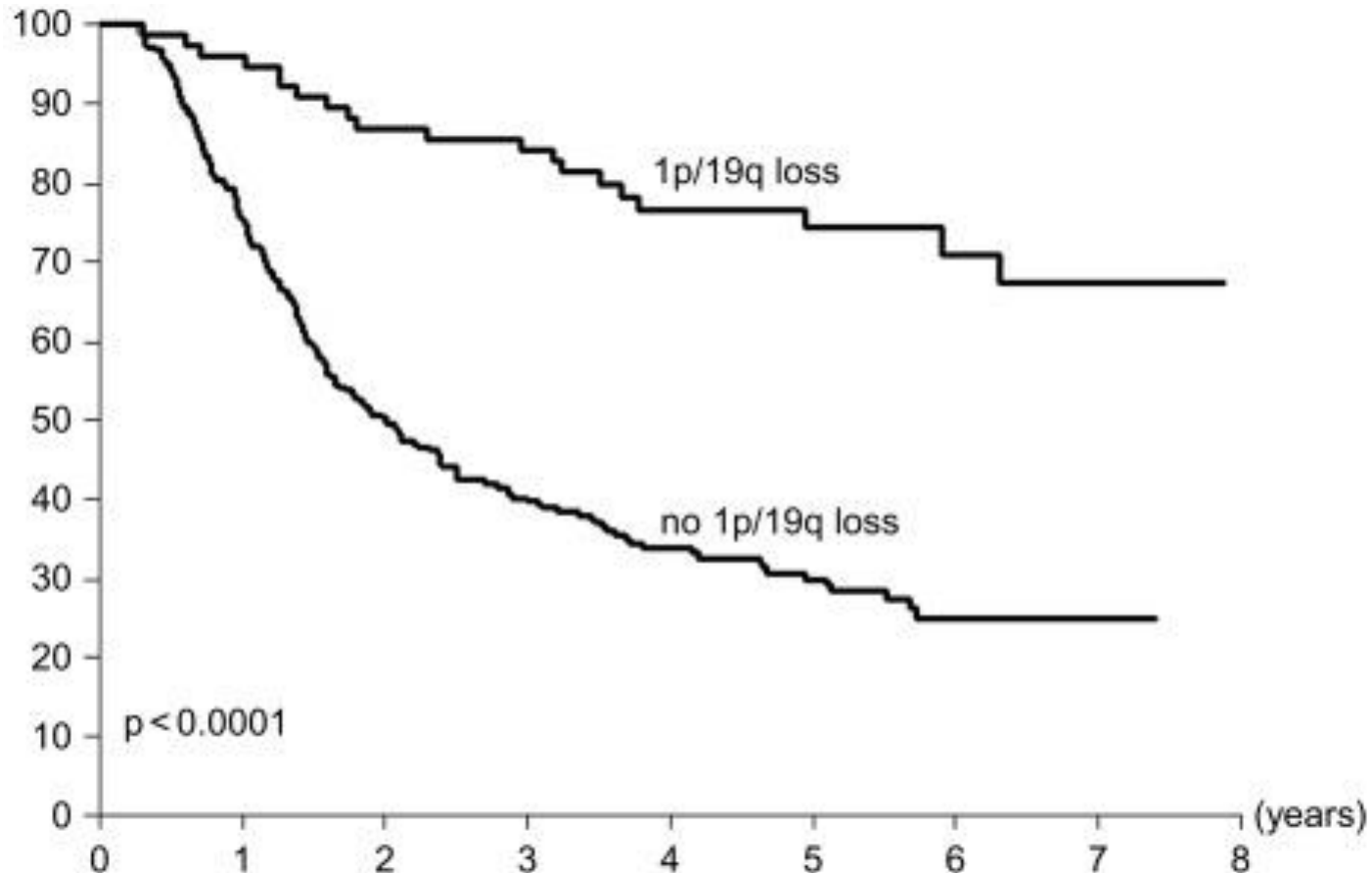
Quimioteràpia per a tumors cerebrals

- Les cèl·lules tumorals resistents sobreviuen → recidiva tumor
- Millor combinar diferents agents quimioterapèutics amb diferents modes d'acció
- Alguns potencien els efectes de la radioteràpia
  - Temozolomida

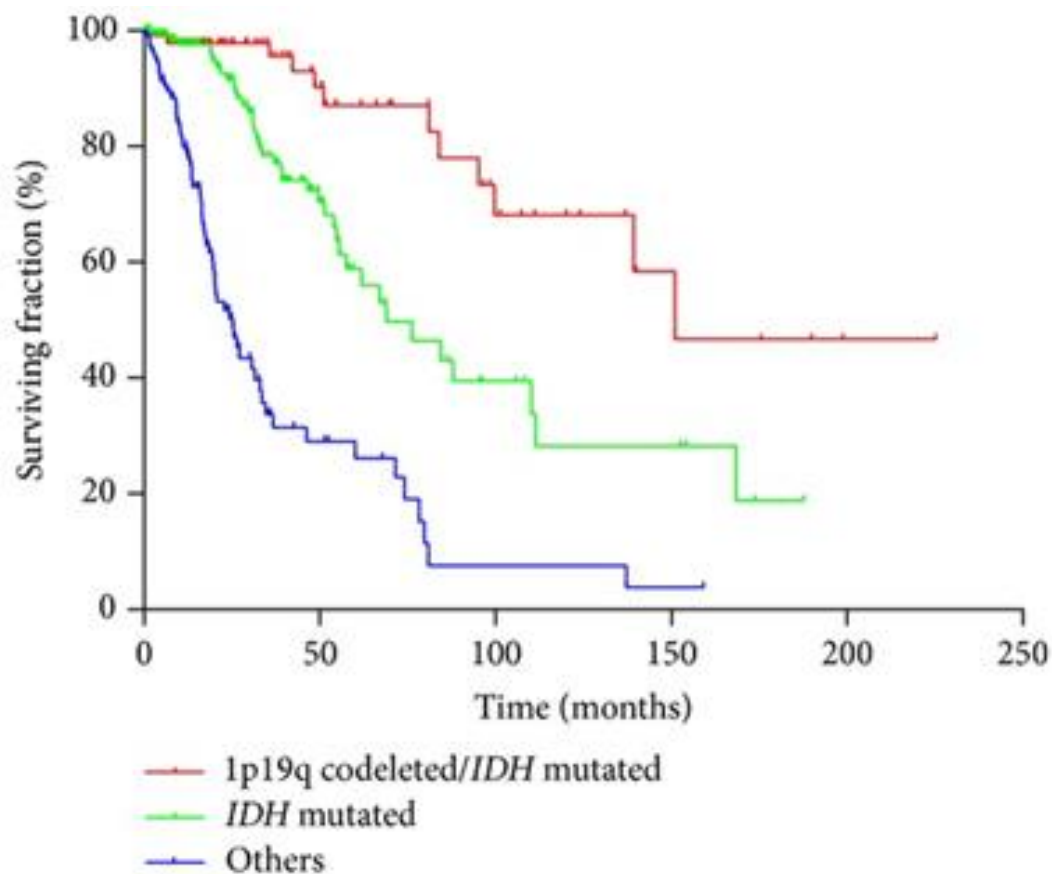
Codelecció 1p 19q perllonga la supervivència de l'oligodendroglioma

- Perllonga significativament la supervivència

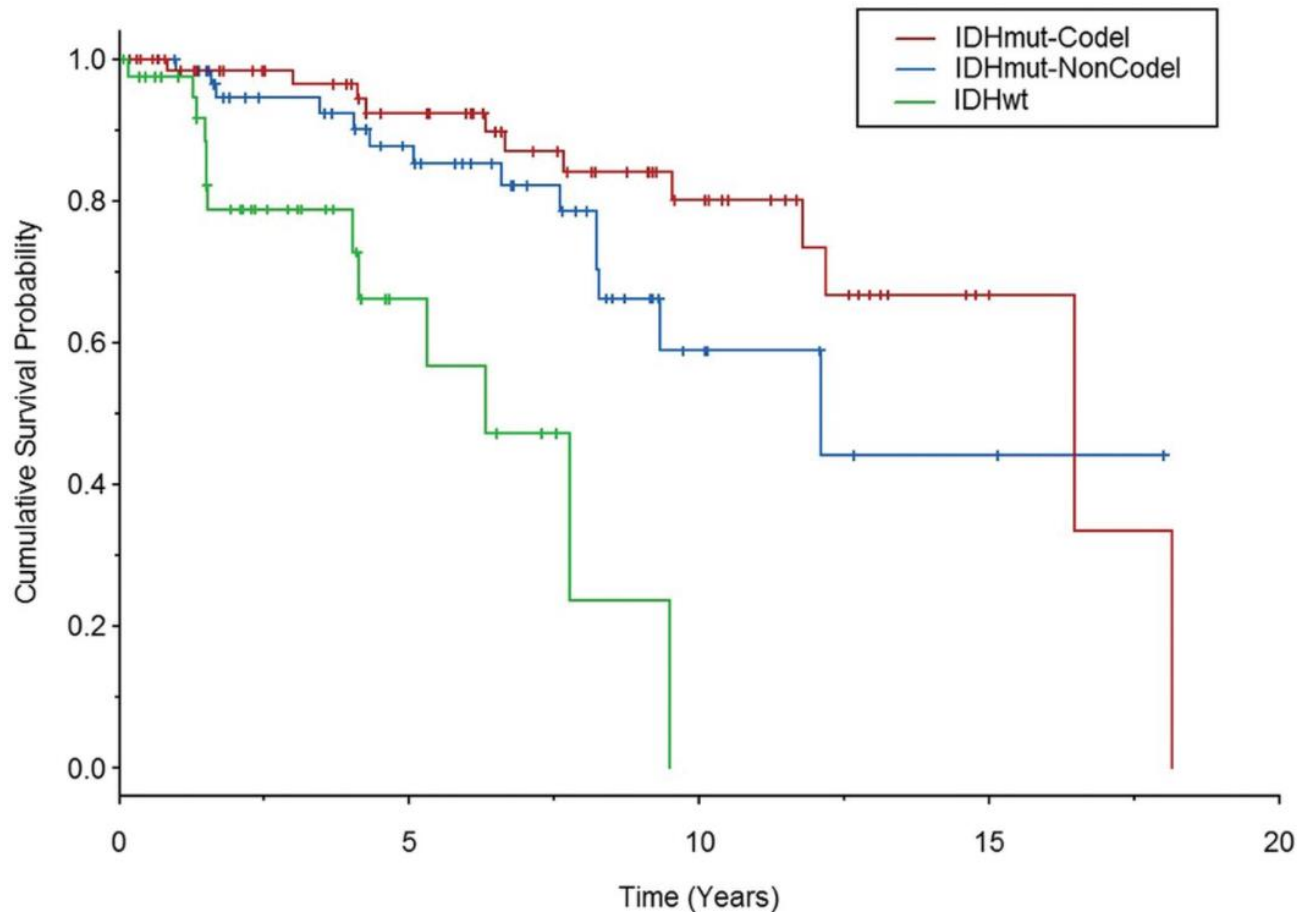
Gliomes de baix grau: marcadors i taxa de supervivència (1)

- Codeleció 1p 19q versus mutació IDH o altres prolonga més la supervivència

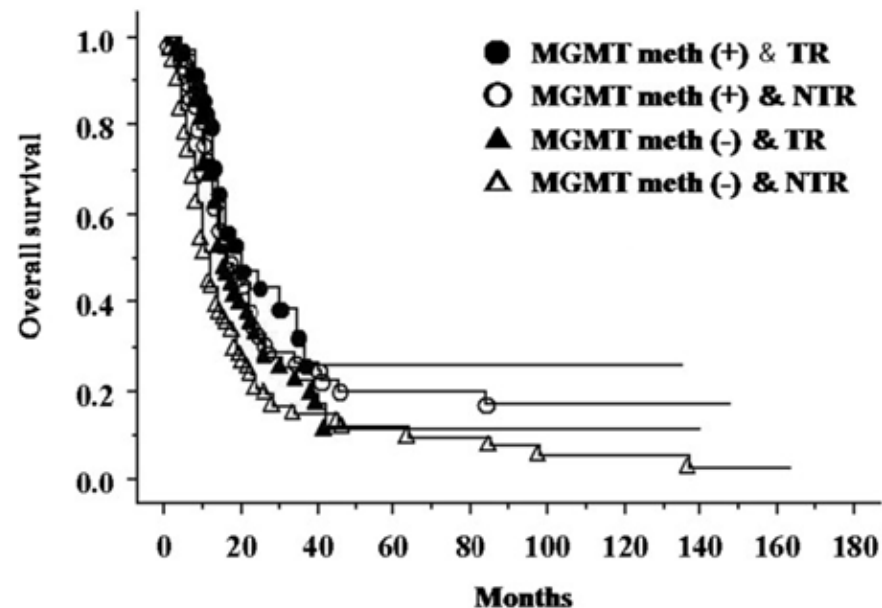
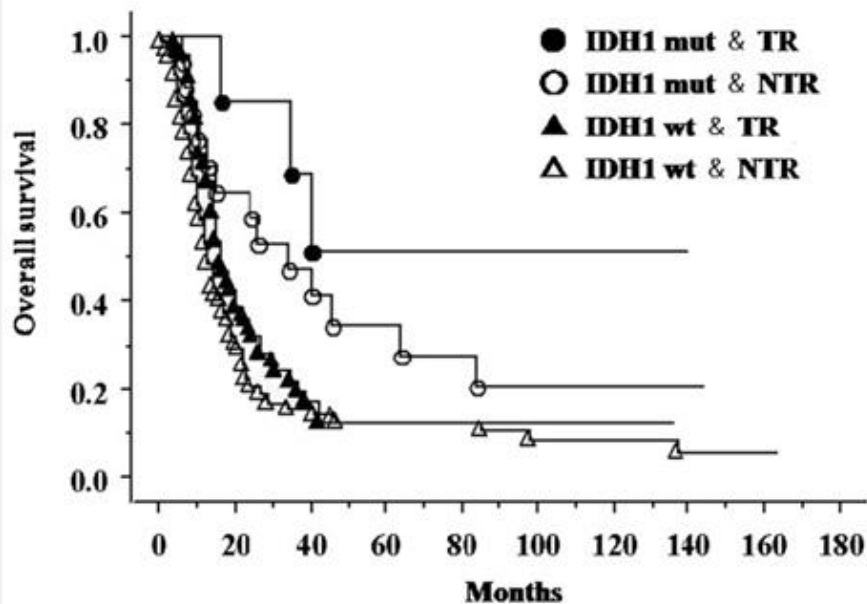
Gliomes de baix grau: marcadors i taxa de supervivència (2)

- Mutació IDH = supervivència més llarga
  - Associació amb codeleció 1p 19q = augmenta encara més la taxa de supervivència

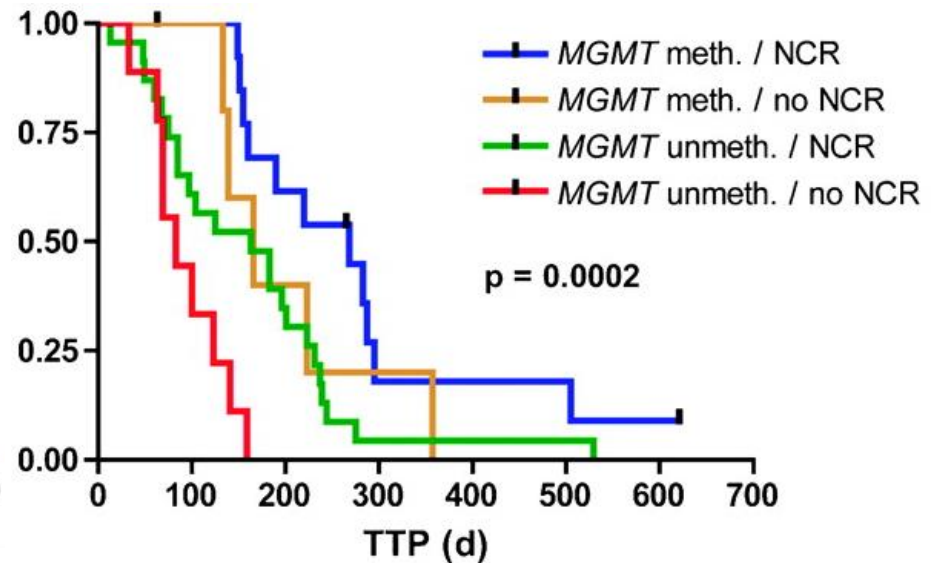
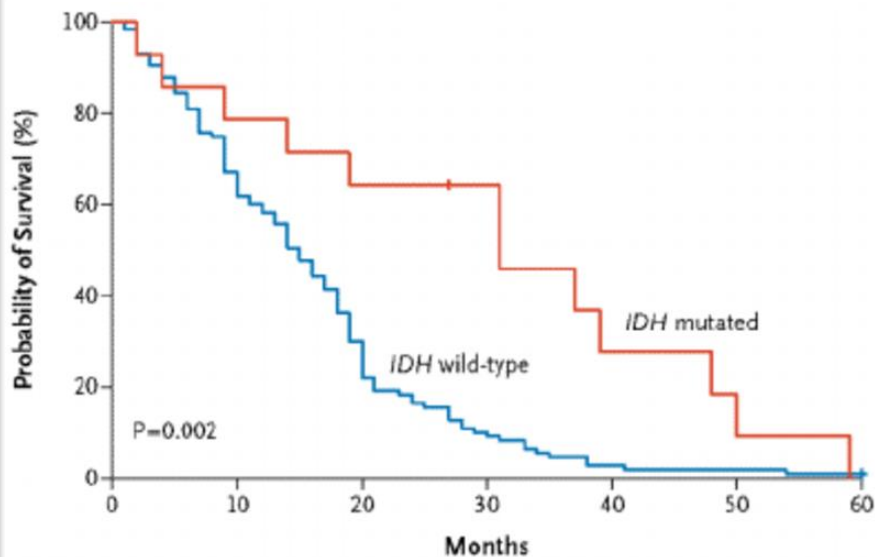
Astrocitoma anaplàsic: marcadors i taxa de supervivència

- Resecció total amb IDH1 mutat - MGMT metilat = supervivència més llarga

Glioblastoma: marcadors i taxa de supervivència

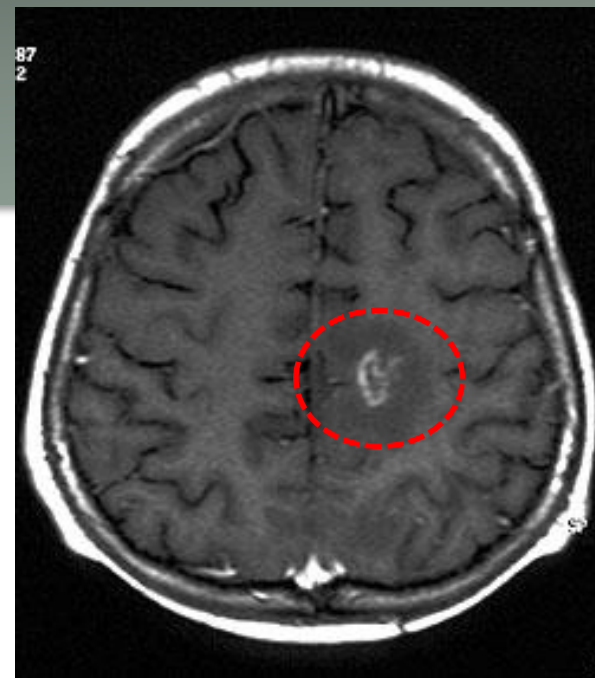
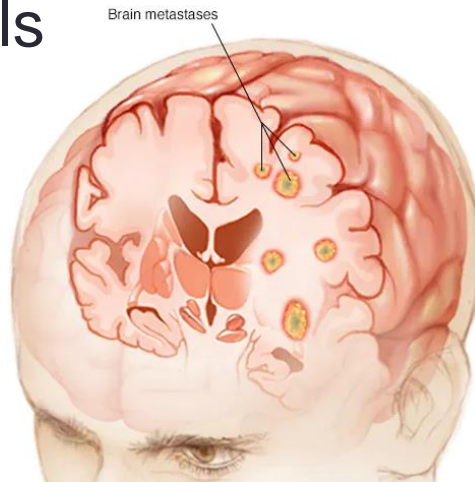
- Perllongat amb IDH mutat i metilació de MGMT amb eliminació gairebé completa del tumor (NCR)

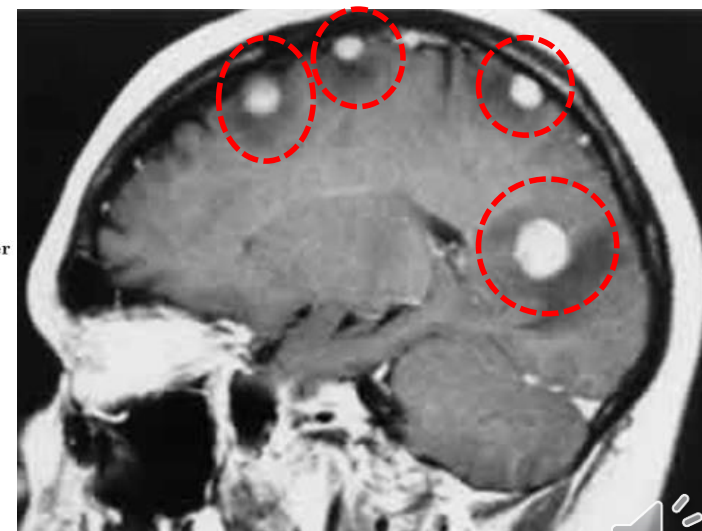
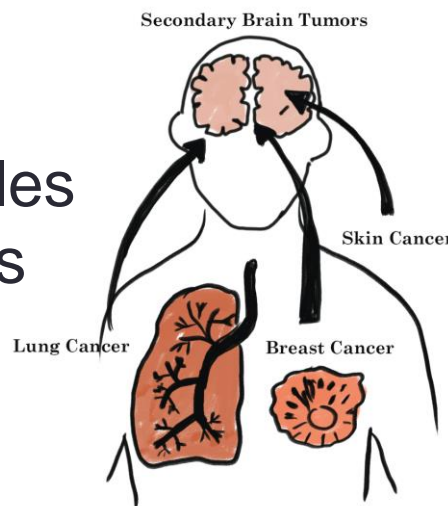

METÀSTASIS CEREBRALS

- > 50% tumors cerebrals
- 15-30% tumors primaris ⇒ metàstasis cerebrals
- 15% metàstasis ⇒ primers símptomes de tumors primaris
- Les metàstasis cerebrals són múltiples en el 70% dels casos
- 6% lesions NO són neoplàsiques = cal biòpsia estereotàctica

30% única

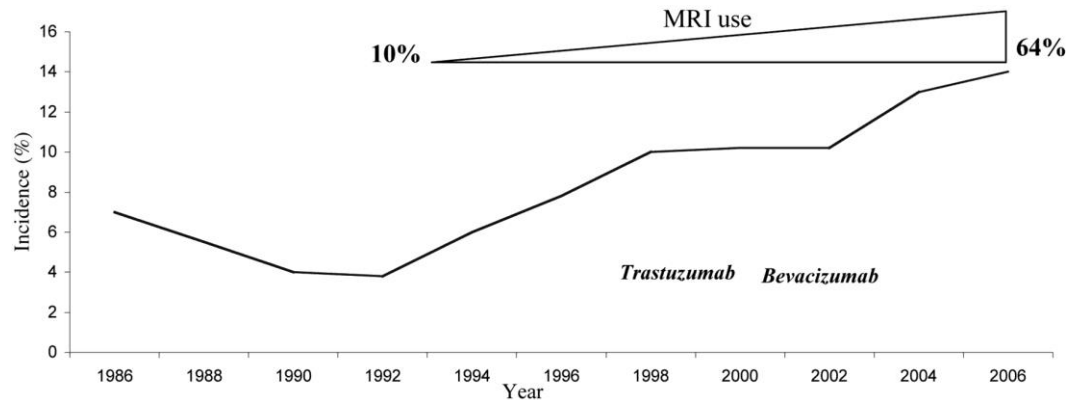

70% múltiple

Metàstasi cerebral: incidència

- ↑ per ↑ supervivència del pacient amb càncer
- Millora capacitat de diagnòstic
  - TC
  - RM
  - Gammagrafia òssia
  - PET
- Molts quimioteràpics NO creuen la barrera hematoencefàlica
  - SNC santuari immunològic on es poden acantonar les metàstasis
- La quimioteràpia altera la barrera hematoencefàlica
  - Facilita la creació de metàstasis

Vies de metastatització

• Hematògena

- A través del sistema venós/arterial
- A través del plexe venós de Batson

• Limfàtica

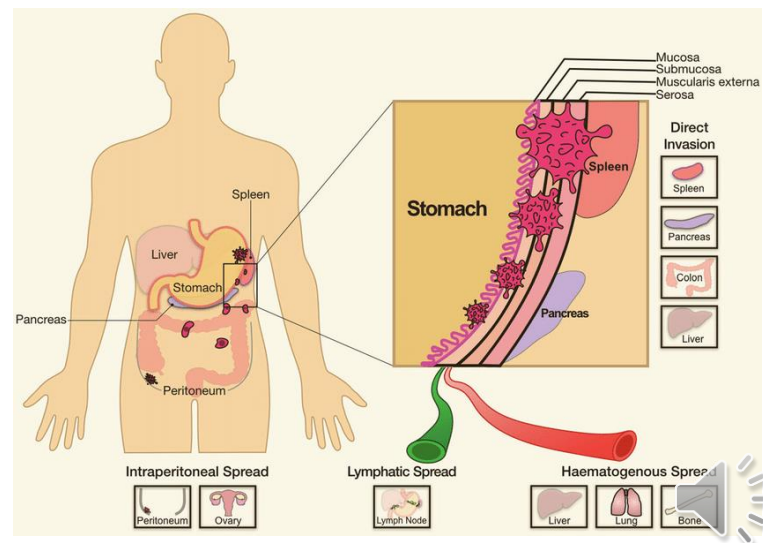
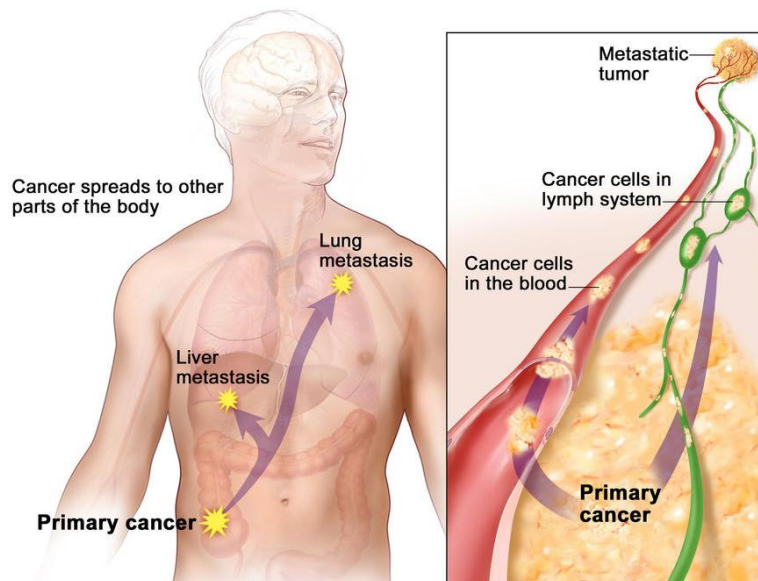
• Transcel·lular

- Cavitat peritoneal o pleural
- Carcinomatosi meníngia

• Aèria

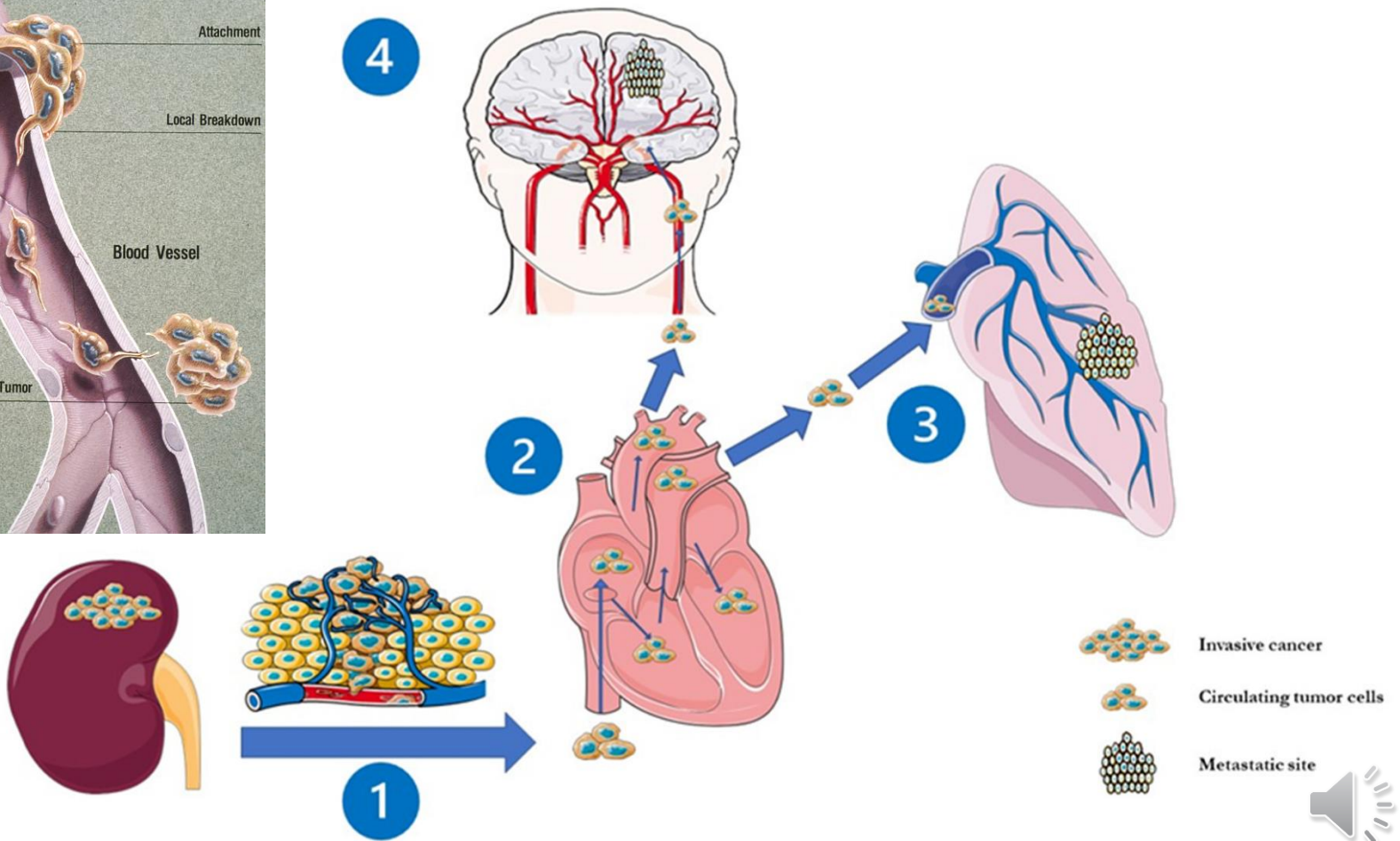
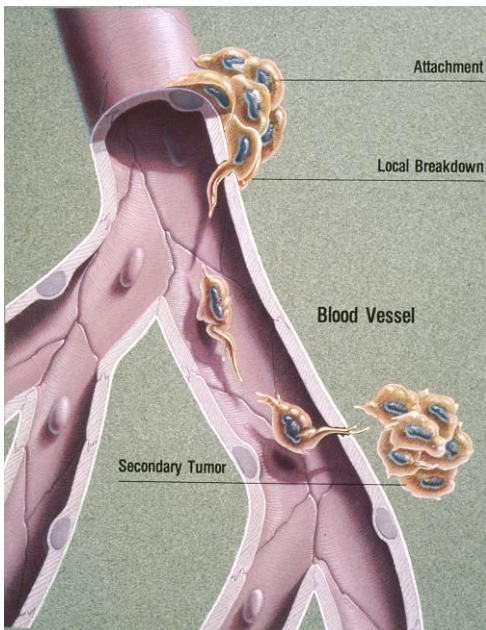
• Vesícules picnòtiques

• Creixement retrògrad a través dels nervis perifèrics

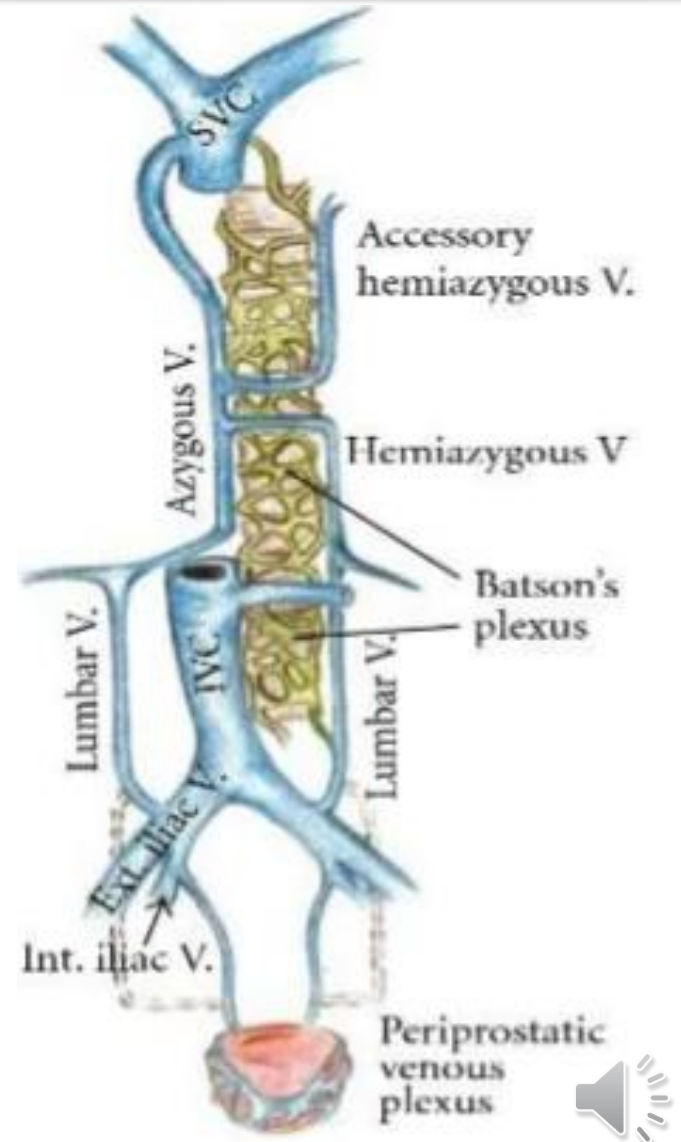
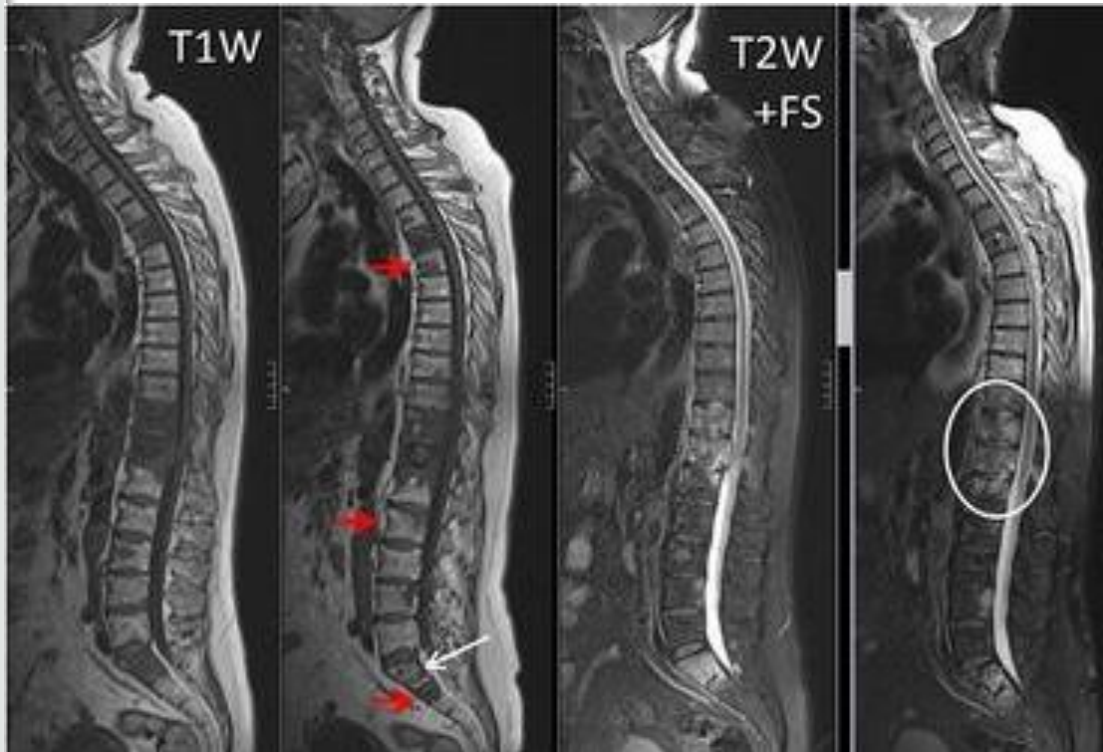
Metàstasi per via hematògena

- La via més comuna

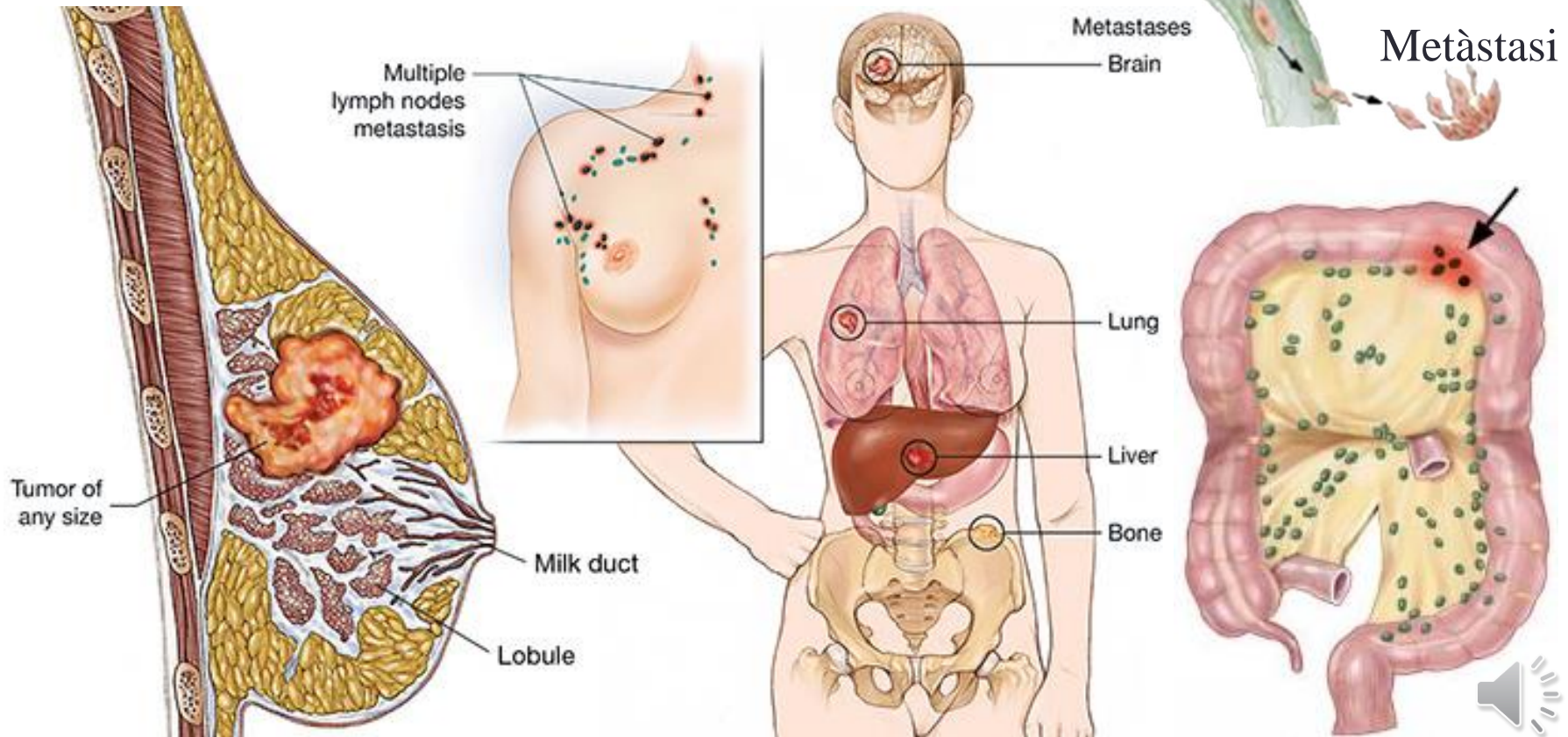
Metàstasi hematògena a través del plexe venós de Batson

- Camí poc comú
- Indueix metàstasis a la columna vertebral
- Típic del càncer de pròstata

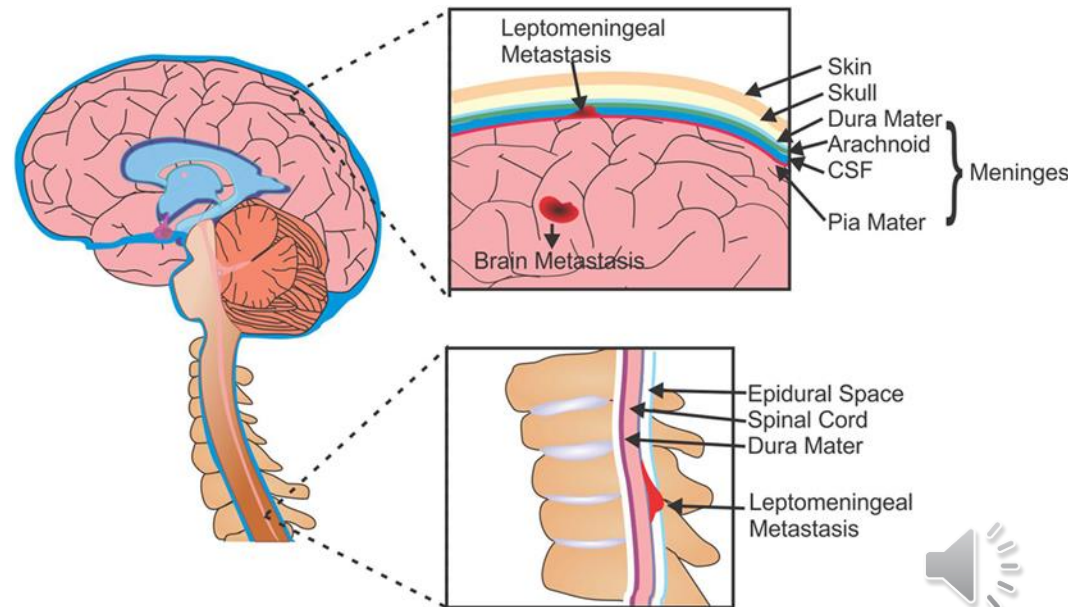
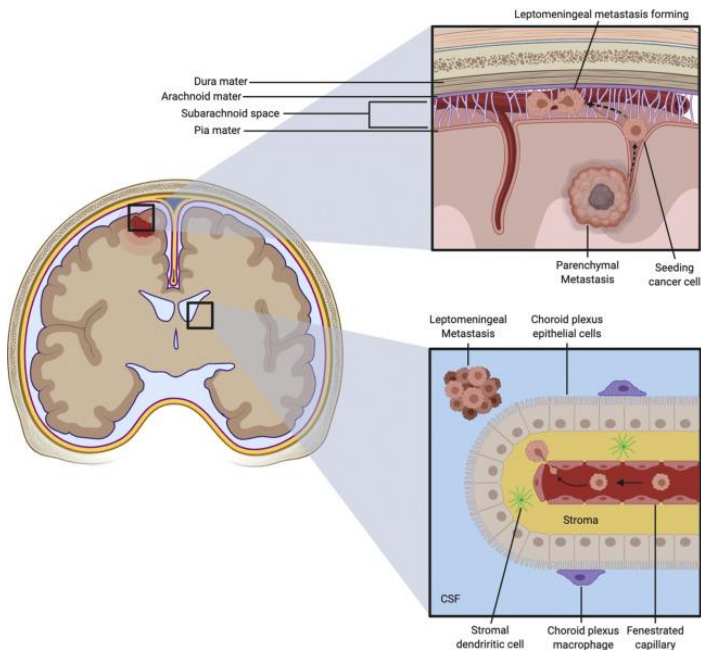
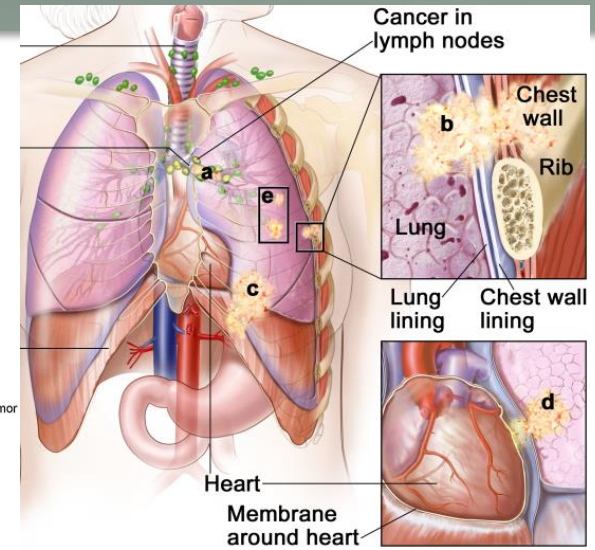
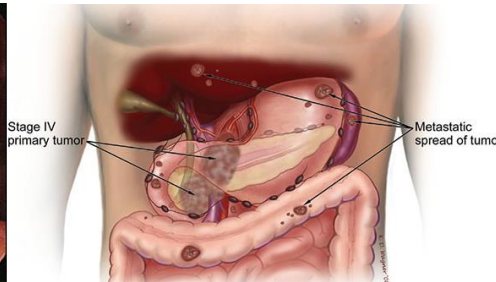
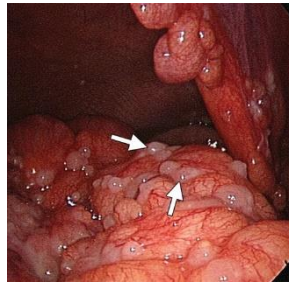
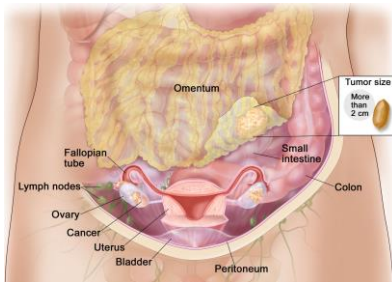
Metàstasi per via limfàtica

- Rar per a metàstasis cerebrals
- Pot ser un pas intermedi abans de les metàstasis cerebrals

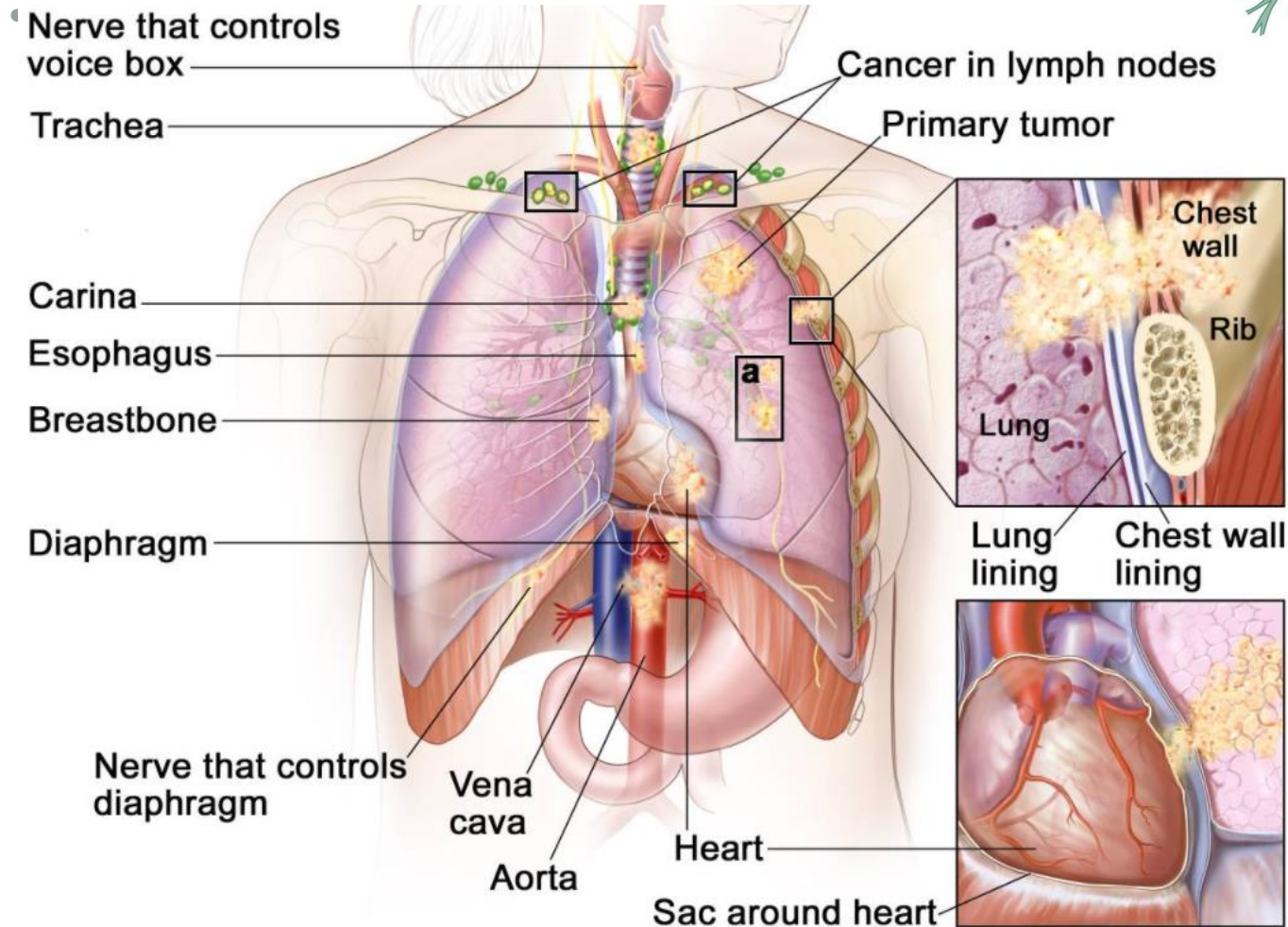
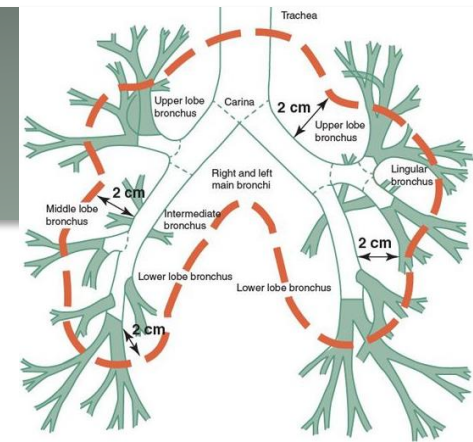
Metàstasis per via transcelòmica

- Comuna en alguns tumors
  - Càncer d'ovaris

Metàstasis per via aèria

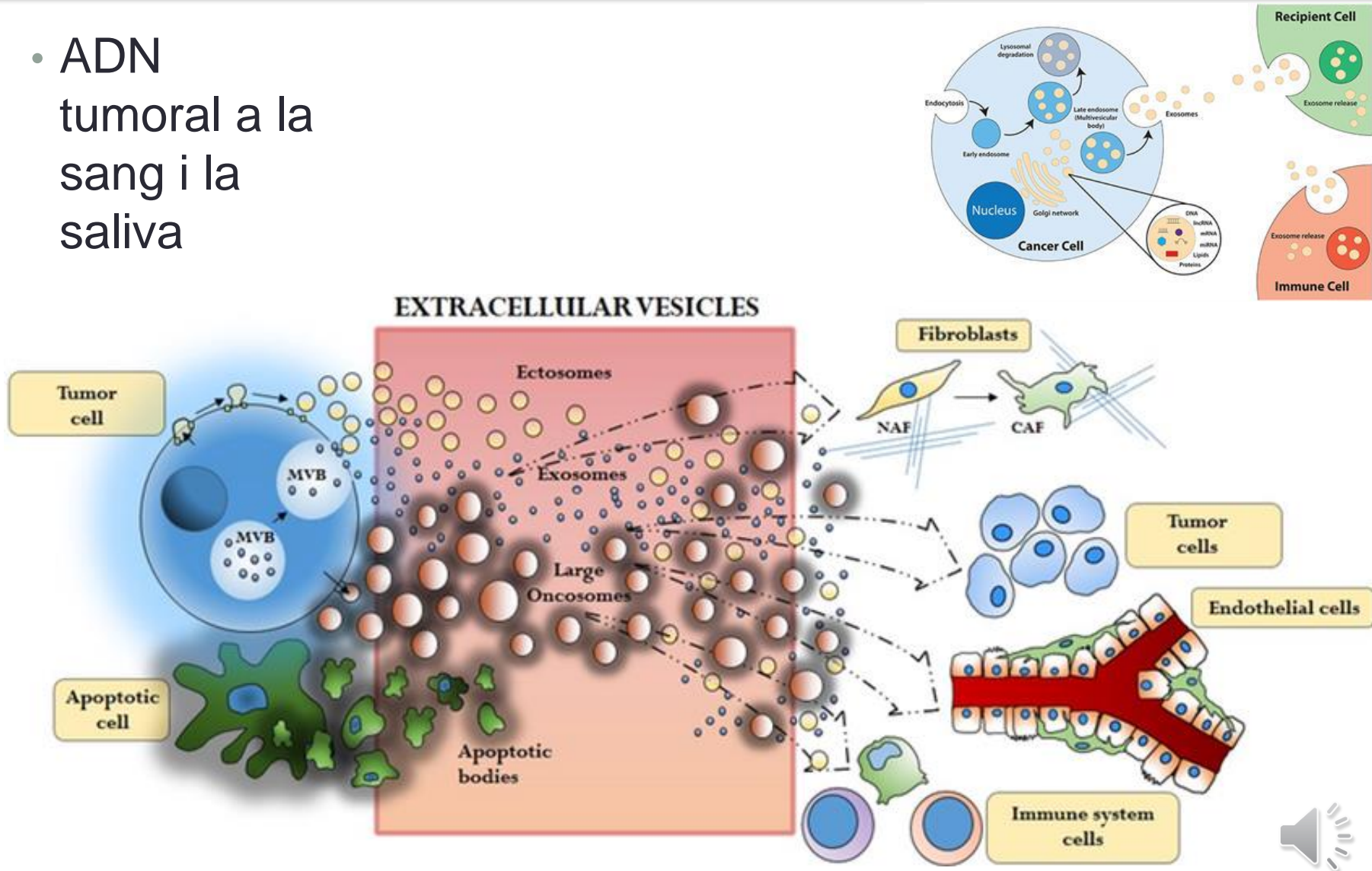
• Càncer de lleu avançat

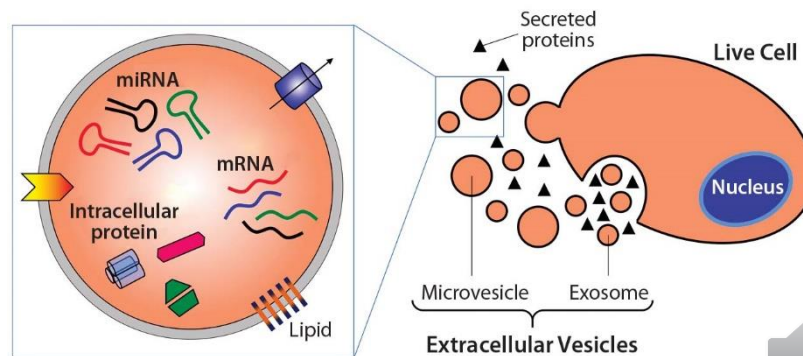
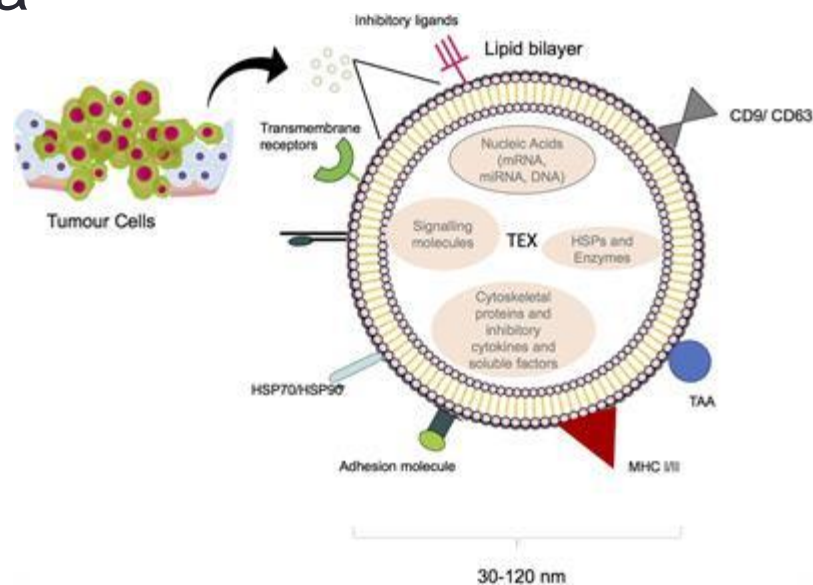
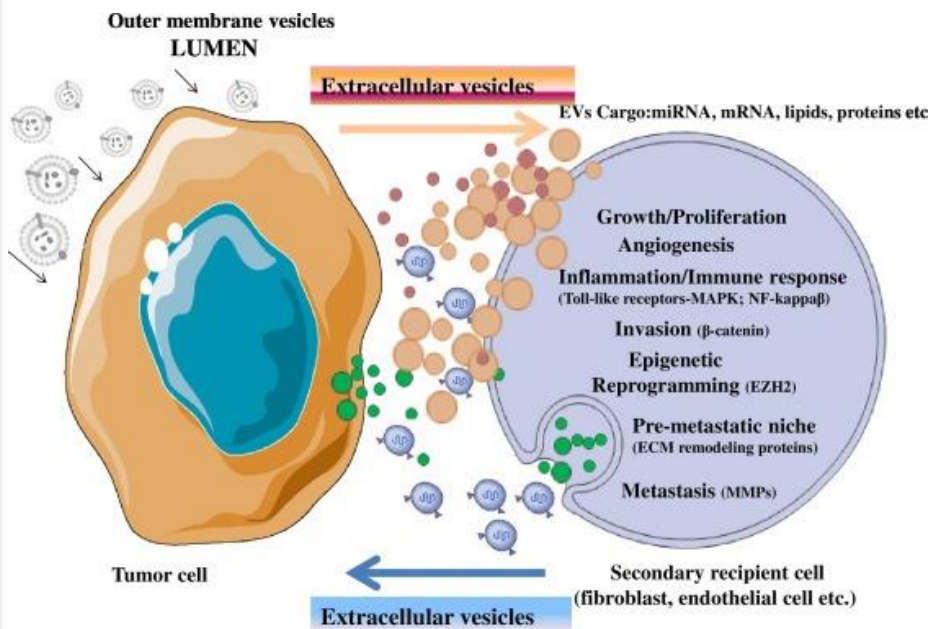
Propagació metastàtica: vesícules picnòtiques (1)

- ADN tumoral a la sang i la saliva

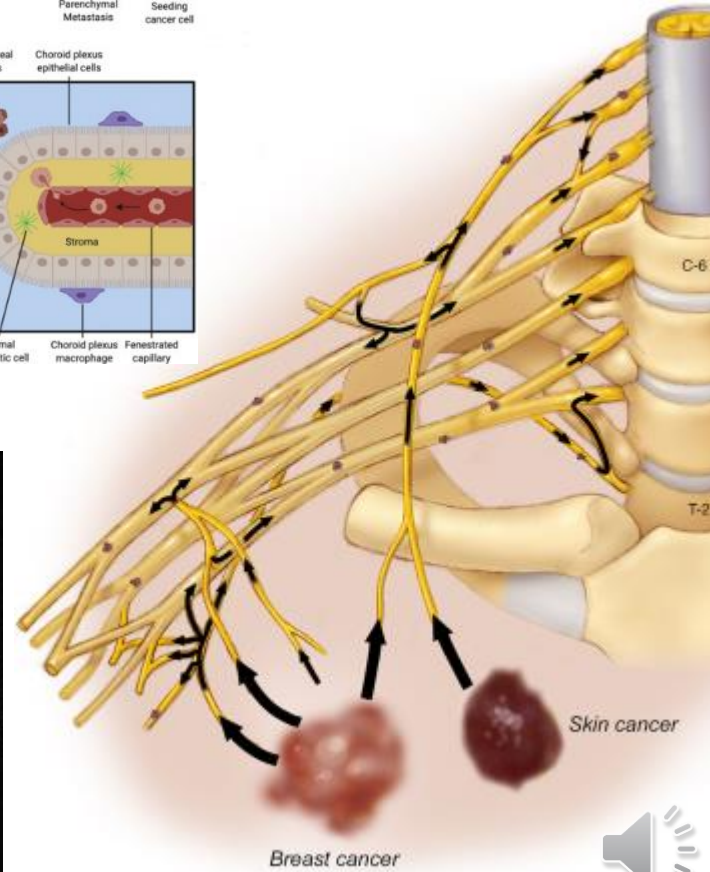
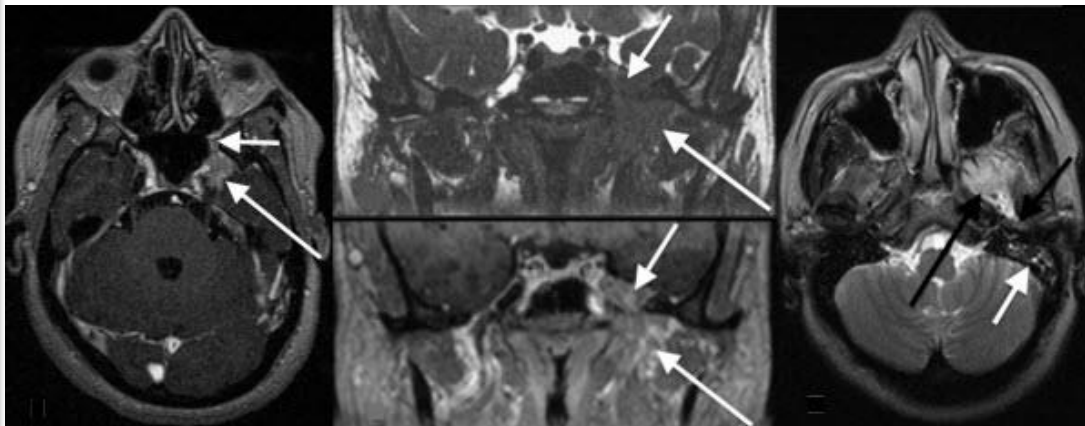
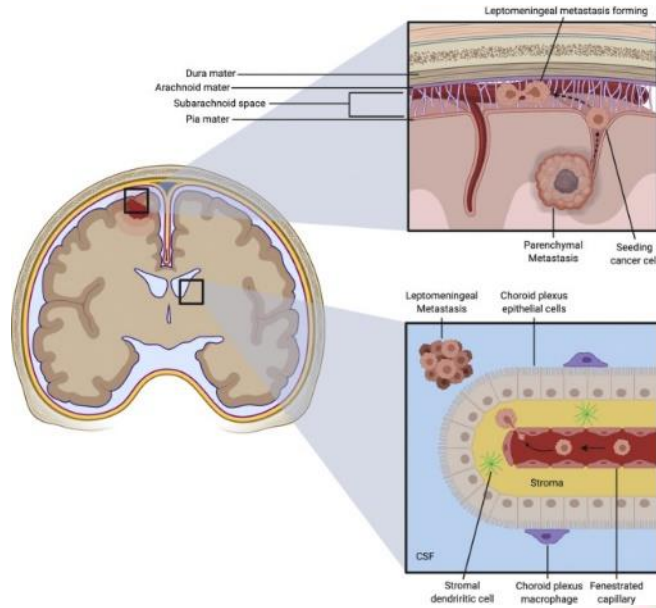
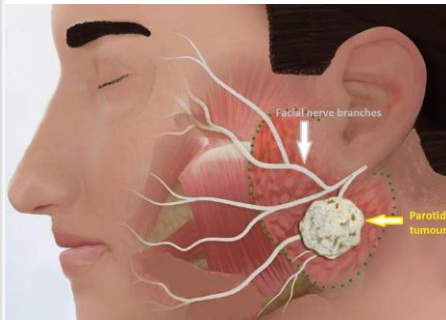
Propagació metastàtica: vesícules picnòtiques (2)

• ADN tumoral a la sang i la saliva

Vies metastàtiques: creixement retrògrad a través dels nervis perifèrics

- Típics dels tumors de paròtida
- Carcinomatosi meníngia

Exploració clínica del pacient oncològic (1)

- Examen exhaustiu obligatori

Tumor de cèl·lules basals

Melanoma

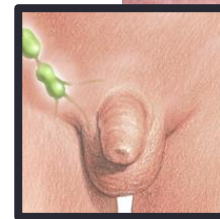
Tumor de paròtida

Tumor de laringe

Càncer d'extremitat superior

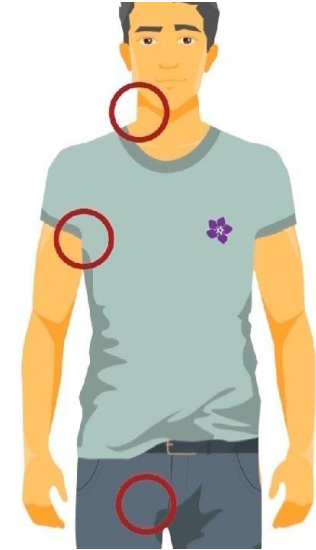

Càncer d'extremitat inferior

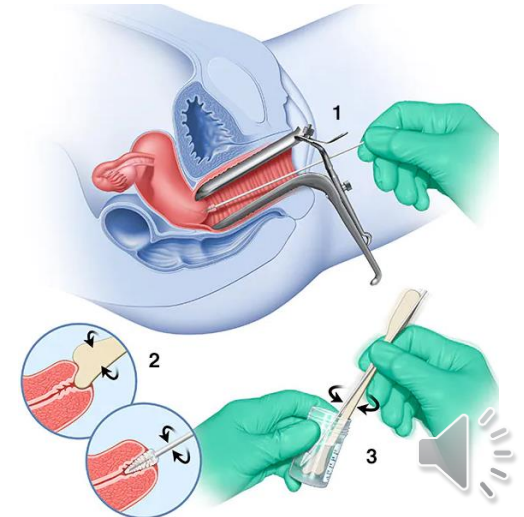
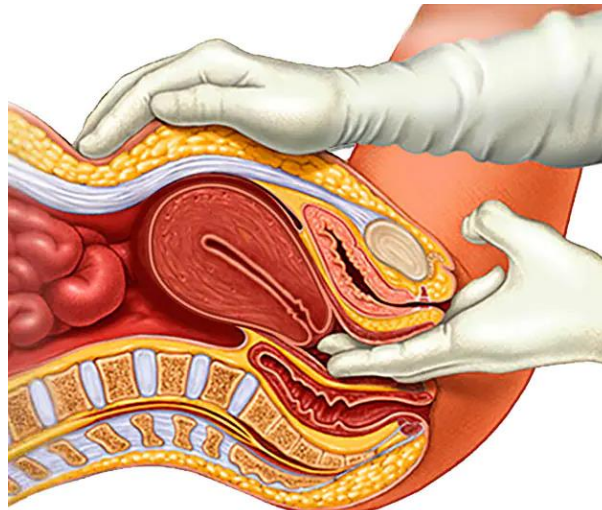
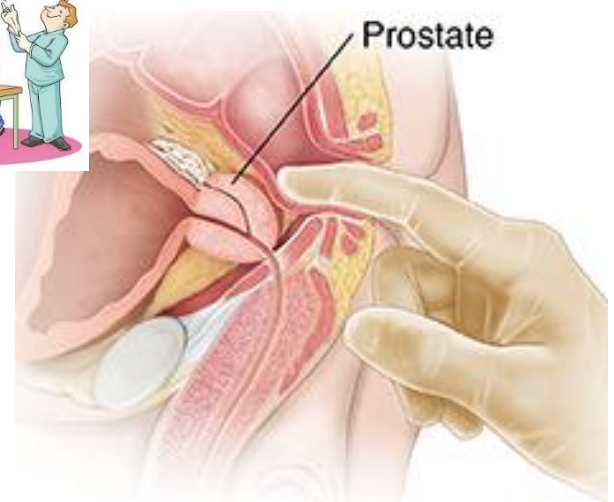
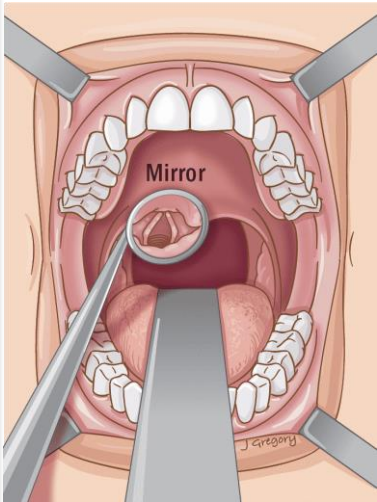
Exploració clínica del pacient oncològic (2)

- Totes les cadenes de ganglis limfàtics han de ser examinades

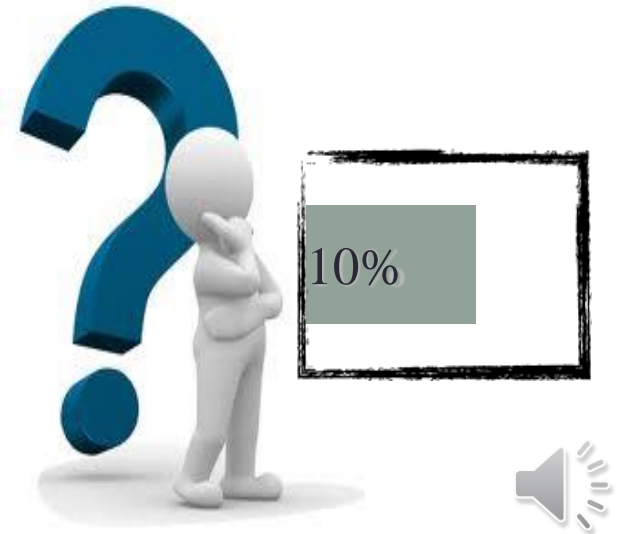
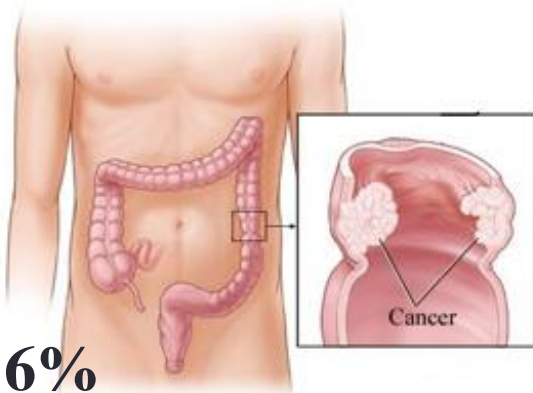
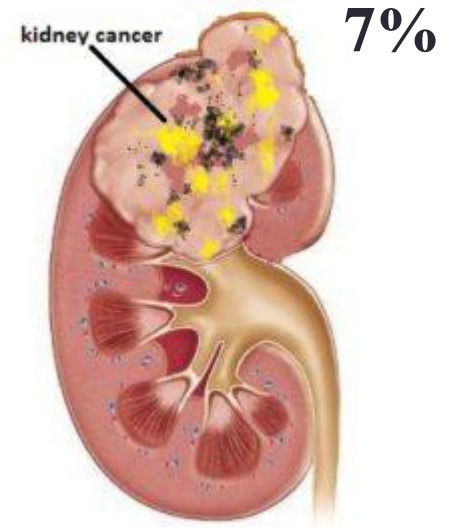
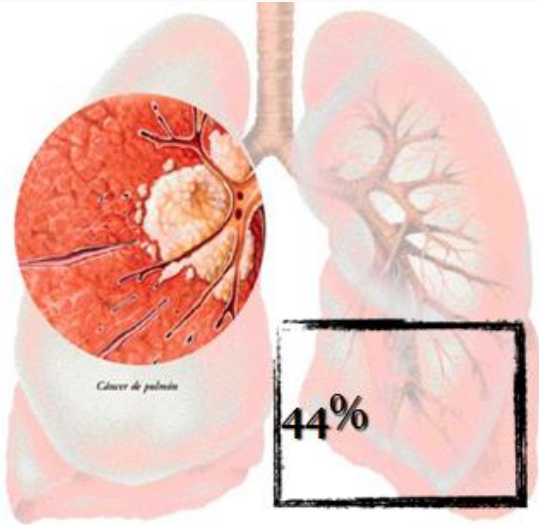

Exploració clínica del pacient oncològic (3)

- S'han de descartar TOTS els possibles tumors

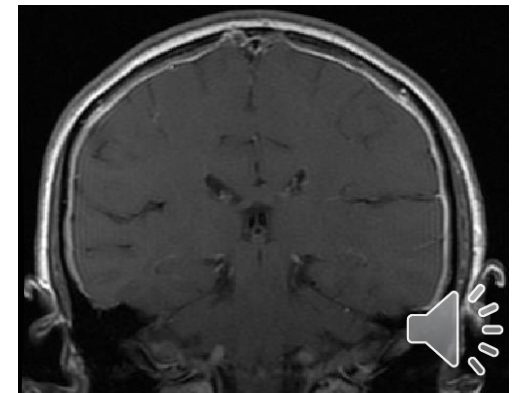
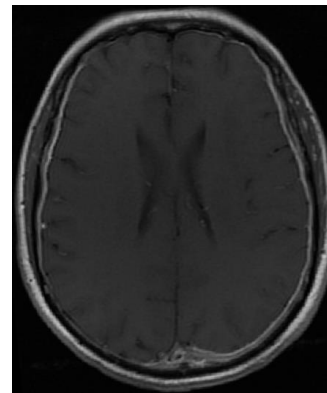
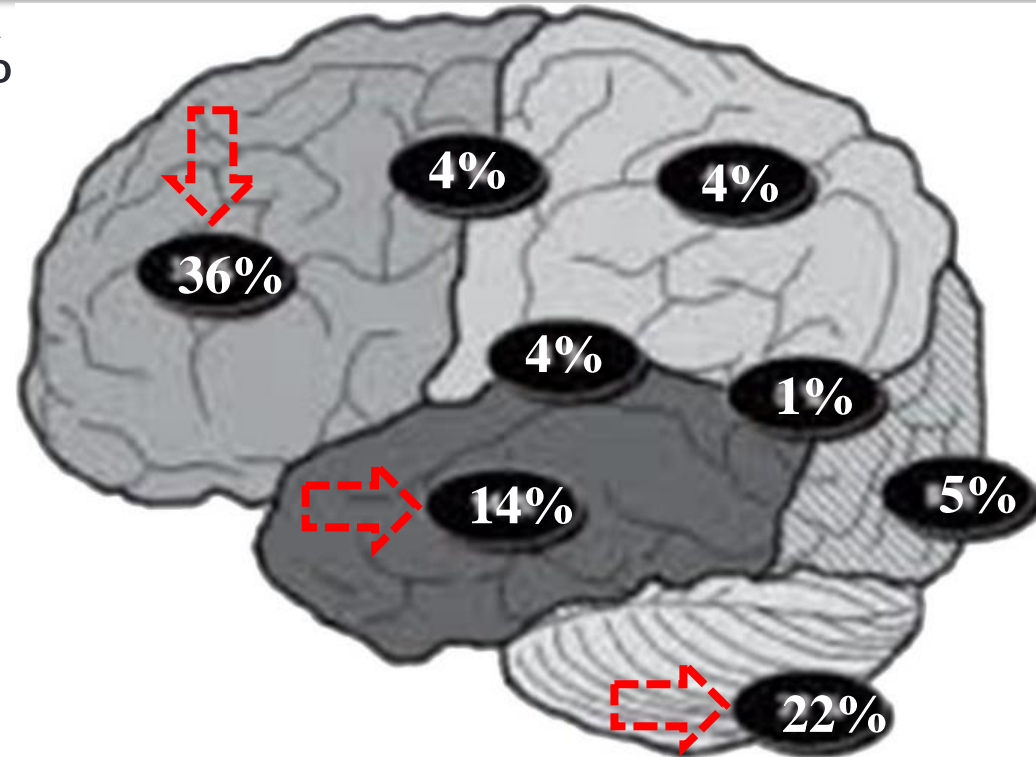

Metàstasi cerebral: tumor primari

Metàstasi cerebral: ubicació

- Hemisferis cerebrals 78%
  - Localització cortico-subcortical
  - Majoritàriament lòbuls frontals/temporals
- Fossa posterior 22%
  - Cerebel 16%
  - Lesió de la fossa posterior única en adults = metàstasi fins que es demostre el contrari
- Carcinomatosi meníngia / Meningitis carcinomatosa

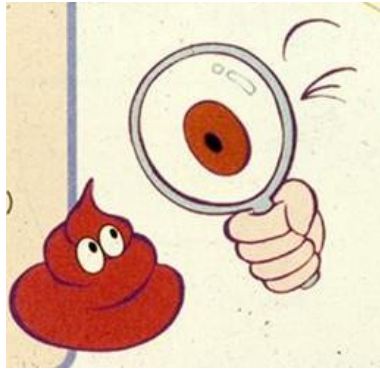

Estudi d'extensió

- Tractament molt dependent de l'estudi

Radiografia tòrax

Anàlisi de femtes

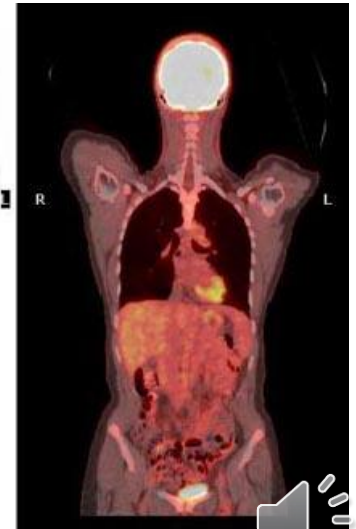
Antigen prostàtic

Mamografia

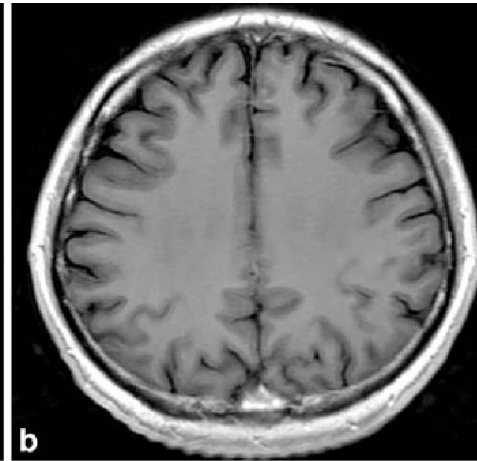
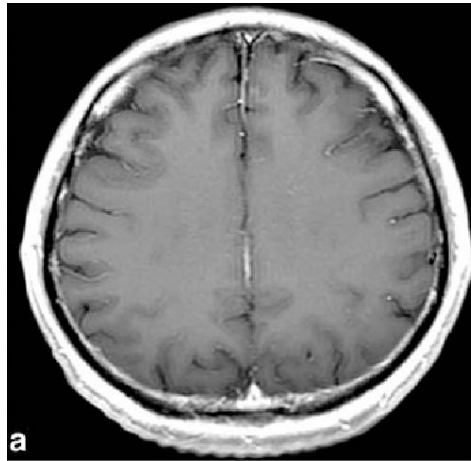
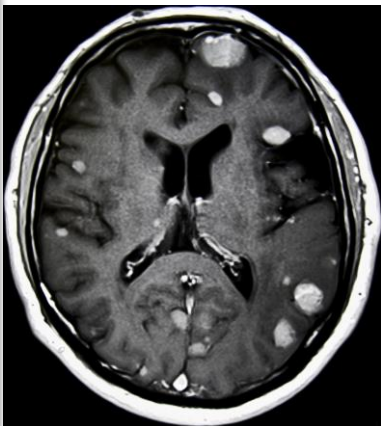
TC del tòrax-abdomen-pelvis

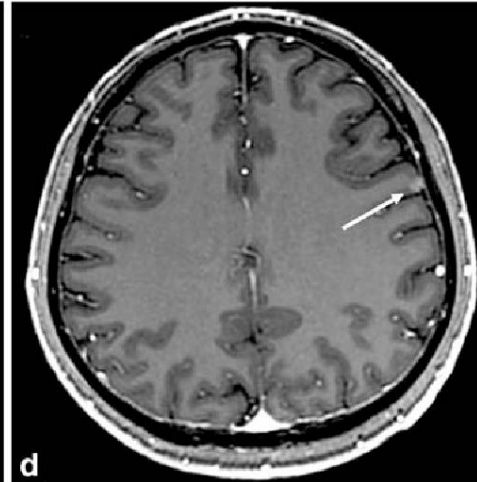
Positron Emission Tomography (PET)

Metàstasis úniques versus múltiples

- Cal una RM d'alt camp per a veure metàstasis petites
  - Això decidirà el tractament i el pronòstic

1.5 Tesla

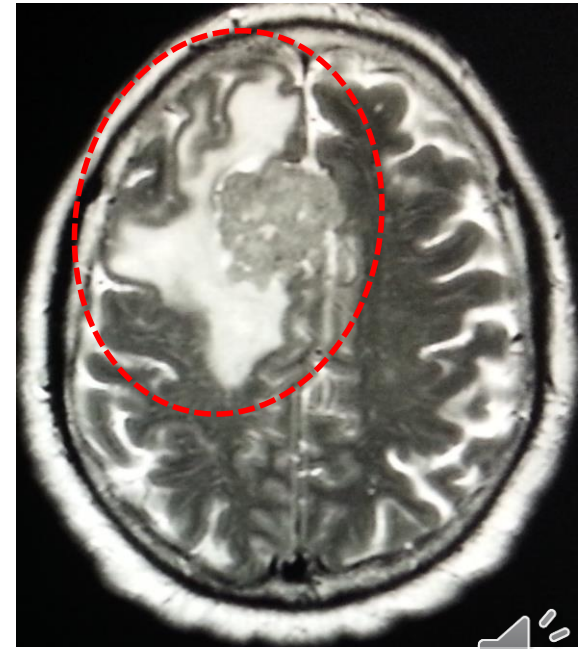
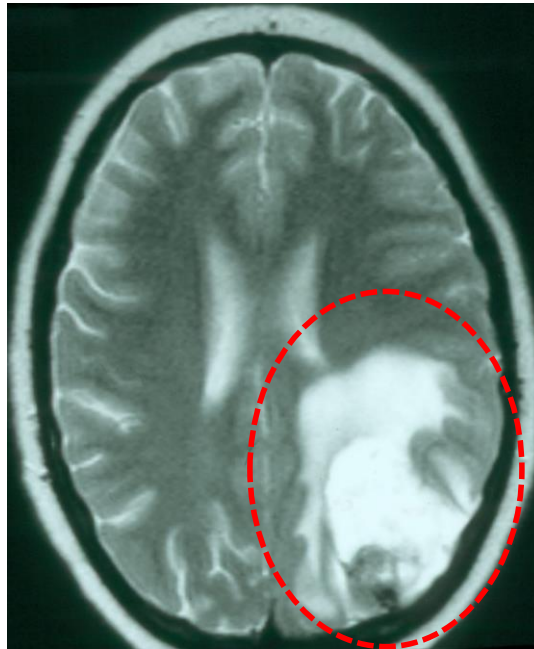
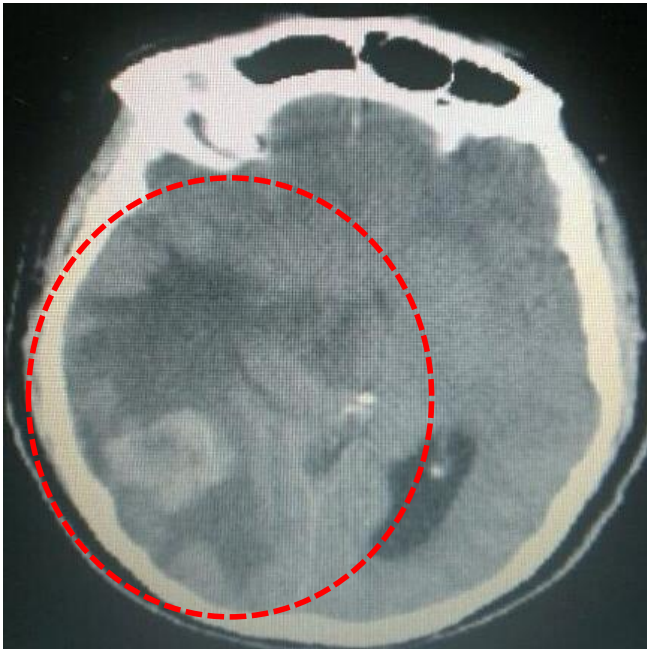

3 Tesla

Metàstasi cerebral: tractament mèdic

- Corticoides
  - Dexametasona 10-20 mg i.v. / 6mg / 6h
- Antagonistes H₂
- Anticonvulsius

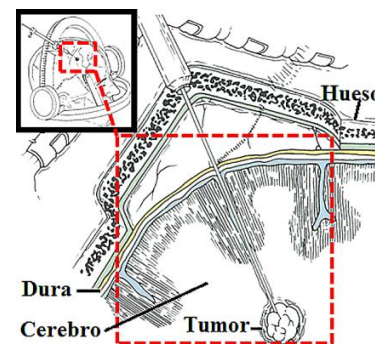

Edema cerebral al voltant de la metàstasi cerebral

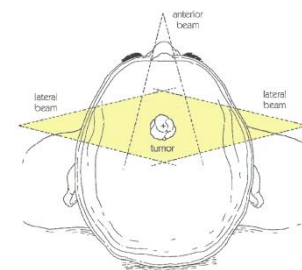

Metàstasi cerebral: tractament específic

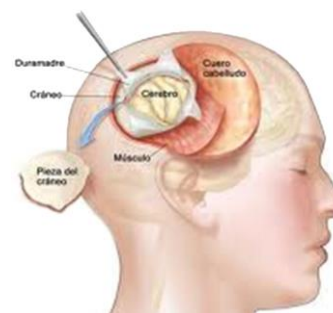
- Primari desconegut o diagnòstic NO confirmat = biòpsia estereotàctica
- Primari NO controlat = cap tractament / radioteràpia holocranial pal·liativa
- Primari controlat (Karnofsky ≥ 70)
  - Metàstasi única = cirurgia + radioteràpia holocranial
  - Metàstasis múltiples
    - ≤ 3 = radiocirurgia $\pm$ radioteràpia holocranial
    - > 3 = radioteràpia holocranial

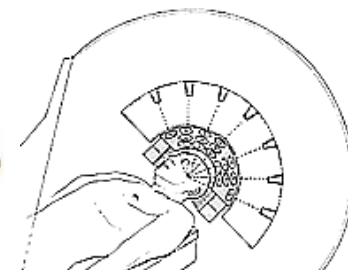
Biòpsia estereotàctica

Radioteràpia cranial sencera

Craniotomia

Radiocirurgia

Metàstasi cerebral: pronòstic

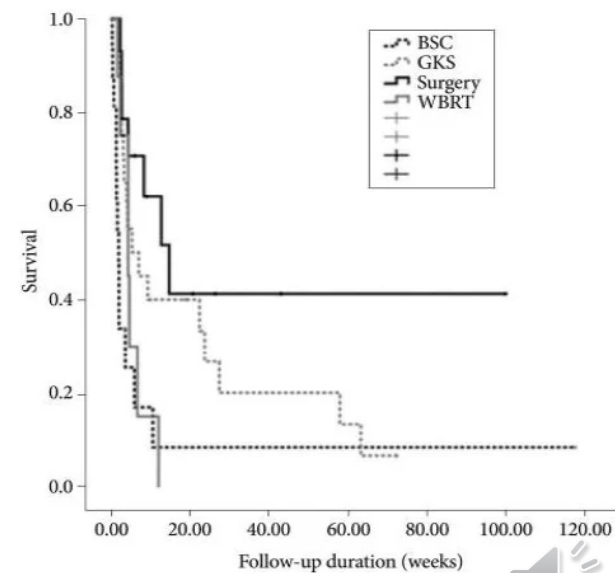
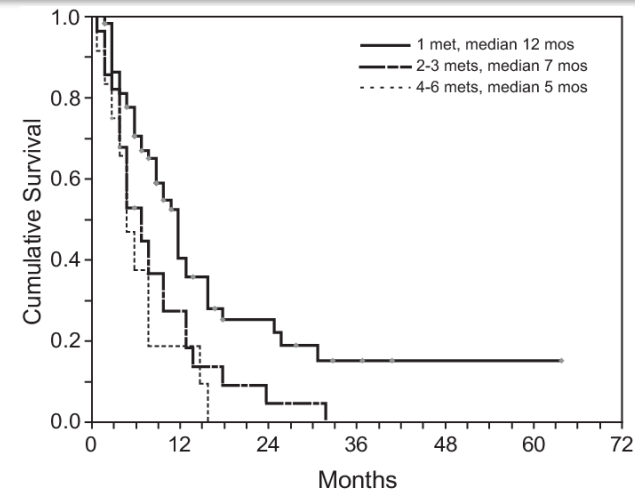
☠ Sense tractament ~ 1 mes

☠ Corticoesteroides per a controlar l'edema ~ 2 mesos

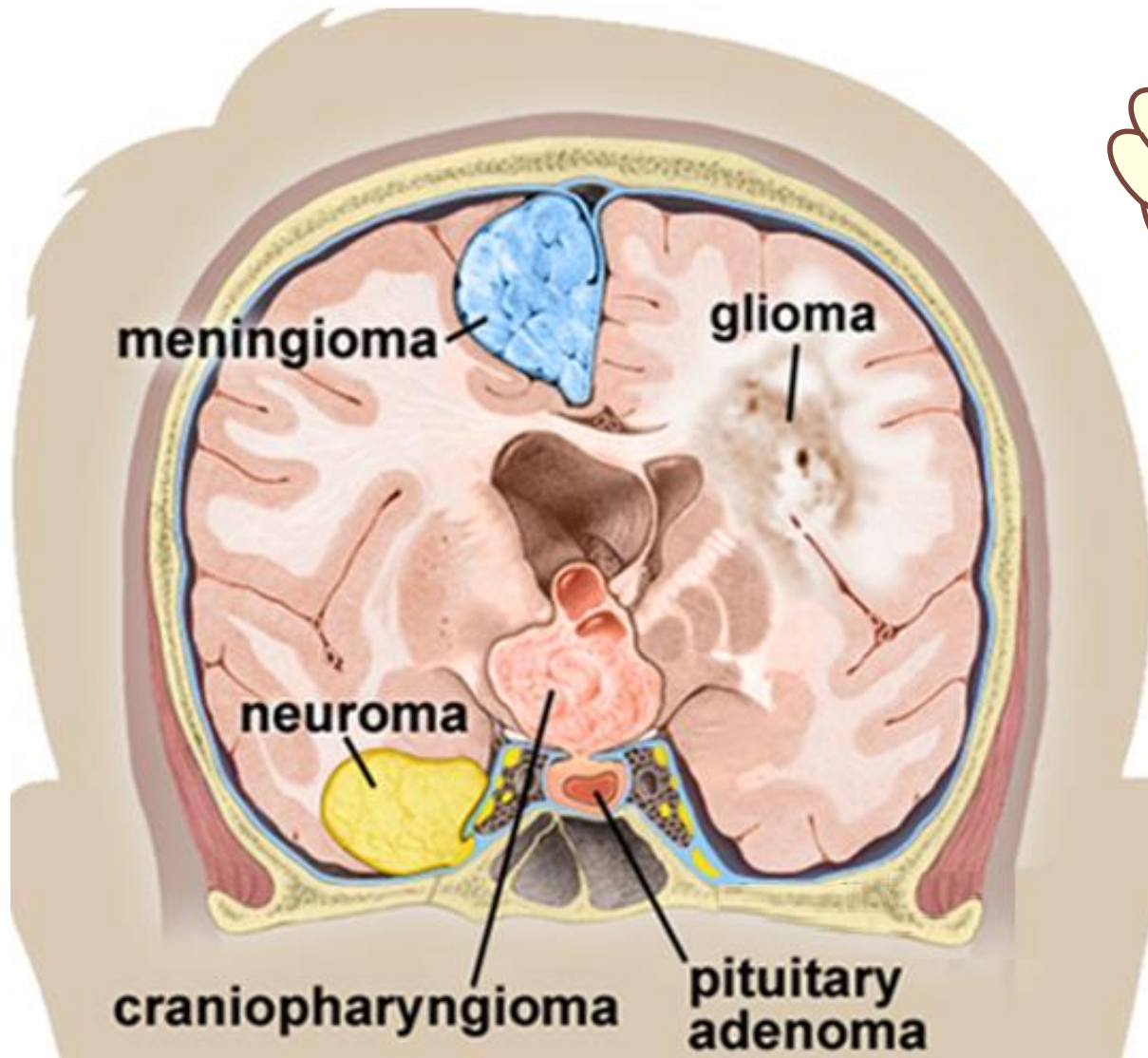
☠ Radioteràpia holocranial + corticoesteroides ~ 3-6 mesos

☠ Cirurgia + radioteràpia holocranial ~ 8-12 mesos

☠ Radiocirurgia + radioteràpia holocranial ~ 12-14 mesos

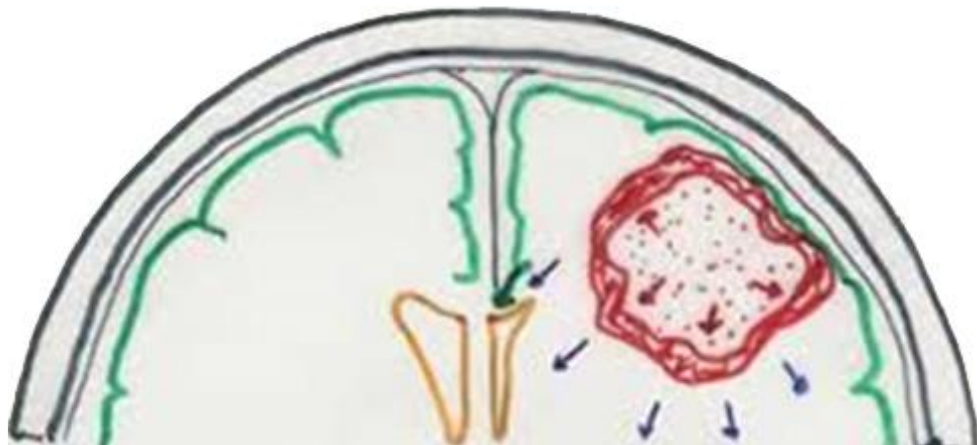
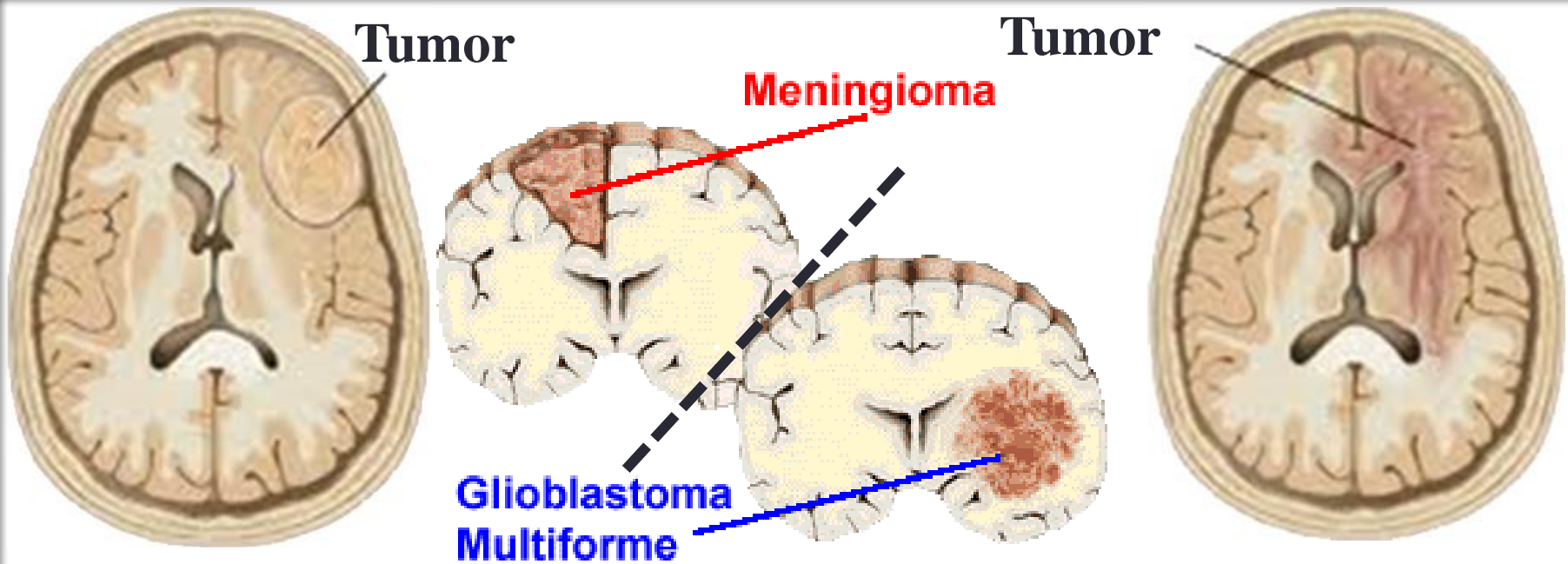
TUMORS CEREBRALS PRIMARIS

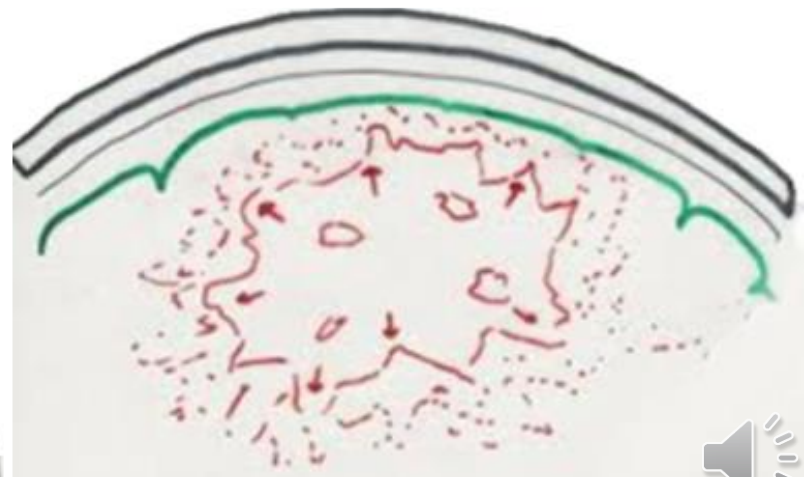
RECORDES?

Tumors cerebrals primaris: patrons de creixement

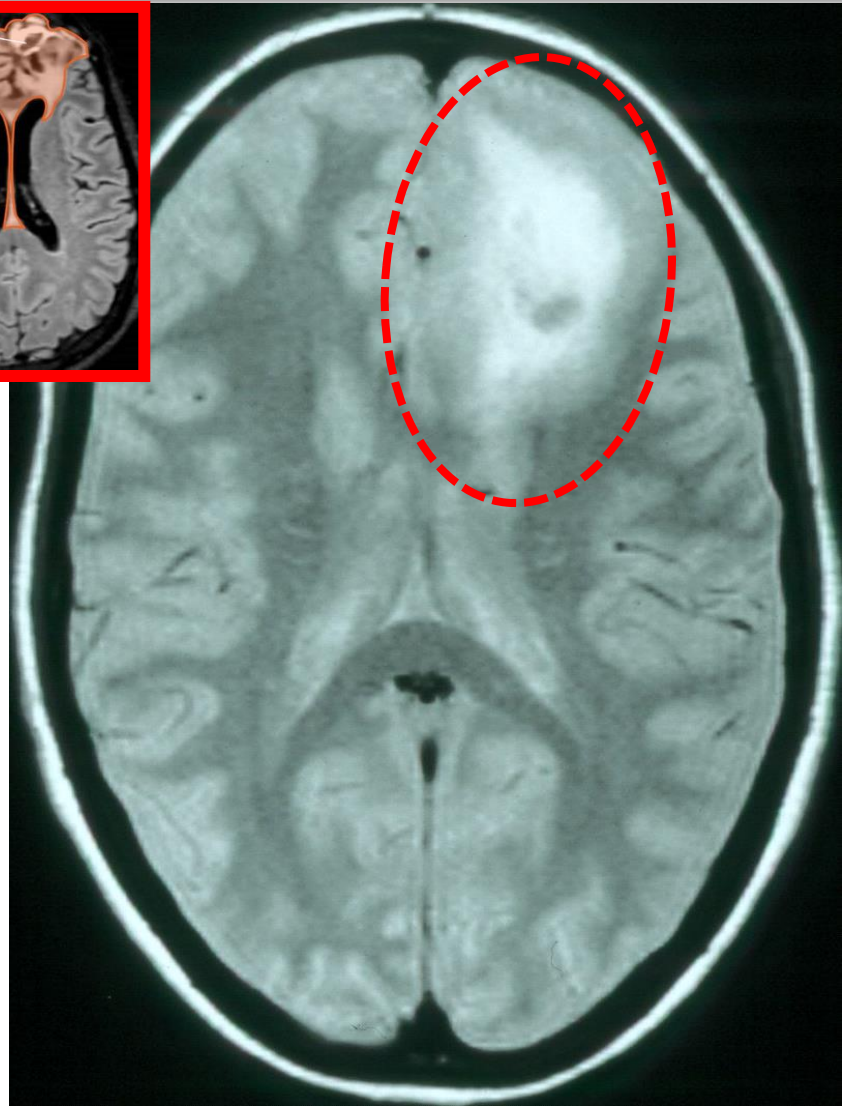
Creixement expansiu

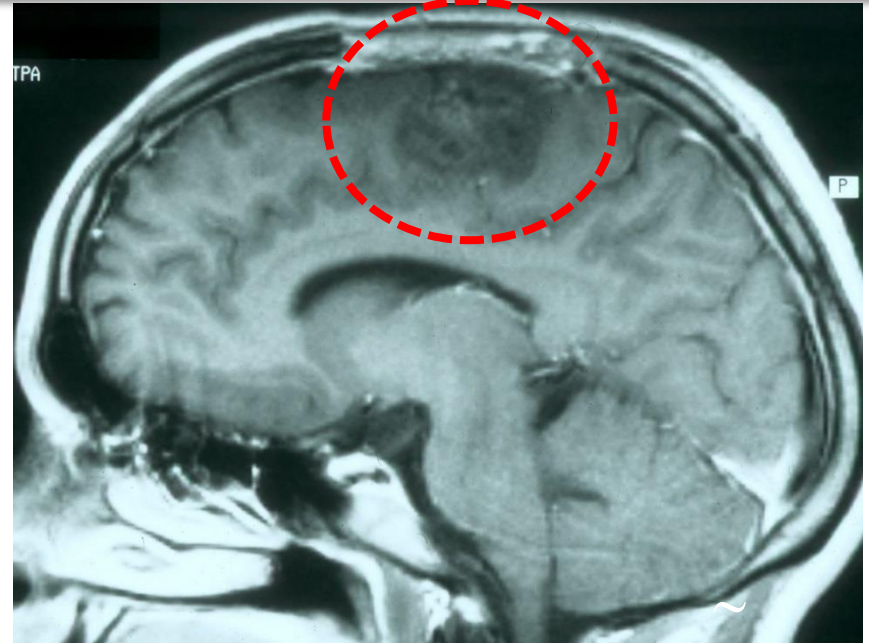
Creixement invasiu

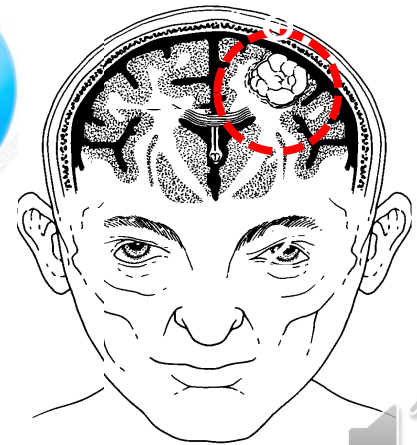
Tumors cerebrals primaris: patrons de creixement

Creixement invasiu

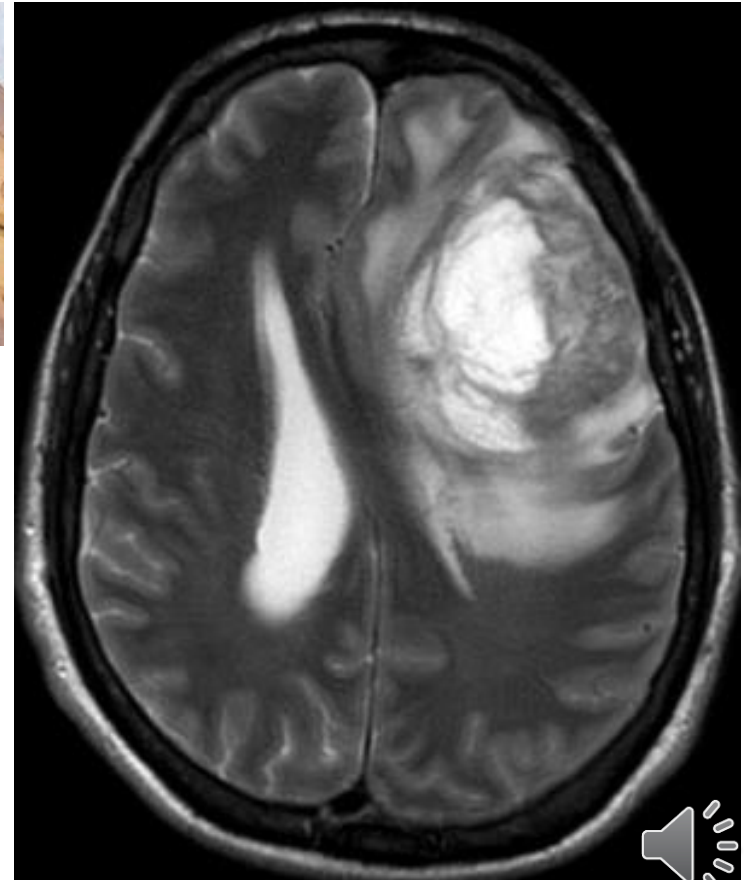
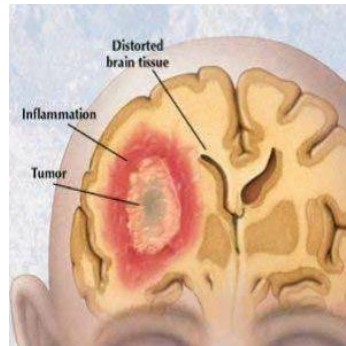
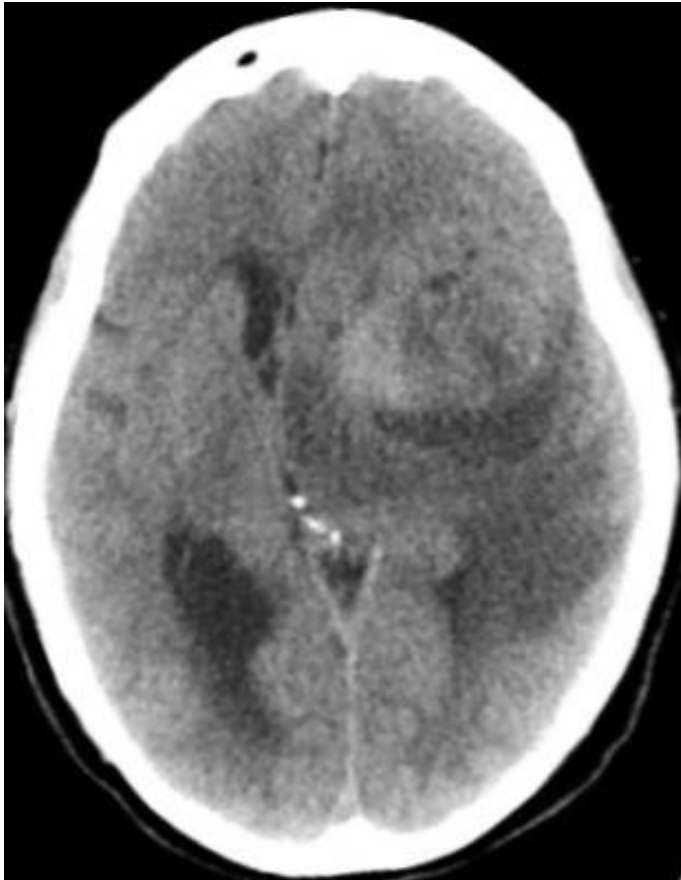
**Creixement
expansiu**

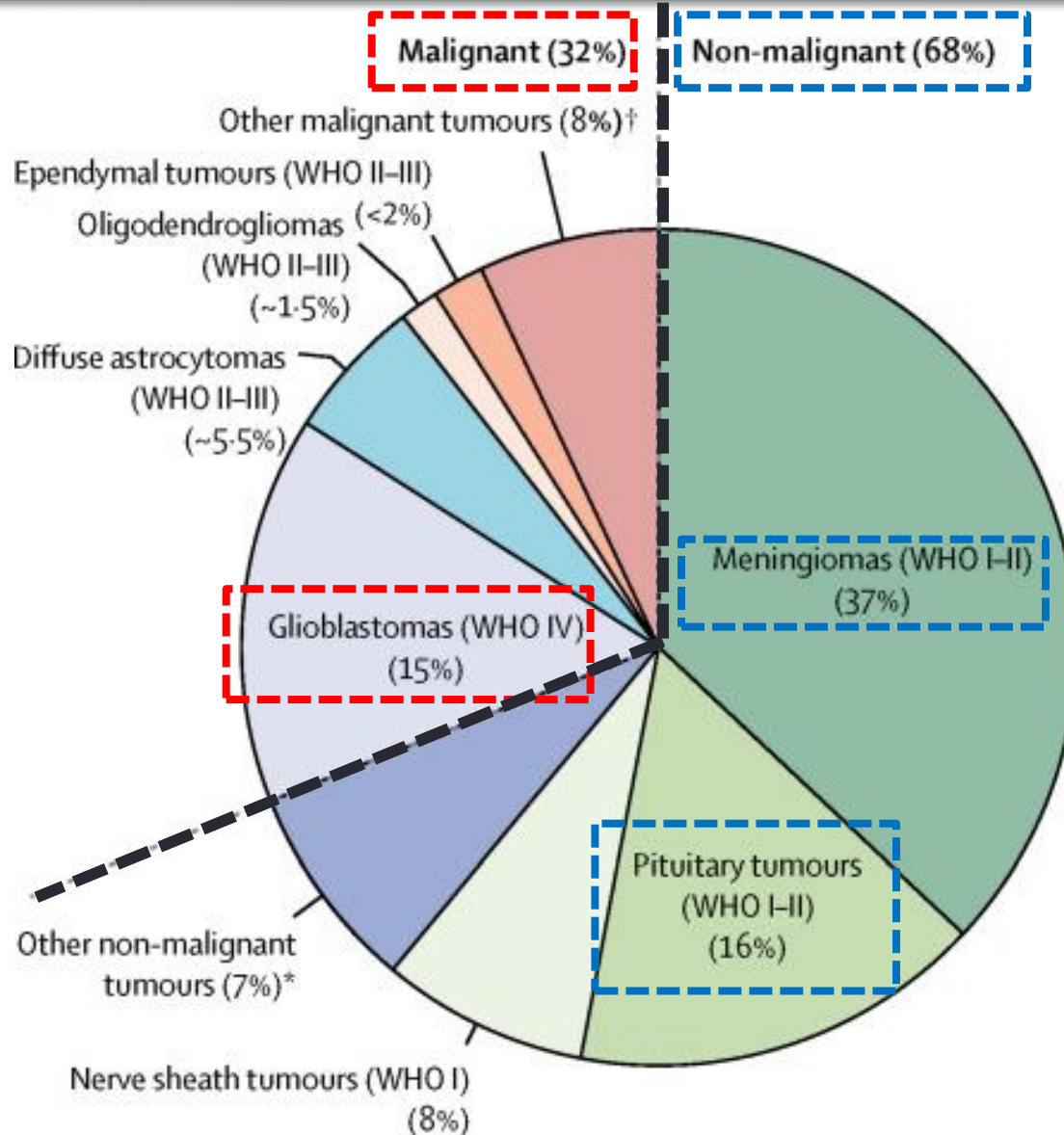

Tumors cerebrals primaris: reacció inflammatòria

- Empitjora l'efecte de la massa
- Els corticoesteroides ajuden a controlar-lo

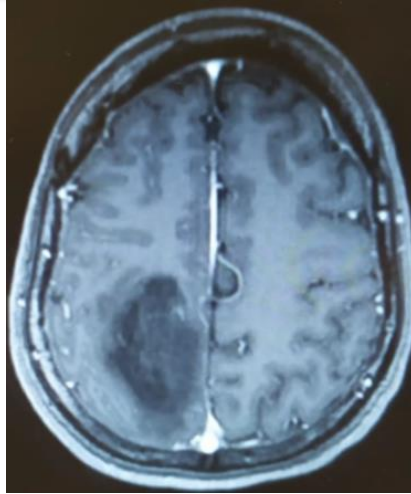

Tumors cerebrals primaris: taxa

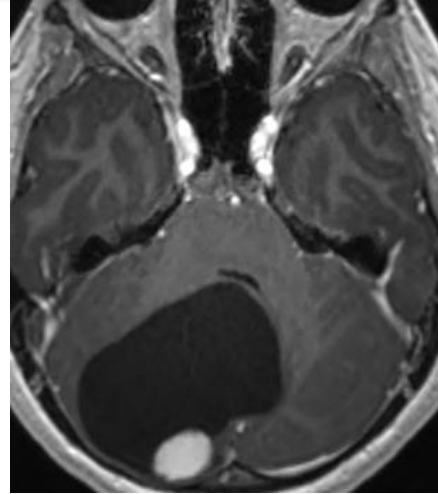

GLIOMES: tipus més comuns

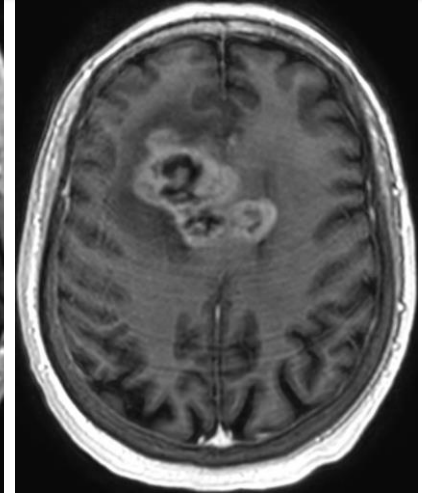
- Gliomes de baix grau
- Astrocitoma
- Glioblastoma multiforme
- Oligodendroglioma
- Ependimoma
- Medul·loblastoma

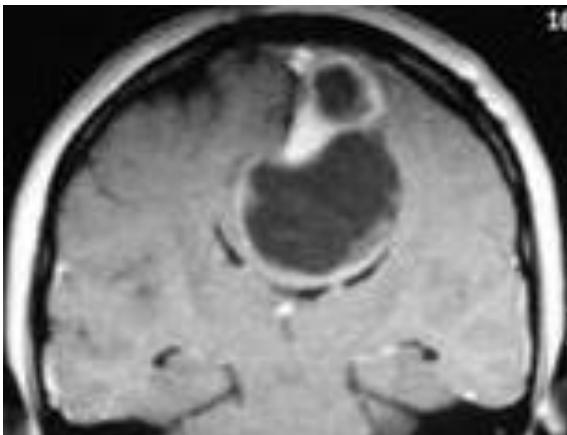
Glioma de baix grau

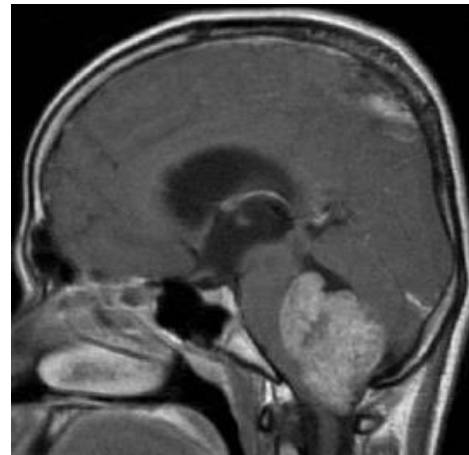
Astrocitoma pilocític

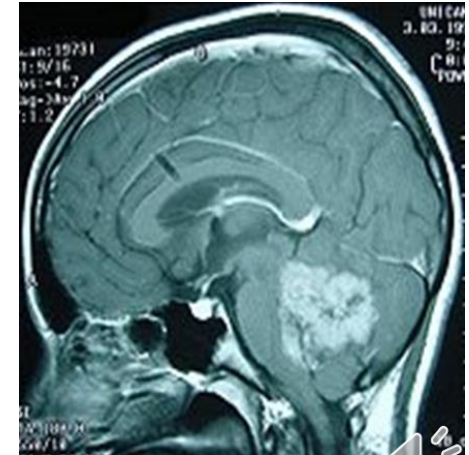
Glioblastoma

Oligodendroglioma

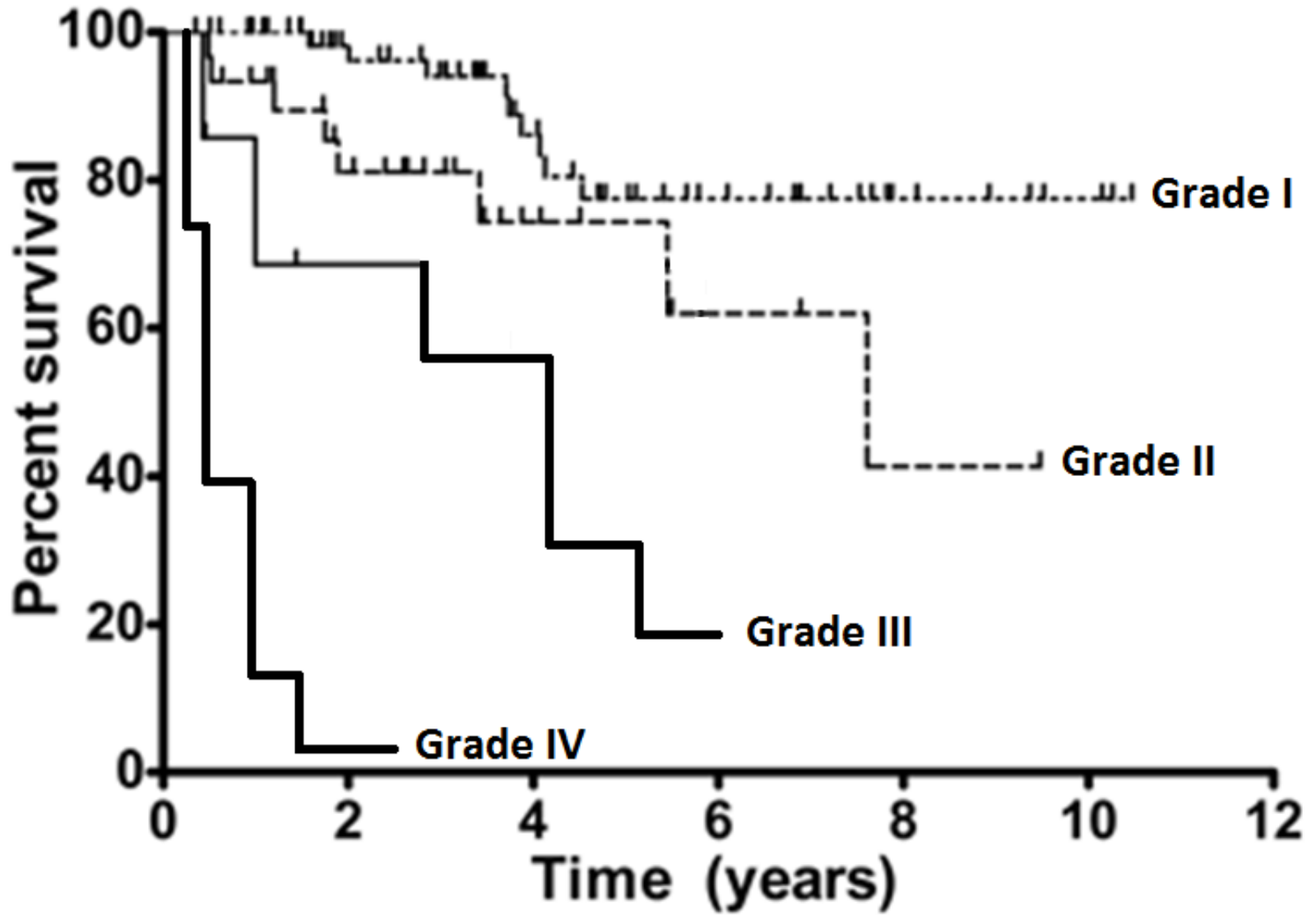

Ependimoma

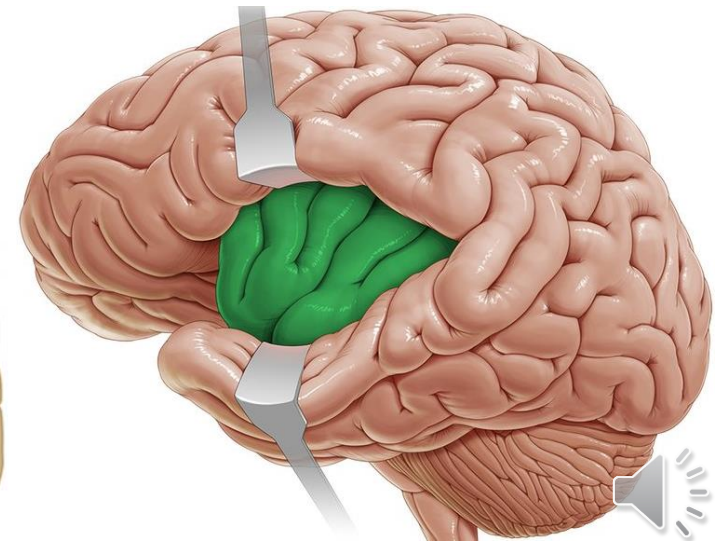
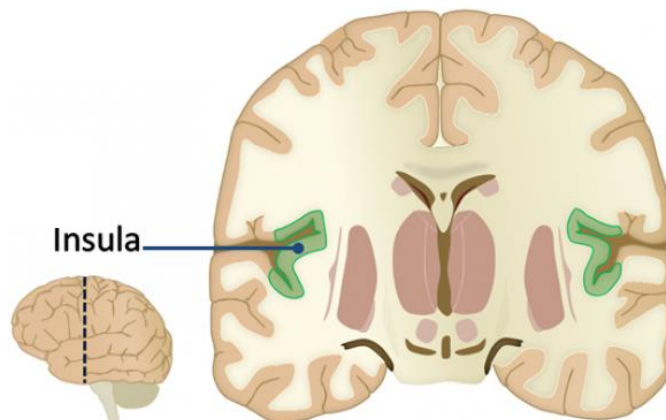
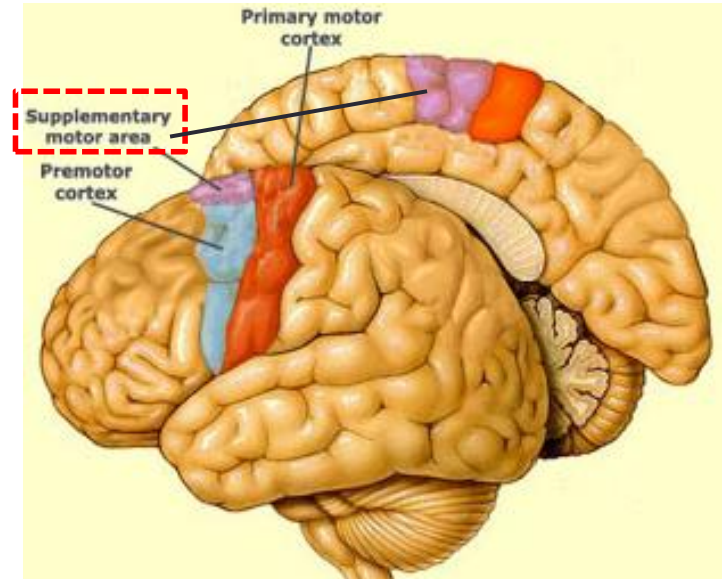
Medul·loblastoma

Corba de supervivència Kaplan-Meier per gliomes

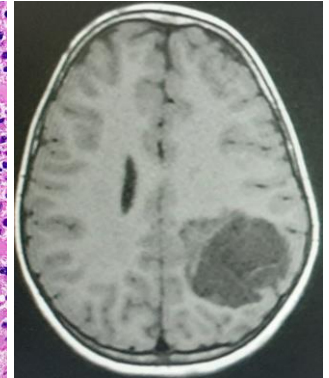
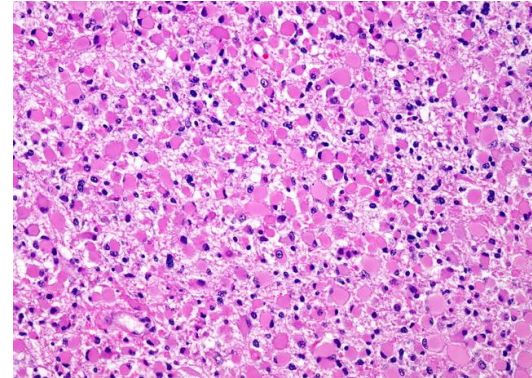
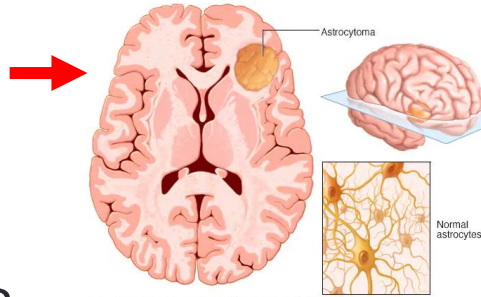
GLIOMES DE BAIX GRAU

- 15% de tumors cerebrals primaris
- ↑ Incidència 4a i 6a dècades
- Predilecció per ínsula + zona motora suplementària
- Factors de risc
  - Radiació ionitzant
  - Síndromes hereditaris (Neurofibromatosi, Li-Fraumeni)

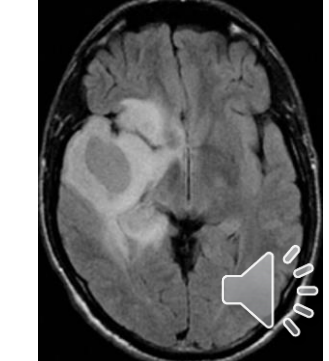
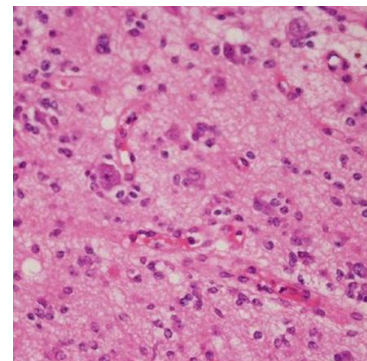
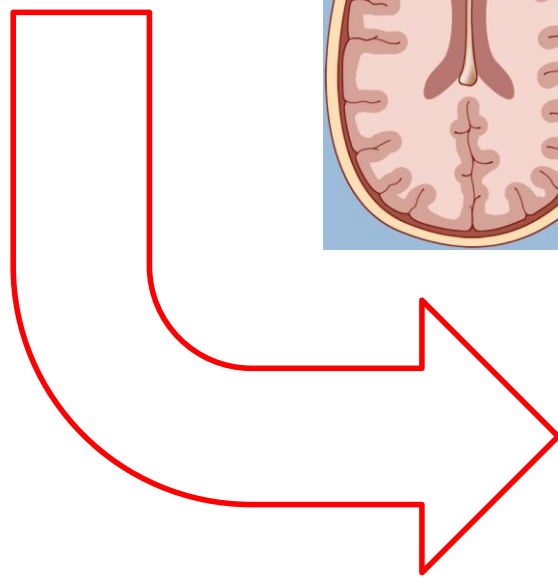
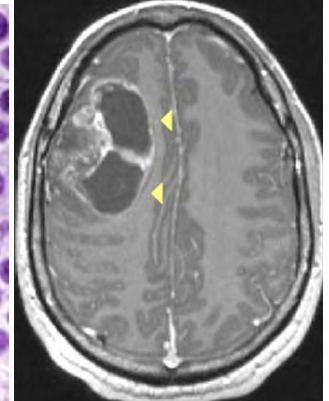
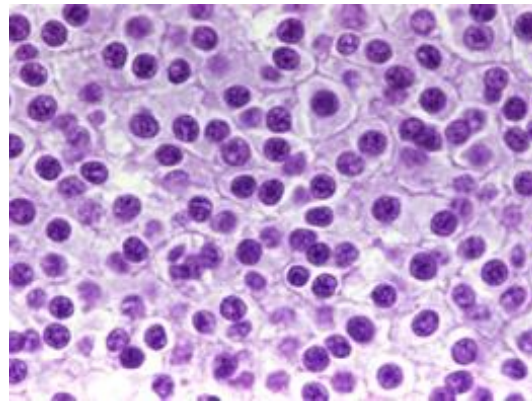
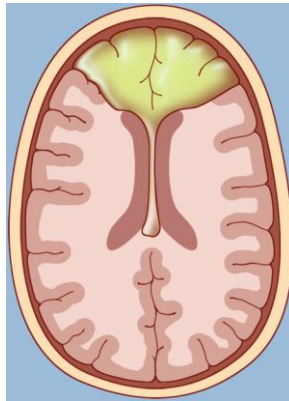

Gliomes de baix grau: tipus

- Astrocitoma
  - Fibril·lar
  - Gemistocític
  - Protoplàsmic

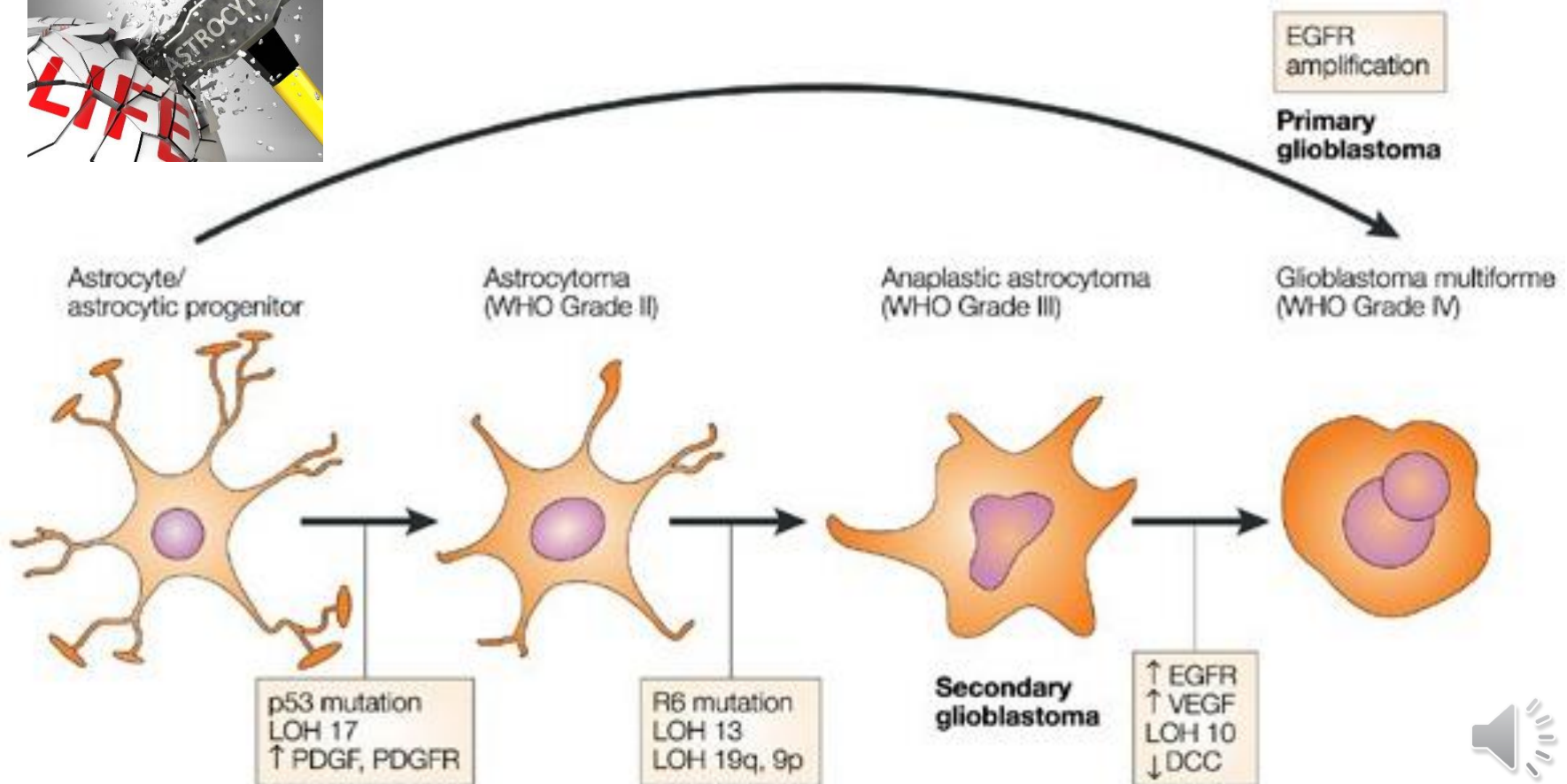

- Oligodendroglioma
- Oligoastrocitoma

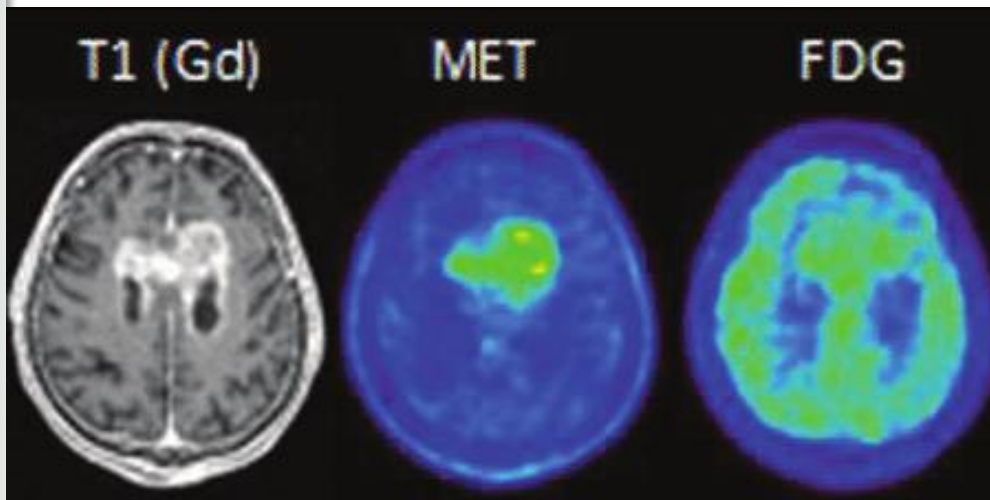
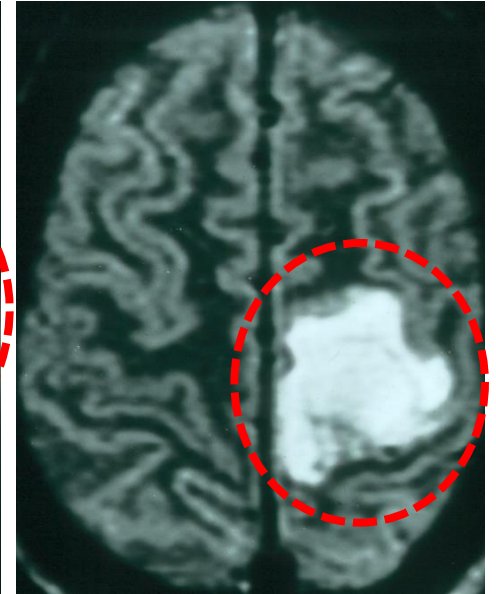
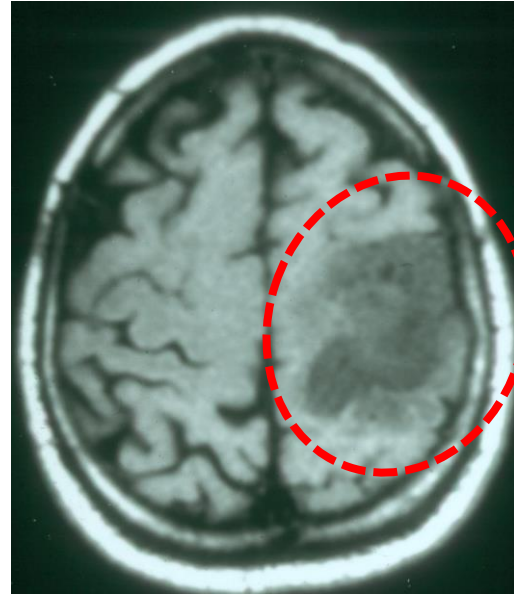
Els gliomes de baix grau no tractats es tornaran malignes

- Els gliomes de baix grau no són benignes, sinó lesions premalignes

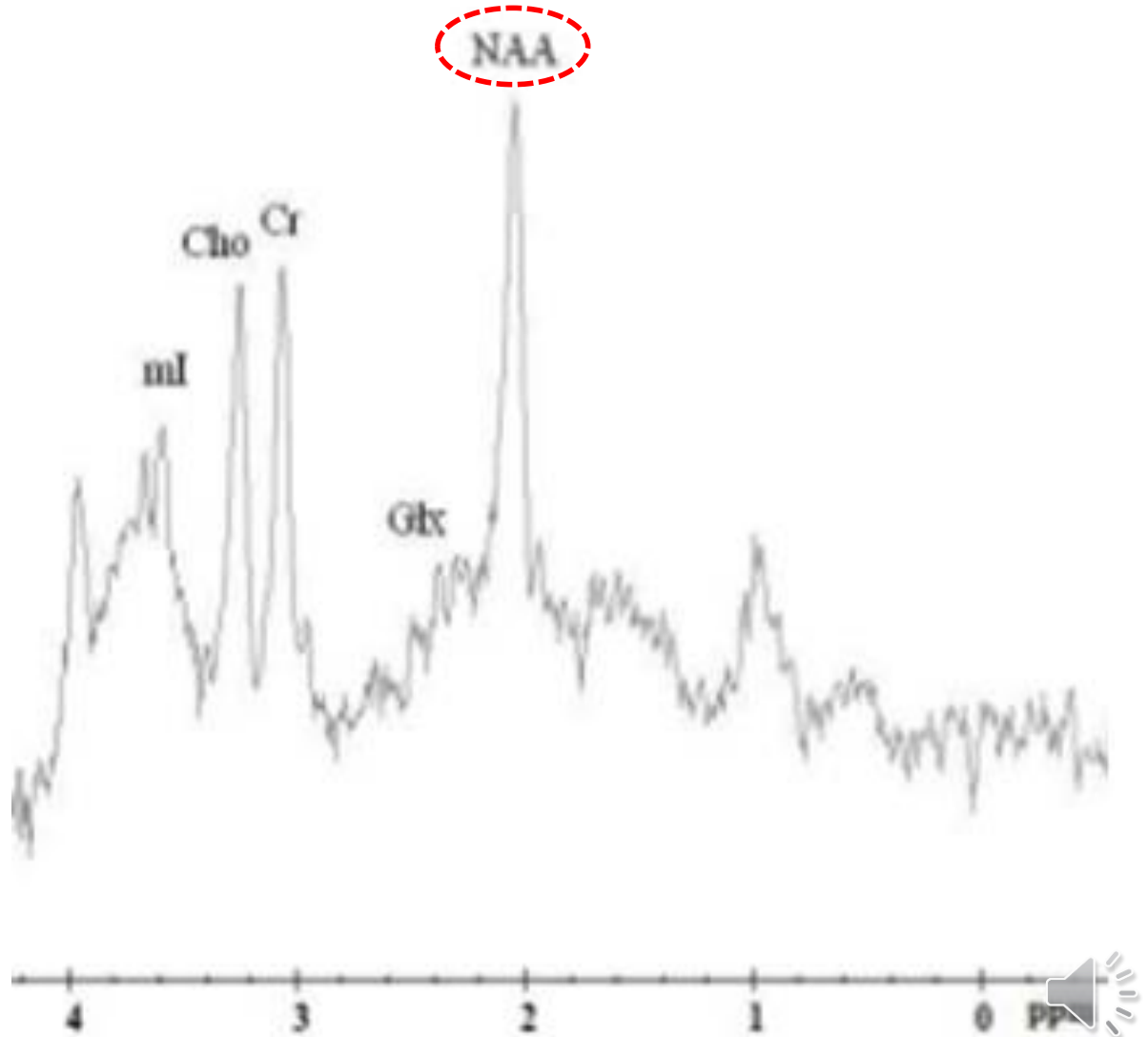
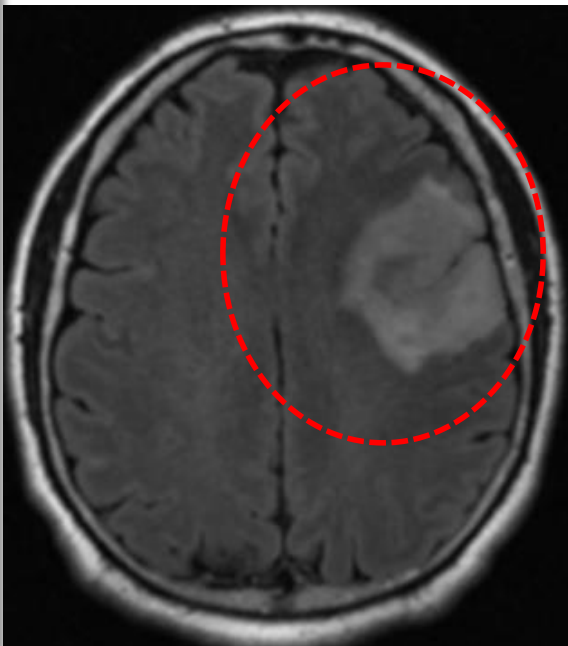
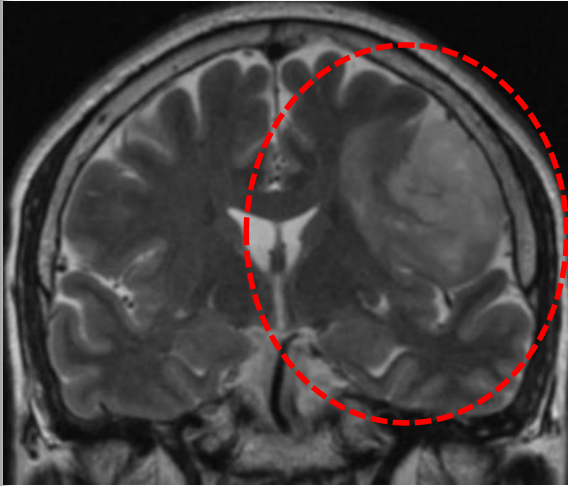
Gliomes de baix grau: diagnòstic

- Ressonància magnètica
  - Espectroscòpia
- PET/SPECT
  - Metionina
  - Fluorodeoxiglucosa

Glioma grau II: pic N-acetilaspargat

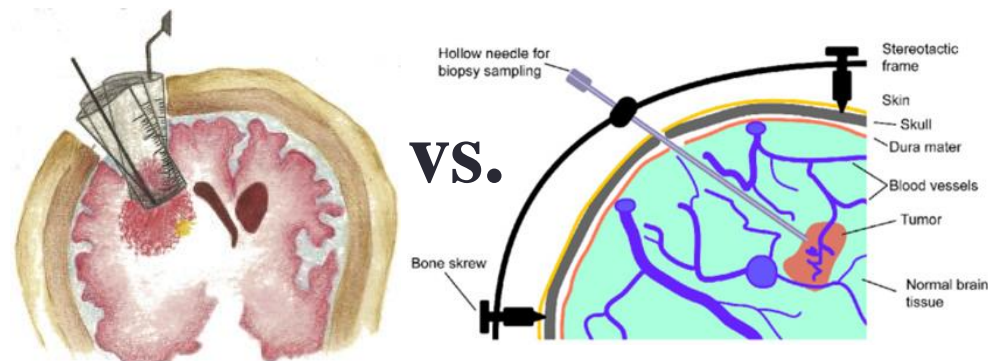
Tractament de glioma de baix grau: biòpsia / resecció

• Craniotomia + resecció

- Obtenir un diagnòstic histològic
- Millorar els símptomes neurològics
  - Elimina l'efecte massa
- Citoreducció
  - Retardar/reduir la possibilitat de progressió maligna
- Control de les crisis epilèptiques
- Lesions en àrees cerebrals eloqüents = craniotomia amb malalt despert

• Biòpsia estereotàctica

- Lesions difuses (gliomatosi cerebrali)
- Localització en zones amb alt risc de dèficits neurològics postoperatoris greus
- Intervenció contraindicada per motius mèdics

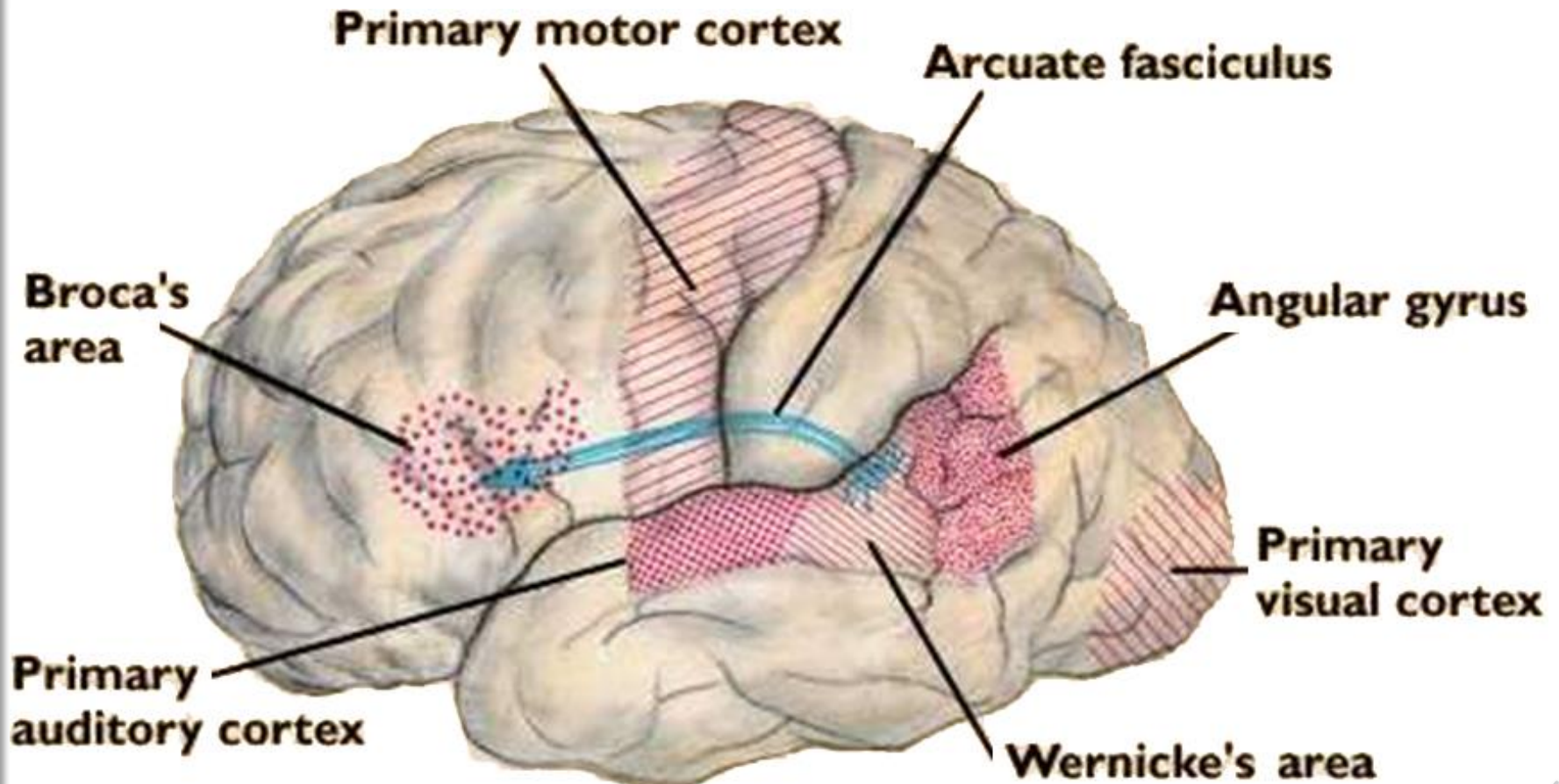

↑ extirpació = millor evolució, ↓ crisis epilèptiques i ↑ temps fins a la progressió maligna

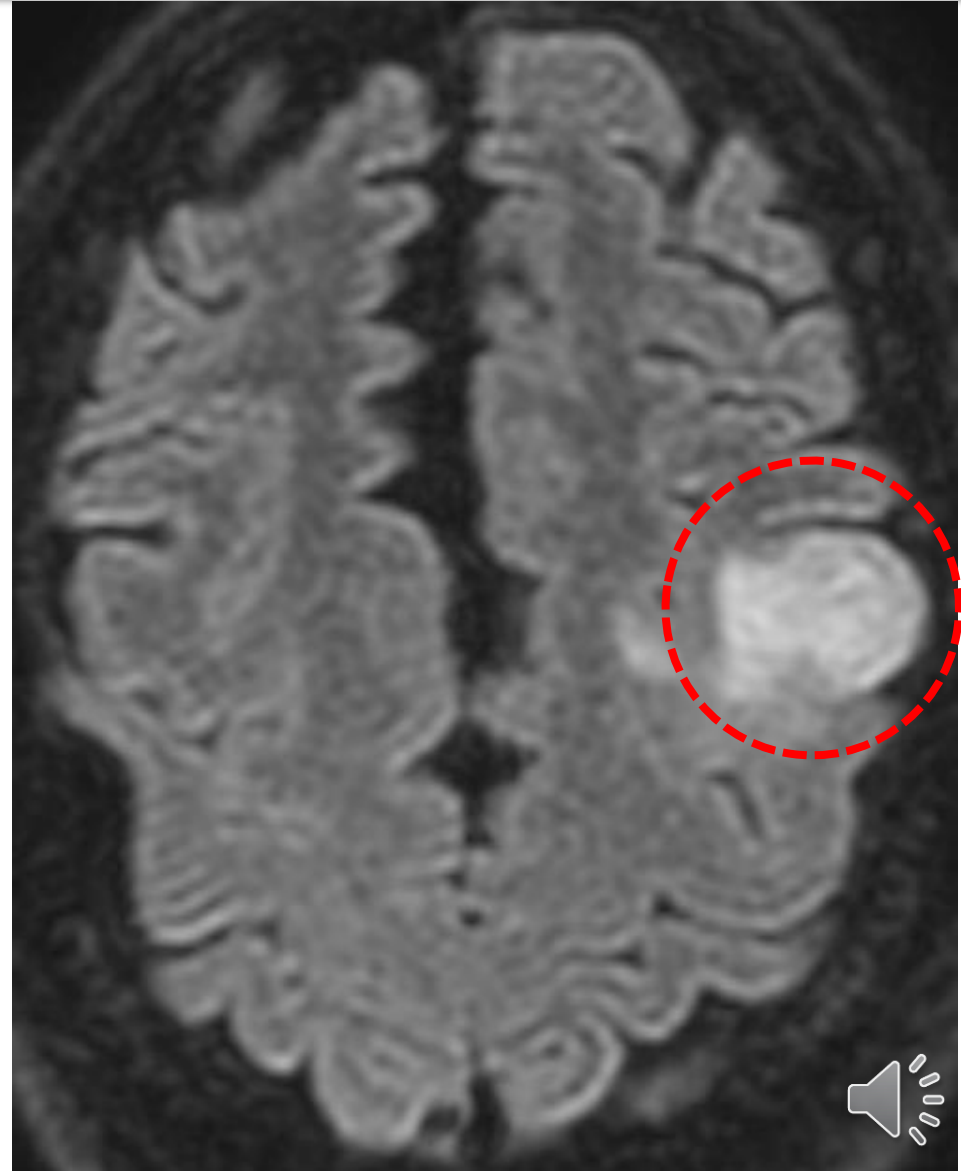
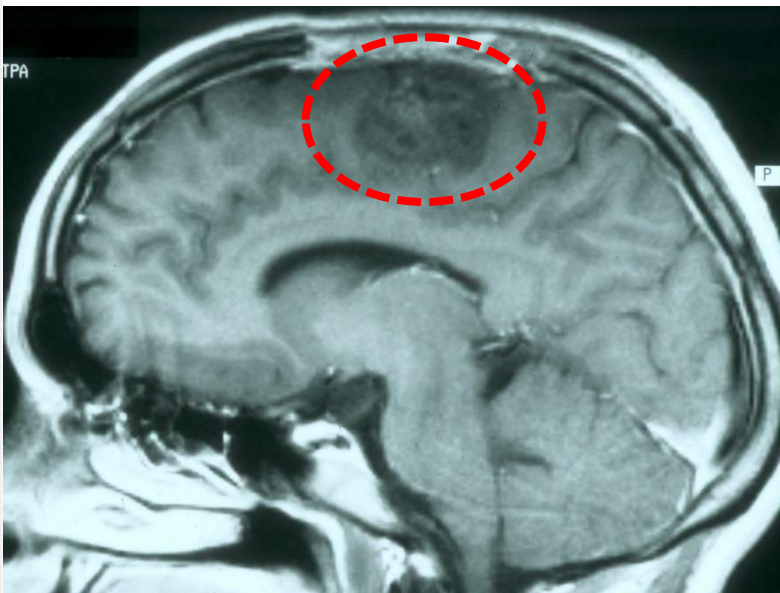
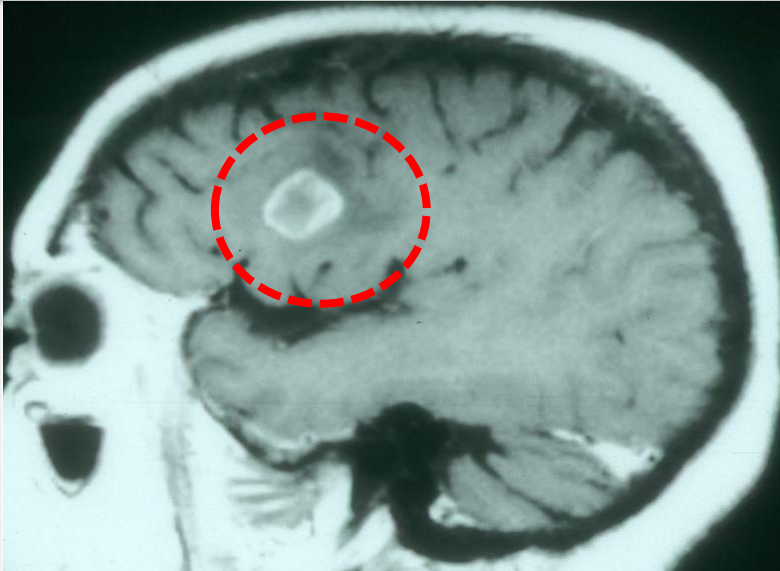

Àrees cerebrals eloqüents

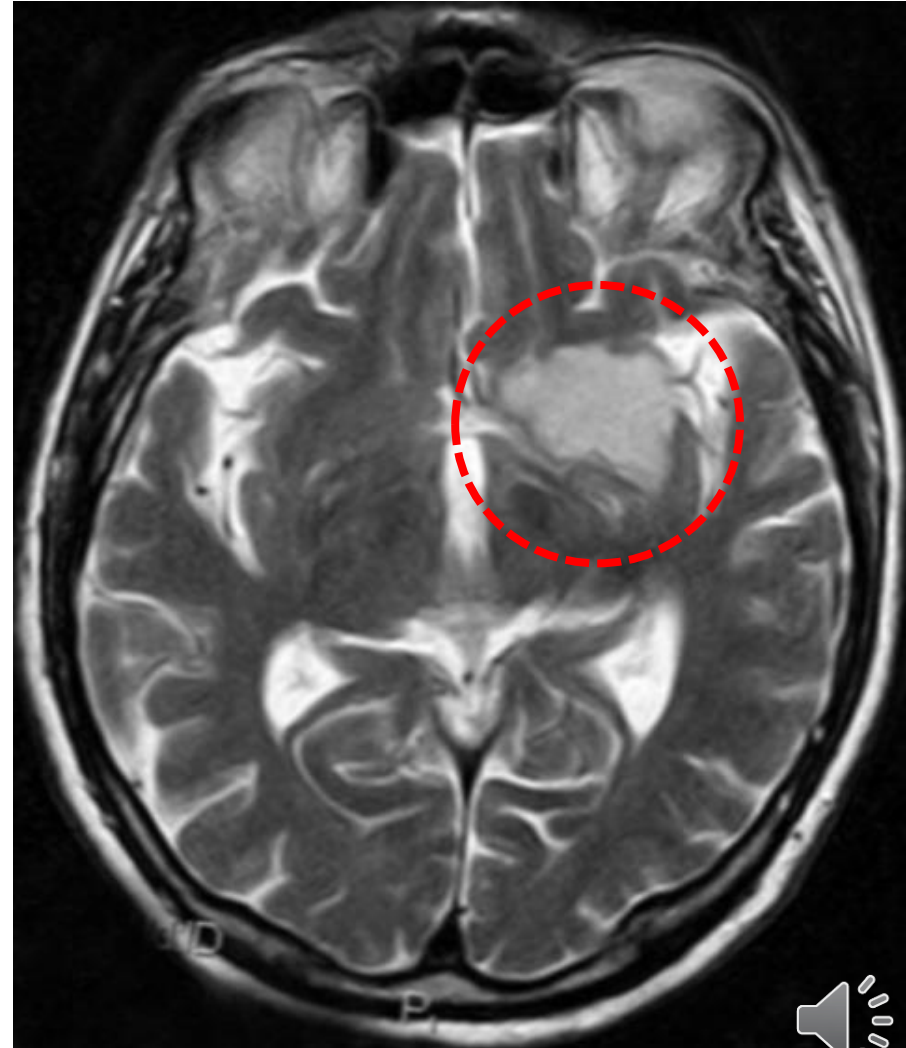
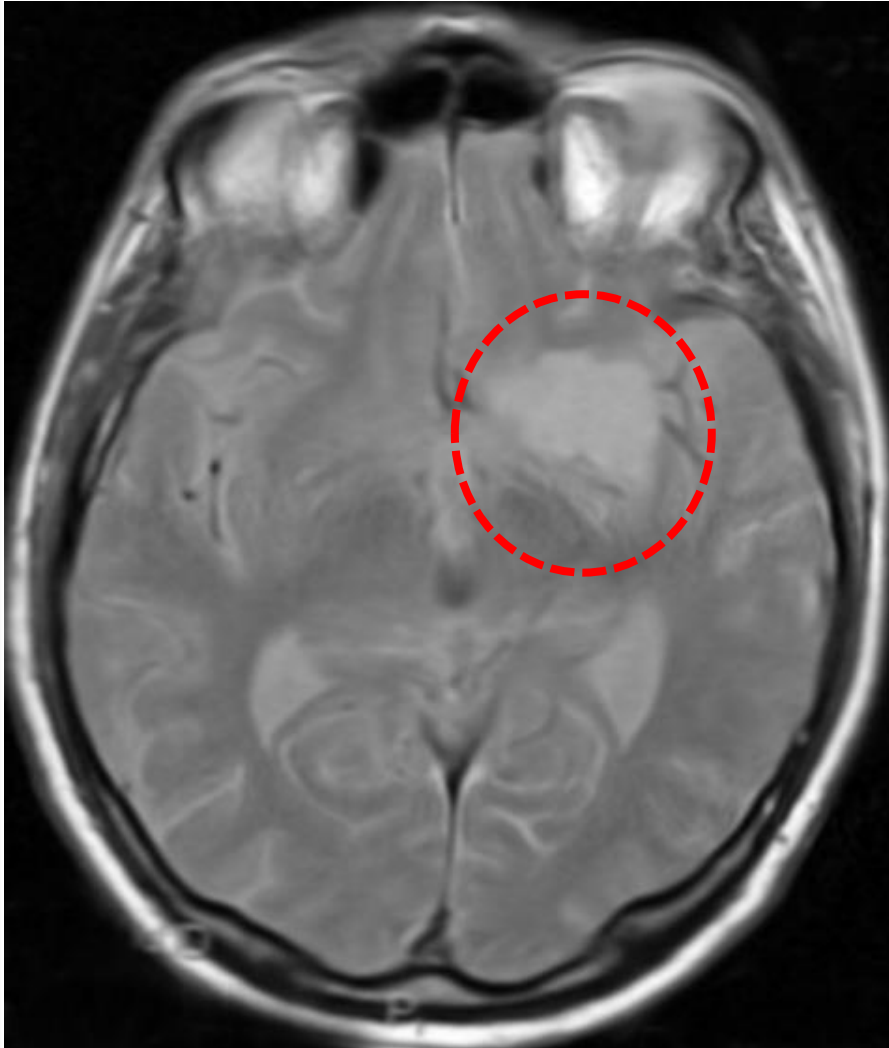
- La seva lesió implica seqüeles molt incapacitants

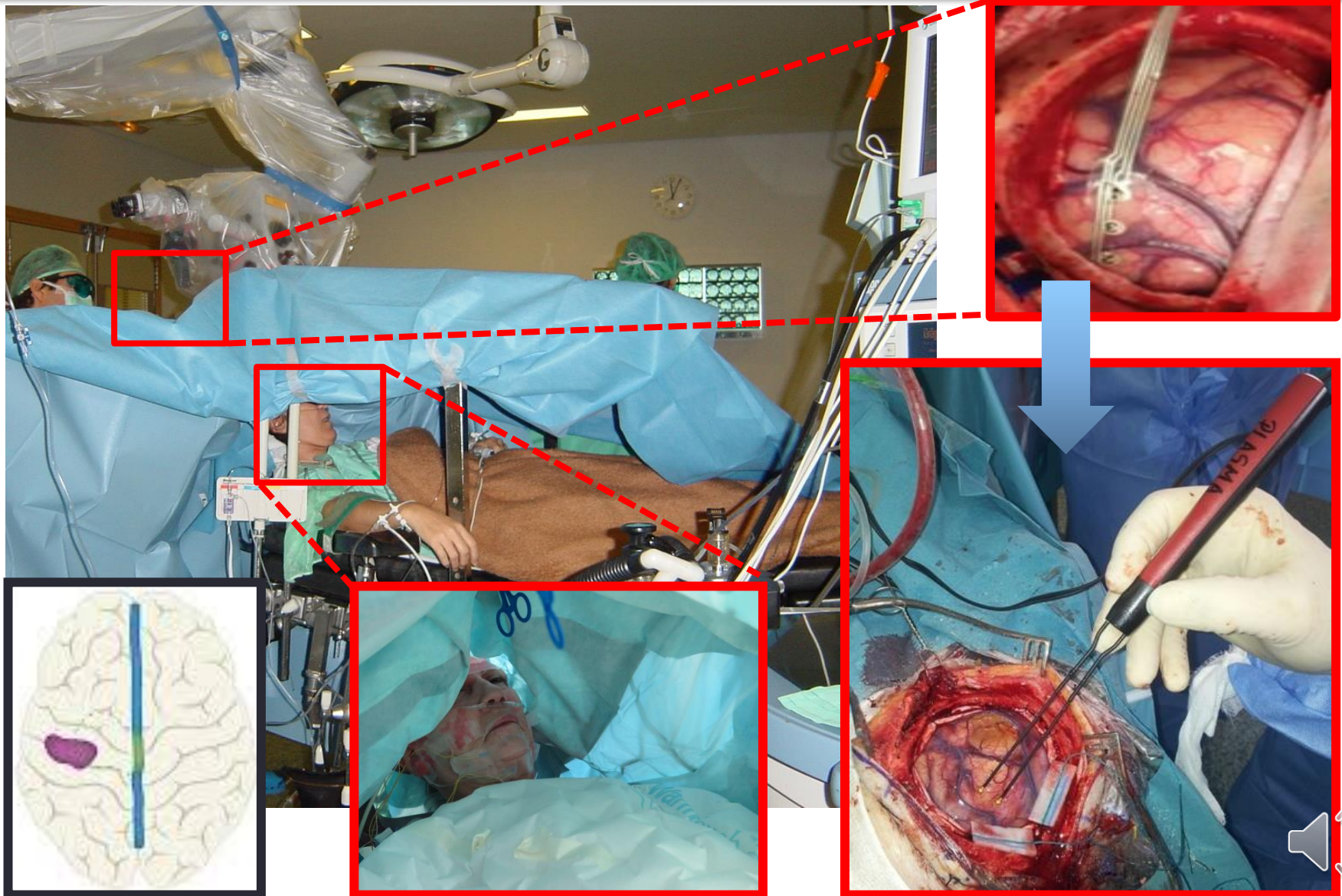
Gliomes en àrees cerebrals eloqüents

Glioma de baix grau en ínsula

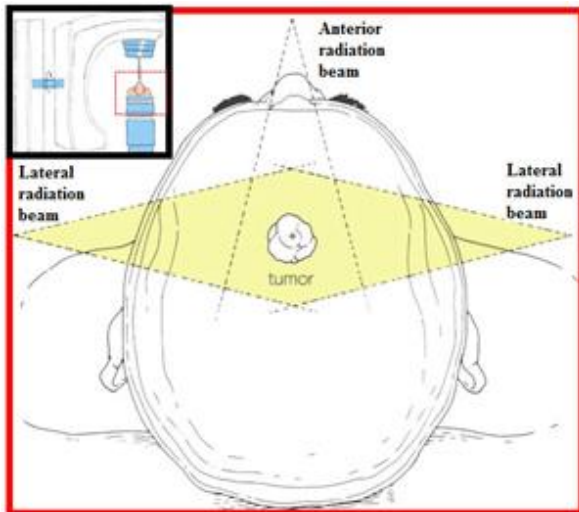
Craniotomia amb malalt despert

Tractament de gliomes de baix grau: indicació radioteràpia i/o quimioteràpia

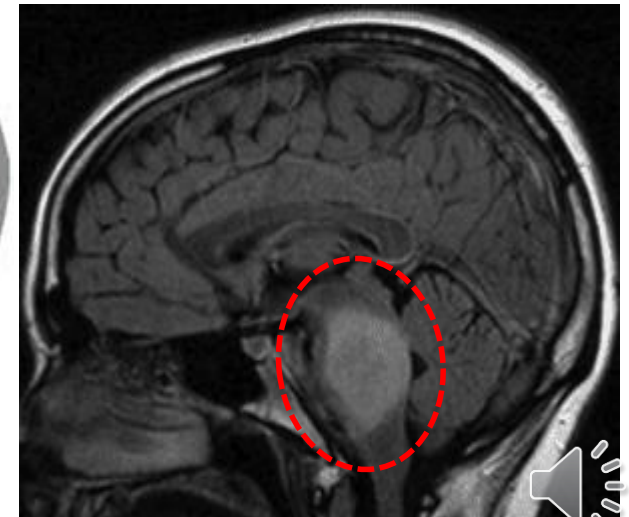
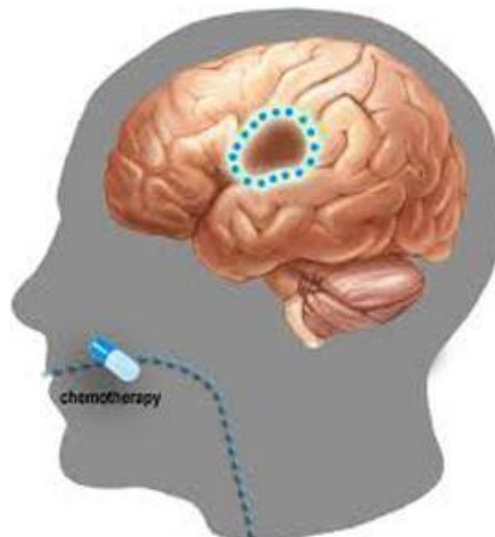
Radioteràpia

- Extirpació subtotal
- Recidiva

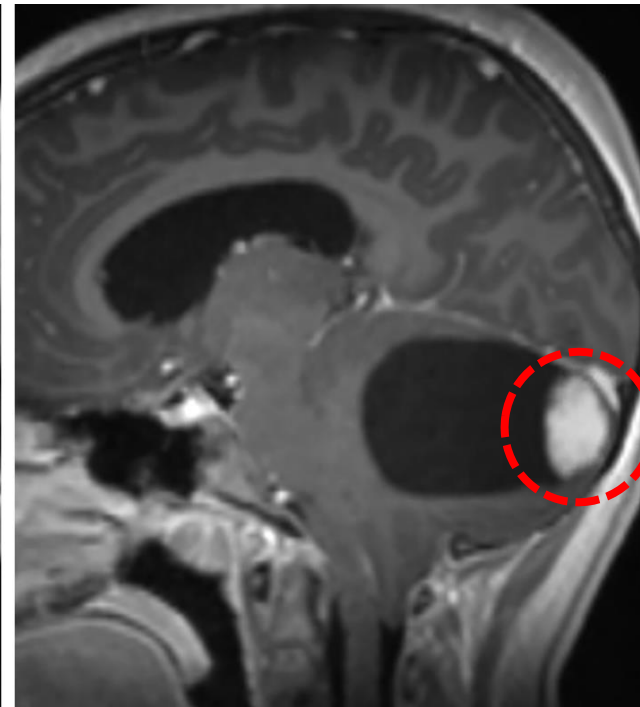
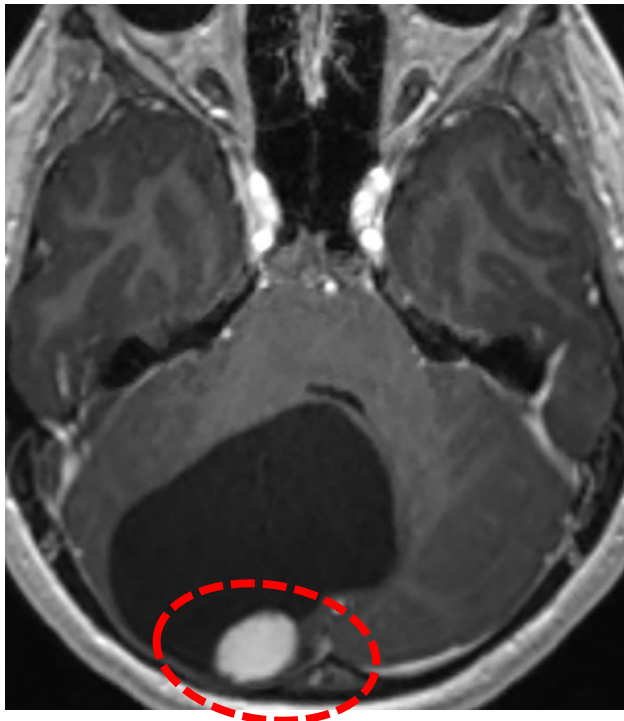
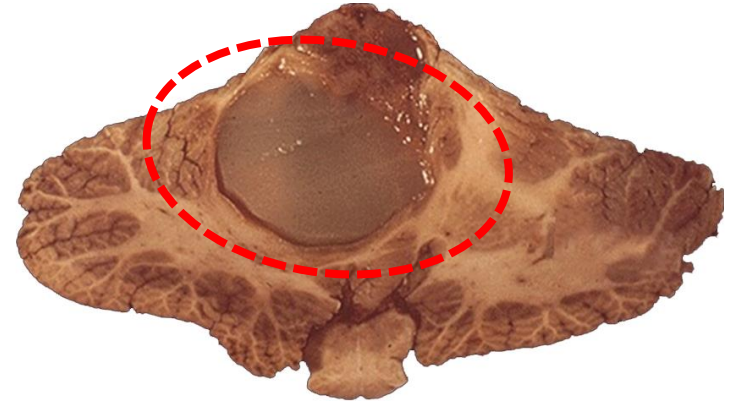
Quimioteràpia

- Extirpació subtotal
- Recidiva
- Astrocitoma/oligoastrocitoma
- Ubicació en tronc cerebral

ASTROCITOMA PILOCÍTIC

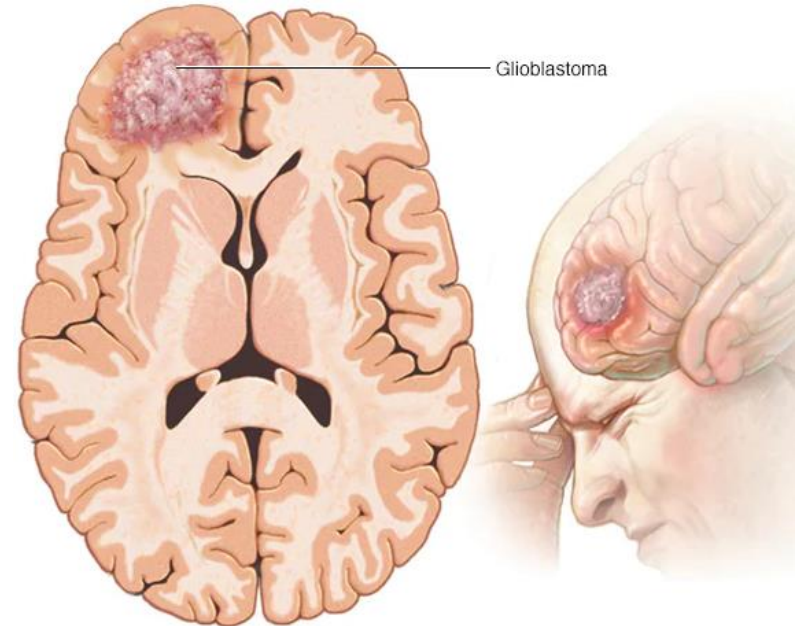
- Infants i adults joves
- Localització: cerebel > 3r ventricle > nervis òptics
- Quist amb nòdul
  - Extirpació completa del nòdul = curació

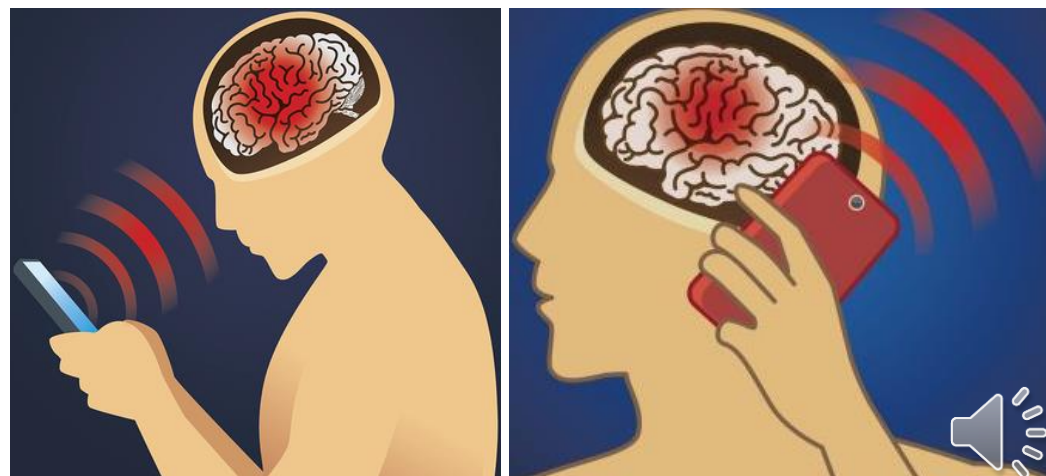
GLIOBLASTOMA MULTIFORME

- Astrocitoma de grau IV
- 15% de tumors intracranials
- Entre els tumors cerebrals primaris
  - ↑ comú (50%)
  - ↑ agressiu
- ♂ / ♀ 3: 2
- A qualsevol edat, però incidència ↑ amb edat avançada

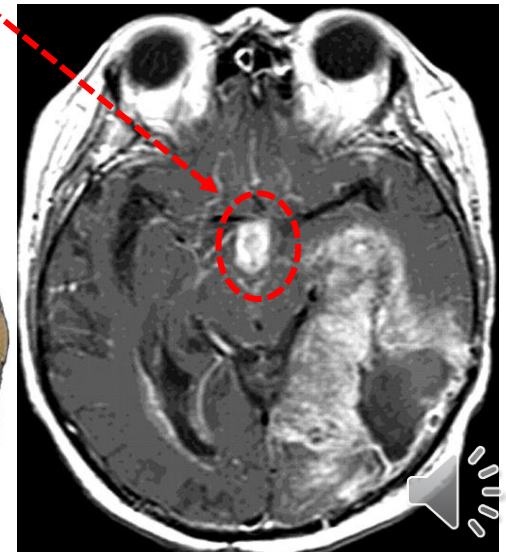
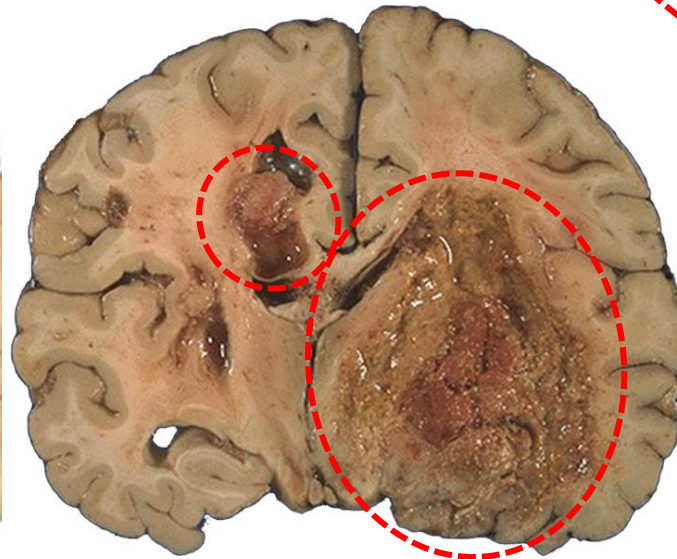
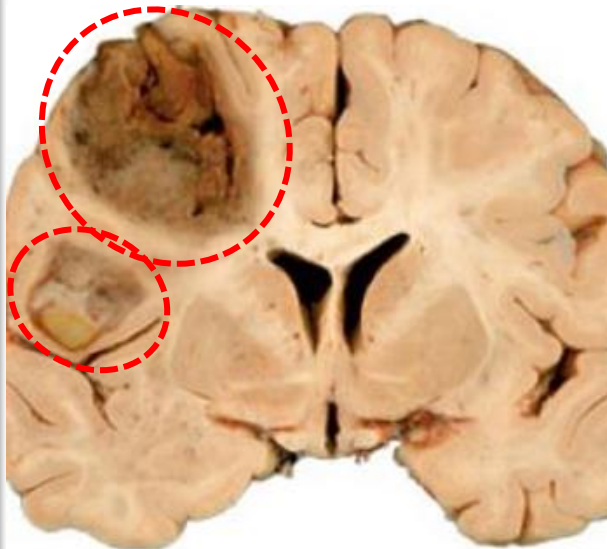
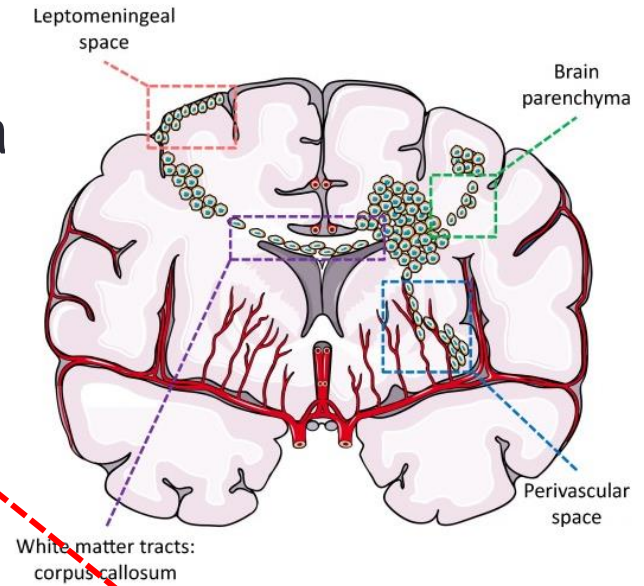
Glioblastoma: etiologia

- Causa desconeguda
- 2 vies de desenvolupament
  - De nou
  - Secundària (a partir de gliomes de grau baix)
- Associació amb malalties genètiques
  - Turcot, Gorlin...)
- Radiació ionitzant
- Ones electromagnètiques

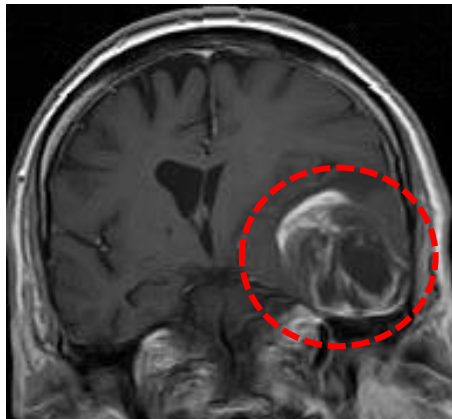
Glioblastoma: patró infiltratiu

- Envaeix el cervell proper
- Creix seguint els tractes de substància blanca = creixement contralateral
- Carcinomatosi meníngia després de l'extirpació quirúrgica
- Possibles metàstasis fora del cervell

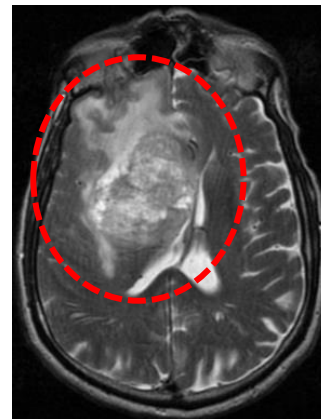

Glioblastoma: RM

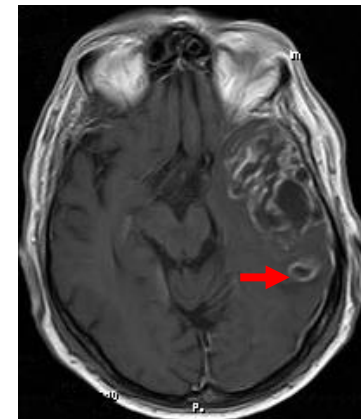
- Captació del contrast semblant a un anell
- Edema peritumoral massiu
- Invasió del cervell proper
- Nòduls tumorals distants

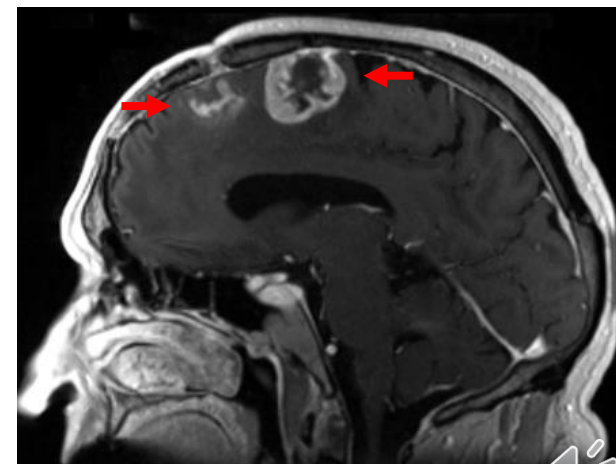
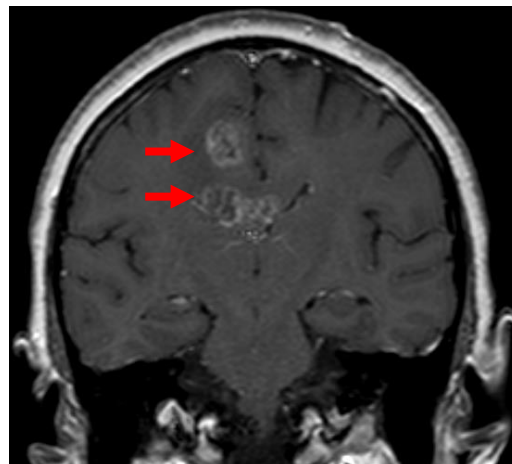
Captació del contrast en anell

Edema massiu

Infiltració cerebral propera

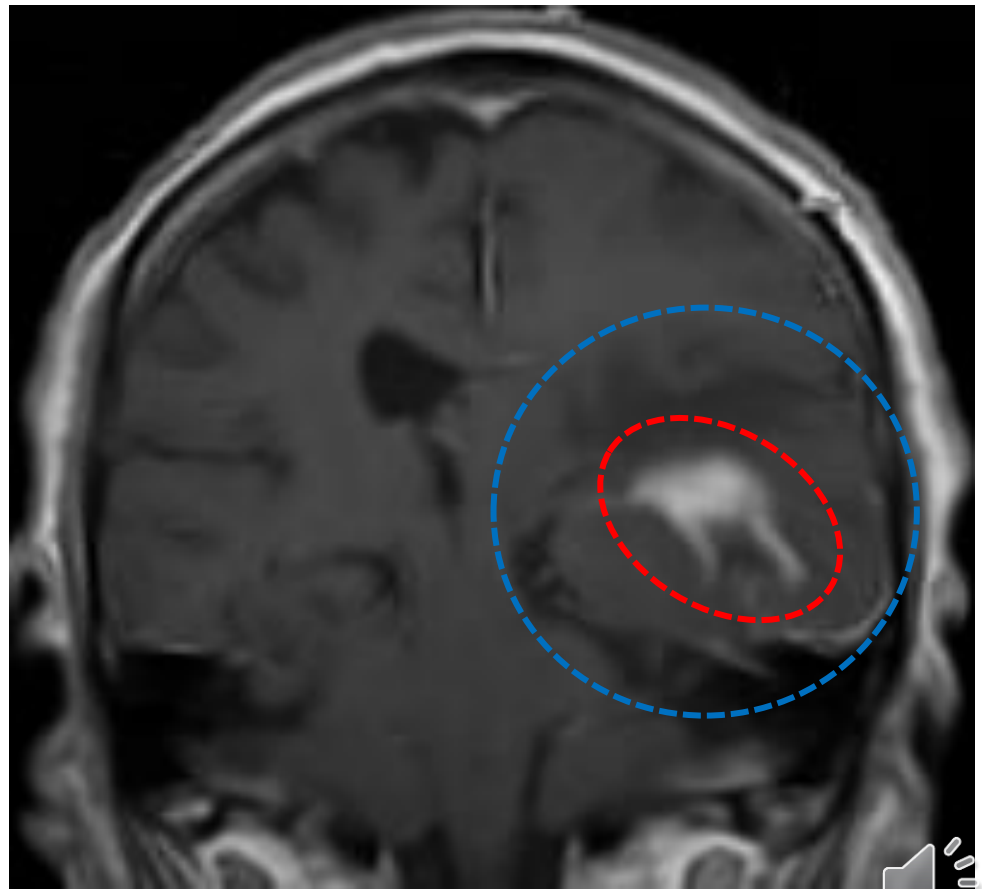
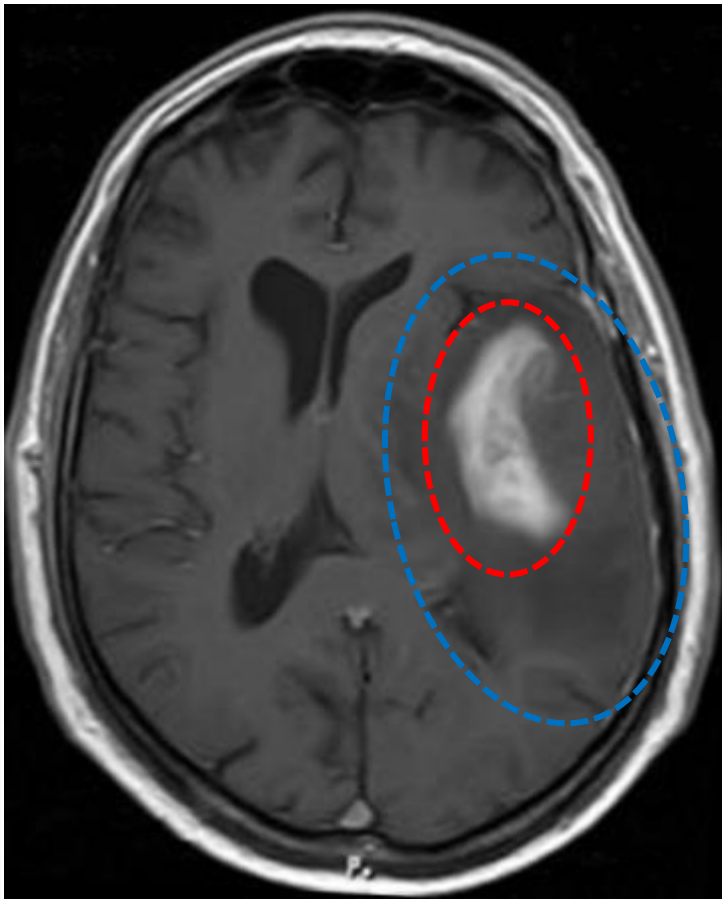

Nòduls tumorals distants

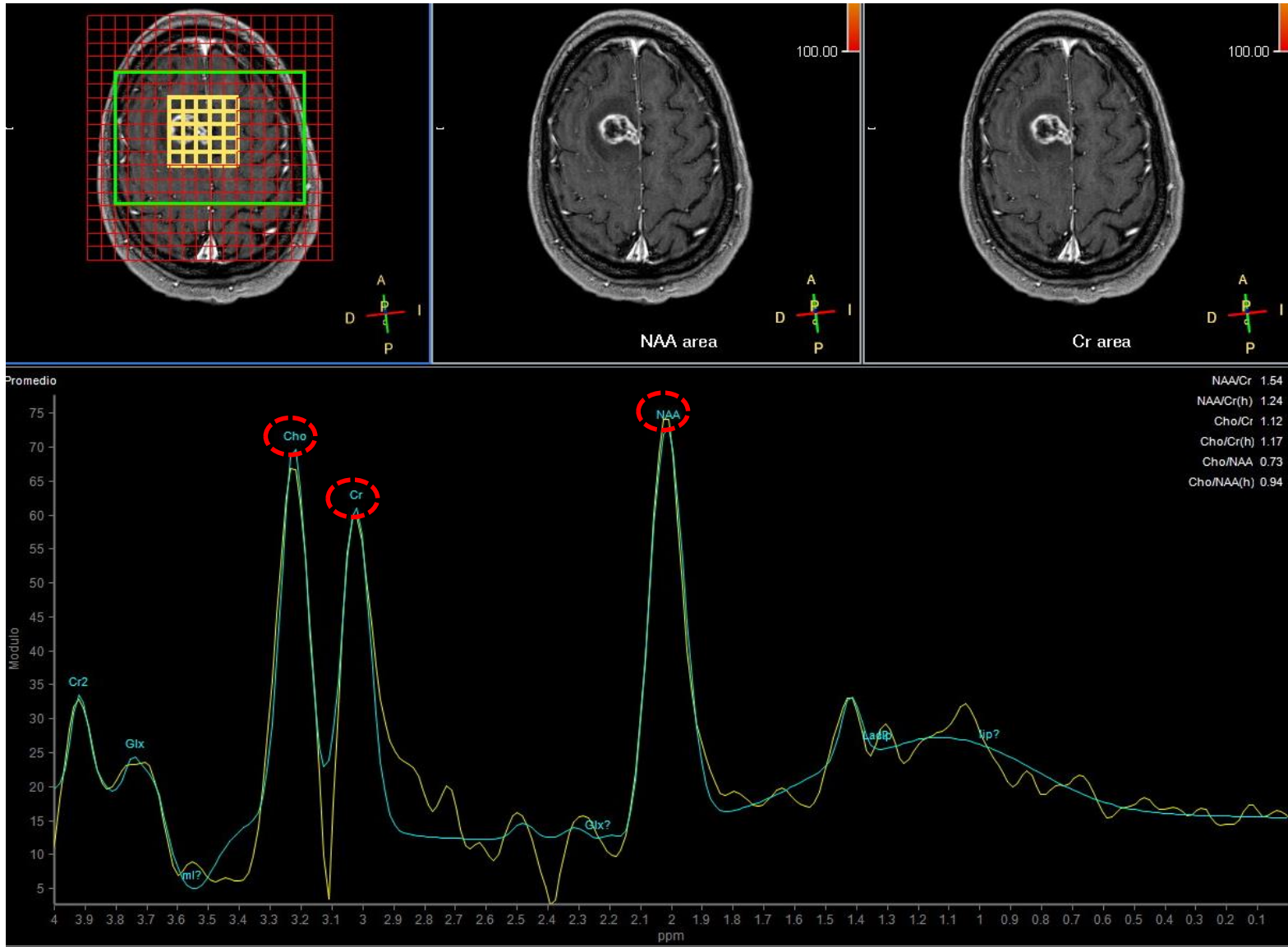

Glioblastoma secundari a la progressió maligna del glioma de baix grau

- Extirpar els gliomes de baix grau tan aviat com siga possible
  - No actitud d'esperar i veure què ocorre

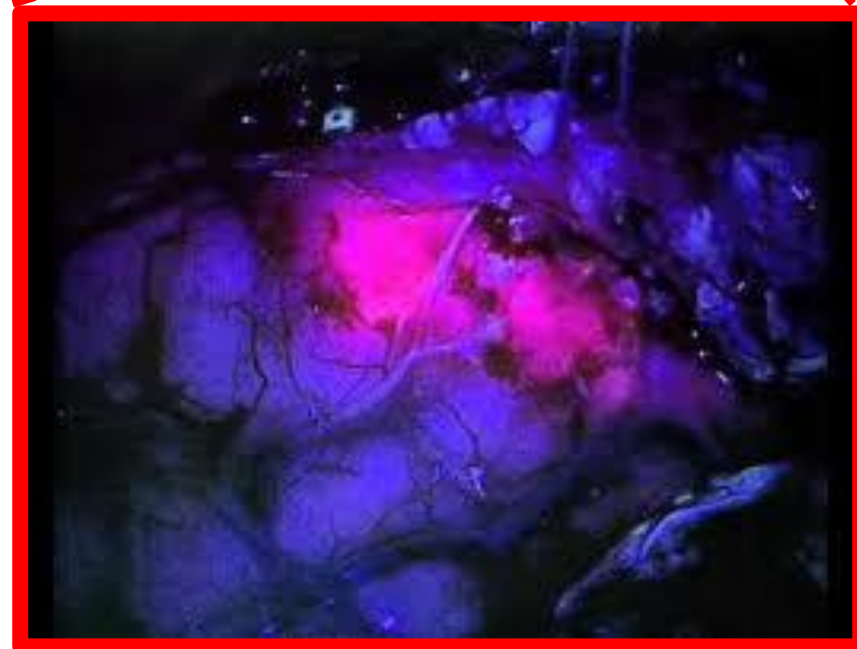
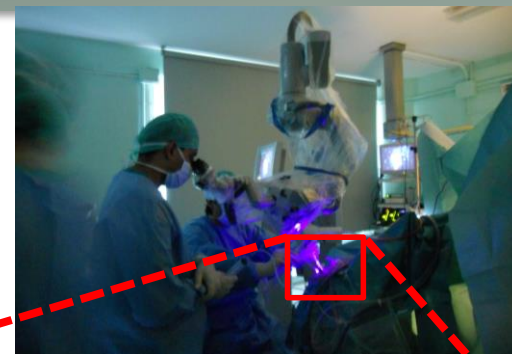

RM espectroscòpia del glioblastoma: pic de colina, creatinina i N-acetil-aspartat

Glioblastoma: tractament

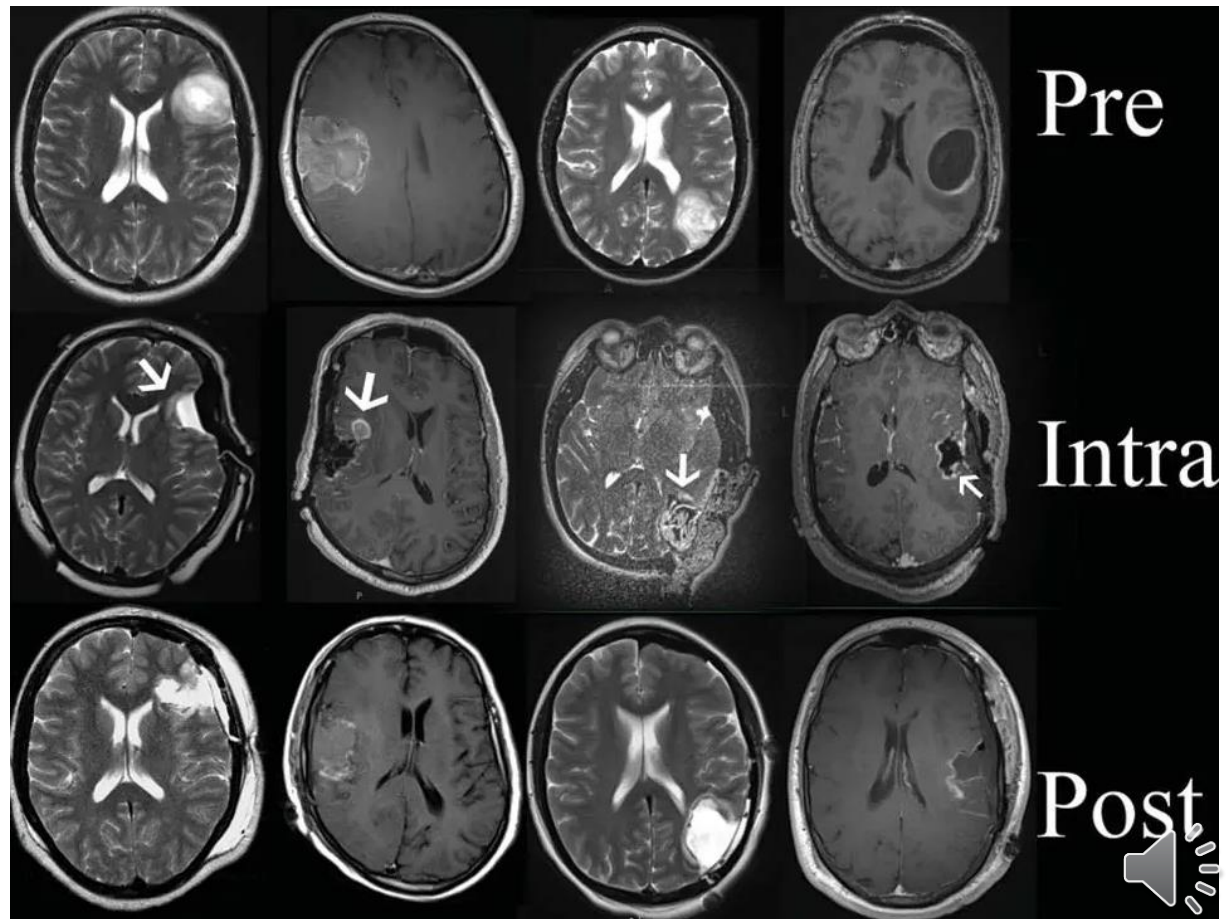
- Resecció al més radical possible
  - Administració preoperatoria d'àcid δ -aminolevulínic
- Radioteràpia holocranial
- Quimioteràpia
  - BCNU, CCNU
  - Temozolomida
- Supervivència mitjana 12-14 mesos
- Si NO és possible l'extirpació $\Rightarrow$ confirmació histològica mitjançant biòpsia estereotàctica

Imatge intraoperatòria del glioblastoma marcat amb àcid δ -aminolevulínic

Glioblastoma: RM intraoperatòria

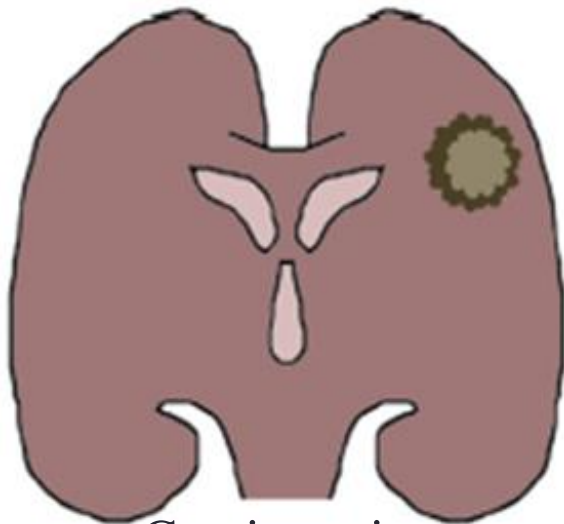
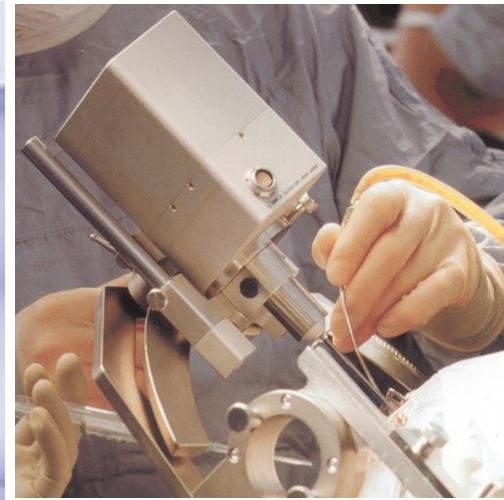
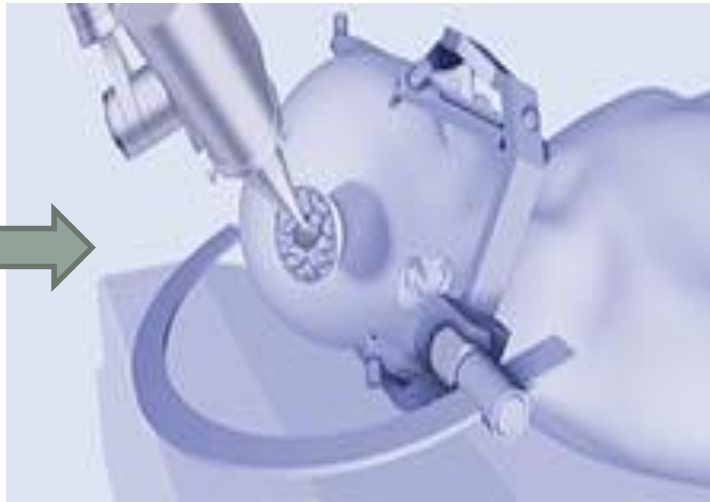
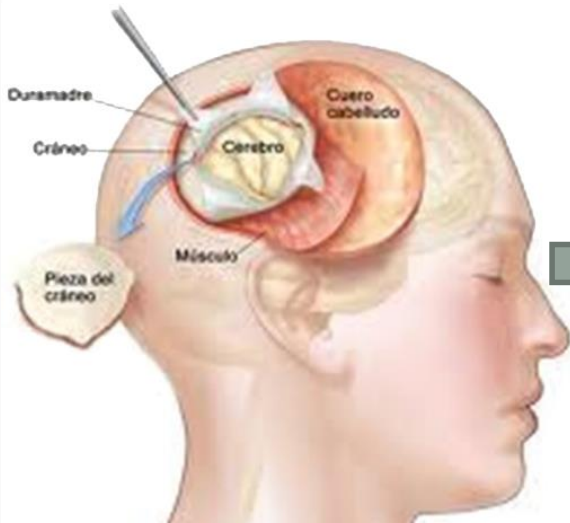
- Millora el grau de la resecció
- La millora de la supervivència encara no s'ha provat
- Car

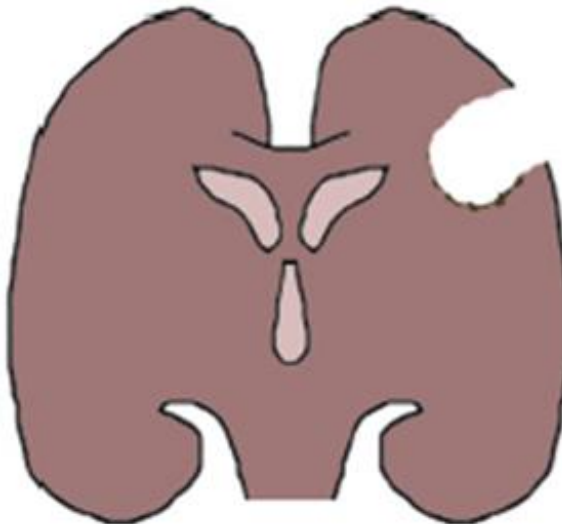

Glioblastoma: radioteràpia intraoperatòria

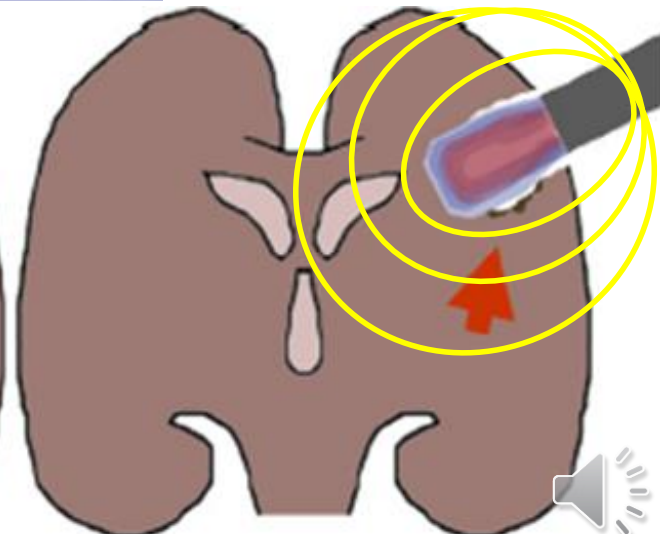
- Indicació: recidiva del tumor amb bon estat del pacient

Craniotomia

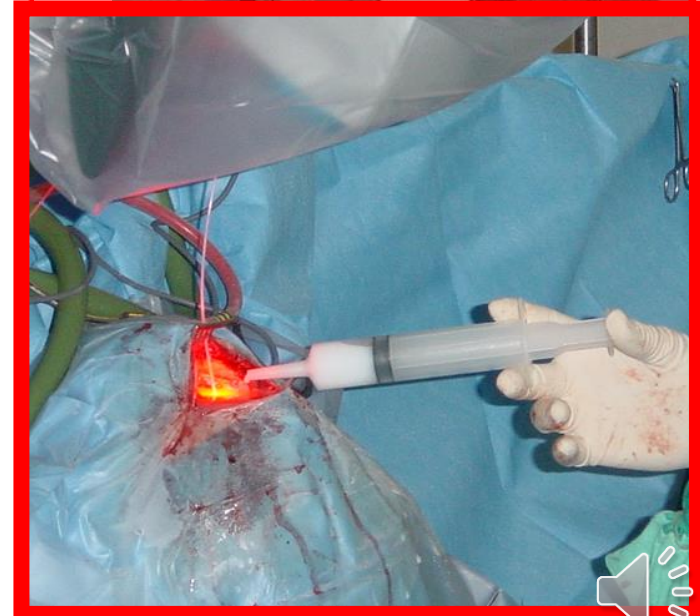
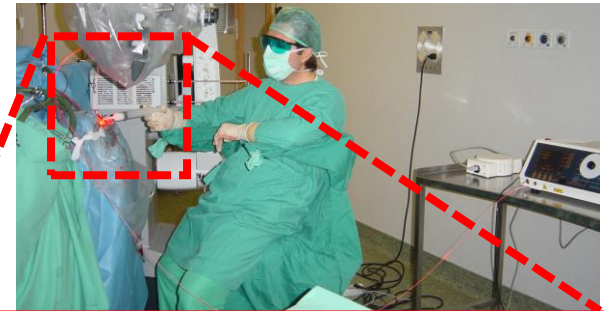
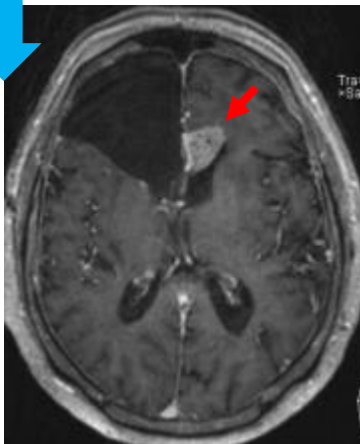
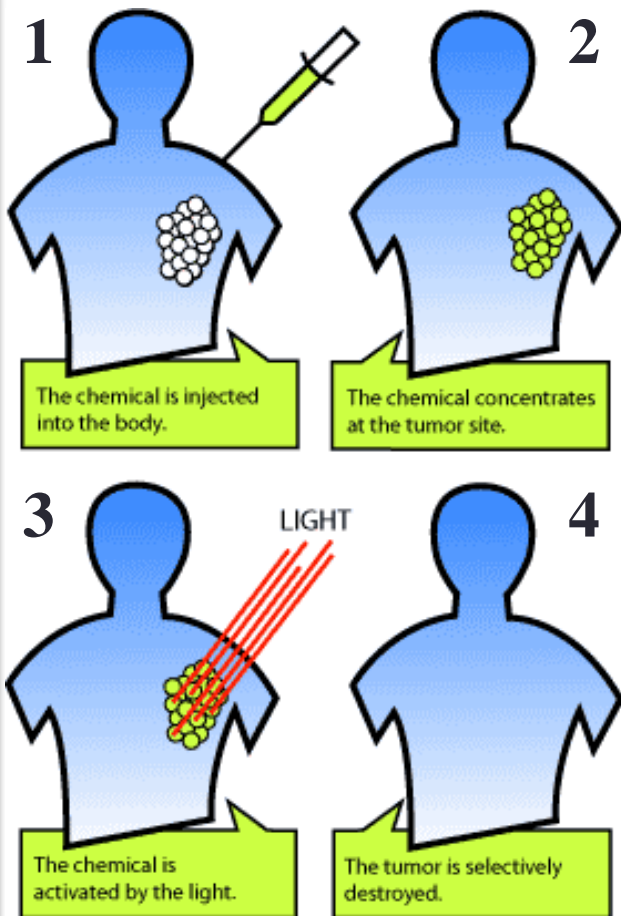
Extirpació del tumor

Radioteràpia

Glioblastoma: teràpia fotodinàmica

- Per a destruir les cèl·lules tumorals que envaeixen 6 mm del cervell proper
  - El 90% de les recidives es produeixen a 2 cm dels marges de la resecció

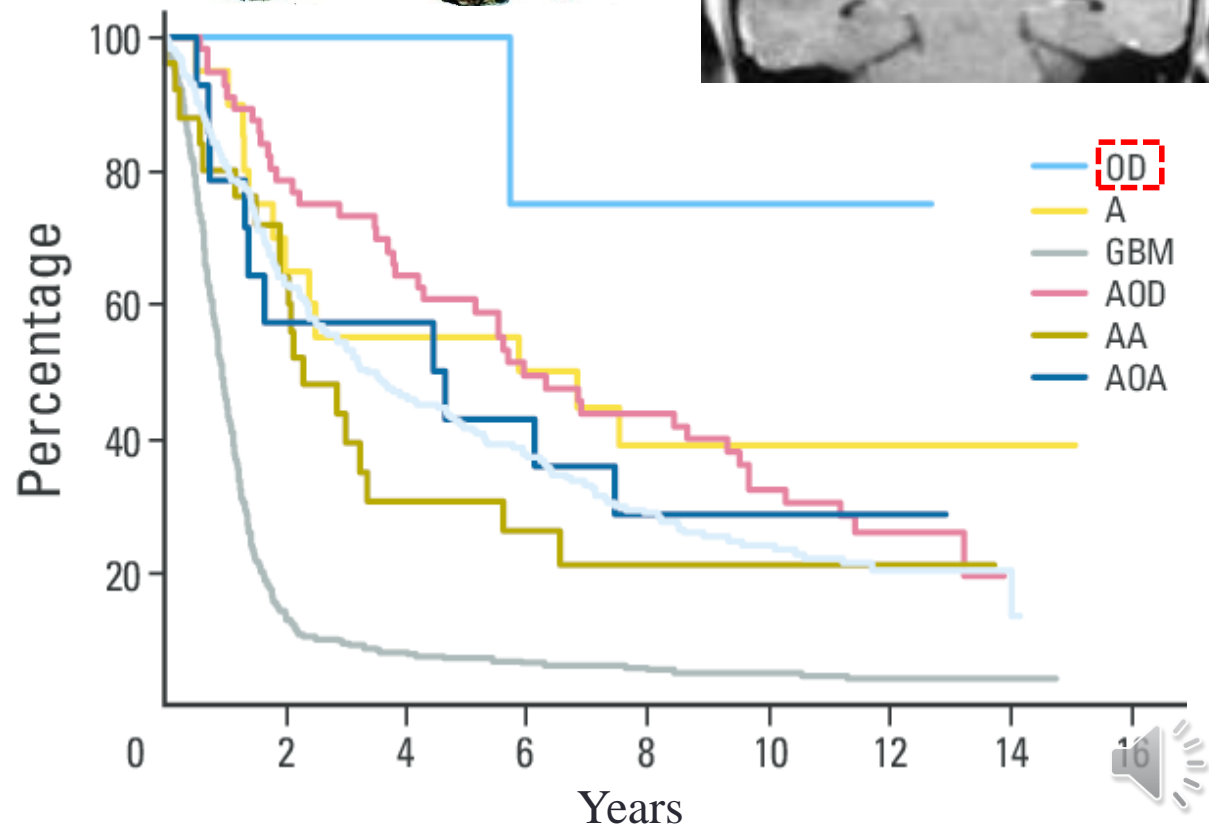
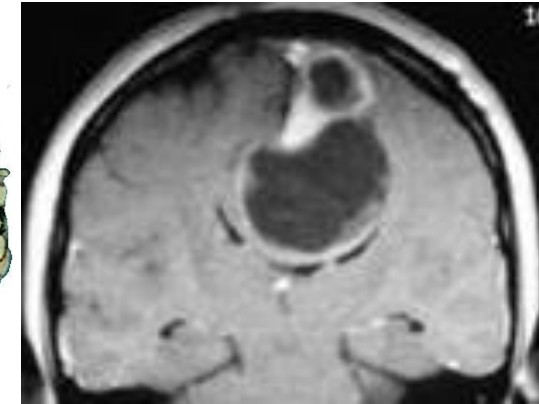

Passos de la teràpia fotodinàmica

Foto intraop. de teràpia fotodinàmica

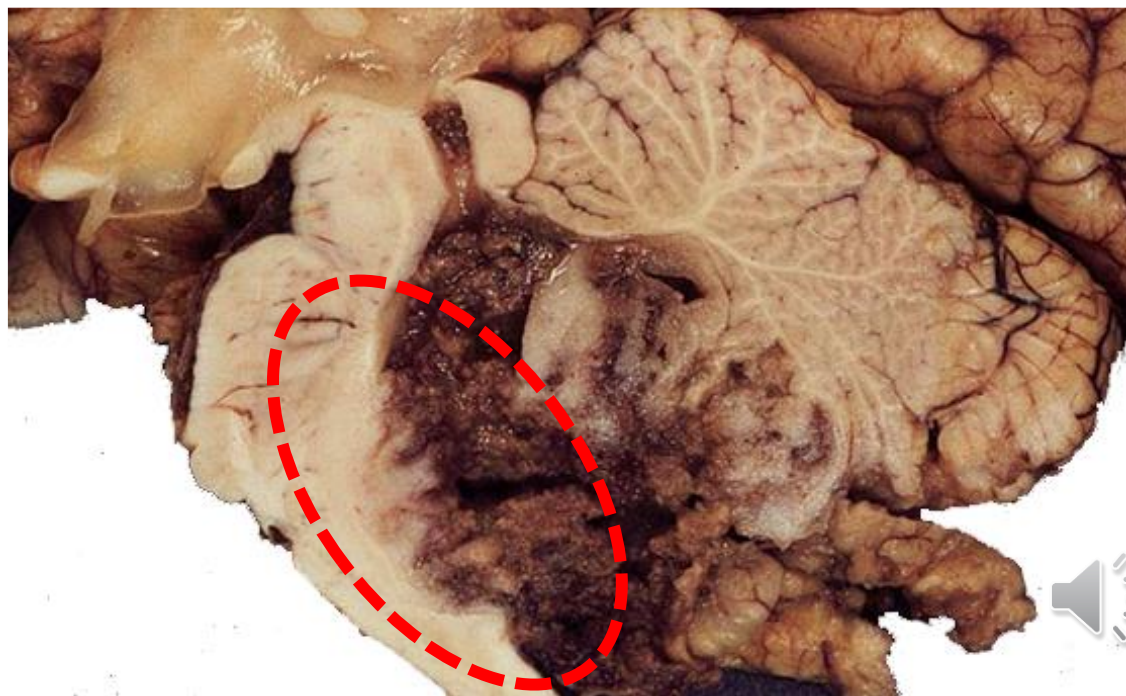
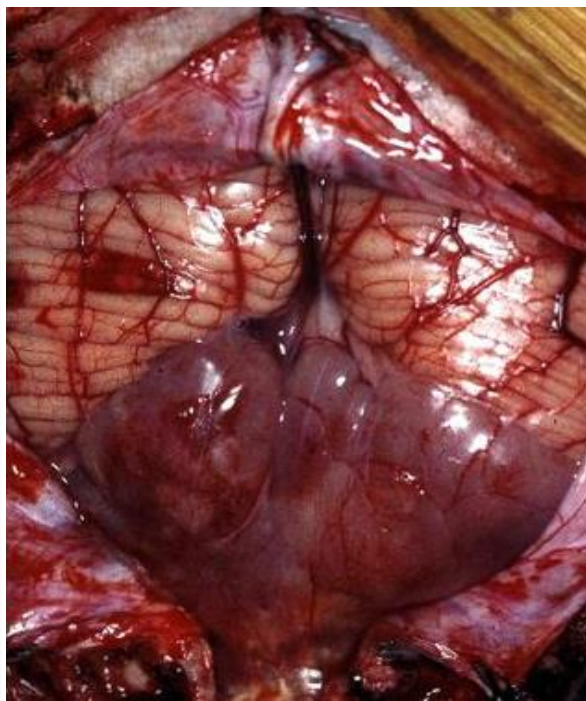
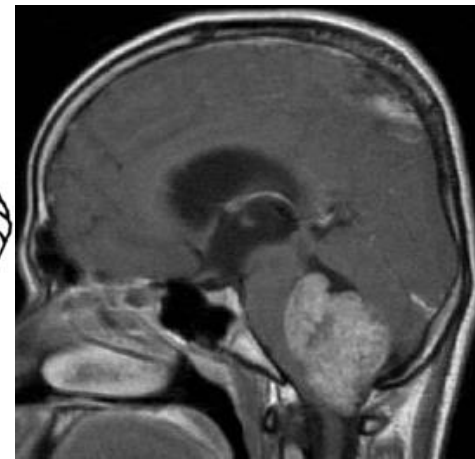
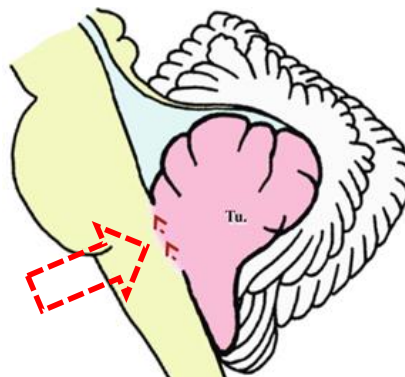
OLIGODENDROGLIOMA

- 3,9% de tumors cerebrals
- 4a i 5a dècades de la vida
- Crisis epilèptiques freqüents
- Localització: hemisferis cerebrals
- Millor pronòstic
  - Bona resposta a la quimioteràpia (agents alquilants)
    - Sobretot si codelecció 1p 19q

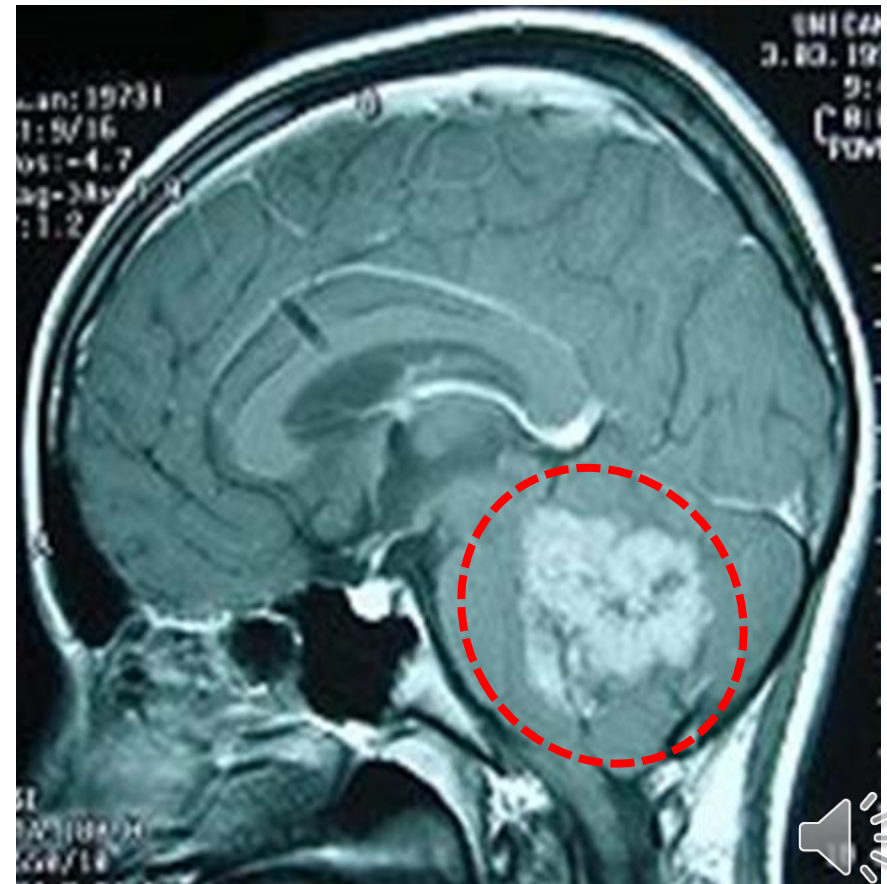
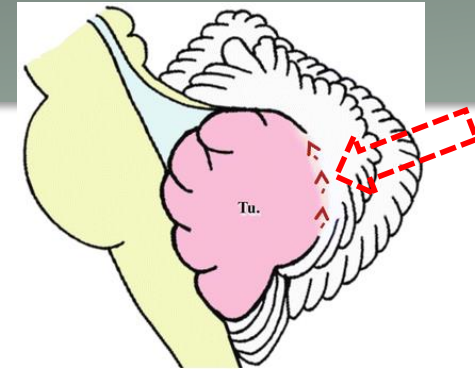
EPENDIMOMA

- Origen: cèl·lules cde ventricles i medul·la espinal
- ↑ Incidència al IV ventricle = hidrocefàlia
  - Envaeix el seu sòl = dèficits de parells cranials
- 3% de tumors cerebrals
- Propagació per les vies del LCR = seguiment de RM cerebral, cervical, dorsal i lumbar
- Tractament: extirpació quirúrgica + radio + quimioteràpia
  - Mal pronòstic

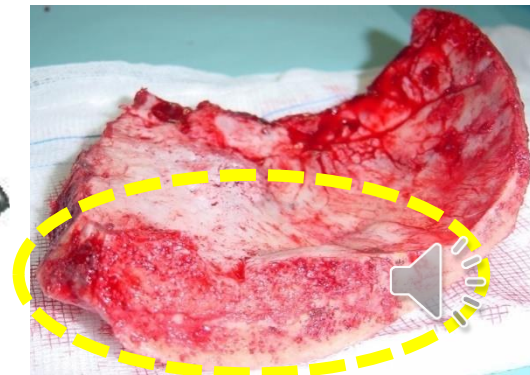
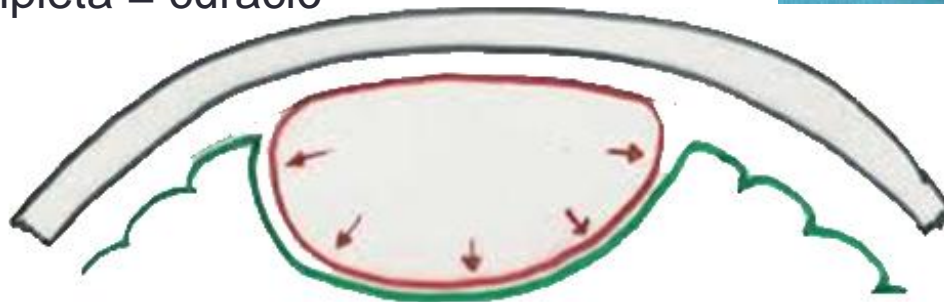
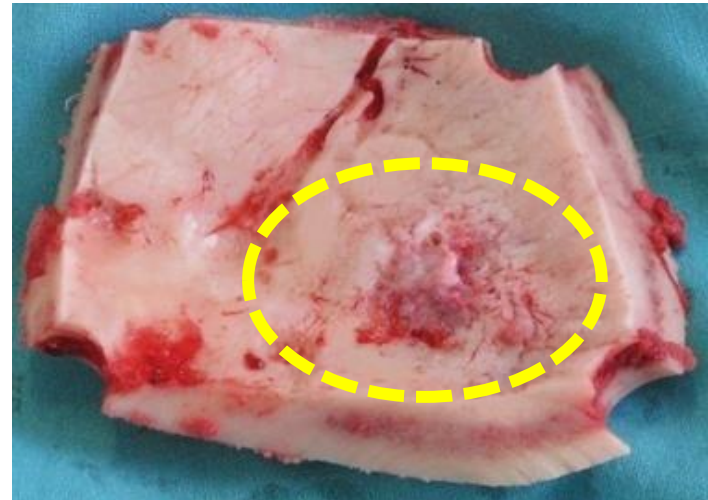
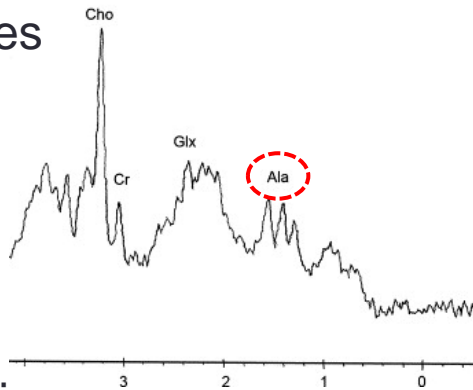
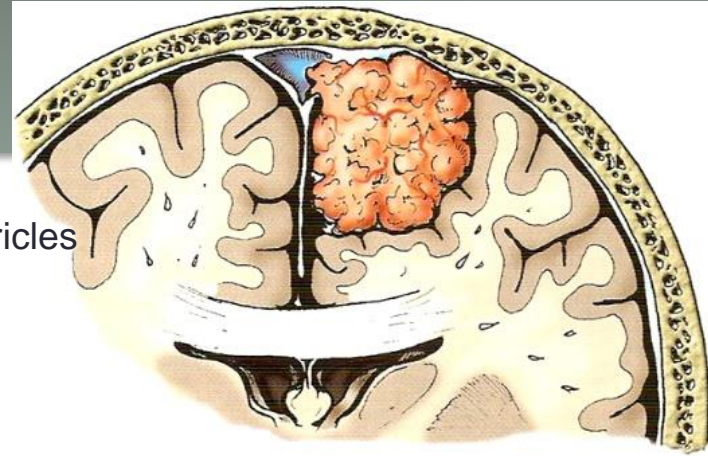
MEDUL·LOBLASTOMA

- 20% de tumors cerebrals infantils
- Ubicació
  - Infants: sotre del IV ventricle
    - No envaeix el sòl
  - Hemisferi cerebel·lar dels adults
- Obstrueix les vies del LCR = hidrocefàlia
- Es propaga per les vies del LCR
  - Metàstasis a la cua de cavall o en gota
- Tractament: extirpació quirúrgica radical + radio + quimioteràpia
  - Mal pronòstic

MENINGIOMA

- Origen: cèl·lules de l'aracnoide
  - Superfície externa del cervell i medul·la espinal i interior ventricles
- 29% de tumors primaris intracranials
- ↑ freqüent ♀, 5a i 6a dècades
- 95% benigne
  - Encapsulat
  - Creixement expansiu lent
    - Desplaçament del teixit nerviós
    - Possible infiltració òssia adjacent
- Espectroscòpia = pic d'alanina
- Marcador histològic: EMA
- Extirpació completa = curació

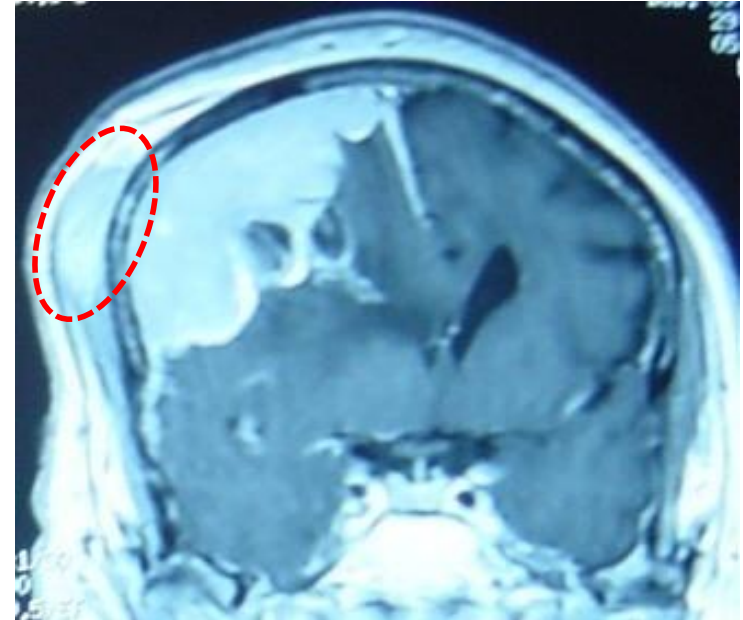
Meningioma: característiques

Cua dural

Invasió òssia

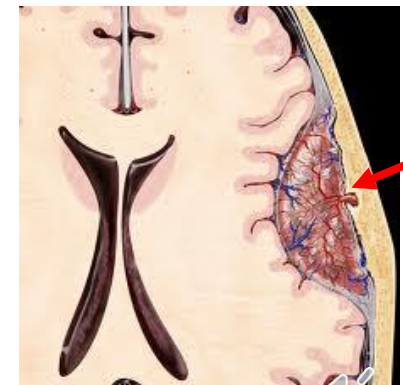
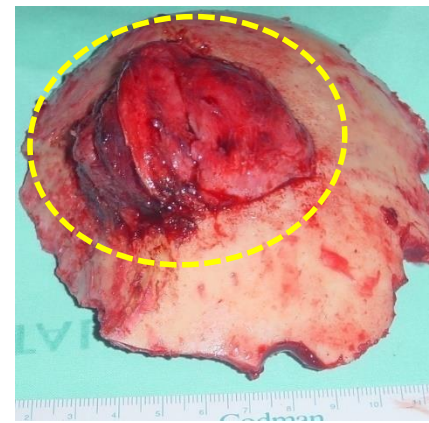
Creixement extracranial

Aspecte macroscòpic

Creixement extracranial

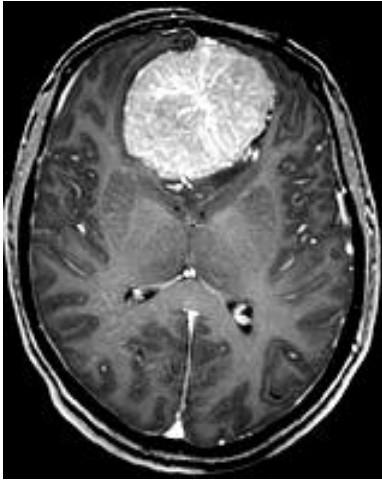

Vascularització:
artèries meníngies

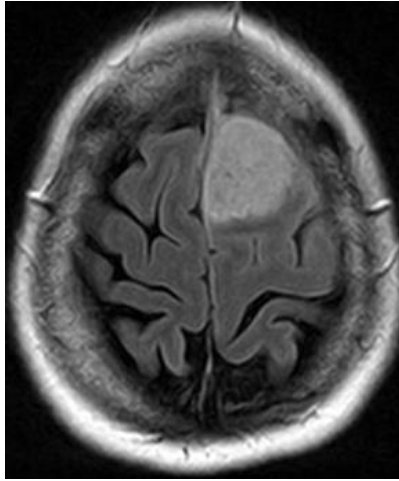
Meningiomes: ubicació

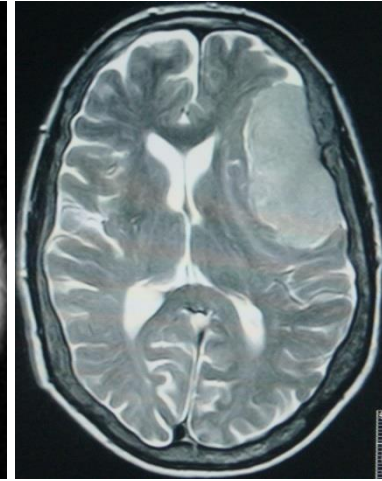
Solc olfactori

Parasagital

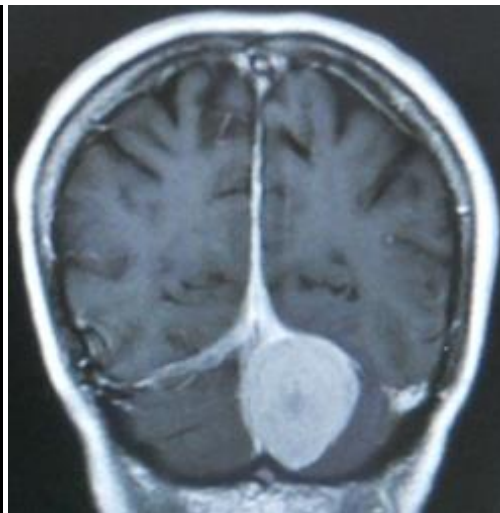
Ala esfenoidal

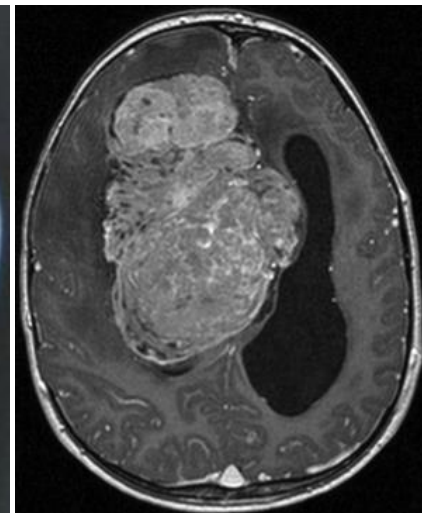
Fossa temporal

Triangle de Trautman

Prensa d'Heròfil

Intraventricular

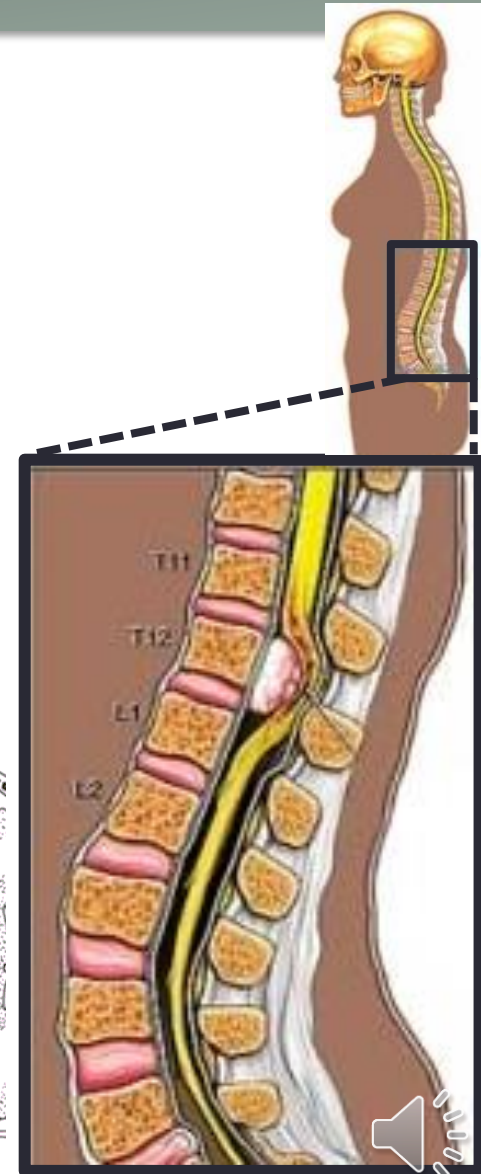
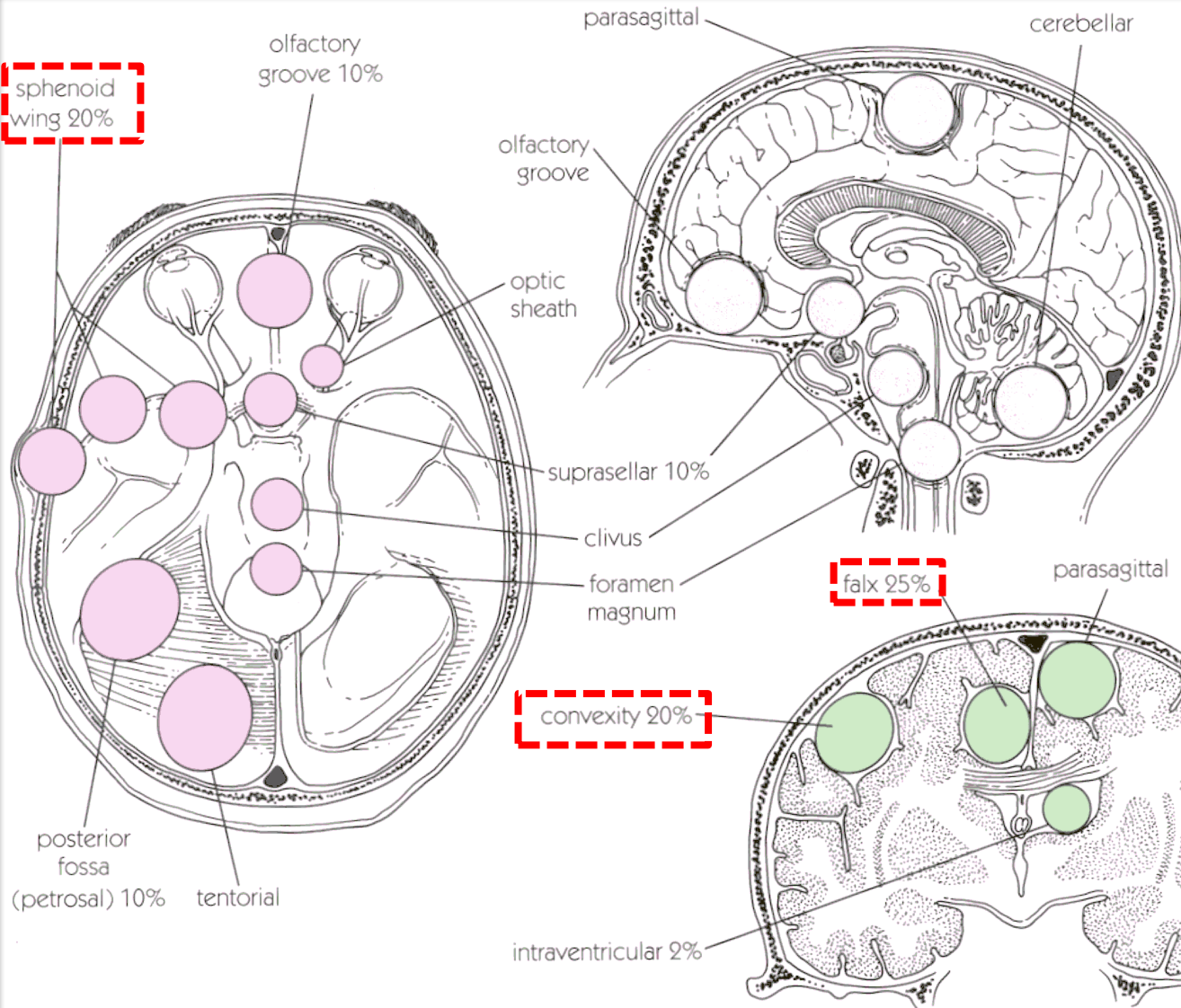

Canal espinal

MENINGIOMES: ubicació / incidència

Meningiomes: tractament

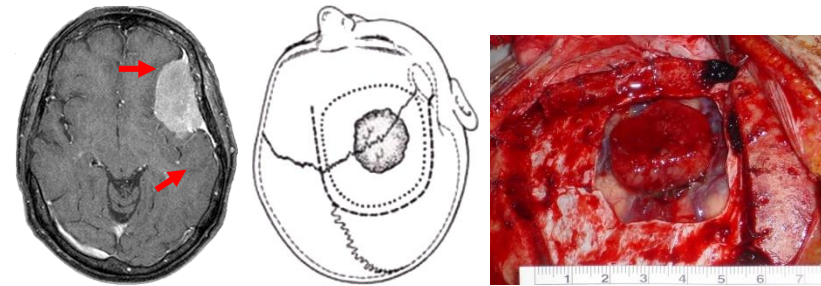
• Observació clínica

- Creixement progressiu i lineal (4,94 cm³/any)
  - ↑ Ø 0,37cm/any
- El 23% NO creix

- ✓ Mal estat general
- ✓ Edat avançada
- ✓ < 1 cm i asimptomàtic
- ✓ El pacient es nega a ser operat

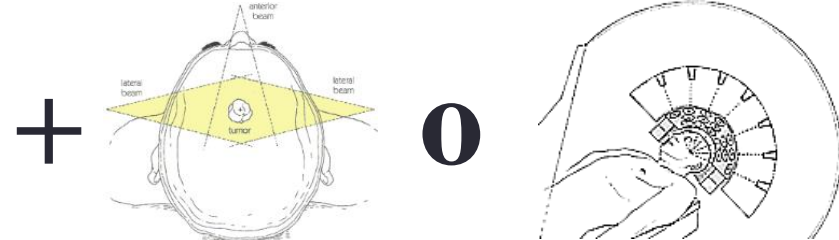
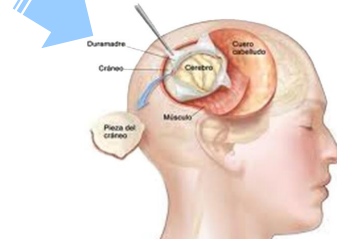
• Extirpació completa (tumor + dura i os infiltrats)

- Supervivència a 5 anys 91%
- Recidiva a 5 anys 11-15%

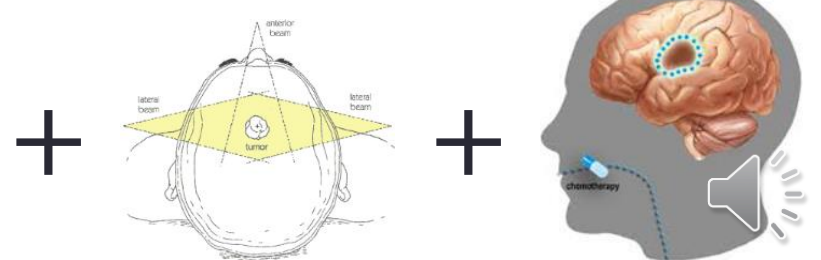
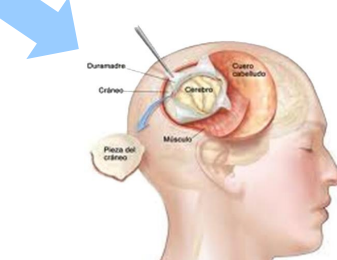
• Extirpació parcial = radioteràpia / radiocirurgia

- Recidiva a 5 anys 37-85%

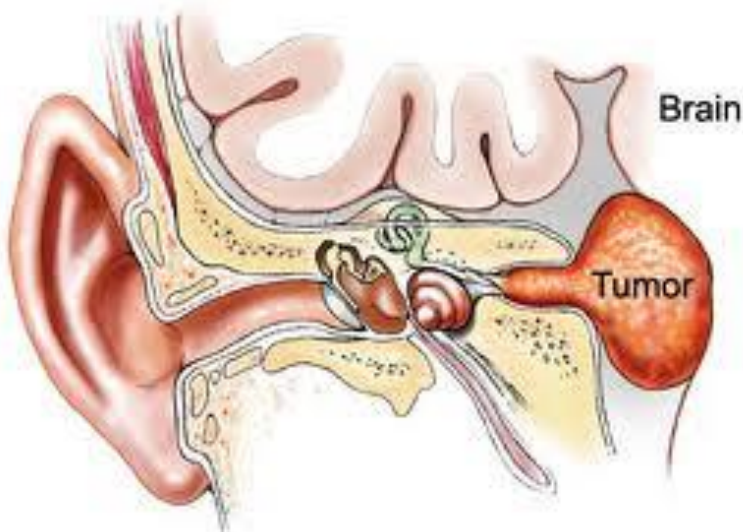
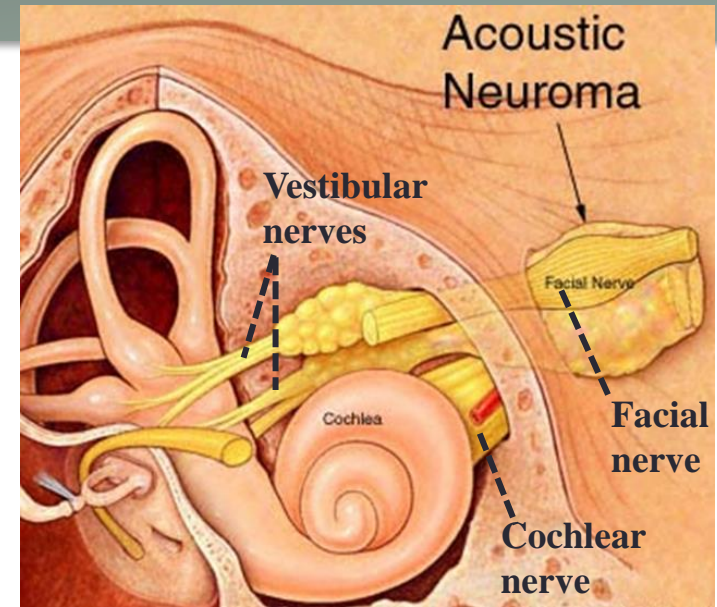
• Atípic (maligne) = extirpació radical + radioteràpia + quimioteràpia

- Recidives: la norma
- Possibilitat de metàstasis a distància
- Mal pronòstic

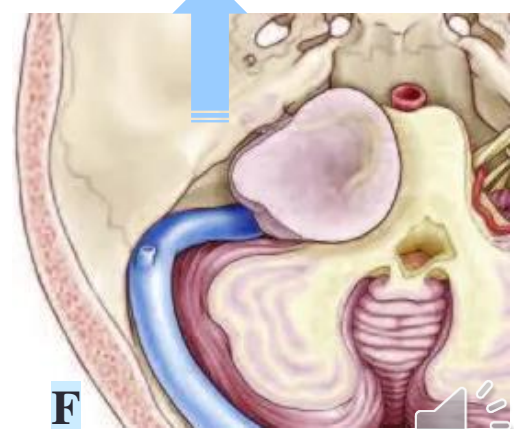
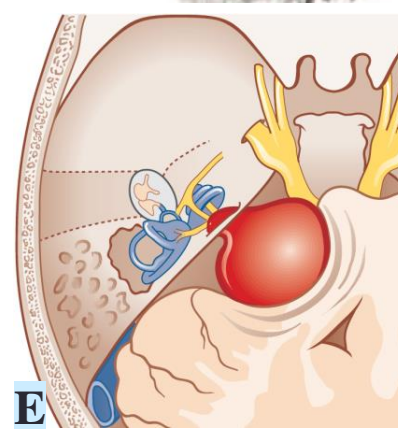
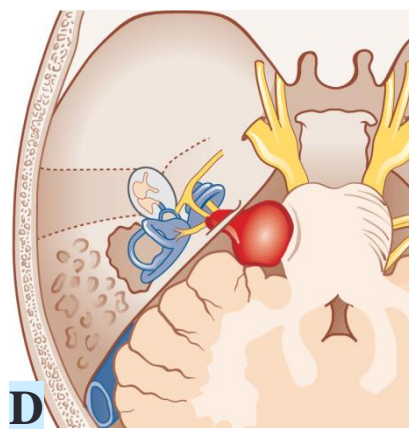
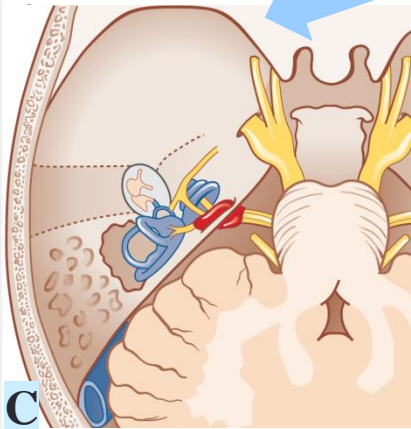
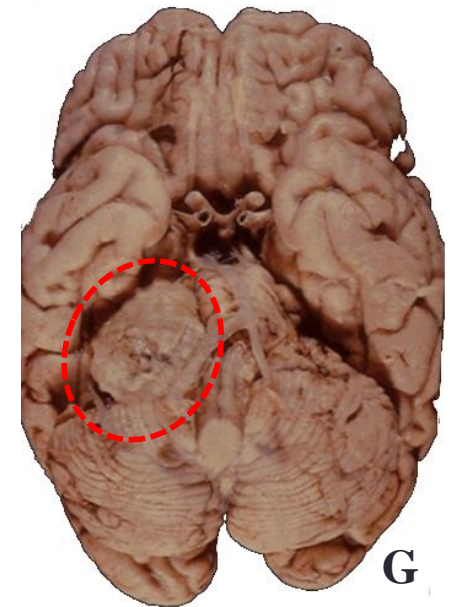
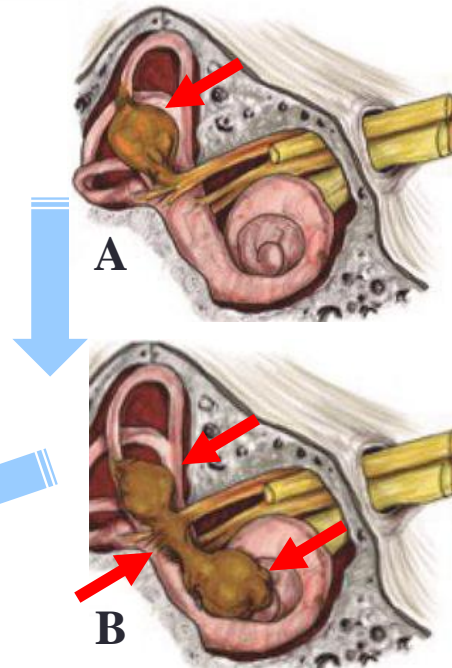
SCHWANNOMA

- 8-10% de tumors intracranials
- Origen: cèl·lules de Schwann
  - Majoritàriament nervi vestibular superior
- Benigne
- En neurofibromatosi tipus II (NF2) ↑ incidència
  - S'ha de descartar si schwannoma bilateral en malalt de <40 anys d'edat

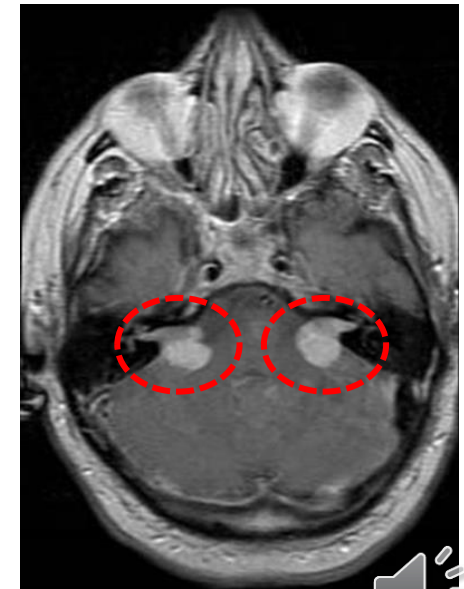
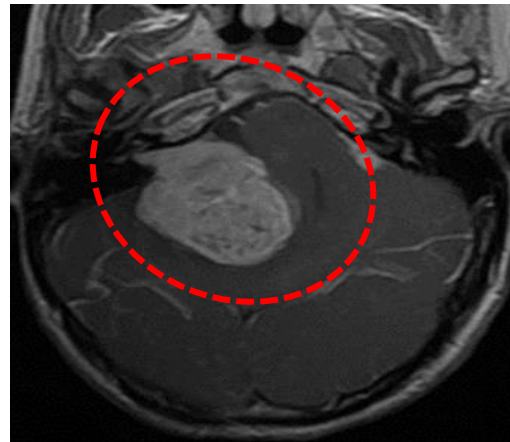
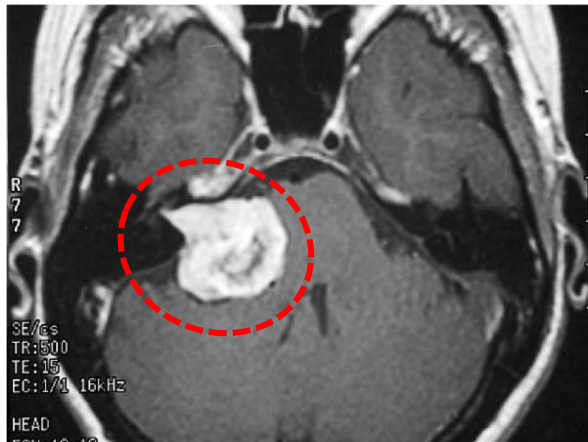
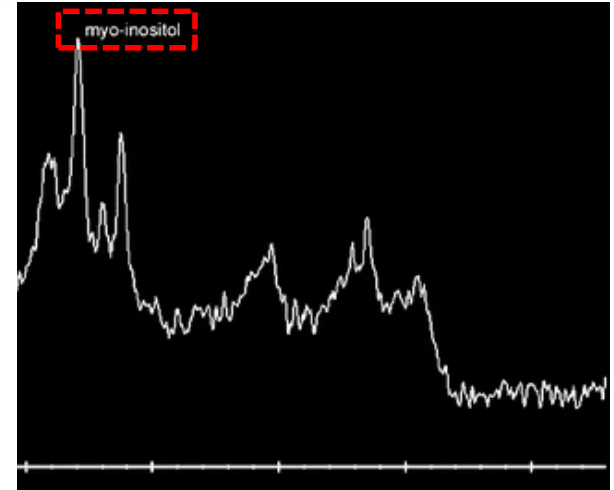
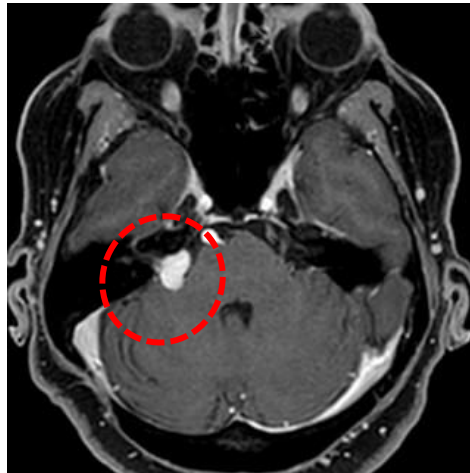
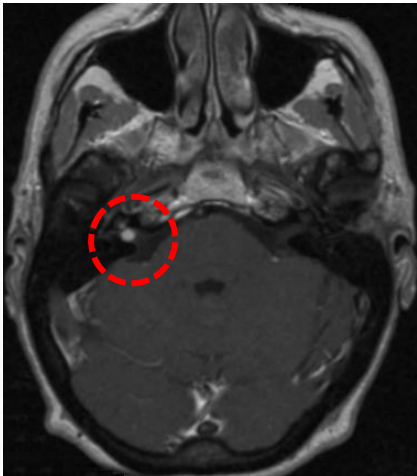
Schwannoma vestibular: clínica

- Tinnitus 98%
- Pèrdua auditiva sensorial 70%
- Alteracions de l'equilibri 67%
- Mal de cap 32%
- Parestèsia facial 29%
- Parèsia facial 10%
- Diplòpia 10%

Schwannoma vestibular: RM

- Forma típica
- Espectroscòpia: pic mioinositol

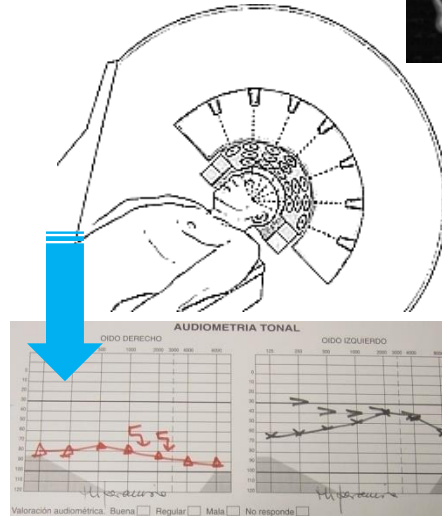
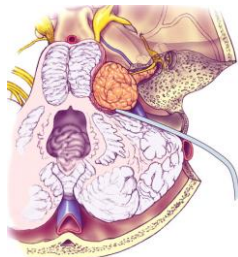

Neurofibromatosi tipus II

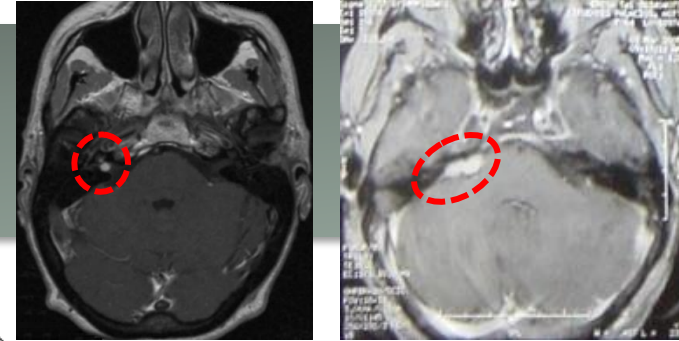

Tractament schwannoma vestibular

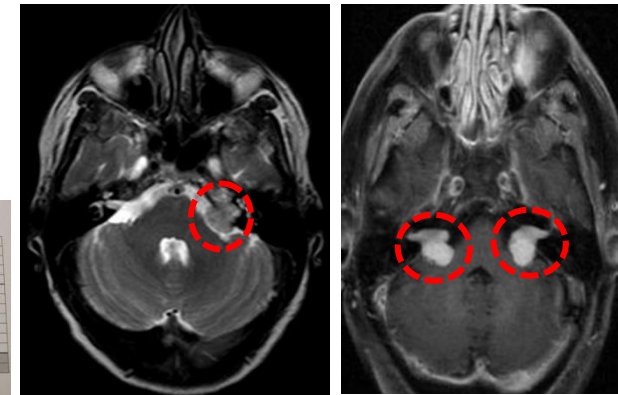
- Tumor < 2 cm Ø, asimptomàtic i edat >70 anys ⇒ esperar i veure
  - Seguiment del creixement per RM
- 2-3 cm Ø o tumors bilaterals = radiocirurgia
- Tumor > 3 cm Ø = cirurgia
  - Resta de tumor després de la cirurgia = radiocirurgia
- Tumors inoperables → quimioteràpia: Bevacizumab

Pèrdua d'audició progressiva

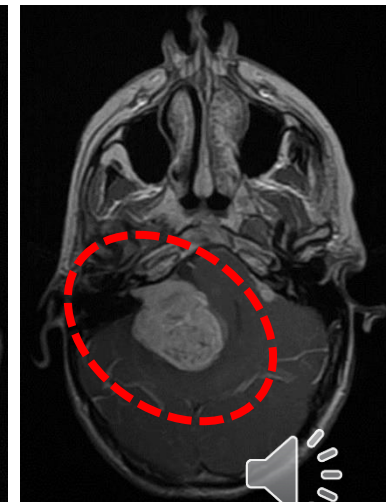
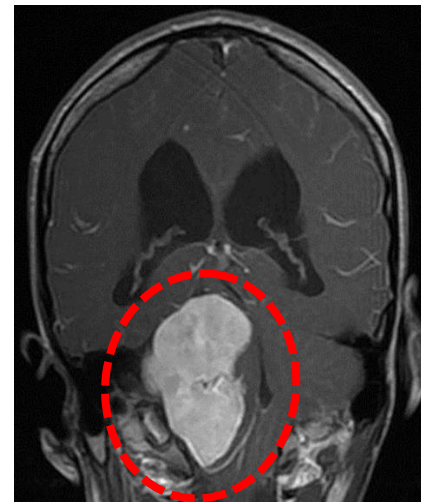
Esperar i veure

Radiocirurgia

Parèsia facial post-op

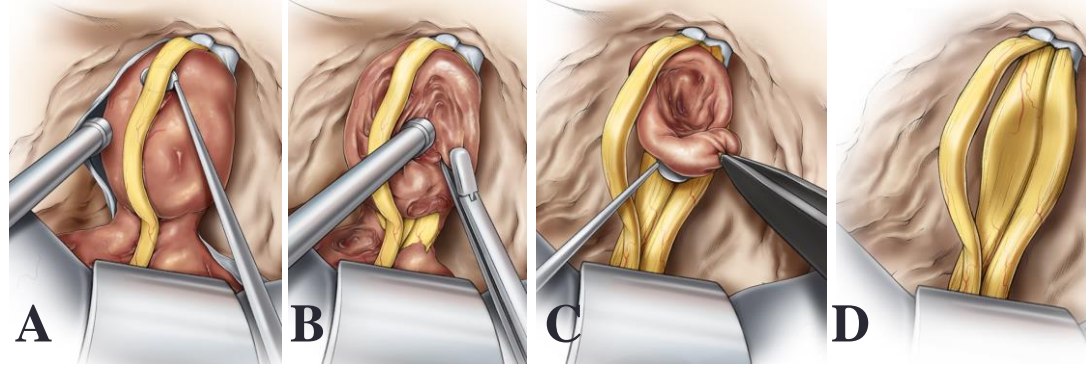
Cirurgia

Schwannoma vestibular: preservació auditiva

• Condicions

- Audició preoperatòria útil
- Mida > 2 cm Ø
- NO Neurofibromatosi tipus II = nervi coclear infiltrat

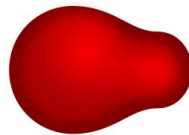
• Per a permetre l'implant coclear

- Si creix el tumor contralateral

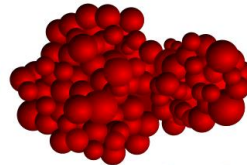
• Implant auditiu de tronc cerebral

- Per als casos de neurofibromatosi tipus II

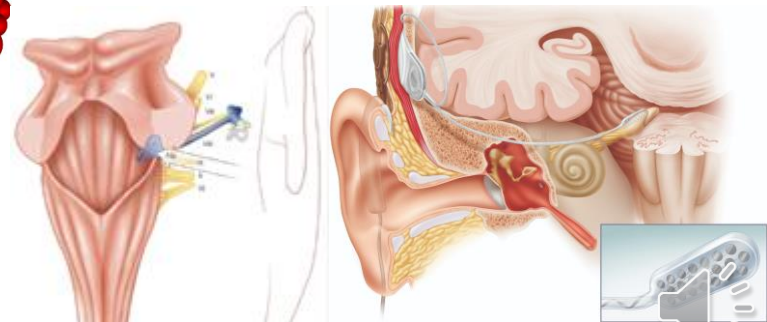
Typical Schwannoma
 Single Schwann Cell
 Overgrowth

Multi-lobulated Schwannoma
 Multiple Schwann Cells
 Botryoid (Cluster)

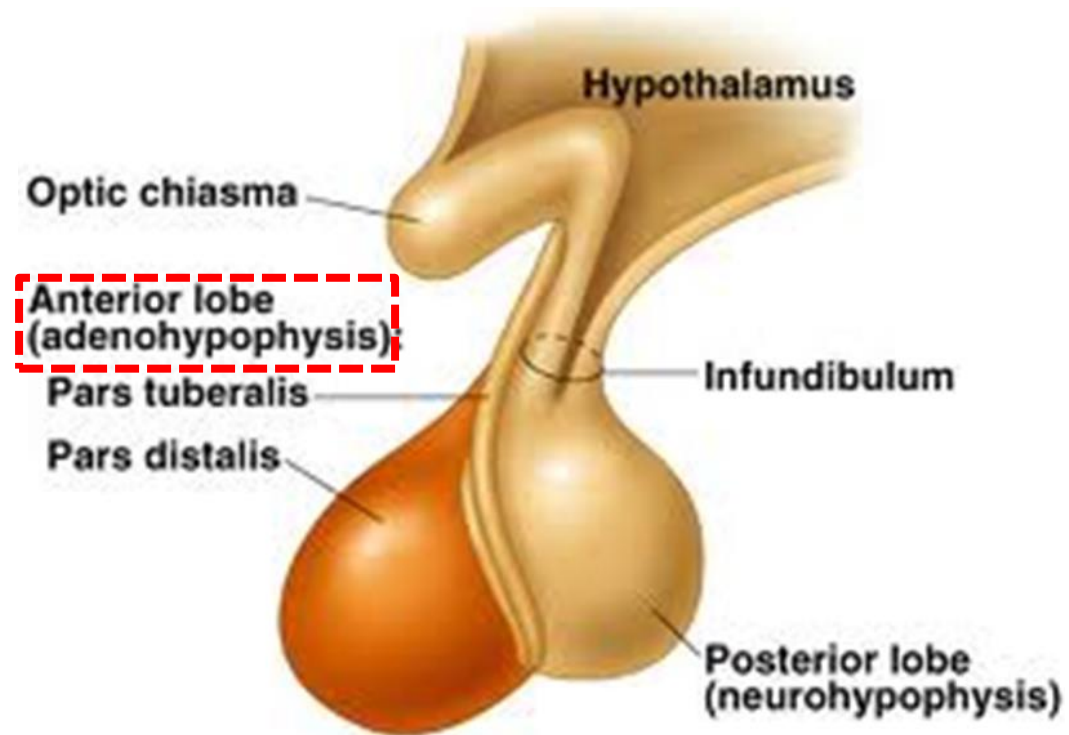
Implant coclear

Implant auditiu de tronc cerebral

TUMORS D'HIPÒFISI

- 10-15% de tumors cerebrals primaris
- 8,2-14,7 / 100.000 habitants
- Trobada incidental 25%
- ↑ incidència
  - 3a – 6a dècades
  - Dones
  - MEN-1
- 95% adenohipòfisi

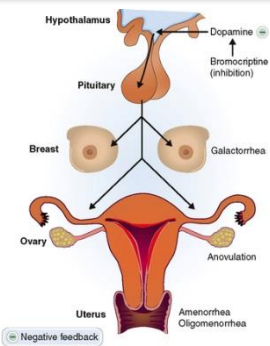

Característiques clíniques

• Hiperfunció hormonal

- Amenorrea-galactorrea
- Acromegàlia/gigantisme
- Malaltia de Cushing
- Hipertiroïdisme secundari

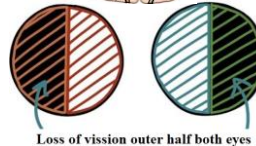
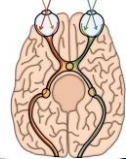

Amenorrea-galactorrea

Acromegàlia

• Hipopituïtarisme

- Malaltia d'Addison
- Nanisme en infants

Loss of vision outer half both eyes

Hemianòpsia bitemporal

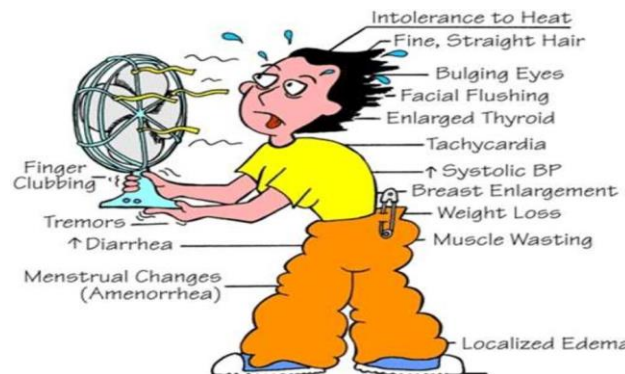
Malaltia de Cushing

Nanisme

Gigantisme

• Efecte massa

- Mal de cap
- Hemianòpsia bitemporal
- Hiperprolactinèmia moderada (<150 ng/ml)

Hipertiroïdisme

Malaltia d'Addison

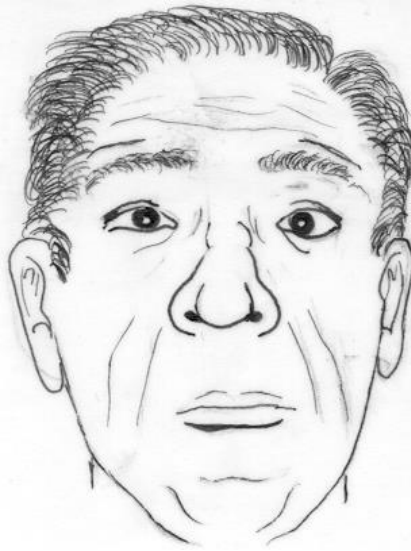
Acromegàlia

Trets facials
gruixuts

Llengua
engrandida

coarse
features

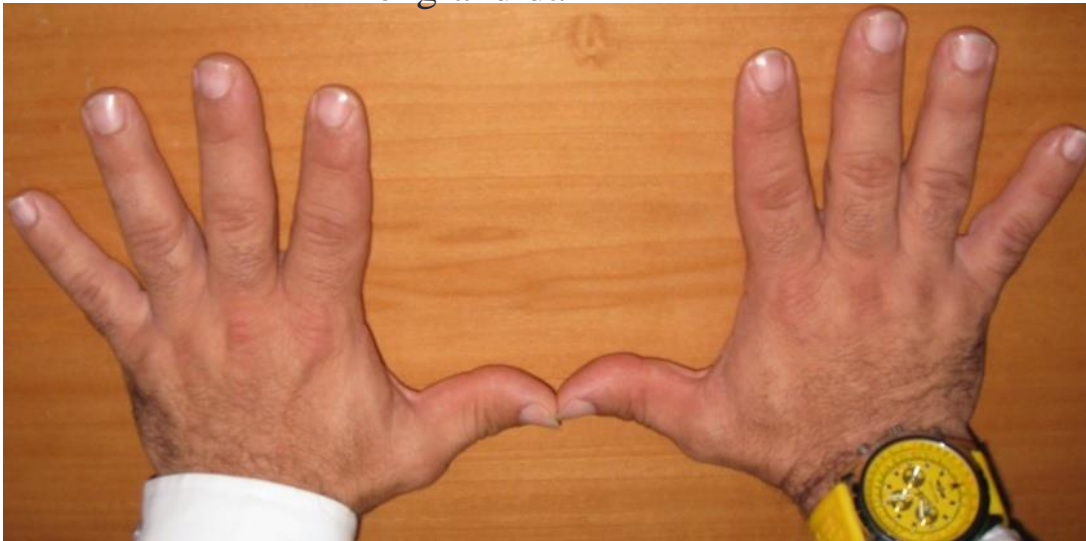
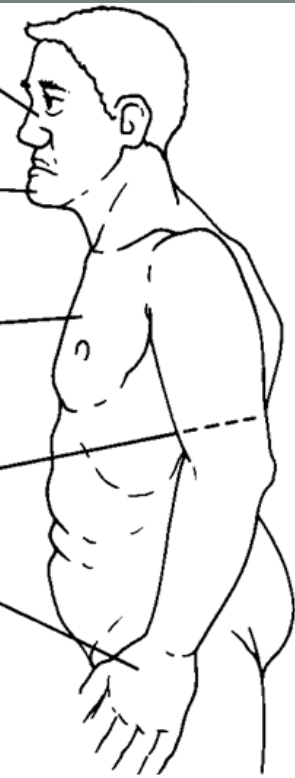
enlarged jaw,
nose, tongue

cardiac and
pulmonary disease

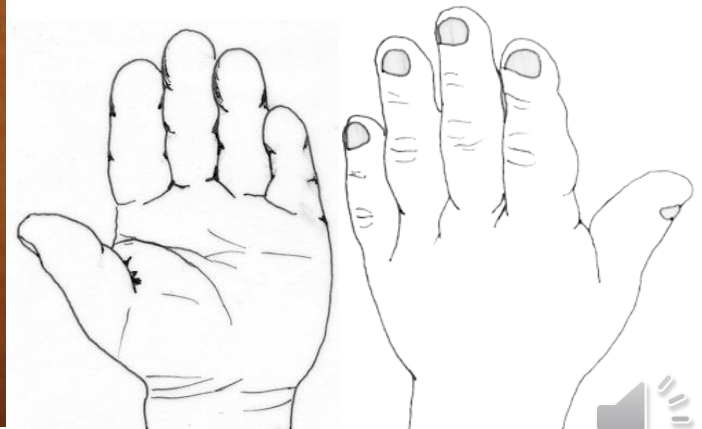
spinal deformity

enlarged hands and feet

diabetes mellitus,
arthritis, hypertension

Mans i peus engrandits

Síndrome de Cushing

Atròfia muscular

Abdomen
pendular +
estries morades

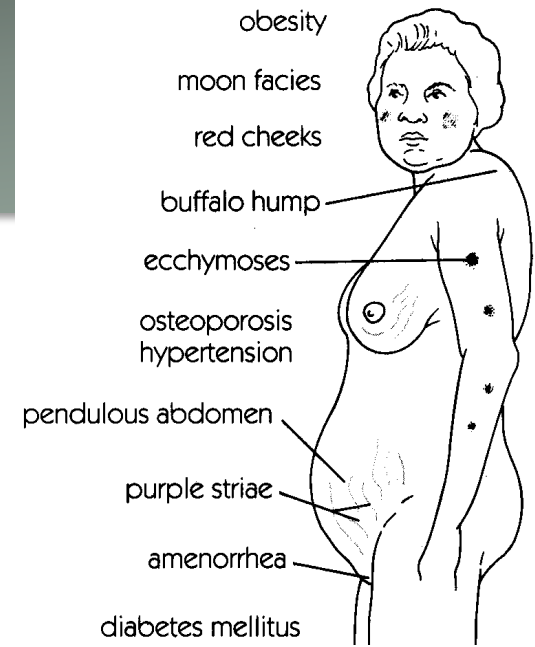
Galtes vermelles

Cara de lluna plena

Gepa de búfal

Tumors d'hipòfisi: diagnòstic i tractament

• Tipus de diagnòstic

• Endocrí

- Anàlisi hormonal inicial
- Anàlisi dinàmica hormonal

• Radiològic (per RM)

- Mida del tumor
- Compressió del quiasma òptic
- Invasió del sinus cavernós
- Afectació del si esfenoidal

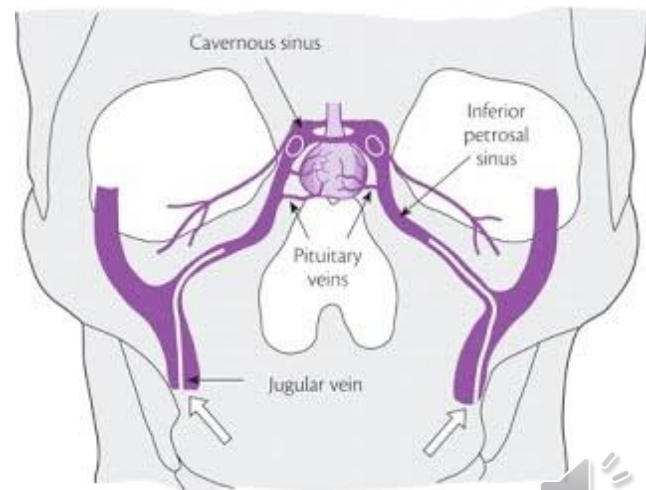
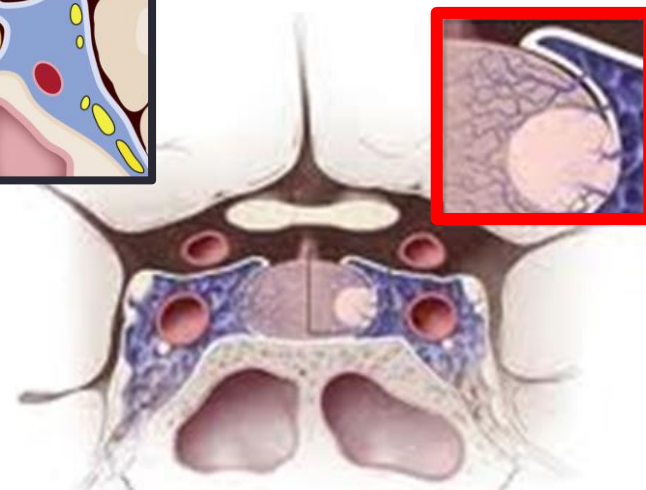
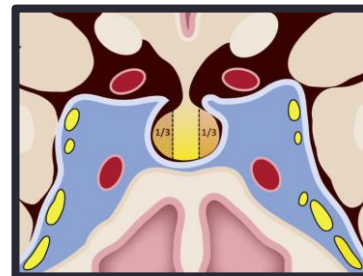
• De l'hemihipòfisi afectada

- Cateterisme dels sins petrosos

• Histològic

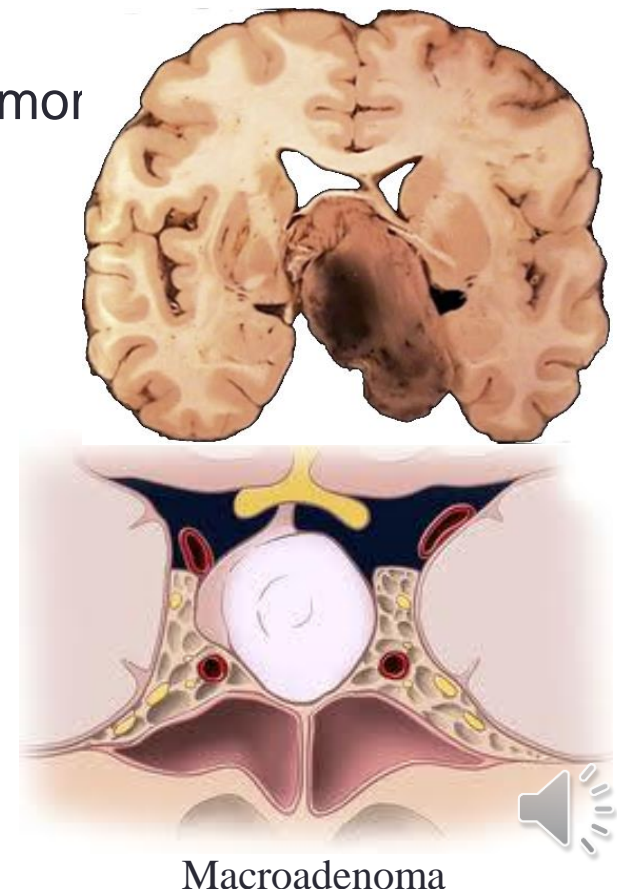
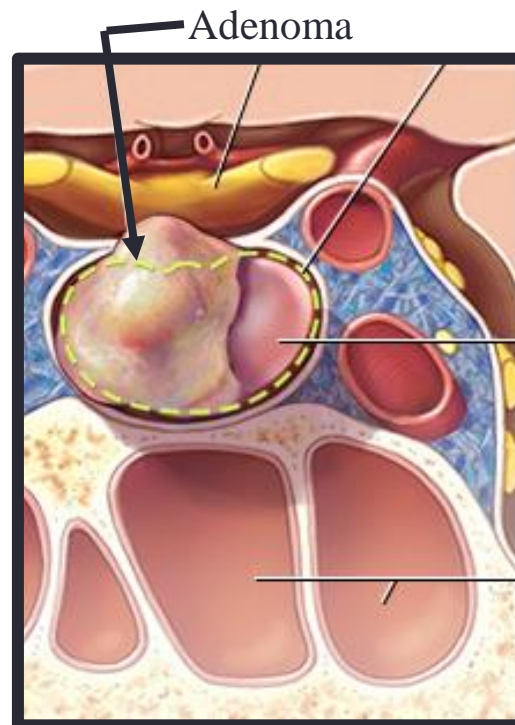
• Objectius del tractament

- 1r normalitzar la funció endocrina
  - Insuficiència hipòfisi per tumor/cirurgia
  - Corregir la secreció hormonal excessiva
- 2n recuperar o aturar el deteriorament visual
- 3r prevenir les recidives

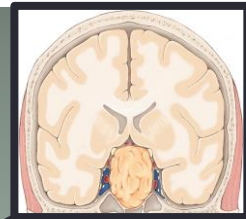
Tumor d'hipòfisi segons mida

- **Microadenoma** < 1cm = hemihipofisectomia = cura
- **Adenoma** 1 cm = extirpació tumoral = hipopituitarisme lleu
- **Macroadenoma** > 1 cm = hipopituitarisme complet = es necessitarà un reemplaçament endocrí complet
- **Adenoma invasiu** = cal esperar recidiva del tumor

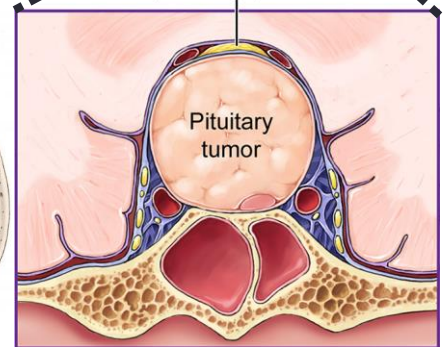
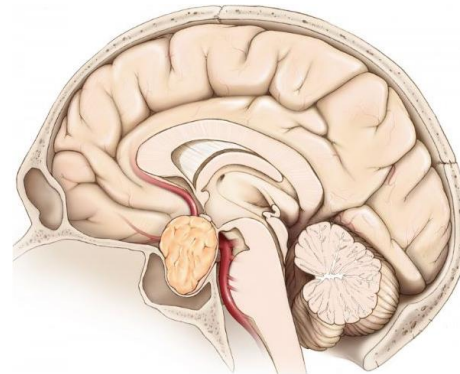

Tumors d'hipòfisi: extensió

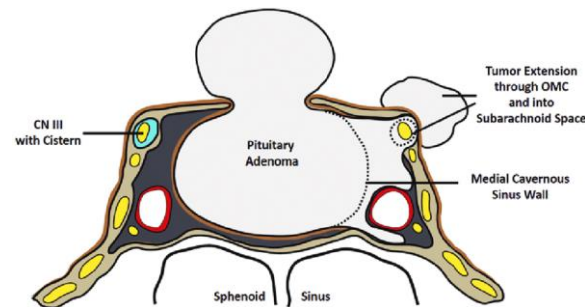
- Compressió quiasma = pèrdua visual
- Invasió del sinus cavernós = extirpació completa del tumor NO és possible
  - ↑ probabilitat de recidiva
- Afectació del si esfenoidal = risc de fuga de LCR

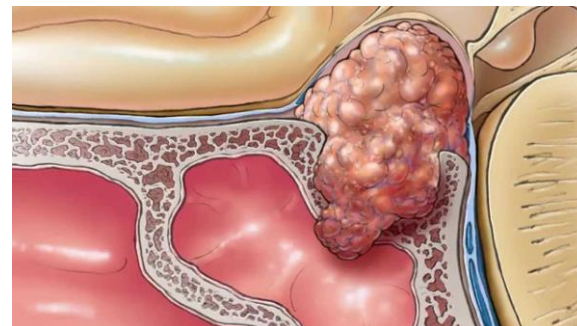
Compressed optic chiasm

Compressió del quiasma

Invasió del sinus cavernós

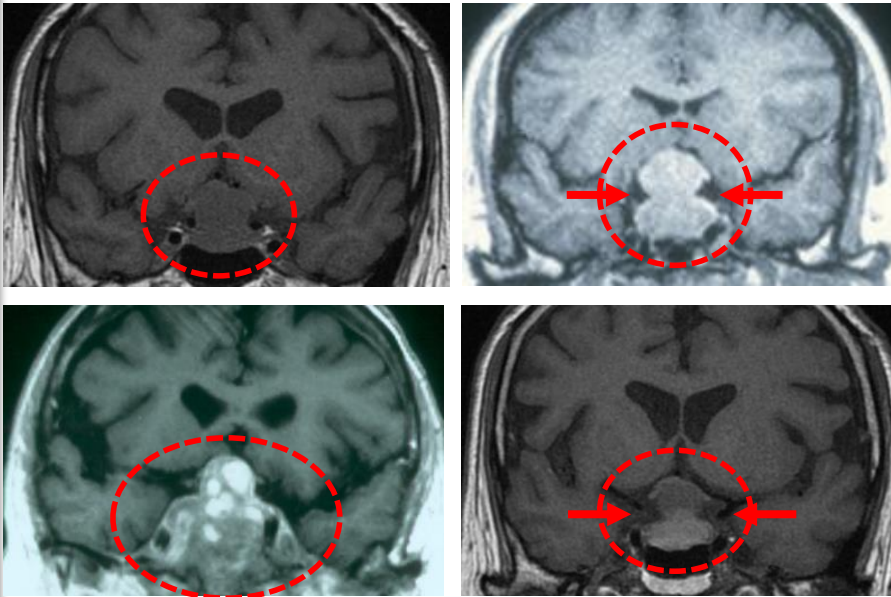
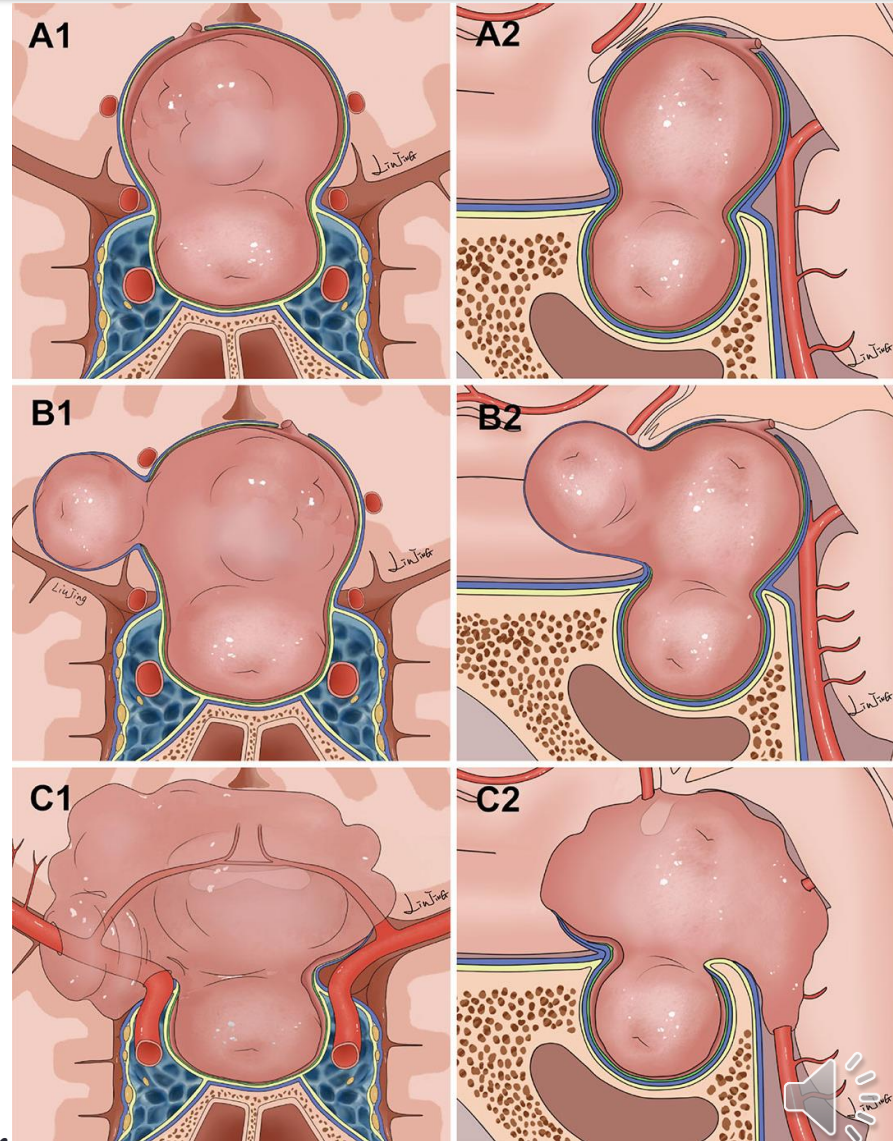
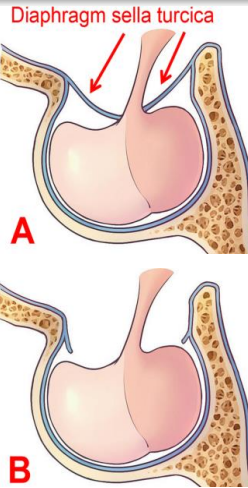

Afectació del si esfenoidal

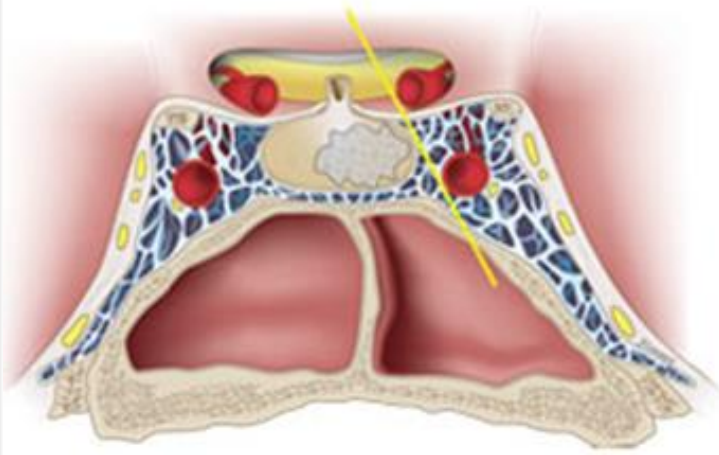
Extensió suprasellar

- El diafragma sellar pot fer una cintura que impedisca l'extirpació transesfenoidal

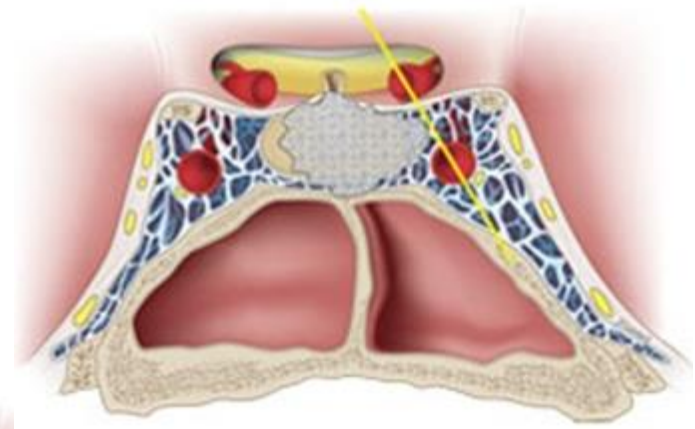

Tumors hipofisaris: invasió del sinus cavernós (classificació Knosp)

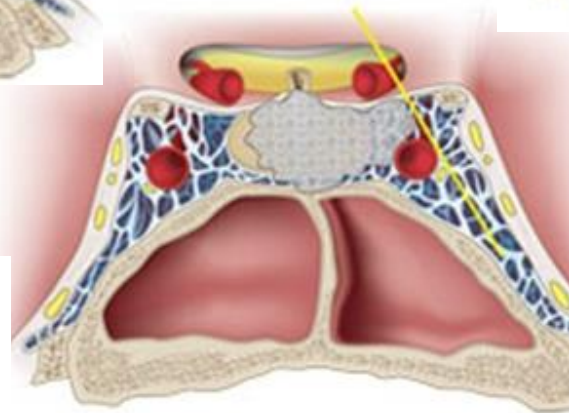
Grade 0

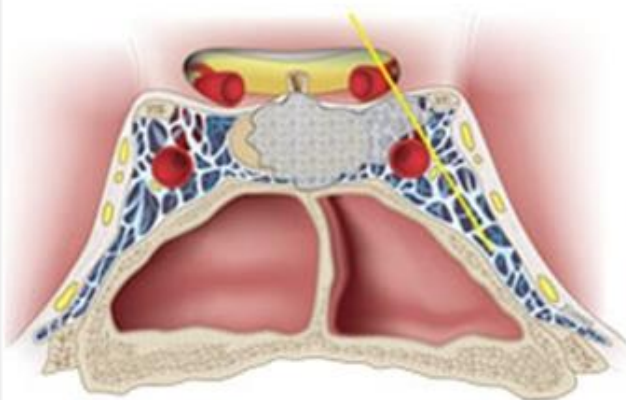
Grade 1

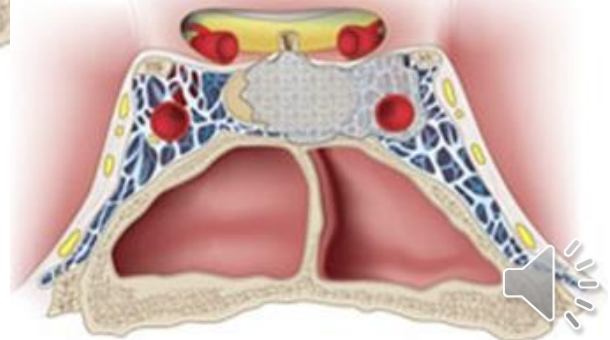
Grade 2

Grade 3

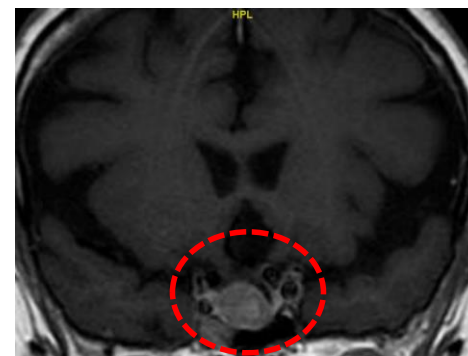
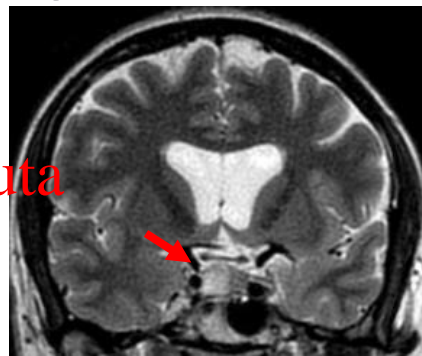
Grade 4

Tumors d'hipòfisi: ressonància magnètica

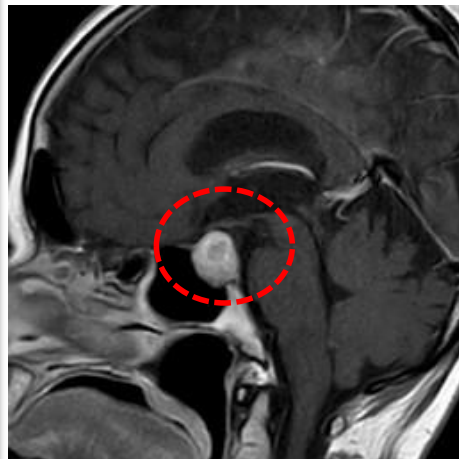
- Mostrarà mida, extensió suprasellar, invasió del sinus cavernós, glàndula pituitària restant, hemorràgies i via per a l'extirpació quirúrgica

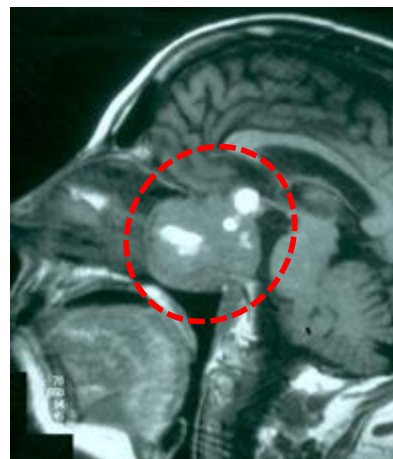
Microadenoma

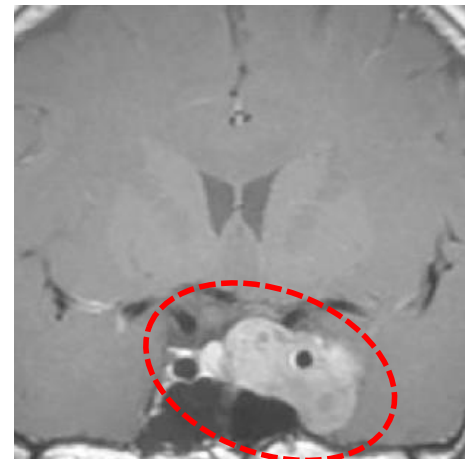
Macroadenoma

Extensió suprasellar

Afectació del si esfenoidal

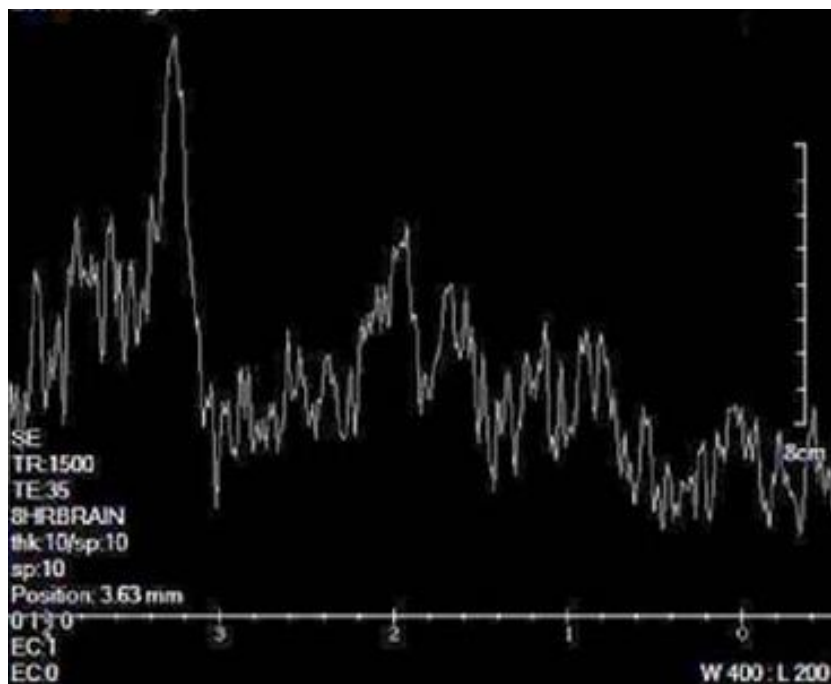
Invasió del sinus cavernós

Apoplexia hipofisària

Tumors d'hipòfisi: espectroscòpia RM

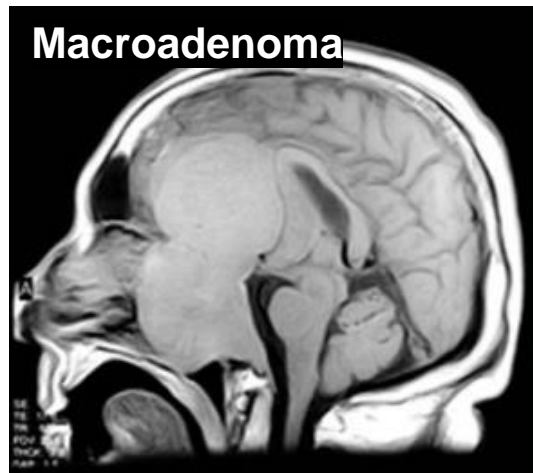
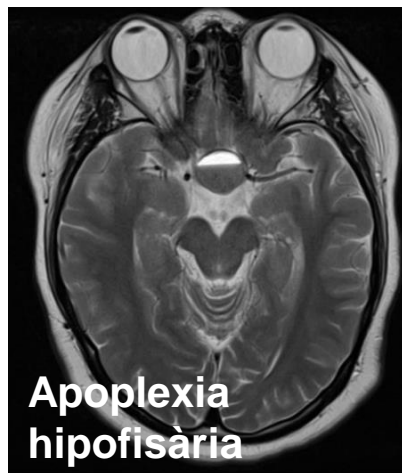
- Reducció significativa dels pics NAA i Cr, elevació moderada Cho, i un petit pic de lípids i lactats
- No és possible diferenciar entre diferents tumors d'hipòfisi
- Ajuda a descartar craniofaringioma i cordoma

Tumors d'hipòfisi: indicacions de tractament quirúrgic

- Apoplexia pituïtària → URGENT
- Macroadenoma amb efecte massa progressiu
  - Excepte prolactinoma: bona resposta al tractament mèdic
- Hiperfuncionament
  - Acromegàlia, *cushing*, hipertiroïdisme secundari
- Fracàs del tractament mèdic
- Per a obtenir un diagnòstic histològic (no funcionants)

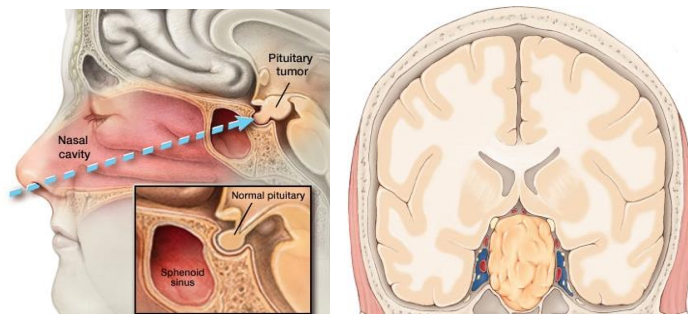
RECORDES?

Extirpació transesfenoidal vs transcranial

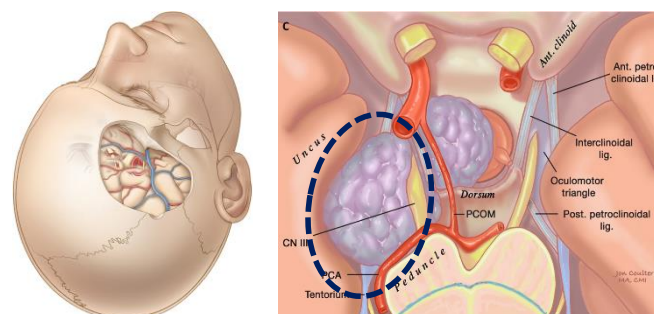
Transesfenoidal

- Microadenomes
  - Hemihipofisectomia possible
- Macroadenomes amb creixement suprasellar de línia mitjana
  - Sense invasió del sinus cavernós
  - Sense cintura del diafragma sellar
- Més probabilitat de conservar o fins i tot millorar la visió
- Menys agressiu

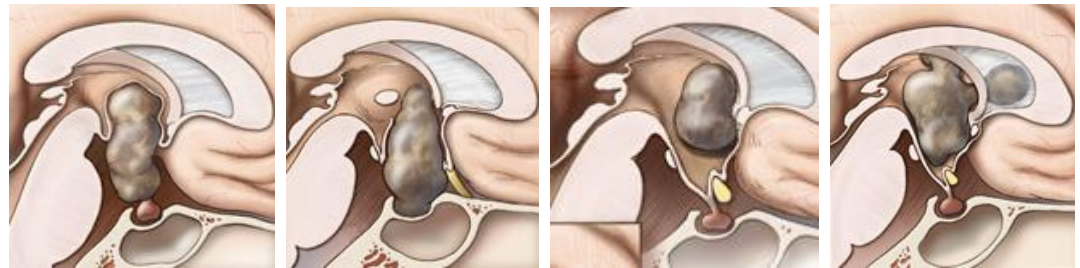
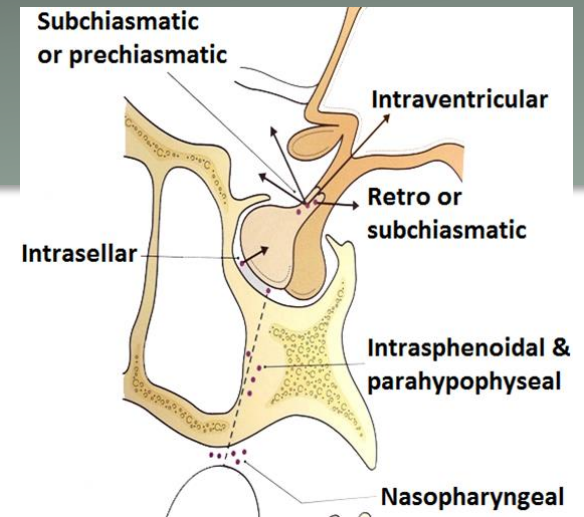
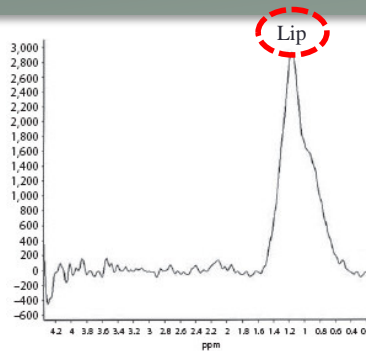
Transcranial

- Tots els tumors, totes les mides, totes les extensions
  - Invasió del sinus cavernós
  - Amb cintura del diafragma sellar
- Més risc de deteriorament de la visió
- Normalment no es conserva la funció hipofisiària
  - S'utilitza per a tumors més grans
- Més agressiu

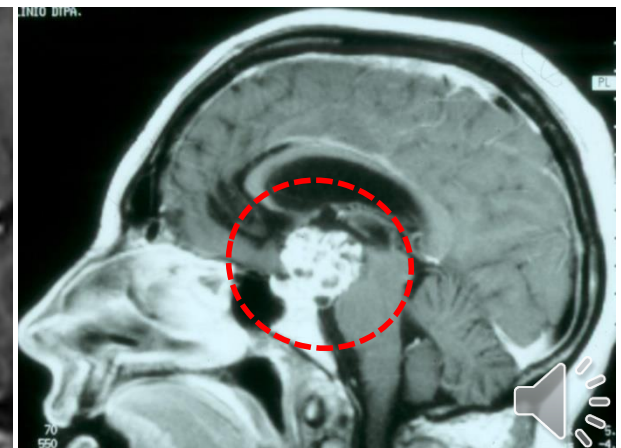
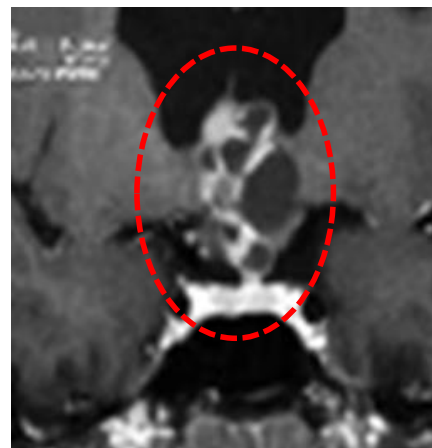

CRANIOFARINGIOMA

- Origen: Rathke i conducte craniofaringi
- 2-4% de tumors cerebrals
- Grau I: rarament maligne
- ↑ infants i adolescents, ↑ ♂
- Lloc: sellar i parasellar
  - Suprasellar 75%
- Ressonància magnètica
  - Quists de contingut oliós
  - Espectroscòpia: pic de lípids
  - Paret calcificada (vist en TC)
- Clínica
  - Disfunció neuroendocrina
    - Infants = talla baixa + obesitat
  - Pèrdua de camp visual
  - Hidrocefàlia
  - Trastorns cognitius
- Tractament: quirúrgic
  - Radioteràpia/radiocirurgia adjuvant
  - Reemplaçament hormonal

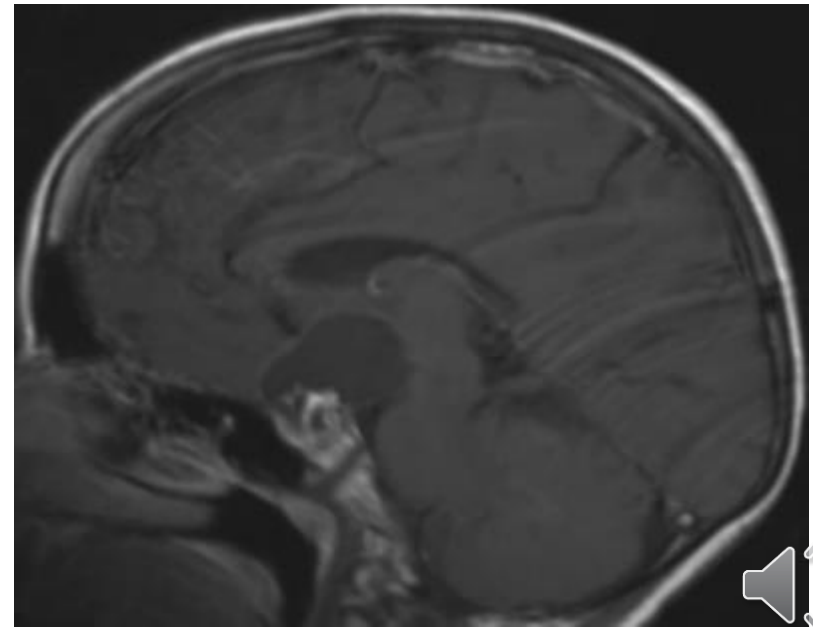
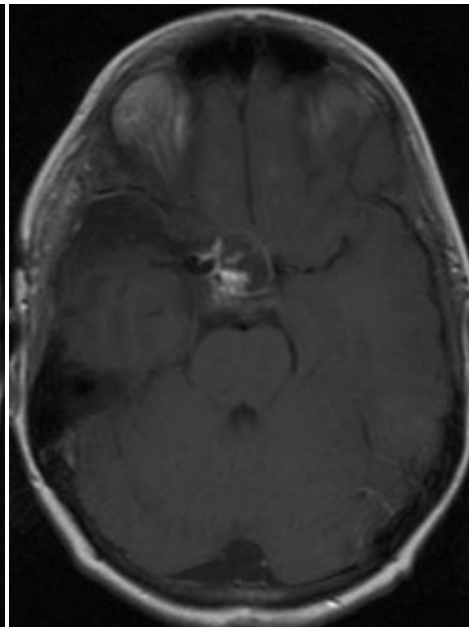
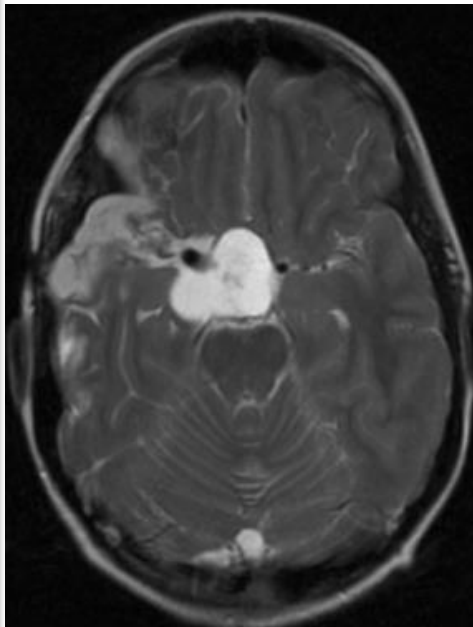
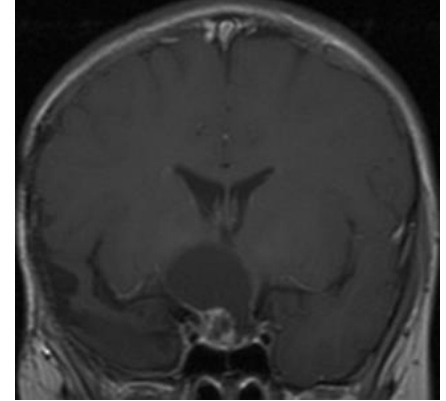
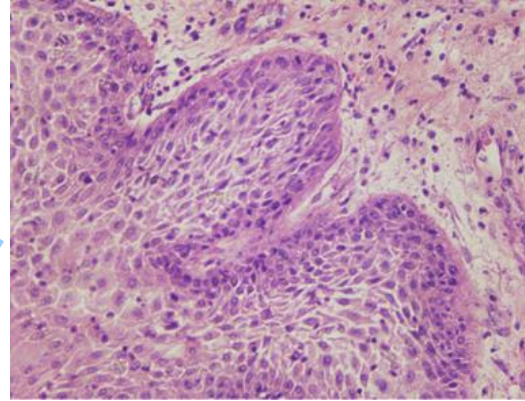

Possibilities of craniopharyngioma location

Craniofaringioma: RM

- Quists comuns
- Afectació de la tija pituïtària i el III ventricle
  - Envaix les parets del III ventricle
  - Extirpació quirúrgica = dèficits endocrinològics

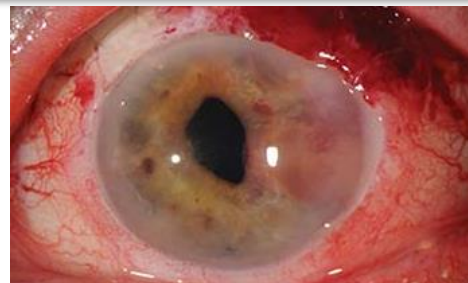

Craniofaringioma amb quists

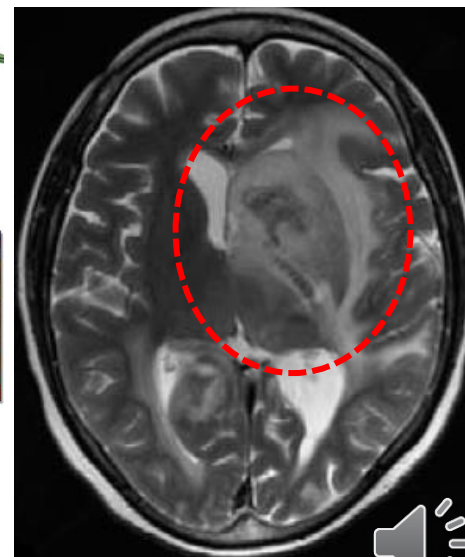
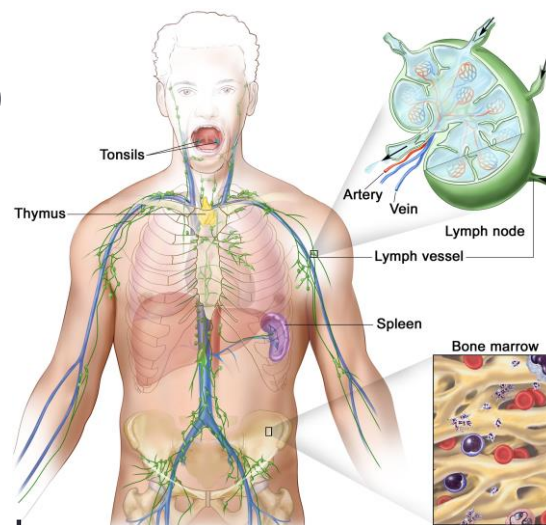
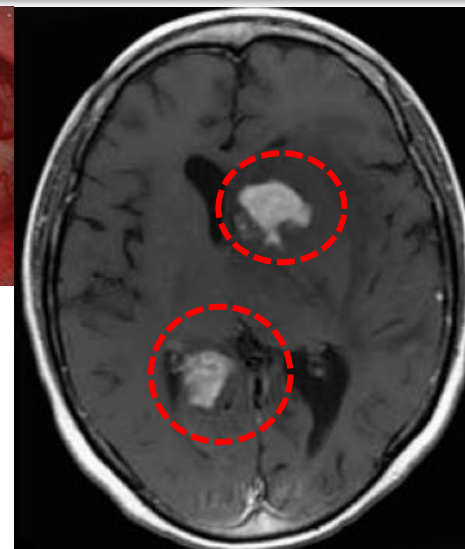

LIMFOMA CEREBRAL PRIMARI

- 2% limfomes extraganglionars
- 1% de tumors intracranials
  - ↑ freqüent en pacients immunosuprimits i sida
- Freqüents lesions múltiples
- Comú afectació dels ganglis limfàtics i de la medul·la òssia
- Incidència ↑ edat, màxim 50-70 anys
- Característiques clíniques
  - Dèficit neurològic focal 70%
  - Canvis cognitius 43%
  - Crisis epilèptiques 15-20%
  - Afectació ocular 5-20%
- Possible origen per progressió de cèl·lules malignes al voltant de les arrels nervioses

Afectació ocular en limfoma cerebral

Limfoma cerebral: diagnòstic i tractament

• Diagnòstic

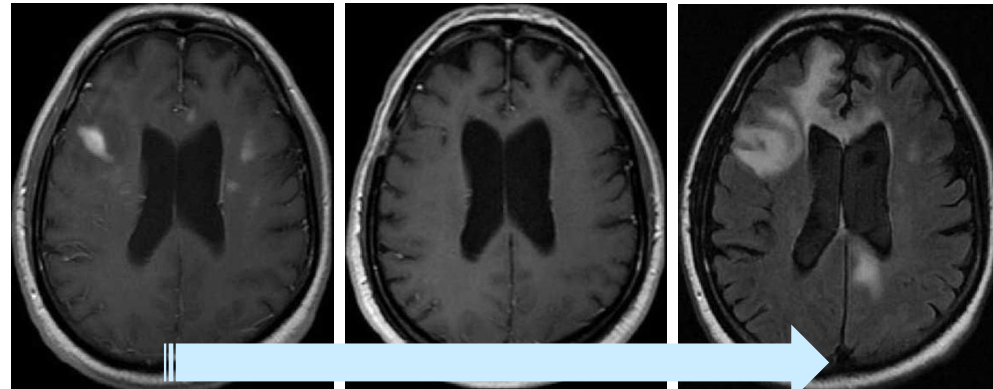
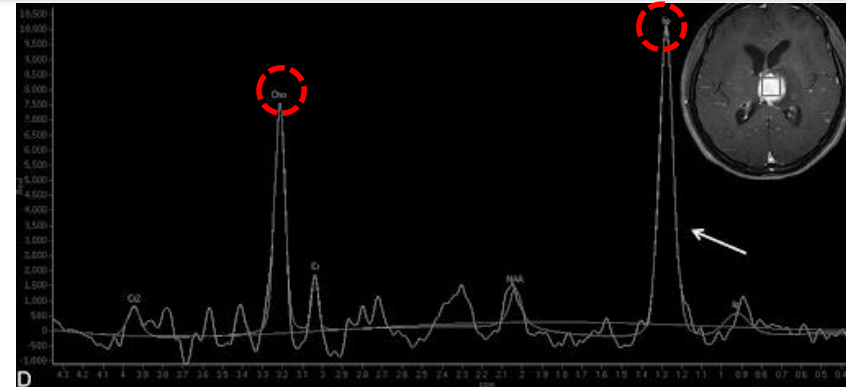
- Patrons inespecífics en RM
  - Espectroscòpia $\uparrow$ Cho i $\uparrow\uparrow$ Lip/Lac
- La biòpsia cerebral estereotàctica imprescindible
- Biòpsia de medul·la òssia per a veure grau d'extensió

• Tractament

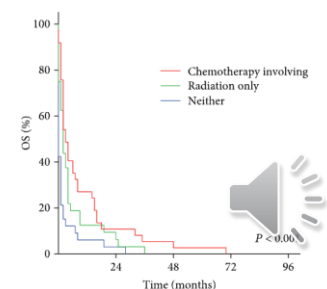
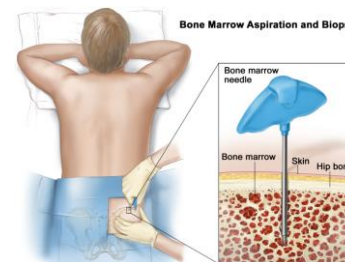
- Corticoides = resposta ràpida però temporal
  - No abans de la biòpsia perquè $\uparrow$ falsos negatius

• Supervivència

- Sense tractament 1-3 mesos
- Extirpació quirúrgica 1-4 mesos
- Radioteràpia holocranial 30-50 Grey 12-18 mesos
- Quimioteràpia + radioteràpia holocranial 40-60 mesos

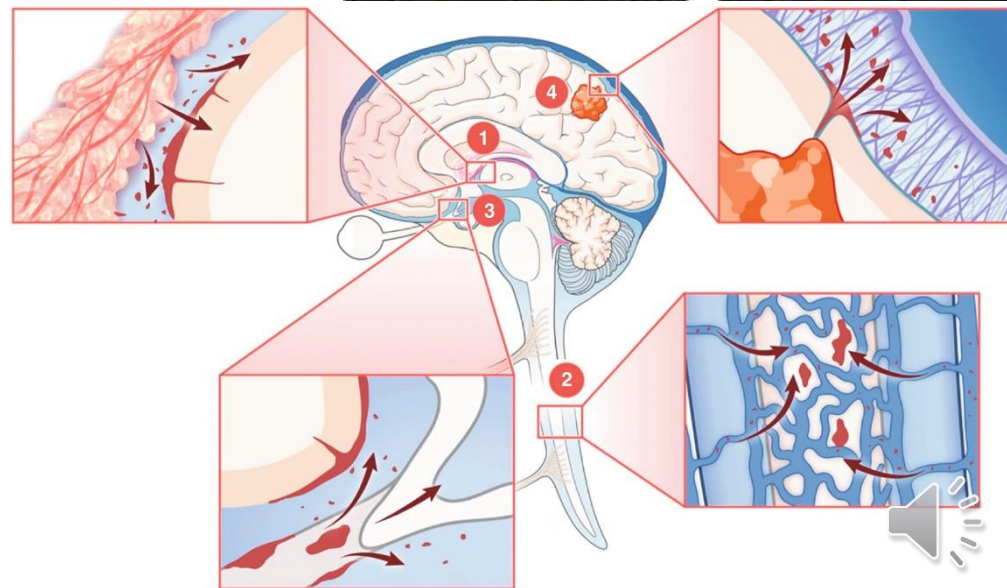
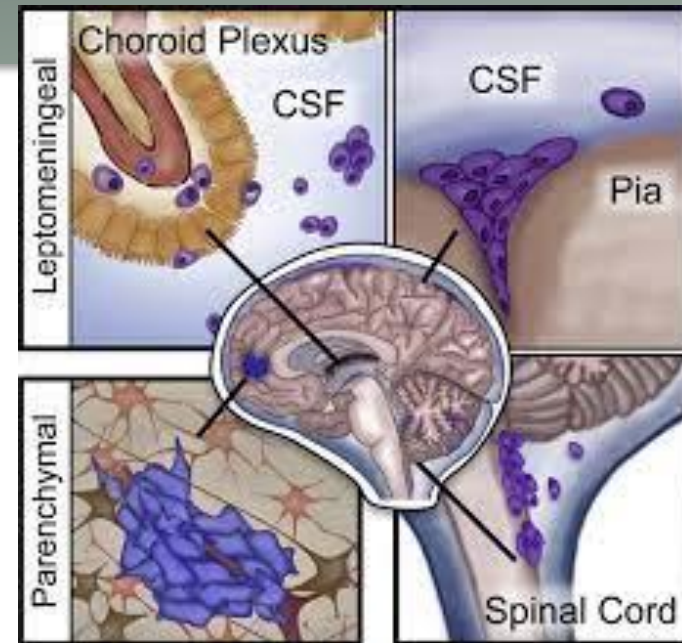
Efecte tractament amb corticoides

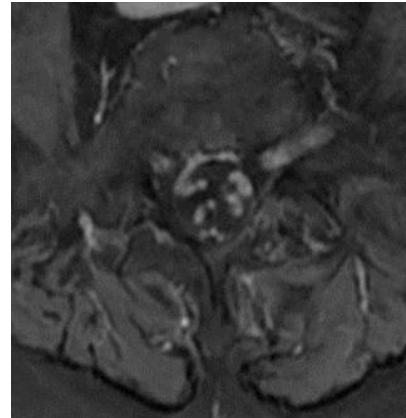
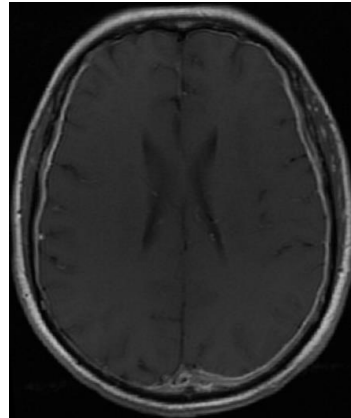
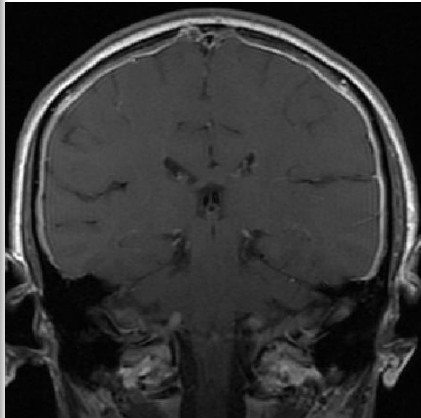
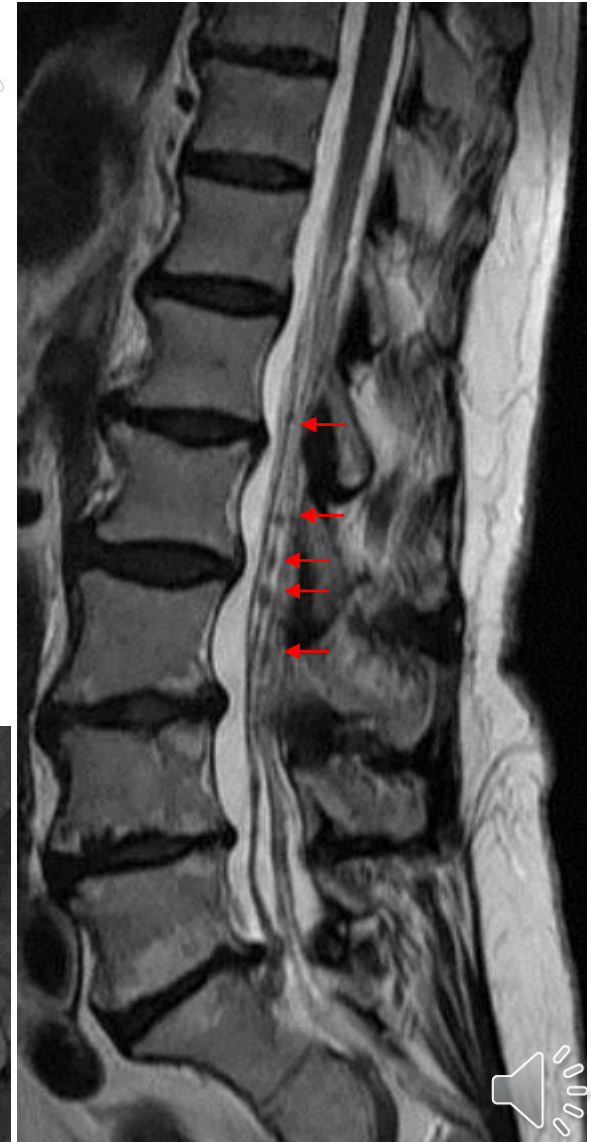
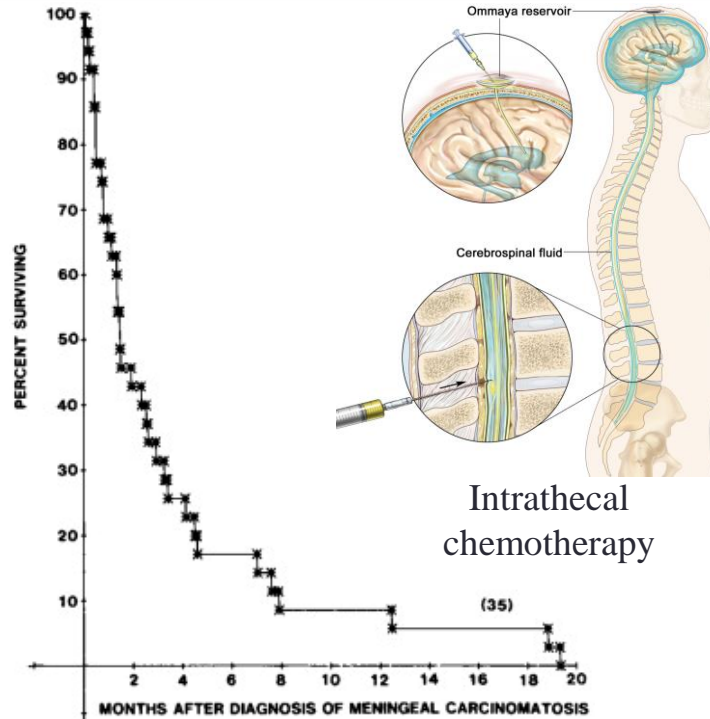
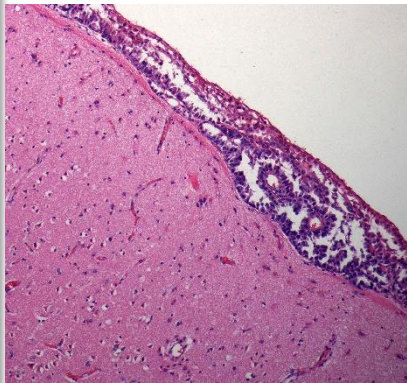
CARCINOMATOSI MENÍNGIA

- **Definició:** cèl·lules tumorals que revesteixen la dura
- **Origen**
  - Tumors intracranials que metatatzitzen pel LCR
    - Ependimoma
    - Medul·loblastoma
    - Postquirúrgic en un 14% de gliomes malignes
  - Tumors extracranials que creixen retrògradament a través dels nervis i arrels nervioses
    - Tumor de la glàndula paròtida
- **Clínica**
  - Canvis de comportament
  - Hidrocefàlia
  - Alteració nivell de consciència

Carcinomatosi meníngia

- Diagnòstic = RM
- Tractament: ràdio i quimioteràpia intratecal
- Mal pronòstic

Dubtes?

Prof. Vicente Vanaclocha
Prof. Pedro Roldan
vivava@uv.es
pedro.rolدان@uv.es

